

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Katedra evropského práva

Petr Fabian

**Určování výše náhrady škody způsobené
porušením antimonopolního práva Evropské unie
a soukromoprávní vymáhání její náhrady**

The Quantification of Damages caused by breach of the European Union
Competition Law and Private Enforcement of its Compensation

Disertační práce

Školitel: prof. JUDr. Richard Král, LL.M., PhD., DSc.

Studijní program: Teoretické právní vědy

Datum vypracování práce: 8. března 2019

Prohlašuji, že jsem disertační práci na téma: *Určování výše nábrady škody způsobené porušením antimonopolního práva Evropské unie a soukromoprávní vymáhání její nábrady* vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených, které byly řádně citovány. Tato práce nebyla použita k získání jiného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 520 668 znaků včetně mezer.

V Praze dne 8. března 2019

.....

Petr Fabian

Chtěl bych tímto poděkovat panu prof. JUDr. Richardu Královi, LL.M., PhD., DSc. za metodickou pomoc, odborné vedení, výbornou spolupráci, trpělivost a podporu při zpracování této disertační práce.

1. Obsah

1. OBSAH	4
2. ÚVOD	8
2.1. Cíle	11
2.2. Metody	12
2.3. Struktura	12
3. HISTORICKÝ VÝVOJ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA EU	13
4. VÝVOJ SOUKROMOPRÁVNÍHO VYMÁHÁNÍ NÁHRADY ŠKODY ZPŮSOBENÉ PORUŠENÍM SOUTĚŽNÍHO PRÁVA EU	16
5. VZTAH MEZI SOUKROMOPRÁVNÍM A VEŘEJNOPRÁVNÍM VYMÁHÁNÍM SOUTĚŽNÍHO PRÁVA EU	20
6. ZVLÁŠTNÍ NÁSTROJE KOMISE PRO PROSAZOVÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	26
6.1. Program shovívavosti	26
6.2. Procedura narovnání.....	28
7. NÁHRADA ŠKODY ZPŮSOBENÉ PORUŠENÍM SOUTĚŽNÍHO PRÁVA EU	31
7.1. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/104/EU	32
7.1.1. Schválení směrnice č. 2014/104/EU	33
7.1.2. Charakteristika směrnice č. 2014/104/EU	35
7.1.3. Působnost směrnice č. 2014/104/EU	37
7.2. Podnik a pasivní legitimace	38
7.3. Protiprávní jednání	41
7.3.1. Kartely.....	42
7.3.1.1. Výjimky	46
7.3.1.2. Horizontální kartely	47
7.3.1.3. Vertikální kartely	49
7.3.2. Zneužití dominantního postavení.....	51
7.3.2.1. Vylučovací praktiky.....	54
7.3.2.2. Vykořisťovací praktiky.....	59
7.4. Zavinění	60
7.5. Příčinná souvislost	61
7.6. Poškozený a aktivní legitimace	64
7.7. Škoda	68
7.7.1. Rozsah náhrady škody.....	68

7.7.2. Omezení solidární odpovědnosti	69
7.7.3. Přenesení škody	71
7.8. Promlčení	73
7.9. Dílčí závěry	74
8. PROCESNÍ ASPEKTY ŽALOB NA NÁHRADU ŠKODY VZNIKLÉ PORUŠENÍM SOUTĚŽNÍHO PRÁVA EU	75
8.1. Pravomoc	76
8.2. Rozhodné právo	78
8.3. Dokazování	79
8.3.1. Ekonometrické důkazy	79
8.3.2. Právní domněnky a důkazní břemeno	80
8.3.3. Přístup k důkazům	82
8.3.3.1. Přístup k důkazům podle směrnice č. 2014/104/EU	83
8.3.4. Závaznost rozhodnutí o protiprávním jednání	86
8.4. Spojení a přerušení řízení	87
8.5. Kolektivní vymáhání škody	88
8.5.1. Druhy kolektivních žalob	90
8.5.2. Přeshraniční aspekty kolektivního vymáhání	92
8.5.3. Doporučení Komise pro kolektivní žaloby	93
8.5.4. Návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů	95
8.5.5. Česká právní úprava	98
8.5.6. Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách	100
8.5.7. Kolektivní vymáhání náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva v Portugalské republice	104
8.6. Dílčí závěry	106
9. KVANTIFIKACE ŠKODY ZPŮSOBENÉ PORUŠENÍM SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	109
9.1. Vymezení relevantního trhu	114
9.2. Kvantifikace škody způsobené kartely	117
9.2.1. Srovnávací metody	123
9.2.1.1. Metoda srovnávacího období	126
9.2.1.2. Srovnávání geografických trhů	128
9.2.1.3. Srovnávání výrobních trhů	130
9.2.1.4. Rozdílová metoda (analýza panelových dat)	130
9.2.2. Regresní analýza	131
9.2.3. Simulované srovnávací trhy	133
9.2.4. Nákladově orientované metody	134
9.2.5. Ziskově orientované metody	136
9.3. Kvantifikace škody způsobené zneužitím dominantního postavení na trhu	137
9.3.1. Stanovení tržní síly	138
9.3.2. Kvantifikace škody způsobené vylučovacími praktikami	139
9.3.2.1. Kvantifikace ušlého zisku způsobeného vylučovacími praktikami ostatním soutěžitelům na trhu	143
9.3.2.2. Kvantifikace škody způsobené soutěžitelům při bránění vstupu na trh	145
9.3.3. Kvantifikace škody způsobená vykořisťovacími praktikami zákazníkům	146

9.4. Přenesení (odsunutí) škody	147
9.5. Další aspekty ovlivňující určování výše škody	148
9.6. Dílčí závěry	151
10. NÁHRADA ŠKODY ZPŮSOBENÉ PORUŠENÍM SOUTĚŽNÍHO PRÁVA EU V ČESKÉ REPUBLICCE	152
10.1. Vývoj náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva EU v České republice	152
10.2. Náhrada škody způsobené porušením soutěžního práva podle občanského zákoníku	154
10.2.1. Obecná odpovědnost za škodu	154
10.2.2. Odpovědnost za jednání v rozporu s právními předpisy o hospodářské soutěži	157
10.2.3. Intenzita uplatňování nároku na náhradu škody podle občanského zákoníku	159
10.3. Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže	160
10.3.1. Předmět a působnost zák. č. 262/2017 Sb.	161
10.3.2. Rozsah náhrady škody	165
10.3.3. Omezení solidární odpovědnosti	170
10.3.4. Přenesení škody	172
10.3.5. Promlčení	173
10.3.6. Řízení o zpřístupnění důkazního prostředku	174
10.3.6.1. Návrh na zpřístupnění důkazu	174
10.3.6.2. Jistota	176
10.3.6.3. Rozhodnutí o návrhu na zpřístupnění důkazu	177
10.3.6.4. Rozsah zpřístupnění důkazů	177
10.3.6.5. Výkon rozhodnutí a sankce	180
10.3.6.6. Náklady řízení	181
10.3.7. Řízení o náhradě škody způsobené omezením hospodářské soutěže	182
10.4. Dílčí závěry	184
11. NÁHRADA ŠKODY ZPŮSOBENÉ PORUŠENÍM SOUTĚŽNÍHO PRÁVA EU V PORTUGALSKÉ REPUBLICCE	186
11.1. Obecná odpovědnost za škodu	186
11.2. Předmět a působnost zák. č. 23/2018	189
11.3. Rozsah náhrady škody	191
11.4. Omezení solidární odpovědnosti	192
11.5. Přenesení škody	193
11.6. Promlčení	194
11.7. Přístup k důkazům	195
11.8. Řízení o náhradě škody způsobené omezením hospodářské soutěže	198
11.9. Dílčí závěry	200
12. ZÁVĚR	202
13. POUŽITÉ ZDROJE	206

13.1. Monografie	206
13.2. Články	207
13.3. České právní předpisy	211
13.4. Právní předpisy EU	211
13.5. Zahraniční právní předpisy a judikatura	212
13.6. Rozhodnutí soudů České republiky	213
13.7. Rozsudky Soudního dvora EU	214
13.8. Stanoviska generálního advokáta	218
13.9. Prameny z dílny Evropské komise	218
13.10. Internetové zdroje	220
14. SEZNAM ZKRATEK	221

2. Úvod

Otevřený a konkurenční trh je důležitým faktorem pro zlepšení průmyslové soutěživosti, stimulem pro technologický rozvoj, snížení spotřebitelských cen, rozšiřování a prohlubování sortimentu a zlepšení kvality zboží.¹ Efektivní hospodářská soutěž má také v dlouhodobém horizontu pozitivní vliv na zaměstnanost.²

Naopak omezení hospodářské soutěže kartely a zneužíváním dominantního postavení vede ke ztrátě ekonomického blahobytu a poškozuje kupující a spotřebitele zboží a služeb prostřednictvím zvýšených cen, snížené kvality zboží a omezeného výběru. V těchto případech pak soutěžní mechanismus neplní svou alokační funkci a výsledky trhu jsou tudíž neuspokojivé. Porušením soutěžního práva také dochází k redistribuci bohatství od přímých či nepřímých odběratelů směrem ke kartelům či monopolům, což zjevně negativně ovlivňuje i ostatní subjekty na trhu.³

Omezení hospodářské soutěže má tedy za následek i vznik škody účastníkům hospodářské soutěže a jejich přímým a nepřímým dodavatelům a odběratelům včetně konečného spotřebitele. Proto je nutné hospodářskou soutěž regulovat určitými pravidly a tato vymáhat veřejnoprávními i soukromoprávními prostředky soutěžního práva.

Co se regulace hospodářské soutěže týče, jsou ve své podstatě možné tři varianty: Absolutní svoboda, kdy je trh ponechán soutěži, která na něm funguje, absolutní regulace státem a kombinace obou dvou systémů. Absolutní svoboda vede některé účastníky trhu k neférovému jednání, které jim má umožnit získání výhody na trhu, zatímco přehnaná regulace státem omezuje inovaci a rozvoj trhu ve prospěch spotřebitele, neboť účastníci trhu mají omezenou motivaci k inovacím s ohledem na omezující státní pravidla.⁴

Soutěžní politika EU ekonomicky vychází z freiburské ordoliberalní školy moderované americkou školou harvardskou, týkající se více ekonomického přístupu (*more economic approach*). Vychází se z toho, že samotný volný trh volnou soutěž není schopen sám ubránit, neboť konkurenční boj vede k ovládnutí trhu tím nejschopnějším a to vede

---

¹ WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20.1.2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>, s. 9-10

² PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 7-8, s. 215

³ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 404

MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 4

⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, ISBN 978-80-87975-06-0, s. 17-18

ke konci soutěže. Proto je nutné regulovat pravidla soutěže tak, aby nezanikla. Reálná soutěž je nedokonalá, a je na soutěžní politice, aby určila rozsah tolerovatelné nedokonalosti.⁵

Co se více ekonomického přístupu týče, dle této teorie mají být nástroje soutěžního práva více zaměřeny na následky protisoutěžního jednání než na jednání podniků samotné. Tím se ovšem soutěžní právo přestává zaměřovat na dosažení ideální soutěže.⁶ Hlavní funkcí evropského soutěžního práva proto není dosažení dokonalé konkurence, ale udržení otevřeného, konkurenčního a jednotného trhu spravedlivého ke spotřebiteli.⁷ K dosažení tohoto cíle soutěžní právo EU využívá prostředků veřejnoprávního a soukromoprávního vymáhání.

Veřejnoprávní vymáhání soutěžního práva má v rámci unijního práva již dlouhou tradici, omezené personální a finanční kapacity orgánů chránících hospodářskou soutěž mají ovšem za následek, že tyto orgány se zabývají pouze těmi nejflagrantnějšími protiprávními jednáními. Soukromoprávní vymáhání proto může odhalit a potrestat i jiné méně závažné či odhalitelné delikty a je méně závislé na veřejnoprávních prostředcích.⁸ Soukromoprávní vymáhání tak může efektivně doplnit systém vymáhání soutěžního práva.

Dle zprávy Evropské komise z roku 2013⁹ činily škody způsobené pouze hardcore kartely na úrovni EU odhadem částku v rozmezí 13 – 37 mld. EUR ročně. Tato částka představovala přímou škodu způsobenou spotřebitelům a ostatním subjektům v důsledku předražení ceny a ztrátu mrtvé váhy¹⁰. Na národní úrovni členských států se pak tato škoda pohybovala v rozmezí 25 – 69 miliard EUR ročně, což představovalo 0,2 – 0,55% hrubého domácího produktu EU. Tato výše škody ovšem nezahrnuje škodu způsobenou ostatními formami protisoutěžních jednání.

---

⁵ SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. 5. vydání, Praha: C.H. Beck, 2013, s. 317-318, ŠMEJKAL, V. *Doktrinální souboj o evropský antitrust – Odkud kam směřuje soutěžní politika a právo EU?*. Právník, 2014, č. 2, s. 96-99,

MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 20

⁶ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 406

⁷ BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 283

⁸ WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 295

⁹ Commission Staff Working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules, COM (2013), 404 final., s. 23 [Citováno 6. 8. 2018] Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/impact_assessment_en.pdf, s. 22

¹⁰ Ztráta mrtvé váhy (dead weight loss) představuje ekonomickou neefektivnost spočívající v omezení produkce, k němuž dochází z důvodu, že někteří zákazníci si za cenu zvýšenou protisoutěžním jednáním nemohou produkt dovolit a nemají tak z produktu ekonomický užitek

Přestože SDEU judikoval, že má každý (*any individual*) nárok na náhradu škody způsobenou porušením soutěžního práva EU,¹¹ nebyl tento nárok příliš aplikován, neboť absentovala kvalitní a efektivní soukromoprávní právní úprava na úrovni členských států.¹² To byl také jeden z důvodů, proč byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/104/EU ze dne 26. 11. 2014, o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (dále jen „směrnice č. 2014/04/EU“). V USA bylo přitom pomocí soukromoprávního vymáhání soutěžního práva řešeno až 90% všech případů porušení soutěžního práva.¹³

Co se situace v České republice týče, dle důvodové zprávy¹⁴ k zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže (dále jen „zák. č. 262/2017 Sb.“),¹⁵ který má směrnicí č. 2014/104/EU transponovat, probíhalo v době přijímání tohoto zákona v České republice několik desítek sporů o náhradu škody způsobené omezením hospodářské soutěže. Žalované částky se pohybovaly od statisíců do stovek miliónů. Podle Úřadu na ochranu hospodářské soutěže je ovšem drtivá většina těchto řízení v České republice neúspěšná a část žalob je brána zpět, což svědčí o částečném mimosoudním uspokojení.¹⁶

Nízký počet evidovaných sporů sám o sobě zvyšuje pochybnosti o nutnosti specifické úpravy institutu odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžního práva. Nelze ovšem odhlédnout od odhadované výše škody, která je omezením hospodářské soutěže způsobena. Navíc lze podle mého názoru předpokládat, že po přijetí nové vnitrostátní právní úpravy bude počet případů uplatnění nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva přibývat.

---

¹¹ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others*, C-453/99, EU:C:2001:465, bod 26,

Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA*, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 66

¹² WAELBROECK, D., SLATER, D., EVEN-SHOSHAN, G., *Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules*. Ashurst: Brussels, 2004, [Citováno 7.1..2018] Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/comparative_report_clean_en.pdf, WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 296

¹³ STEPHAN, A. *Does the EU's Drive for Private Enforcement of Competition Law Have a Coherent Purpose*, University of Queensland Law Journal, 2018, č. 37, s. 155

¹⁴ Důvodová zpráva k zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, s. 33

¹⁵ zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)

¹⁶ ÚOHS: Soukromoprávní vymáhání škod v Česku nefunguje. [Citováno 19. 8. 2018]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2017/11/uohs-soukromopravni-vymahani-skod-cesku-nefunguje/>

2.1. Cíle

Jak už název práce napovídá, jedním z cílů mého výzkumu bude analýza, jakým způsobem dochází ke zjišťování výše škody způsobené porušením soutěžního práva. Pokud by omezením hospodářské soutěže nedocházelo ke škodám, nebyla by zde motivace hospodářskou soutěž právně regulovat. Existence škody způsobené omezením hospodářské soutěže je tudíž jedním z hlavních důvodů právní regulace soutěžního práva. Co nejpresnější kvantifikace škody má pak nepochybně vliv na veřejnoprávní vymáhání i soukromoprávní vymáhání soutěžního práva. V rámci veřejnoprávního vymáhání se intenzita sankce i výše škody vzájemně ovlivňují. Důsledky sankce by měly převyšovat zisky získané z jednání v rozporu se soutěžním právem, aby bylo dosaženo preventivního a odrazujícího účinku sankce. Výše škody a výše zisku protiprávního jednání jsou pak ekonomicky propojené. V rámci soukromoprávního vymáhání je pak kvantifikace škody nezbytná pro aplikaci pravidel pro její náhradu. Pro to, aby soud či účastník byli schopni zjistit, jaké důkazy má soud vlastně zpřístupnit,¹⁷ co se má pro zjištění výše škody prokazovat a komu má být důkazní povinnost uložena, je nutná základní orientace ve způsobu určení výše škody. Tyto znalosti jsou nutné také pro zadávání případných znaleckých posudků. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že bez kvalitní identifikace škody by soutěžní právo nebylo dostatečně efektivní.

Cílem mé práce přitom v této části nebude do detailu popsat způsob určování výše škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži. Ostatně s ohledem na variabilitu okolností případů porušování hospodářské soutěže to ve své podstatě ani není možné. Pokusím se proto o analýzu základních metod a postupů při určování výše škody způsobené porušením práva na ochranu hospodářské soutěže a základních faktorů, které mohou mít na výši škody vliv.

Dalším cílem mého výzkumu je analyzovat, jakým způsobem je soukromoprávní vymáhání škody způsobené porušením soutěžního práva EU regulováno v rámci unijního práva prostřednictvím směrnice č. 2014/104/EU. Také se budu zabývat otázkou, zda právní úpravy České republiky a Portugalské republiky přijaly dostatečně opatření k provedení této harmonizace. Práce se zabývá i úpravou kolektivního vymáhání práva, která je pro aplikaci soukromého vymáhání náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva EU důležitá, a to jak na úrovni unijní, tak na úrovni České republiky a Portugalska.

---

¹⁷ čl. 6 směrnice č. 2014/104/EU

2.2. Metody

Při vypracování práce bude nejprve použita metoda analytická. Budou analyzovány předpisy týkající se nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva v EU, v České republice a v Portugalsku i ekonomická a právní literatura a judikatura, které se tímto tématem zabývají. Budou analyzovány jednotlivé metody určování výše škody a faktory, které je ovlivňují, stejně jako aktuální právní úprava nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. Poté bude zjišťován význam těchto informací prostřednictvím syntetické metody. Budou zjišťovány náročnost a výhody a nevýhody jednotlivých metod určování výše škody a pozitiva platné právní úpravy i její nedostatky. Následovat bude metoda komparační, kdy budou porovnávány výsledky syntetické metody vyplývající z analýzy jednotlivých metod určování výše škody a z analýzy unijní, české a portugalské právní úpravy týkající se soukromoprávního nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva.

Jedním z důvodů, proč byly česká a portugalská právní úprava zvoleny v rámci mého výzkumu jako referenční, je skutečnost, že jsou obě ve své podstatě zcela nové a aktuální. Oba právní systémy jsou založené na německých kořenech. Bude proto zajímavé pomocí komparace identifikovat rozdíly mezi právními úpravami dvou ekonomicky podobných států, které jsou od sebe v rámci EU relativně geograficky vzdálené. Portugalská právní úprava byla také zvolena z toho důvodu, že s ohledem na její aktuálnost je zde deficit pramenů v českém, případně jiném, obecnému uživateli dostupném cizím jazyce, které by tuto právní úpravu analyzovaly. Využil jsem proto svých znalostí portugalského jazyka, aby v této části byla práce přínosem i pro českého čtenáře.

2.3. Struktura

K dosažení cílů mého výzkumu bude práce strukturována do následujících kapitol 3. a 4., které se budou nejprve zabývat stručně historickým vývojem soutěžního práva v EU a vývojem soukromoprávního vymáhání náhrady škody způsobené jeho porušením. Účelem této kapitoly je především zanalyzovat a identifikovat kořeny právní úpravy a judikatury SDEU, která vyústila v přijetí směrnice č. 2014/104/EU. Následovat bude kapitola 5., ve které se hodlám zabývat obecně vztahem mezi soukromoprávním a veřejnoprávním vymáháním soutěžního práva v EU a tím, jakým způsobem se tato dvě odvětví ovlivňují. V kapitole 6. bude krátce popsána aplikace programu shovívavosti a procedury narovnání. Tuto kapitolu jsem do práce zařadil především z toho důvodu,

že tyto instituty přímo ovlivňují soukromoprávní vymáhání soutěžního práva EU a zároveň jsou soukromým vymáháním také ovlivňovány. V 7. kapitole bych se rád zabýval analýzou směrnice č. 2014/104/EU jako jedním z pilířů soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Tato kapitola zároveň obsahuje analýzu základních hmotněprávních podmínek pro přiznání nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. Hodlám se zde zabývat problematickou definicí podniku jako subjektu soutěžního práva EU, dále zaviněním, příčinnou souvislostí, některými aspekty škody, identifikací poškozeného a promlčením. Zároveň budou v této kapitole analyzovány základní skutkové podstaty porušení soutěžního práva, neboť výsledky tohoto výzkumu budou mít význam pro obsah kapitoly 9., týkající se určení výše škody. V kapitole 8. pak hodlám analyzovat procesní podmínky aplikace nároku na náhradu škody. Tato kapitola se bude zabývat i kolektivním vymáháním, které se jeví pro soukromoprávní vymáhání soutěžního práva jako klíčové. Následovat bude kapitola 9., kde hodlám analyzovat a shrnout základní metody určení výše škody a také zkoumat další aspekty, které mohou mít na výši škody vliv. V kapitole 10. bude analyzována česká právní úprava týkající se soukromoprávního nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. Ta bude za použití komparativní metody srovnávána se směrnicí č. 2014/104/EU i s portugalskou právní úpravou v kapitole 11. Dílčí závěry z jednotlivých kapitol budou potom shrnuty v závěrečné, 12. kapitole.

3. Historický vývoj soutěžního práva EU

Po hospodářské krizi v třicátých letech minulého století a po druhé světové válce se tvůrci nové ekonomické politiky v Evropě dohodli, že politika hospodářské soutěže musí být součástí nové ekonomické struktury. Regulace mezinárodních pravidel hospodářské soutěže byla původně založena na prostředcích mezinárodního práva veřejného. Následně se s vývojem Evropské unie zvyšovala i komplexnost tohoto systému.¹⁸

První náznaky konceptů evropských institucí na ochranu hospodářské soutěže se objevily již v rámci Evropského společenství uhlí a oceli (dále jen „ESUO“), založeného na základě Pařížské smlouvy¹⁹ z roku 1951 (vstoupivší v platnost v roce 1953). Jak už název uvedeného společenství napovídá, byla cílem Pařížské smlouvy mimo jiné i stabilizace

---

¹⁸ MÖLLERS, T., HEINEMANN, A. *The Enforcement of Competition Law in Europe*. 1. vydání, Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 442-443

WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20.1.2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>, s. 9-10

¹⁹ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli

poválečného uhelného a ocelářského průmyslu. Již ustanovení této mezinárodní smlouvy zakazovala dohody vedoucí k omezení hospodářské soutěže, regulovala fúze, udělování subvencí a státních podpor a zaváděla sankce za porušení hospodářské soutěže (např. pokutu až do výše 10% ročního obrátu),²⁰ které mohl orgán ESUO přímo ukládat. Tato úprava vycházela z amerického Shermanova zákona.²¹

Na těchto pravidlech byla následně postavena soutěžněprávní ustanovení Římské smlouvy - Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (dále jen „SEHS“) a pravidla jednotného vnitřního trhu, která již zavedená soutěžněprávní pravidla upřesnila. Kartelové dohody byly zakázány v ustanovení čl. 85 a Římská smlouva navíc zcela zakázala zneužití dominantního postavení na trhu ve svém ustanovení čl. 86.

Znění ustanovení čl. 85 a 86 SEHS²² bylo poznamenáno střety mezi německou (ordoliberalní) a francouzskou koncepcí. Německo prosazovalo model obecného zákazu protisoutěžního jednání s výjimkami schvalovanými příslušným orgánem, kterým měla být Komise. Naproti tomu Francie zastávala názor, že schvalování není třeba a že jednání má být sankcionováno pouze za předpokladu, že vybočí z jasně stanovených mezí. Výsledná úprava je proto kompromisem mezi oběma modely. Ustanovení čl. 85 SEHS blíže odpovídalo německému modelu a ustanovení čl. 86 SEHS francouzskému.²³

Prvním sekundárním legislativním aktem, který implementoval ustanovení čl. 85 a 86 SEHS, bylo nařízení č. 17/62 ze dne 21. 2. 1962, kterým se provádějí články 85 a 86 Smlouvy (dále jen „nařízení č. 17/62“), které centralizovalo uplatnění evropského soutěžního práva tak, že výhradní pravomoc k udělování výjimek udělilo Komisi. Tím došlo k příklonu k německé koncepci a k zvýšení kontroly ze strany Komise a SDEU na úkor členských států.²⁴

Komise kromě rozhodnutí používala i měkkou formu právních aktů jako *comfort letter* (neformální uzavření případu bez publikovaného formálního rozhodnutí), *negative clearance* (rozhodnutí vydané na žádost podniku, aby byl posouzen jeho záměr, zda není v rozporu se soutěžním právem EU) a různá sdělení a oznámení, která obsahovala návody

---

²⁰ čl. 65 odst. 5 Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli

²¹ ŠMEJKAL, V. *Soutěžní politika a právo Evropské unie 1950-2015, Vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty*. 1. vydání, Praha: Leges, 2015, s.36

²² později čl. 81 a 82 Smlouvy o založení Evropského společenství, nyní čl. 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské Unie

²³ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 58

²⁴ *Ibidem*, s. 58

pro podniky, jak postupovat v souladu se soutěžním právem. I přes aplikaci alternativních metod ukončení případů byla komise značně zatížena.²⁵

Nařízení č. 17/62 bylo proto nahrazeno nařízením Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. 12. 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (dále jen „nařízení č. 1/2003“), kdy z důvodu efektivity došlo k decentralizaci pravomocí v oblasti prosazování soutěžního práva a Komise přenesla některé své pravomoci na národní soutěžní úřady a národní soudy. Komise tedy přestala být tolik zatížena a mohla se věnovat pouze složitějším případům. Dále došlo ke standardizaci kritérií a postupu posuzování protisoutěžních jednání. Komise získala nové pravomoci jako výslechy osob, vstup do prostor podniku, přístup k informacím a dokumentům. Zároveň podniky přestaly mít povinnost oznamovat své dohody Komisi a samy musely posoudit, zda jejich jednání není v rozporu se soutěžním právem EU.²⁶

S ohledem na cíl dosažení fungujícího vnitřního trhu následně Komise a SDEU ve své rozhodovací praxi vytvořily teleologickým výkladem smluv základní zásady unijního soutěžního práva. V centru zájmu stály především restriktivní vertikální dohody, resp. snaha o zachování integrovaného vnitřního trhu, neboť pro integraci do vnitřního trhu byly považovány za větší hrozbu než dohody horizontální.²⁷ Tak tomu bylo i ve věci Grundig²⁸, kdy SDEU potvrdil, že se čl. 85 SEHS vztahuje i na vertikální dohody o exkluzivní distribuci, u kterých shledal, že vytvářejí nové bariéry v rozporu s vnitřním trhem.

S ohledem na více integrovaný trh se soutěžní právo začalo zaměřovat spíše na obecnější cíle soutěžního práva než integrovaný trh. SDEU začal požadovat v rámci odůvodnění rozhodnutí Komise větší podrobnost a sofistikovanost odůvodnění, podrobný popis skutkového stavu a větší zaměření na právní a ekonomické aspekty dohod. Komise se více zaměřila na horizontální kartely a zavedla blokové výjimky z pravidel ustanovení

---

²⁵ TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 10-11,

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 17-19

²⁶ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 411-415,

TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 10-11,

MÖLLERS, T., HEINEMANN, A. *The Enforcement of Competition Law in Europe*. 1. vydání, Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 446

²⁷ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 61-63

²⁸ Rozsudek ze dne 13. června 1966, *Établissements Consten S.á.R.L. and Grundig-Verkaufs-GmbH v Commission of the European Economic Community*, 56 a 58/64, EU:C:1966:41

čl. 101 SFEU. Co se vertikálních dohod týče, tak zaujala Komise v devadesátých letech více ekonomický přístup k posuzování následků, které jsou dohody schopné na trh mít. Tento přístup byl následně Komisí za zlepšení ekonomických analýz uplatňován i na horizontální kooperační dohody a zneužití dominantního postavení.²⁹

Konečně poslední vývoj unijního soutěžního práva lze spatřovat v nové částečné úpravě soukromoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou porušením práva EU, kterou se zabývají následující kapitoly.

4. Vývoj soukromoprávního vymáhání náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva EU

Do roku 2001 zde nebyl rozsudek SDEU, který by se konkrétně zabýval otázkou, zda členské státy mají zajistit náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU. Tento stav byl neudržitelný za situace, kdy Komise nemůže sama přiznávat náhradu škody a může pouze zohlednit dobrovolné odškodnění poškozených snížením pokuty.³⁰

V minulosti byla tato problematika upozaděna a na diskusi světlo jí přivedl až rozsudek ve věci *Courage*³¹ ve kterém SDEU ve věci zakázané vertikální dohody mezi pivovarem *Courage* a výčepními podniky posuzoval, zda se může náhrady škody domáhat i subjekt, který je sám smluvní stranou dohody způsobilé omezovat nebo narušovat působení hospodářské soutěže.

SDEU k tomu uvedl, že plné efektivnosti, resp. praktické efektivnosti ustanovení čl. 81 SES lze dosáhnout pouze za předpokladu, pokud každý může požadovat náhradu škody za dohodu, či chování, které narušilo či omezilo hospodářskou soutěž a to včetně účastníka takovéto dohody.³² Národní právo členských států přitom nemůže bránit vzniku povinnosti nahradit škodu způsobenou porušením soutěžního práva a aplikace ustanovení čl. 81 SES má proto před vnitrostátním právem přednost.³³ SDEU také v tomto rozhodnutí

---

²⁹ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 63-65

³⁰ Rozhodnutí Evropské komise ze dne 21. 10. 1998, sp.zn. IV/35.691/E-4 *Pre-Insulated Pipe Cartel*, bod 172, Rozhodnutí Evropské komise ze dne 30. 20. 2002, č. 2003/875EC COMP/35.587 *PO Video Games*, COMP/35.706 *PO Nintendo Distribution* and COMP/36.321 *Omega — Nintendo*, bod 440-441, WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 297, HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 90

³¹ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others*, C-453/99, EU:C:2001:465

³² *Ibidem*, bod 26

³³ *Ibidem*, bod 36

uvedl, že strany dohody v rozporu s ustanovením čl. 81 odst. 2 SES mohou také vycházet z toho, že tato dohoda je neplatná *ex tunc* podle ustanovení čl. 81 odst. 2 SES.³⁴

Rozhodnutí ve věci Courage navazuje na rozhodnutí ve věci van Gend en Loos,³⁵ které přiznalo některým ustanovením smluv, na nichž je EU založena, přímý účinek, a rozhodnutí BRT I,³⁶ které tento účinek přiznalo i ustanovení čl. 81 a 82 SES. Dalším základním kamenem pro rozhodnutí Courage bylo nepochybně i rozhodnutí ve věci Francovich,³⁷ které uznalo možnost odpovědnosti za škodu způsobenou porušením práva EU obecně.

Nařízení č. 1/2003 ze dne 16. 12. 2002 také ve své preambuli³⁸ vyjádřilo již judikovanou zásadu, že vnitrostátní soudy mají chránit subjektivní práva soukromých osob vyplývající z porušení čl. 81 a 82 SES při uplatňování nároku na náhradu škody. Podrobnější úpravu soukromoprávního nároku na náhradu škody ovšem toto nařízení neobsahovalo.

Následovalo rozhodnutí ve věci Manfredi,³⁹ ve kterém se SDEU zabýval posouzením žaloby spotřebitelů na náhradu škody proti pojišťovací společnosti, které uzavřely kartelovou dohodu o výši pojistného v rámci povinného pojištění odpovědnosti za škodu při provozu vozidla. Tato dohoda byla vnitrostátním italským orgánem ochrany hospodářské soutěže shledána jako protiprávní.

SDEU v tomto rozhodnutí shrnul a potvrdil aktuálnost předchozí judikatury. Dále uvedl, že pokud protiprávní jednání porušuje vnitrostátní soutěžní právo, může být také v rozporu s ustanoveními čl. 81 a 82 SES.⁴⁰ Dále SDEU přímo připustil, že každý jedinec je oprávněn domáhat se náhrady škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, pokud je mezi dohodou či jednáním, které je zakázáno ustanovením čl. 81 SES, a škodním následkem příčinná souvislost.⁴¹ Nárok na náhradu škody byl v tomto případě vznesen spotřebitelem. SDEU tak připustil aktivní legitimaci kohokoliv,

---

³⁴ *Ibidem*, bod 20-21

³⁵ Rozsudek ze dne 5. února 1963, N.V. Algemene Transporten Expeditie Onderneming van Gend en Loos v. Nizozemská finanční správa, 26/62, EU:C:1963:1

³⁶ Rozsudek ze dne 30. ledna 1974, Belgische Radio en Televisie v. SV SABAM a NV Fonior, 127/73, EU:C:1974:6, bod 16

³⁷ Rozsudek ze dne 19. listopadu 1991, Andrea Francovich a další v. Italská republika, C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428

³⁸ odst. 7 preambule nařízení č. 1/2003

³⁹ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v. Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v. Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v. Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67

⁴⁰ *Ibidem*, bod 38

⁴¹ *Ibidem*, bod 59-61

nicméně zároveň uvedl, že zjišťování příčinné souvislosti a zjišťování rozsahu náhrady škody podléhá vnitrostátním právním řádům.⁴²

SDEU ve věci Manfredi zároveň uvedl, že v případě, že unijní úprava náhradu škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži neupravuje, je na členských státech, aby určily příslušné soudy a procesní a hmotněprávní podmínky tak, aby byla náhrada škody vymahatelná.⁴³ Tyto podmínky přitom nesmí být méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení podle vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a zároveň nesmí v praxi neznemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práva na náhradu škody (zásada efektivity). Co se rozsahu náhrady škody týče, SDEU v rozhodnutí Manfredi uvedl, že v souladu se zásadou efektivity je na místě uhradit skutečnou škodu (*damnum emergens*) i ušlý zisk (*lucrum cessans*) a také je nutné uhradit kompenzační úroky.⁴⁴

Dalším judikátem SDEU, který rozšířil řady soudních rozhodnutí vykládajících soutěžních právo, bylo rozhodnutí ve věci Otis,⁴⁵ kdy SDEU připustil, že Komise může být v určitých případech v postavení zástupce poškozeného nárokovajícího náhradu škody a zároveň v postavení orgánu, který rozhoduje o uložení sankce účastníkům kartelu, kterým byla škoda způsobena. V tomto případě totiž byla poškozena přímo Evropská unie, neboť uhradila cenu výtahů pro evropské instituce, která byla v důsledku kartelu výrobců výtahů nepřiměřeně vysoká.

Ve věci Kone⁴⁶ se SDEU zabýval otázkou, zda členové kartelu odpovídají za škodu, která vznikne zvýšením poptávky po substitutech a jejich ceny, ke kterému dochází v případě změny ceny výrobku v důsledku kartelu, resp. zda členové kartelu odpovídají za škodu i subjektům, se kterými ve své podstatě nemají žádný vztah v důsledku tzv. *umbrella pricing* (*umbrella effect*),⁴⁷ a dospěl k závěru, že plné účinnosti ustanovení čl. 101 SFEU by nebylo dosaženo v případě, že by právo každého domáhat se náhrady škody bylo vnitrostátním právem bez ohledu na zvláštní okolnosti projednávaného případu podmíněno existencí přímé příčinné souvislosti a vyloučeno z důvodu, že poškozený nebyl

---

⁴² *Ibidem*, bod 66

⁴³ *Ibidem*, bod 77, 81, 92, 95, 98

⁴⁴ *Ibidem*, EU:C:2006:67, bod 95,

Rozsudek ze dne 2. srpna 1993, M. Helen Marshall v Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority, C-271/91, EU:C:1993:335, bod 32

⁴⁵ Rozsudek ze dne 6. listopadu 2012, Europe Gemeenschap v. Otis NV a další, C-199/11, EU:C:2012:684, bod 41-44

⁴⁶ Rozsudek ze dne 5. června 2014, KONE AG a další v ÖBB-Infrastruktur AG, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 28-34

⁴⁷ S ohledem na zvýšenou cenu způsobenou porušením předpisů na ochranu hospodářské soutěže mohou i ostatní soutěžitelé, kteří protiprávně nejednají, zvýšit cenu svého zboží a způsobit tak škodu svým odběratelům

s protiprávně jednajícím ve smluvním vztahu, nýbrž ve vztahu s konkurentem, který ovšem mohl svou cenu navýšit pouze z důvodu narušené tvorby ceny na trhu způsobené vznikem kartelu. SDEU tak v tomto případě přímo připustil aktivní legitimaci subjektů postižených *umbrella effectem* k podání žaloby na náhradu škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži na podnik, se kterým není žalobce ve smluvním vztahu.

Konečně SDEU v rozsudcích Pfleiderer⁴⁸ a Donau Chemie⁴⁹ porovnával veřejný zájem na odhalení jednání v rozporu s právem na ochranu hospodářské soutěže se zájmem na soukromoprávním vymáhání škody a dospěl k závěru, že poškozený má právo na přístup k dokumentům vedeným u národního soutěžního úřadu v případě, že nad individuálním zájmem poškozeného na náhradu škody nepřevažuje veřejný zájem na prosazování soutěžního práva.

Ve věci Pfleiderer SDEU dospěl k závěru, že by obecně nemělo být poškozeným bráněno v přístupu k informacím vztahujícím se k řízení o programu shovívavosti. Nicméně soudy členských států musí na základě vnitrostátního práva určit podmínky, za jakých tento přístup členský stát umožní, tak aby byly zváženy zájmy chráněné unijním právem.⁵⁰

Ve věci Donau Chemie pak SDEU uvedl, že nelze automaticky odmítnout zpřístupnění informací, neboť by to mohlo omezit možnost uplatnění nároku na náhradu škody. Na druhou stranu nelze informace ani automaticky zpřístupnit, neboť je nutné chránit určité zájmy chráněné právem EU, jako například obchodního tajemství či osobní údaje.⁵¹

SDEU v těchto rozhodnutích nesdělil konkrétní postup, jak mají soudy členských států posuzovat žádosti o přístup k informacím vztahujícím se k programu shovívavosti, a přenechal soudům členských států širokou diskreční pravomoc.⁵²

Úprava soukromoprávního vymáhání soutěžního práva ve vnitrostátních právních rádech členských států nebyla dostačující, což vyplývalo mimo jiné i z Ashurstovy studie

---

⁴⁸ Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfleiderer AG v Bundeskartellamt, C-360/09, EU:C:2011:389, bod 32

⁴⁹ Rozsudek ze dne 6. června 2013, Bundeswettbewerbshörde v Donau Chemie AG a další, C-536/11, EU:C:2013:366, bod 44-49

⁵⁰ Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfleiderer AG v Bundeskartellamt, C-360/09, EU:C:2011:389, bod 32

⁵¹ Rozsudek ze dne 6. června 2013, Bundeswettbewerbshörde v Donau Chemie AG a další, C-536/11, EU:C:2013:366, bod 44-49,

⁵² LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 28, ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 113-114

o stavu soukromoprávního prosazování v členských státech EU z roku 2004. Dle této studie byly podmínky pro uplatňování náhrady škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži v jednotlivých členských státech obzvláště rozdílné a zaostalé.⁵³

Proto také následovala v roce 2005 Zelená kniha - Žaloby na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel Evropského společenství (dál jen „Zelená kniha“)⁵⁴ a Bílá kniha o žalobách na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel Evropského společenství (dál jen „Bílá kniha“),⁵⁵ dle které měla být úprava soukromoprávních žalob na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU upravena takovým způsobem, aby všichni poškození ve všech odvětvích ekonomiky mohli dosáhnout na efektivní mechanismus náhrady škody, který jim umožní její plnou náhradu. Tato úprava měla být založena na evropských právních tradicích se silným podílem veřejnoprávního prosazování soutěžního práva.⁵⁶ Bílá kniha obsahovala rozšíření aktivní legitimace na nepřímé odběratele, zavedení kolektivních žalob, usnadnění přístupu k důkazům, objektivní odpovědnost a vázanost soudů rozhodnutím soutěžních úřadů.

Z těchto snah vznikl návrh směrnice č. 2014/104/EU.⁵⁷

5. Vztah mezi soukromoprávním a veřejnoprávním vymáháním soutěžního práva EU

Právo hospodářské soutěže je v rámci EU vymáháno jak veřejnoprávně, tak soukromoprávně. Veřejnoprávní vymáhání se pak dělí na vymáhání správněprávní a trestněprávní. Trestněprávní vymáhání by pak mělo být aplikováno pouze v mimořádných případech jako *ultima ratio*, poté co nepostačují prostředky práva správního a civilního.

Veřejnoprávní vymáhání má za cíl především minimalizovat veřejné náklady předcházením protiprávnímu jednání v rozporu s pravidly hospodářské soutěže,

---

⁵³ WAELBROECK, D., SLATER, D., EVEN-SHOSHAN, G., *Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules*. Ashurst: Brussels, 2004, [Citováno 7.1..2018] Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/comparative_report_clean_en.pdf, WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 296

⁵⁴ *Green Paper – Damages actions for breach of the EC antitrust rules*, COM (2005), 672, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52005DC0672>

⁵⁵ *White Paper on Damages actions for Breach of the EC antitrust Rules*, COM (2008), 165, Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/files_white_paper/whitepaper_en.pdf

⁵⁶ *White Paper on Damages actions for Breach of the EC antitrust Rules*, COM (2008), 165, Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/files_white_paper/whitepaper_en.pdf, s.3-4

⁵⁷ Blíže ke směrnici č. 2014/104/EU kapitola 7

maximalizovat respekt vůči soutěžním pravidlům a v případě jejich porušení podnikem jej v rámci následné prevence efektivně sankcionovat.⁵⁸

Veřejnoprávní vymáhání soutěžního práva EU se od soukromoprávního vymáhání liší co do objektu, funkce, subjektu, vztahů mezi subjekty a výsledku prosazování soutěžního práva. Objektem veřejnoprávního prosazování soutěžního práva je zájem na udržování a posilování hospodářské soutěže. Subjektem výkonu veřejnoprávního prosazování soutěžního práva je Komise, národní soutěžní úřady a orgány činné v trestním řízení. Vztahy mezi podniky na jedné straně a národními soutěžními úřady na straně druhé jsou vertikální. Výsledkem prosazování soutěžního práva je pak sankce. Funkce veřejnoprávního vymáhání je tedy odstrašující a represivní.⁵⁹

Intenzita odstrašujícího účinku pak vyplývá z výše hrozící sankce, z výše rizika odhalení protiprávního jednání, z výše nákladů, které je nutné na zosnování a utajení protiprávního jednání vynaložit a z efektivity veřejnoprávního vyšetřování.⁶⁰

Ideální výše efektivní veřejnoprávní sankce by proto měla být určena podle zisku protiprávně jednajícího se zohledněním rizika odhalení protiprávního jednání.⁶¹ Veřejnoprávní sankce by ovšem měla také sloužit k vymáhání náhrady kolektivní škody, která vzniká v důsledku jednání v rozporu se soutěžním právem. Taková škoda může spočívat například v omezení technologického vývoje či v omezení přístupu k prostředkům základních životních potřeb (např. léků).⁶²

---

⁵⁸ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 23, WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. *World Competition*, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 11-12

⁵⁹ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 8-9

⁶⁰ MIGANI, C. *Directive 2014/104/EU: In Search of a Balance between the Protection of Leniency Corporate Statements and an Effective Private Competition Law Enforcement*, *Global Antitrust Review*, 2014, s. 84-85,

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 8,

⁶¹ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 222

⁶² HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 65-66,

PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, ISBN 978-80-87975-06-0, s. 20-21

Naproti tomu sankce v rámci soukromoprávního vymáhání soutěžního práva nevychází ze zisku protiprávně jednajícího, nýbrž ze škody, kterou se poškozenému podaří prokázat, což může být v nepoměru k rozsahu a intenzitě protiprávního jednání.⁶³

Funkce veřejnoprávního prosazování soutěžního práva je ovšem také preventivní. Preventivně lze působit proti porušování soutěžního práva buď před jeho porušením, nebo i po něm. K prevenci před porušením soutěžního práva bezpochyby přispívá i úprava v nařízení Rady č. 139/2004⁶⁴ vyžadující v některých případech předchozí oznámení a schválení budoucích fúzí. Další z preventivních opatření je například absolutní neplatnost dohod, které jsou v rozporu s ustanovením čl. 101 SFEU, či aplikace programu shovívavosti.⁶⁵

Veřejnoprávní vymáhání těží z autority veřejné moci, více efektivního vyšetřování a sankčních pravomocí. Komise a národní orgány pro hospodářskou soutěž snáze zjišťují, že k porušení soutěžního práva dochází, neboť mají přístup nejen k informacím od soukromoprávních poškozených, ale i od protiprávně jednajících.⁶⁶

Činnost Komise je ovšem limitována tím, že může zjistit jednání v rozporu s čl. 101 a 102 SFEU z vlastního podnětu nebo na základě podnětu fyzické či právnické osoby, která prokáže oprávněný zájem.⁶⁷

Oprávněný zájem bezpochyby mají ty osoby, kterým byla protisoutěžním jednáním způsobena škoda. Zahájení vyšetřování na základě podnětu nelze na Komisi vynucovat, nicméně v případě, že se Komise nechce podnětem zabývat a podnět odmítne, musí své rozhodnutí, které podléhá přezkumu SDEU, dostatečně jasně a detailně odůvodnit. Komise se zabývá na základě své diskreční pravomoci pouze podstatnými podněty, neboť

---

⁶³ WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. World Competition, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 11

⁶⁴ Nařízení Rady č. 139/2004 ze dne 20.11.2004

⁶⁵ WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. World Competition, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 8-9

⁶⁶ WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 305, WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. World Competition, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 10-11, LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 227

⁶⁷ čl. 7 nařízení Rady č. 1/2003

nemůže zahajovat vyšetřování veškerých podnětů, čímž by mohla ohrozit výkon své dozorové činnosti v rámci veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva EU.⁶⁸

Tím dochází k neodhalení některých méně závažných případů porušování soutěžního práva EU. V těchto případech může soukromoprávní vymáhání soutěžního práva EU bez vynaložení dalších veřejných nákladů efektivně doplnit vymáhání veřejnoprávní.⁶⁹ *Stand-alone* žaloby⁷⁰ proto mají větší odrazující efekt než *follow-on*⁷¹ žaloby, neboť odhalují porušení soutěžního práva, které by jinak již nebylo odhaleno.⁷²

Samotné veřejnoprávní vymáhání soutěžního práva je nedostatečné i z toho důvodu, že postihuje pouze minulé a budoucí protiprávní jednání a nemá podstatný vliv na náhradu škody způsobené individuálním subjektům.⁷³

Cílem soukromoprávního vymáhání je nahradit újmu soukromého subjektu a prevenční efekt je ve své podstatě efektem vedlejším.⁷⁴ Objektem soukromoprávního vymáhání je zájem jednotlivce na náhradě škody, která mu byla protiprávním jednáním způsobena. Funkce soukromoprávního prosazování soutěžního práva je především reparační a restituční, nicméně má také funkci odstrašující, a jak je uvedeno výše, i částečně preventivní. Subjektem výkonu soukromoprávního prosazování soutěžního práva je jednatel, který je ve vztahu k podniku, který jednal protiprávně, v horizontálním

---

⁶⁸ WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. World Competition, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 28

⁶⁹ WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 295, PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 23, WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. World Competition, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 11-12

⁷⁰ Žaloby nenavazující na rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž

⁷¹ Žaloby navazující na rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž

⁷² STEPHAN, A. *Does the EU's Drive for Private Enforcement of Competition Law Have a Coherent Purpose*, University of Queensland Law Journal, 2018, č. 37, s. 153-154

⁷³ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 23, WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. World Competition, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 11-12

⁷⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 23, WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. World Competition, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 11-12

postavení. Konečně výsledkem prosazování soutěžního práva je náhrada škody jednotlivci.⁷⁵

Je ale také nutné si uvědomit, že soukromoprávní vymáhání soutěžního práva EU je širší termín než soukromoprávní vymáhání náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva EU. Soukromoprávně lze totiž soutěžní právo vymáhat i negatorními nároky (uplatněnými hmotněprávní žalobou či procesněprávním návrhem na předběžné opatření), žalobami na neplatnost smluv či žalobami na vydání bezdůvodného obohacení.⁷⁶

Soukromoprávní i veřejnoprávní vymáhání soutěžního práva se nejen doplňují, ale i vzájemně ovlivňují. Někdy může mít jeden ze způsobů vymáhání vliv na druhý způsob ve formě synergie, jindy jej může omezovat.

Veřejné vymáhání nepochybně pomáhá soukromoprávnímu v případě *follow-on* žalob za předpokladu závaznosti veřejnoprávního rozhodnutí pro soudy rozhodující o soukromoprávním nároku. Soukromoprávní *stand-alone* žaloba může zase iniciovat veřejnoprávní vymáhání. Na druhou stranu soukromoprávní vymáhání může značně ohrozit uplatňování programu shovívavosti a procedury narovnání, neboť možnost vymáhat náhradu škody způsobené jednáním v rozporu se soutěžním právem může podniky demotivovat k využívání těchto prostředků.⁷⁷

Z užívání soukromoprávních prostředků vymáhání soutěžního práva ovšem vyplývá i další riziko. V případě možnosti každého prosazovat soukromoprávní náhradu škody by mohlo dojít k nadužívání až zneužívání tohoto institutu. Škudce může být postižen jak prostředky veřejného, tak prostředky soukromého práva. To by mohlo být považováno za porušení zásady *ne bis de idem*.⁷⁸ Zde je ovšem nutné si připomenout odlišnosti mezi objektem a funkcemi a cíly soukromoprávního a veřejnoprávního

---

⁷⁵ KRÁLÍK, A. *Náhrada škody způsobenéj porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 8-9

⁷⁶ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 1,

MUNKOVÁ, J. *Soukromoprávní vymáhání antitrustového práva z jiného úhlu pohledu*. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 9, s. 254,

PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 7-8, s. 215,

PAŘIL, J. *Unijní úprava vymáhání náhrady škody za porušení soutěžně právních předpisů: rozhodné právo a směrnice 2014/104/EU*, *Antitrust*, 2015, č. 3, s. 77,

BÁNÝAIOVÁ, L. *K některým otázkám soukromoprávních nároků z porušení soutěžních předpisů*. *Antitrust*, 2010, č. 4, s. 27

⁷⁷ NERUDA, R. *Soukromé či veřejné prosazování soukromého práva*. *Antitrust*, 2011, č. 4, s. 157-159, WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 305-306,

MIGANI, C. *Directive 2014/104/EU: In Search of a Balance between the Protection of Leniency Corporate Statements and an Effective Private Competition Law Enforcement*, *Global Antitrust Review*, 2014, s. 85

⁷⁸ čl. 50 Listiny základních práv Evropské unie

prosazování soutěžního práva. Veřejnoprávní prosazování má podnik za protisoutěžní jednání především potrestat a preventivně působit na ostatní podniky. Soukromoprávní vymáhání má pro změnu především kompenzovat újmu způsobenou protisoutěžním jednáním. S ohledem na tyto rozdíly, by se zásada *ne bis de idem* ve vztahu mezi veřejnoprávním a soukromoprávním vymáháním soutěžního práva neměla uplatnit.⁷⁹

Dobrovolné odškodnění v rámci smírného narovnání také ovlivňuje veřejnoprávní vymáhání, neboť představuje polehčující okolnost při ukládání pokuty orgánem pro hospodářskou soutěž.⁸⁰ To omezuje nadměrné trestání podniků. Vytvoření vztahů mezi veřejnoprávní pokutou a soukromoprávní náhradou škody vytváří novou obrannou strategii v rámci veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva⁸¹ a zároveň zvyšuje motivaci hradit náhradu škody.

Co se veřejnoprávního a soukromoprávního výkladu soutěžního práva týče, s ohledem na obecnou povahu soutěžních předpisů je třeba je podrobněji vykládat prostřednictvím činnosti soudů, Komise a národních soutěžních úřadů, tedy prostřednictvím správních a soudních rozhodnutí. K tomu mají lepší podmínky subjekty veřejného práva, které disponují lepšími zdroji a efektivnějšími vyšetřovacími nástroji.⁸²

Na druhou stranu je nutné v případě orgánů veřejné moci přihlídnout ke skutečnosti, že orgán veřejné moci se obvykle v konkrétním segmentu trhu, ve kterém dochází k narušování hospodářské soutěže, nechová tak, jako kterýkoliv jiný účastník soutěže v tomto segmentu, a nelze proto u něj očekávat takovou míru orientace v problematice jako u účastníka soutěže. Z toho také plyne delší časová náročnost pro orgán veřejné moci na načerpání veškerých relevantních znalostí a faktů pro učinění spravedlivého a objektivního rozhodnutí.⁸³

Soukromoprávní subjekty uplatňující nárok na náhradu škody jsou při interpretaci soutěžního práva omezeny tím, že jejich cílem je naplnění jejich individuálního zájmu,

---

⁷⁹ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobenéj porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 69-70

⁸⁰ čl. 18 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU,

Rozsudek ze dne 5. února 1963, N.V. Algemene Transporten Expeditie Onderneming van Gen den Loos v. Nizozemská finanční správa, 26/62, EU:C:1963:1

⁸¹ VERONESE, B. *Evropian Public and Private Antitrust Enforcement: It Takes Two to Tango*. Journal of European Competition Law & Practice, 2014, č. 8, s. 565

⁸² NERUDA, R. *Soukromé či veřejné prosazování soukromého práva*. Antitrust, 2011, č. 4, s. 155-156

⁸³ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 22

a nikoli zájem společnosti jako celku. Jejich interpretace tudíž zpravidla směřuje k zajištění výhry ve sporu, a nikoli k obecnému vyjasnění obsahu právního předpisu.⁸⁴

6. Zvláštní nástroje Komise pro prosazování soutěžního práva

Kromě sankčních nástrojů může Komise využívat alternativní možnost odklonu v řízení v podobě programu shovívavosti a procedury narovnání, které přispívají k prosazování soutěžního práva tím, že umožňují porušení soutěžního práva odhalit, efektivně prokázat a spravedlivě potrestat. S ohledem na skutečnost, že jsou tyto nástroje významné i pro soukromoprávní řízení o náhradě škody, je vhodné podstatu těchto nástrojů v této práci stručně vysvětlit.

6.1. Program shovívavosti

Prokazování porušení soutěžních pravidel je velmi obtížné, neboť důkazy a informacemi týkajícími se protiprávního jednání zpravidla disponují pouze subjekty, které soutěžní právo EU porušují. Proto Komise, inspirována právní úpravou v USA, vydala v roce 1996 oznámení o programu shovívavosti, ve kterém určila podmínky aplikace tohoto programu v rámci svého vyšetřování. Tato úprava byla následně novelizována v roce 2002 a poté v roce 2006,⁸⁵ z kterého je aktuálně platná právní úprava.⁸⁶

Oznámení Komise není pramenem unijního práva, který by byl závazný. Nicméně porušení jeho ustanovení ze strany Komise by bylo v rozporu s principem legitimního očekávání, což je jedna z obecných zásad unijního práva.⁸⁷

Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů ze dne 8. 12. 2006 má za cíl motivovat účastníky tajných kartelů způsobilých ohrozit hospodářskou soutěž EU k jejich oznámení pomocí snížení jim uložených pokut, neboť

---

⁸⁴ WOUTER, P.J. Wils, *The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages*. World Competition, 2009, č. 1 [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087, s. 6-8

⁸⁵ Evropská komise. *Oznámení komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případě kartelů*, 2006, Úř. věst. C298/7

⁸⁶ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 444,

BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 370-371

⁸⁷ Rozsudek ze dne 19. května. 1992, J.M. Mulder, W.H. Brinkhoff, J.M.M. Muskens, T. Twijnstra and Otto Heinemann v Council of the European Union and Commission of the European Communities, C-104/89 a C-37/90, EU:C:1992:217, bod 15

zájmy spotřebitelů a občanů na zjištění a potrestání kartelu převažují nad zájmem na pokutování podniků, které takové praktiky odhalí a umožní je zakázat.⁸⁸ Funkce programu shovívavosti je tudíž dvojitá: destabilizace kartelu a sběr informací.⁸⁹

Komise se tímto oznámením zavázala, že poskytne podniku ochranu před všemi pokutami, případně před uložením jejích částí v případě, že podnik předloží jako první kvalitní informace a důkazy, které Komisi umožní, aby provedla cílenou kontrolu v souvislosti s údajným kartelem, nebo aby zjistila protiprávní jednání podle čl. 101 SFEU.⁹⁰ Podnik, který nenutil jiné podniky k účasti na kartelu, má nárok na plnou ochranu před pokutami, podnik, který jiné podniky nutil, má za předpokladu splnění podmínek programu shovívavosti nárok na snížení pokuty až v rozsahu 50 %.⁹¹

Takovéto ústní nebo písemné prohlášení podniku musí obsahovat uvedení účastníků a obsahu kartelové dohody včetně jejích cílů, činností a fungování. Dále má toto prohlášení obsahovat údaje o dotčených produktech a službách, zeměpisném rozsahu, době trvání kartelu a odhadovaných objemech ovlivněného trhu. Také by mělo obsahovat údaje o čase, místě, obsahu a účastnících kontaktů v rámci kartelu a další relevantní vysvětlení a důkazy. Konečně by mělo prohlášení obsahovat informaci o tom, na který další orgán pro hospodářskou soutěž se žadatel obrátí, nebo hodlá obrátit.⁹²

Toto prohlášení je nutné chránit proti přístupům třetích osob, včetně potenciálních poškozených z protisoutěžního jednání. Pokud totiž dojde ke snížení pokuty účastníka v programu shovívavosti v důsledku jeho žádosti o shovívavost, neznamená to, že by byla vyloučena i civilněprávní žaloba na náhradu škody způsobená porušením soutěžního práva EU.⁹³

Pokud by poškození měli k těmto informacím přístup, podnik, který by se účastnil programu shovívavosti, by se prohlášením sebeobviňoval pro soukromoprávní řízení na náhradu škody. To by se mohlo také promítnout do rozsahu a kvality poskytovaných informací a konečně by to mohlo podnik od podání prohlášení zcela odradit.⁹⁴

---

⁸⁸ bod 3 - 4 Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů ze dne 8.12.2006 (2006 C 298/11)

⁸⁹ O'LOUGHLIN, P. *Public-Private Antitrust Enforcement*. Columbia Journal of European Law, 2017, č. 23, s. 686

⁹⁰ Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů ze dne 8. 12. 2006 (2006 C 298/11), bod 8

⁹¹ *Ibidem*, bod 13, 26

⁹² *Ibidem*, bod 9

⁹³ Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů ze dne 8. 12. 2006 (2006 C 298/11), bod 39

⁹⁴ Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfeleiderer AG v Bundeskartellamt, C-360/09, EU:C:2011:389, bod 38

Je proto na místě nastavit systém tak, aby i v případě takového rizika i možné realizace takovéto žaloby byla účast pro žadatele v programu shovívavosti stále výhodnější, než kdyby kartel neodhalil.⁹⁵ Tato omezená odpovědnost za škodu, případně i beztrestnost je sociálním nákladem⁹⁶, který je nutný k tomu, aby byl dosažen jiný sociální cíl, a to odhalení kartelu.

Kromě výše uvedených podmínek musí podnik okamžitě ukončit svou účast na kartelu a po celou dobu řízení před Komisí s ní spolupracovat, tj. poskytovat, neníčit, nepadělat a nezamlčovat žádné informace a důkazy týkající se kartelu, reagovat na požadavky Komise a umožnit výslech svých zaměstnanců.⁹⁷

Z výše uvedeného vyplývá, že program shovívavosti (*leniency*) je bezpochyby důležitý institut pro veřejnoprávní prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži. Umožňuje odhalování porušení těchto předpisů a jejich efektivní sankcionování. Zároveň je nepochybně důležitý i pro soukromoprávní *follow-on* žaloby. Mezi pozitiva programu shovívavosti také patří efektivita při získávání informací a důkazů o protiprávním jednání, prevenční a destabilizační účinek na protiprávní jednání a snížení pravděpodobnosti odvolání proti rozhodnutí Komise k SDEU.⁹⁸

O efektivitě tohoto procesu svědčí i skutečnost, že mezi lety 2008 – 2011 bylo 88 % rozhodnutí Komise o porušení soutěžního práva a 83 % celkové výše pokut založeno na programu shovívavosti.⁹⁹

6.2. Procedura narovnání

Narovnání je dalším alternativním nástrojem veřejnoprávního prosazování soutěžního práva. Komise zavedla proceduru narovnání dne 2. 7. 2008 svým oznámením

---

O'LOUGHLIN, P. *Public-Private Antitrust Enforcement*. Columbia Journal of European Law, 2017, č. 23, s. 685,

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 89, BUITEN, M. C., WIJCK, P., WINTER, J. K., *Does the European Damages Directive make consumers Better off?* Journal of Competition Law & Economics, 2018, č. 14, s. 92-93, 97

⁹⁵ TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 21

⁹⁶ *Ibidem*, s. 54

⁹⁷ Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů ze dne 8.12.2006 (2006 C 298/11), bod 12

⁹⁸ MIGANI, C. *Directive 2014/104/EU: In Search of a Balance between the Protection of Leniency Corporate Statements and an Effective Private Competition Law Enforcement*, Global Antitrust Review, 2014, s. 95-96,

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 87

⁹⁹ Commission Staff Working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules, COM (2013), 404 final. [Citováno 6. 8. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/impact_assessment_en.pdf, s. 21

o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů (dále jen „oznámení o narovnání“), které bylo částečně upraveno sdělením Komise ze dne 5. 8. 2015.¹⁰⁰

Principem procedury narovnání je uznání odpovědnosti za své protiprávní jednání a ve své podstatě vzdání se obrany výměnou za snížení pokuty. Cílem této procedury jsou časové a ekonomické úspory ze zjednodušení a zkrácení procesu postižení kartelu. Rozdíl mezi programem shovívavosti a procedurou narovnání spočívá v tom, že v případě programu shovívavosti je odměňováno odhalení kartelu, v případě narovnání se jedná o odměňování spolupráce v řízení před Komisí.¹⁰¹

Při přijímání této právní úpravy se vycházelo z toho, že procesní úspory umožní Komisi použít uvolněné zdroje, které by bývaly byly vynaloženy na řízení, k odhalování dalších případů protisoutěžního jednání a zvýšit tak efektivitu veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva. Zkrácení délky řízení pak může mít v konečném důsledku pozitivní efekt i na podnik, který se na proceduře narovnání účastní, neboť dojde ke snížení celkových nákladů podniku na toto řízení a omezení vlivu na pověst podniku.¹⁰²

Komise může vstoupit do jednání o narovnání pouze na základě písemné žádosti dotčených stran. Komise má značnou diskreční pravomoc pro posouzení, zda proceduru narovnání využije. V případě, že strany jednájí za účelem zkreslení či zničení důkazů týkajících se zjištění protiprávního jednání či relevantních pro výpočet pokuty či umožní třetím osobám seznámení s obsahem jednání či dokumentů týkajících se narovnání, může to mít za následek ukončení jednání o narovnání.¹⁰³

Komise při zvažování toho, zda proceduru narovnání využije, zohledňuje kritéria jako možnost dosažení dohody s podnikem o námitkách v přiměřeném časovém horizontu, počet zúčastněných podniků, pravděpodobnost sporných tvrzení mezi účastníky či přitěžující okolnosti.¹⁰⁴

Považuje-li to komise za vhodné, může stanovit lhůtu nejméně 2 týdny, ve které mohou strany písemně prohlásit, zda jsou připraveny vstoupit do jednání o narovnání. Pokud strana řízení požádá o jednání o narovnání, může vstoupit do jednání s Generálním

---

¹⁰⁰ Změny v oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů ze dne 5.8.2015 (2015/C 256/02)

¹⁰¹ Oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů ze dne 2.7.2008 (2008/C 167/01), bod 1

¹⁰² KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 95

¹⁰³ Oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů ze dne 2. 7. 2008 (2008/C 167/01), bod 5, 7

¹⁰⁴ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 95

ředitelstvím Evropské komise pro hospodářskou soutěž.¹⁰⁵ Za účelem, aby strana mohla přijmout rozhodnutí o tom, zda uzavřít narovnání, může Komise seznámit účastníka jednání o narovnání s informacemi o tvrzeném skutkovém stavu, důkazy, právní kvalifikaci, době trvání protiprávního jednání, rozsahu odpovědnosti a odhadovanou výši pokuty.¹⁰⁶

Pokud se v rámci jednání o narovnání pokročí natolik, že je možné předpokládat společné porozumění týkající se rozsahu námitek a odhadované výše pokuty a lze očekávat dosažení procesních úspor, může Komise určit účastníkovi jednání lhůtu v délce 15 dnů k učinění konečného návrhu na narovnání.¹⁰⁷

Tento návrh musí obsahovat: 1) uznání odpovědnosti za protiprávní jednání, uznání skutkového stavu a právní kvalifikace, 2) uvedení maximální výše předpokládané pokuty, kterou by účastník jednání akceptoval, 3) potvrzení o tom, že byl dostatečně informován o námitkách Komise a že mu bylo umožněno se k nim vyjádřit, 4) vzdání se možnosti přístupu ke spisu a znovu být slyšen a 5) souhlas s tím, že obdrží prohlášení o námitkách a konečné rozhodnutí.¹⁰⁸

Poté co je návrh na narovnání zohledněn v prohlášení o námitkách, může Komise rozhodnout o snížení pokuty až o 10 %. Tato odměna se přičte k odměně, kterou účastník případně získal z programu shovívavosti.¹⁰⁹

K návrhům na narovnání se poskytuje přístup pouze adresátům prohlášení o námitkách, kteří se procedury narovnání neúčastní a kteří se zaváží, že nebudou návrhy žádným způsobem kopírovat a informace použijí výhradně pro účely soudních a správních řízení. Návrhy nelze také předat vnitrostátním soudům pro účel řízení o náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva.¹¹⁰

Procedura narovnání může mít ovšem negativní vliv na možnost uplatnění soukromoprávního nároku na náhradu škody. Jedním z těchto vlivů je omezení přístupu k informacím, které by za normálního průběhu řízení Komise o podniku získala a které by bylo možno v rámci soukromoprávního vymáhání využít. Další negativum je skutečnost, že Komise se může za účelem dosažení dohody omezit pouze na takový rozsah jednání, na který má přímé důkazy, což může ztěžovat poškozeným ve *follow-on* žalobách uplatnit efektivně nárok na náhradu škody v celém rozsahu. Pozitivem bude naopak rychlejší

---

¹⁰⁵ Oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů ze dne 2. 7. 2008 (2008/C 167/01), bod 11

¹⁰⁶ *Ibidem*, bod 16

¹⁰⁷ *Ibidem*, bod 17

¹⁰⁸ *Ibidem*, bod 20

¹⁰⁹ *Ibidem*, bod 32, 33

¹¹⁰ Oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů ze dne 2. 7. 2008 (2008/C 167/01), bod 35, 39

získání rozhodnutí pro *follow-on* žalobu, což může mít význam pro promlčení nároku na náhradu škody.¹¹¹

7. Náhrada škody způsobené porušením soutěžního práva EU

Hlavním účelem právního institutu odpovědnosti za škodu je náhrada majetkové nebo nemajetkové újmy. Jedná se o právní vztah, jehož obsahem jsou sekundární sankční povinnosti, které vznikají namísto primárních povinností z právního vztahu, který byl narušen protiprávním jednáním.¹¹²

Náhrada škody má funkci kompenzační (alokační), funkci prevenční a funkci represivní (sankční). Je otázkou, zda by soukromoprávní vymáhání náhrady škody mělo mít právě povahu sankční. Poškozený by pravděpodobně neměl vydělávat na náhradě své újmy, tím že by sankce spočívala v jeho zisku nad rámec mu způsobené škody. Na druhou stranu by neměl mít ani škůdce užitek ze svého protiprávního jednání, neboť by jej to motivovalo v pokračování v protiprávním jednání. Zbavení škůdce protiprávních zisků by ovšem primárně nemělo být na straně poškozených, ale na straně státu prostřednictvím efektivní veřejnoprávní regulace.¹¹³

Škoda způsobená porušením soutěžního práva je specifická v tom, že k jejímu odhalení nemusí dojít. Při obecné náhradě škody poškozený utrpí újmu a hledá škůdce, vůči kterému může nárok na náhradu škody uplatnit. Při škodě způsobené porušením soutěžního práva je situace opačná. Kupující například uhradí vyšší cenu ovšem, pokud není kartel odtajněn, nebo protiprávní jednání nevyjde najevo jiným způsobem, nemusí vůbec zjistit, že zaplatil cenu vyšší a deformovanou, resp. nezjistí, že vůbec újmu utrpěl.¹¹⁴

V případě hardcore kartelů je například odhadována míra odhalení v rozsahu 10 %. V případě ostatních protisoutěžních jednání je tato míra vyšší, ale s ohledem na složitější možnost dokazování je v jejich případě nižší míra potrestání.¹¹⁵

---

¹¹¹ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením soutěžního práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 96

¹¹² BREJCHA, A. *Odpovědnost v soukromém a veřejném právu*. 1. vydání. Praha: Codex Bohemia, 2000, s. 54

¹¹³ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 44-45

¹¹⁴ TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 66

¹¹⁵ Commission Staff Working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules, COM (2013), 404 final. [Citováno 6. 8. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/impact_assessment_en.pdf, s. 23

Odpovědnost za škodu se obecně dá dělit na odpovědnost objektivní (bez ohledu na zavinění) a subjektivní (ze zavinění).¹¹⁶ Pro vznik odpovědnosti za škodu jsou nutné tři, popřípadě čtyři předpoklady: 1) protiprávní jednání, 2) vznik škody, 3) příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vznikem újmy a eventuálně 4) zavinění.

7.1. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/104/EU

Norma upravující odpovědnost za škodu má mít obecně ochranný účel a ochrannou působnost. Ochranný účel definuje, jaký okruh společenského zájmu má norma chránit, zatímco ochranná působnost normy upravuje konkrétní typy škody (způsob porušení ochranné normy a konkrétní předmět ochrany) a konkrétní subjekty, na které se odpovědnostní norma vztahuje.¹¹⁷ Nicméně co se ochranné působnosti čl. 101 a 102 SFEU týče, tato ustanovení neobsahují konkrétní definici chráněných subjektů a škod, před kterými mají tato ustanovení chránit.

Z rozhodnutí Manfredi plyne, že v případě, že unijní právo tuto otázku neupravuje, je na místě, aby podrobnosti pro výkon práva na náhradu škodu upravovalo národní právo členských států, a to do doby, než to začne upravovat právo EU.¹¹⁸ Je proto namístě nedostatek ochranné působnosti čl. 101 a 102 SFEU odstranit buď prostřednictvím výkladu, nebo prostřednictvím legislativního opatření. Jak jsem již ovšem uvedl výše,¹¹⁹ výklad SDEU k podstatnému zvýšení efektivity soukromoprávního vymáhání náhrady škody způsobené porušením ustanovení čl. 101 a 102 SFEU nepřispěl.

Pro unifikaci a harmonizaci právních předpisů v rámci Evropské unie používá unijní právo především nařízení a směrnice. Část právnické veřejnosti měla za to, že právní regulace nároku na náhradu škody způsobené porušením práva o hospodářské soutěži by měla být provedena formou nařízení, které by mělo přímý účinek. Nebylo by tak nutno přijímat další různorodé vnitrostátní předpisy a sjednotila by se judikatura národních soudů.

---

¹¹⁶ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 223

¹¹⁷ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 86, 99

¹¹⁸ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 98

¹¹⁹ Blíže kapitola 4

EU se ovšem vydala cestou harmonizace v podobě směrnice. Poškození tak mohou mít stále různé postavení v jednotlivých členských státech EU.¹²⁰

Podle čl. 288 SFEU je směrnice závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, kterého má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům. Výsledkem se v tomto případě myslí nejen právní opatření, ale i aplikačně praktický a potažmo faktický stav.¹²¹ To znamená, že k dosažení výsledku nepostačí pouze transpozice textu směrnice, ale je nutné dosažení i efektivní aplikovatelnosti a vynutitelnosti, k čemuž bude nutné v některých případech přijmout další předpisy (např. sankční, procesní).¹²²

7.1.1. Schválení směrnice č. 2014/104/EU

Dne 11. 6. 2013 předložila Komise návrh směrnice Evropskému parlamentu a Radě. Tento návrh byl projednán na úrovni pracovních skupin Rady neobvykle rychle. Poté Evropský parlament přinesl do směrnice určité změny. Členské státy měly minimální možnost původní návrh směrnice pozměnit.¹²³

Rychlost projednání pravděpodobně plynula ze skutečnosti, že 12 let od rozhodnutí ve věci *Courage* stále neexistovala dostatečná homogenní právní úprava na úrovni členských států, která by umožnila efektivně uplatnit soukromoprávní nárok na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU. Navíc vztah mezi soukromoprávním vymáháním a veřejnoprávním vymáháním soutěžního práva nebyl dostatečně vyjasněn, což mohlo mít za následek i negativní ovlivnění veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva (např. programu shovívavosti).¹²⁴

---

¹²⁰ PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 7-8, s. 217

¹²¹ Rozsudek ze dne ze dne 8. října 1996, Erich Dillenkofer, Christian Erdmann, Hans-Jürgen Schulte, Anke Heuer, Werner, Ursula and Trosten Knor v Bundesrepublik Deutschland, C178, 179, 188, 189, 190/94, EU:C:1996:375, bod 50-51

¹²² KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 9

¹²³ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva*. Informační list, 2017, č. 2, s. 8 [Citováno 26.1.2018]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2017/2017_2_Soukromopravni-vymahani_web.pdf

¹²⁴ Commission Staff Working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules, COM (2013), 404 final. [Citováno 6. 8. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/impact_assessment_en.pdf, s. 5, 12-15, 20-24

Tyto skutečnosti ohrožovaly i řádné fungování vnitřního trhu, což se projevovalo v omezení hospodářské soutěže, inovací, ekonomické efektivity, efektivního alokování zdrojů a ve zvyšování cen.¹²⁵

Cílem návrhu proto bylo především zachování efektivního veřejnoprávního vymáhání regulací vztahů mezi veřejnoprávním a soukromoprávním vymáháním soutěžního práva a zajištění efektivního soukromoprávního vymáhání. Mezi dílčí cíle návrhu proto patřily ochrana účastníků programu shovívavosti, dosažení principu plné, ale ne nepřiměřené kompenzace, zvýšení odstrašujícího účinku, zlepšení přístupu ke spravedlnosti, zvýšení právní jistoty, ochrana malých a středních podniků a zvýšení ekonomického růstu a inovací.¹²⁶

Evropská komise zvažovala čtyři možnosti, jak tuto problematiku právně upravit. První možnost spočívala v absenci jakékoliv úpravy. Druhá možnost vycházela z Bílé knihy a spočívala v závazné úpravě soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Třetí možnost vycházela z druhé možnosti a jejím cílem bylo kromě závazné úpravy zahrnout i omezený přístup k důkazům, vyvratitelnou domněnku vzniku škody v případech kartelů a požadavky na kvantifikaci škody, které nebrání jejímu uplatnění. Konečně čtvrtá možnost počítala pouze s nezávaznou soft law regulací.¹²⁷

Nakonec byla zvolena třetí varianta a směrnice č. 2014/104/EU byla dne 26. 11. 2014 přijata. Jednalo se o první sekundární předpis, týkající se prosazování soutěžního práva EU, na kterém se podílel legislativně i Evropský parlament,¹²⁸ což zvyšuje legitimitu tohoto opatření.¹²⁹

Směrnice č. 2014/104/EU byla uveřejněna v úředním věstníku dne 5. 12. 2014 a platnosti nabyla dvacátým dnem po zveřejnění. Do právních řádů členských států měla být směrnice transponována do 27. 12. 2016.¹³⁰

Z členských států se transpozice ve lhůtě povedla pouze Dánsku, Finsku, Maďarsku, Lucembursku, Slovensku a Švédsku.¹³¹ Důvodem bude pravděpodobně

---

¹²⁵ *Ibidem*, s. 18

¹²⁶ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 34
Commission Staff Working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules, COM (2013), 404 final. [Citováno 6. 8. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/impact_assessment_en.pdf, s. 5, 25-29

¹²⁷ *Ibidem*, s. 31

¹²⁸ DI TORRITTO, B. C. *Overview on the Directive 2014/104/EU*. *Riviera Italiana di Antitrust*, 2015, č. 2, s. 45

¹²⁹ ALBORS-LLORENS, A. *Antitrust Damages in EU Law: The Interface of Multifarious Harmonisation and National Procedural Autonomy*. *University of Queensland Law Journal*, 2018, č. 37, s. 144

¹³⁰ čl. 21 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

skutečnost, že nárok na náhradu škody vzniklé porušením soutěžního práva nebyl v rámci zemí příliš využíván a proto zákonodárci členských států nepovažovali regulaci tohoto problému za příliš urgentní. To, že tento druh nároku nebyl uplatňován, bylo ovšem také podle mého názoru z důvodu zastaralosti a nejednotnosti právní úpravy napříč státy EU.

Komise proto zahájila proti ostatním členským státům řízení pro porušení Smluv podle čl. 258 SFEU. Odůvodněné stanovisko bylo zasláno Bulharsku, Kypru, Řecku, Litvě, Maltě, Portugalsku a České republice. Portugalsko bylo poslední zemí, která směrnicí č. 2014/104/EU transponovala.¹³²

7.1.2. Charakteristika směrnice č. 2014/104/EU

Směrnice č. 2014/104/EU obsahuje kombinaci hmotněprávních i procesních norem, má typizovanou strukturu a jedná se spíše o sektorální (vertikální) směrnici.¹³³ Směrnice byla přijata řádným legislativním postupem podle čl. 294 SFEU, je možné ji proto označit za legislativní.¹³⁴ Co se metody harmonizace týče, vychází směrnice z metody částečné harmonizace, kdy některé otázky uplatňování nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva ponechává v legislativní pravomoci členských států.¹³⁵ Zároveň směrnice patří do kategorie, která přiznává subjektivní práva jednotlivcům. Transpoziční opatření zakládající individuální subjektivní práva proto musí být formulována přesně, jasně a transparentně¹³⁶ a mělo by mít formu právního předpisu.¹³⁷

V důsledku zásahu neomerkantilistické opozice ochrana hospodářské soutěže nebyla výslovně jako unijní cíl zmíněna v čl. 3 odst. 3 SEU, kteréžto ustanovení definuje jako cíl dosažení vnitřního trhu.¹³⁸ Nicméně ochrana hospodářské soutěže je nedílnou součástí vnitřního trhu v souladu s protokolem č. 27 o vnitřním trhu a hospodářské soutěži k SEU a SFEU.¹³⁹

---

¹³¹ http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/directive_en.html

¹³² LESKINEN, CH. *The implementation of the Antitrust Damages Directive- expected impact in light of common trends and main divergence*. Global Competition Litigation Review, 2018, č. 2, s. 47

¹³³ KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 51-52

¹³⁴ *Ibidem*, s. 53

¹³⁵ *Ibidem*, s. 71

¹³⁶ Rozsudek ze dne 3. března 2011, Komise v Irsko, C-50/09, EU:C:2011:109, bod 46

¹³⁷ Rozsudek ze dne 25. května 1982, Commission of the European Communities v Kingdom of the Netherlands, 96/81, EU:C:1982:192, bod 12

¹³⁸ ŠMEJKAL, V. *Soutěžní politika a právo Evropské unie 1950-2015, Vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty*. 1. vydání, Praha: Leges, 2015, s. 207-209

¹³⁹ Rozsudek ze dne 17. 2. 2011, Konkurrensverket v TeliaSonera Sverige AB, C-52/09, EU:C:2011:83, bod 20,

Regulace hospodářské soutěže je obecně ve výlučné pravomoci EU,¹⁴⁰ což znamená, že by se v této oblasti neměl uplatňovat princip subsidiarity vyplývající z čl. 5 odst. 3 SEU. Nicméně směrnice č. 2014/104/EU se zabývá především náhradou škody jako takové,¹⁴¹ a tudíž směřuje i k cílům vyplývajícím z čl. 26 TFEU, tj. k dosažení vnitřního trhu. Proto by se na tuto problematiku měla uplatnit sdílená pravomoc ve smyslu čl. 4 odst. 2 písm. a) SFEU.

Právním základem směrnice č. 2014/104/EU je proto ustanovení čl. 103 a čl. 114 SFEU.¹⁴² Dle ustanovení čl. 114 odst. 3 SFEU, které představuje obecný právní základ směrnice, má opatření pro vytvoření fungujícího vnitřního trhu¹⁴³ vycházet z vysoké úrovně ochrany spotřebitele s přihlédnutím k novému vývoji založenému na vědeckých poznatcích. Ustanovení čl. 103 SFEU, které představuje speciální právní základ směrnice č. 2014/104/EU, obsahuje závazek zajistit efektivní vymáhání ustanovení čl. 101 a 102 SFEU. Z právního základu směrnice také vyplývá, že je možné se od ní při transpozici za určitých podmínek¹⁴⁴ odchýlit, přestože to směrnice výslovně nepřipouští.¹⁴⁵

S ohledem na skutečnost, že směrnice obsahuje dostatečný právní základ, nelze ji podle mého názoru z důvodu jeho neexistence prohlásit za neplatnou podle ustanovení čl. 263 ve s pojení s čl. 264 SFEU.¹⁴⁶

Předmětem a cílem této směrnice je především stanovení pravidel pro řízení o žalobách o náhradu škody způsobené porušením práv na ochranu hospodářské soutěže.¹⁴⁷ Členské státy musí zajistit, aby vnitrostátní pravidla v souladu se zásadou efektivity neznemožňovala či nadměrně neztěžovala uplatnění nároku na náhradu celé škody způsobené porušením unijního práva o hospodářské soutěži a aby nebyla méně příznivá než pravidla pro náhradu škody způsobené porušením vnitrostátního práva o ochraně hospodářské soutěže v souladu se zásadou rovnocennosti.¹⁴⁸

Rozsudek ze dne 17. 11. 2011, Komise v Italská republika, C-496/09, EU:C:2011:740, bod 60
ŠMEJKAL, V. *Competition law and the social market economy goal of the EU*, *International
Komparative Jurisprudence*, 2015, č. 1, s. 35

¹⁴⁰ čl. 3 odst. 1 písm. b) SFEU

¹⁴¹ PETRUCCI, C. *Subsidiarity in Directive 2014/104 EU on Damages Actions for Breach of EU
Competition Law*, 2017, č. 2, s. 396

¹⁴² odst. 8 preambule směrnice č. 2014/104/EU

¹⁴³ čl. 26, 114 SFEU

¹⁴⁴ čl. 114 odst. 4-9 SFEU

¹⁴⁵ KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H.
Beck, 2014, s. 60-61, 105

¹⁴⁶ Rozsudek ze dne 26. března 1987, Commission of the European Communities v Council of the
European Communities, C-45/86, EU:C:1987:163, bod 5

¹⁴⁷ čl. 1 směrnice č. 2014/104/EU

¹⁴⁸ čl. 4 směrnice č. 2014/104/EU

Co se výkladu směrnice č. 2014/104/EU týče, směrnice i vnitrostátní normy přijaté na jejím základě by měly být vykládány v souladu s ustanovením čl. 19 odst. 1 SEU na základě výkladu SDEU, tj. na základě výkladu teleologického, jazykového, systematického a historického.¹⁴⁹

7.1.3. Působnost směrnice č. 2014/104/EU

Z ustanovení odst. 3 preambule směrnice č. 2014/104/EU a z ustanovení čl. 3 odst. 1 směrnice vyplývá věcná a osobní působnost směrnice, tj. že směrnice má za cíl poskytnout ochranu před škodou způsobenou porušením soutěžního práva co nejširšímu okruhu subjektů.

Věcná působnost směrnice č. 2014/104/EU se tudíž vztahuje na nároky na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. Směrnice se ovšem nevztahuje na veškeré nároky na náhradu škody vzniklé porušením soutěžního práva EU.

Směrnice se vztahuje pouze na nároky na náhradu škody způsobené v příčinné souvislosti s porušením „právních předpisů o hospodářské soutěži“.¹⁵⁰ Definiční ustanovení směrnice pak definuje porušení právních předpisů o hospodářské soutěži jako porušení čl. 101 nebo 102 SFEU nebo vnitrostátních předpisů o hospodářské soutěži.¹⁵¹ Vnitrostátními předpisy o hospodářské soutěži se pak myslí pouze vnitrostátní předpisy sledující převážně stejný cíl jako čl. 101 a 102 SFEU, které jsou použity ve stejné věci a souběžně s právem EU o hospodářské soutěži podle čl. 3 odst. 1 nařízení Rady č. 1/2003.¹⁵²

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že směrnice se vztahuje pouze na nároky škody vzniklé v příčinné souvislosti s právním jednáním v rozporu s ustanovením čl. 101 nebo čl. 102 SFEU, popřípadě v rozporu s vnitrostátními předpisy, sledujícími stejný cíl jako

---

¹⁴⁹ Rozsudek ze dne 6. října. 1982, Srl CILFIT v Ministry of Health and Lanificio di Gavardo SpA, 283/81, EU:C:1982:335, bod 18-20

¹⁵⁰ odst. 10 preambule, čl. 1 odst. 1, čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 2 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

¹⁵¹ čl. 2 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

¹⁵² čl. 2 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

Podle čl. 3 odst. 1 nařízení Rady č. 1/2003 pokud orgány pro hospodářskou soutěž členských států nebo vnitrostátní soudy použijí vnitrostátní právní předpisy o hospodářské soutěži na dohody, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 81 odst. 1 Smlouvy, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu uvedeného ustanovení, použijí také článek 81 Smlouvy na takové dohody, rozhodnutí nebo jednání ve vzájemné shodě. Pokud orgány pro hospodářskou soutěž členských států nebo vnitrostátní soudy použijí vnitrostátní právní předpisy o hospodářské soutěži na zneužití zakázané článkem 82 Smlouvy, použijí také článek 82 Smlouvy.

ustanovení čl. 101 a čl. 102 SFEU, které jsou použity ve stejné věci a souběžně s unijním právem podle čl. 3 odst. 1 nařízení Rady č. 1/2003.¹⁵³

To znamená, že směrnice č. 2014/104/EU se nevztahuje na ostatní nároky vyplývající ze soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, tj. nárok na zdržení se jednání v rozporu se soutěžním právem EU, nárok na vydání bezdůvodného obohacení či na nárok na náhradu nemajetkové újmy.¹⁵⁴

Směrnice č. 2014/104/EU se dále nevztahuje na vše, co neupravuje v případě náhrady škody porušením soutěžního práva unijní právo. Dále se směrnice výslovně nevztahuje na úpravu příčinné souvislosti, přičitatelnosti, přiměřenosti a zavinění. Tyto otázky mají ovšem být upraveny v souladu se zásadou efektivit a rovnocennosti tak, aby neztěžovaly výkon práva na náhradu škody a uplatňování nároků na náhradu škody a aby bylo možno uplatnit nárok na náhradu škody rovnocenným způsobem jako ostatní nároky regulované vnitrostátním právem.¹⁵⁵

Z označení směrnice č. 2014/104/EU v úředním věstníku vyplývá, že se jedná o „*text s významem pro EHP*“, tedy že transpoziční opatření členských států se má vztahovat i na subjekty a vztahy z Evropského hospodářského prostoru.¹⁵⁶

Pokud jde o časovou působnost směrnice č. 2014/104/EU, vnitrostátní předpisy přijaté na jejím základě by neměly působit retroaktivně a neměly by být použity na řízení o náhradě škody zahájené před 26. 12. 2014.¹⁵⁷

7.2. Podnik a pasivní legitimace

Hlavním subjektem veřejného soutěžního práva EU je podnik. Je proto logické, že za pasivně legitimovaného porušitele soutěžního práva EU se obecně považuje také podnik nebo sdružení podniků.¹⁵⁸ Podnikem se, i s ohledem na jazykový význam označení v anglické („*undertaking*“) i francouzské („*entreprise*“) verzi směrnice, v unijním právu myslí jak fyzická osoba podnikatel, tak obchodní společnost. Zároveň směrnice č. 2014/104/EU

---

¹⁵³ shodně čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 2 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU, WIJCKMANS, F., VISSER, M., JAQUES, S., NOËL, E. *The EU Private Damages Directive – Practical Insights*. 1. vydání, Cambridge: Intersentia, 2016, s. 12

¹⁵⁴ odst. 3, odst. 12 preambule a čl. 1 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

¹⁵⁵ odst. 11 preambule směrnice č. 2014/104/EU,

Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 62

¹⁵⁶ KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 26

¹⁵⁷ čl. 22 směrnice č. 2014/104/EU

¹⁵⁸ čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

stanoví, že se vztahuje i na škůdce, kteří jsou veřejnými podniky, nebo podniky, kterým byla přiznaná práva ve smyslu ustanovení čl. 106 SFEU.¹⁵⁹ Podrobněji se ovšem směrnice otázkou pasivní legitimace nezabývá.

Termín podnik je v unijním právu široce interpretován a vychází především z funkcionálního pojetí založeného spíše na hospodářských aktivitách podniku než na jeho formální struktuře.¹⁶⁰ Podnikem je jednotná organizace osob, hmotných či nehmotných složek, která má určitý dlouhodobý ekonomický cíl.¹⁶¹ Jedná se o jakoukoliv entitu, která se podílí na ekonomické aktivitě, bez ohledu na její právní status a způsob financování.¹⁶²

Z toho vyplývá, že se nemůže jednat o čistě neziskovou entitu, nicméně podnikem může být i nezisková organizace, která vykonává částečně činnost ziskovou.¹⁶³ Podnikem může být i stát, či státní organizace, pokud nevykonává veřejnou pravomoc, ale ekonomickou aktivitu průmyslové nebo obchodní povahy.¹⁶⁴ Podnikem jsou i sdružení podniků, fyzické osoby, občanská sdružení, advokáti a jiní příslušníci svobodných povolání, profesionální sportovci, rozhlas či televize.¹⁶⁵

Unijní právo chápe podnik i jako skupinu více subjektů se samostatnou právní osobností, pokud jeden z nich ovládá jiný podřízený subjekt.¹⁶⁶ Za podnik lze proto

---

¹⁵⁹ odst. 3 preambule směrnice č. 2014/104/EU

¹⁶⁰ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 49-50, ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 209

¹⁶¹ Rozsudek ze dne 10. března 1992, Shell International Chemical company Ltd proti Komisi Evropských společenství, T-11/89, EU:T:1992:33, bod 311

¹⁶² Rozsudek ze dne 23. dubna 1991, Klaus Höfner and Fritéz Elser v Macrotron GmbH, C-41/90, EU:C:1991:161, bod 21

¹⁶³ Rozsudek ze dne 16. listopadu 1995, Fédération Française des Sociétés d'Assurance a další v Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, C-244/94, EU:C:1995:392, bod 21

¹⁶⁴ Rozsudek ze dne 16. června 1987, Commission v Italy, 118/85, EU:C:1987:283, bod 13, Rozsudek ze dne 18. března 1997, Diego Cali & Figli Srl v Servizi Ecologici Porto di Genova SpA, C-343/95, EU:C:1997:160, bod 23, 25,

MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 105-106,

BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 285,

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůťažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 41

¹⁶⁵ WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20.1.2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>, s. 20, TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 409

¹⁶⁶ Rozsudek ze dne 14. července 1972, Imperial Chemical Industrie Ltd. v Commission of the European Communities, C-48/69, EU:C:1972:70, bod 130-146,

LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 50,

BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 284

považovat dceřinou i mateřskou společnost, za předpokladu že mateřská ovládající společnost ovládá dceřinou společnost, která se dopouští protiprávního jednání. Z protiprávního jednání jsou pak mateřská i dceřiná společnost odpovědný společně a nerozdílně.¹⁶⁷ Pokud mateřská společnost vlastní 100 % jmění své dceřiné společnosti, která porušila unijní pravidla hospodářské soutěže, má se za to, že vykonávala rozhodující vliv na chování této dceřiné společnosti.¹⁶⁸ Mateřská společnost ovlivňující dceřinou společnost s ní může být jako hospodářská jednotka solidárně odpovědná, i když není prokázáno její osobní zapojení do protiprávního jednání.¹⁶⁹

Výše uvedené pojetí podniku bylo definováno při veřejnoprávním vymáhání soutěžního práva.¹⁷⁰ Je otázkou, zda v právních řádech členských států lze tuto definici použít i v případě soukromoprávního vymáhání, resp. zda je možné vůči takovéto entitě (hospodářské jednotce) podat žalobu na náhradu škody, nebo s ohledem na oddělenou právní osobnost žalovat obě dvě společnosti najednou. S ohledem na zásadu efektivity,¹⁷¹ která vyžaduje, aby právní úpravy členských států umožnily efektivní uplatnění nároku na náhradu škody, by měl být podnik ve veřejnoprávním smyslu jako hospodářská jednotka pasivně legitimován tak, aby se např. mateřské společnosti nepodařilo prostřednictvím vyvedení majetku z dceřiné společnosti vyhnout nahrazení škody poškozeným.¹⁷²

Z výše uvedeného vyplývá, že soutěžní právo EU chápe podnik jako entitu (hospodářskou jednotku), která nemusí mít právní osobnost. Ukládat sankci a aplikovat náhradu škody lze ovšem pouze vůči subjektu s právní osobností.¹⁷³

---

¹⁶⁷ Rozsudek ze dne 10. září 2009, *Akzo Nobel and Others v Commission*, C-97/08, EU:C:2009:536, bod 56, 61, 77,

ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 2010,

PETR, M. *Přičítání odpovědnosti za porušení soutěžního práva*. Antitrust, 2013, č. 3, s. 78

¹⁶⁸ Rozsudek ze dne 10. září 2009, *Akzo Nobel and Others v Commission*, C-97/08, EU:C:2009:536, bod 60,

Rozsudek ze dne 29. září 2011, *Elf Aquitaine SA v. Evropská komise*, C-521/09, EU:C:2011:620, bod 56

¹⁶⁹ PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. Obchodněprávní revue, 2015, č. 7-8, s. 217

¹⁷⁰ ŠMEJKAL, V. *Soutěžní politika a právo Evropské unie 1950-2015, Vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty*. 1. vydání, Praha: Leges, 2015, s.78

¹⁷¹ čl. 4 směrnice č. 2014/104/EU

¹⁷² Rozsudek ze dne 11. prosince 2007, *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato v Ente tabacchi italiani - ETI SpA and Others and Philip Morris Products SA and Others v Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato and Others*, C-280/06, EU:C:2007:775, bod 42-43,

ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 210,

PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 11-12, s. 328-329

¹⁷³ Rozsudek ze dne 27. října 2010, *Alliance One International, Inc., formerly Standard Commercial Corp. and Others v European Commission*, T-24/05, EU:T:2010:453, bod 125

Transpozici takového pojetí podniku je proto nutné v souladu se zásadou efektivity provést tak, aby náhradu škody bylo možné uplatnit proti konkrétnímu subjektu s právní osobností. Toho lze přitom docílit různými způsoby. Lze ukotvit solidární odpovědnost jednotlivých složek podniku, které mají samostatnou právní osobnost, zavést pasivní legitimaci ovlivňující osoby nebo určit odpovědnou osobu s právní subjektivitou podle eurokonformního výkladu.¹⁷⁴

Pro soutěžní právo EU je typická exteritorialita, to znamená, že ustanovení § 101 a § 102 SFEU se může vztahovat i na podniky, které mají sídlo mimo EU, za předpokladu, že důsledky jejich protiprávního jednání se projeví na území EU.¹⁷⁵ Vymahatelnost v této části působnosti je ovšem logicky komplikovaná, proto EU uzavřela dohody o hospodářské soutěži s USA, Kanadou, Japonskem, Jižní Koreou, Brazílií, Ruskem, Čínou, Indií a ESVO.¹⁷⁶

7.3. Protiprávní jednání

Protiprávním jednáním se autor v této práci zabývá s ohledem na rozsáhlost tématu pouze přehledově. Nicméně je nutné se protiprávním jednáním v rozporu se soutěžním právem EU, jako příčinou vzniku škody způsobené tímto jednáním, alespoň okrajově zabývat, aby bylo možno dospět k dílčím závěrům týkajícím se kvantifikace škody a vymáhání její náhrady.

Protiprávní jednání je projev vůle, který je v rozporu s objektivním právem. Tento projev vůle spočívá buď v aktivním (komisivním) jednání, či v opomenutí (omisi).¹⁷⁷ Protiprávní jednání není takové, kde chybí vůle jednajícího (např. *vis absoluta*), v případě nesvéprávnosti, jednání v duševní poruše a projevů chování bez dostatečné rozpoznávací a ovládací schopnosti.

Identifikace zakázaných jednání je důležitá nejen pro zjištění protiprávního jednání, ale především pro zjištění výše škody, neboť různá jednání v rozporu se soutěžním právem

---

¹⁷⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 11-12, s. 329-330

¹⁷⁵ Rozsudek ze dne 27. září 1988, A. Ahlström Osakeyhtiö and others v Commission of the European Communities, C-89/104, 114, 116, 117, 125-129/85, EU:C:1988:447, bod 11-18

¹⁷⁶ SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. 5. vydání, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 327, TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 407-408,

ŠMEJKAL, V. *Soutěžní politika a právo Evropské unie 1950-2015, Vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty*. 1. vydání, Praha: Leges, 2015, s. 191-192

¹⁷⁷ ŠVESTKA, J. SPÁČIL, J. ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. §1-459. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1203

EU způsobují různé následky, které se různým způsobem projevují v majetkové i nemajetkové sféře poškozeného.

Základní zakázaná jednání jsou uvedena v ustanoveních čl. 101 a 102 SFEU. Jedná se o zakázané dohody a zneužití dominantního postavení. Co se vztahu čl. 101 a 102 SFEU týče, nelze vyloučit situaci, kdy podnik svým jednáním naplní obě skutkové podstaty protisoutěžního jednání.¹⁷⁸

Soutěžní právo EU se nevztahuje na všechny případy porušování hospodářské soutěže, ale pouze na ty, které mohou významně ovlivnit obchod mezi členskými státy.¹⁷⁹ Pokud například dohoda mezi podniky ovlivňuje jako celek obchod mezi členskými státy, vztahuje se soutěžní právo EU i na jednotlivé součásti dohody, které samostatně obchod mezi členskými státy nijak neovlivňují. Významný vliv je definován prostřednictvím negativní vyvratitelné podmínky, kdy se má za to, že dohoda či jednání ve shodě neovlivňuje významně obchod mezi členskými státy, pokud se týká méně než 5 % trhu a příjmy jsou nižší než 40 miliónů EUR. Toto číslo je ovšem závazné pouze pro Komisi, a nikoli pro národní soutěžní úřady a soudy. Pokud se chce subjekt vyhnout jurisdikci soutěžního práva EU, leží na něm břemeno důkazní o opaku.¹⁸⁰

7.3.1. Kartely

Smlouva o fungování Evropské unie ve svém ustanovení čl. 101 zakazuje dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu. Výše uvedené podmínky musí být naplněny kumulativně.

Demonstrativně toto ustanovení uvádí, že se jedná o dohody, které přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny nebo jiné obchodní podmínky, omezují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice, rozdělují trhy nebo zdroje zásobování, uplatňují různé obchodní podmínky za plnění stejné povahy či podmiňují uzavření smluv plněním, které s předmětem těchto smluv nesouvisí (tzv. *junktivy*).

---

¹⁷⁸ Rozsudek ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities, 85/76, EU:C:1979:36

¹⁷⁹ Rozsudek ze dne 25. listopadu 1971, Béguelin Import Co. v S.A.G.L. Import Export, 22/71, EU:C:1971:113, bod 10

¹⁸⁰ WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>, s. 19, *Commission Notice — Guidelines on the effect on trade concept contained in Articles 81 and 82 of the Treaty*, 2004 [Citováno 25. 9. 2017]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2004.101.01.0081.01.ENG &toc=OJ:C:2004:101:TOC

Zákaz vyplývající z ustanovení čl. 101 SFEU se neuplatní na vnitropodnikové dohody v rámci jednoho podniku ve smyslu práva EU. To znamená, že se zákaz neuplatní ani na dohody uzavřené v rámci jednoho holdingu.¹⁸¹

Objektem protisoutěžního jednání je zájem chráněný právem EU. Primárním objektem protisoutěžního jednání je soutěž, sekundárním objektem je obchod mezi členskými státy. Porušením primárního objektu je omezení, vyloučení či narušení hospodářské soutěže. Porušením sekundárního objektu je negativní ovlivnění obchodu mezi členskými státy. Podle následku jednání na primární objekt protisoutěžního jednání lze dělit kartely na poruchové a ohrožovací. Poruchový kartel je takový, kdy je jeho následkem vyloučení, omezení či narušení hospodářské soutěže. Následkem ohrožovacího kartelu je pouze reálné nebezpečí vzniku vyloučení, omezení či narušení. Sekundární objekt musí být narušen kumulativně, nicméně pro narušení obchodu mezi členskými státy je připuštěna podle ustanovení čl. 101 SFEU pouze možnost.¹⁸²

Dohody lze také dělit na formální a neformální, písemné a ústní, veřejnoprávní a soukromoprávní, dvoustranné a vícestranné, závazné a nezávazné (*gentleman's agreement*). Dohody se také dělí na horizontální, které jsou uzavírány mezi podniky na stejné úrovni výrobního či distribučního řetězce, a na dohody vertikální, které jsou uzavírány mezi podniky na různých úrovních výrobního či distribučního řetězce.¹⁸³

Dále lze dohody členit na cílové a efektové. Cílové dohody (neboli *hardcore* kartely) jsou dohody, které mají za cíl narušení hospodářské soutěže. Cílové kartelové dohody jsou považovány za nejzávažnější porušení soutěžního práva, a proto jsou ustanovením čl. 101 SFEU *a priori* zakázány bez toho, aby se posuzoval jejich účinek na hospodářskou soutěž a spotřebitele, neboť v drtivé většině případu negativní účinky na hospodářskou soutěž a spotřebitele mají.¹⁸⁴ Cíl se neposuzuje podle subjektivního úmyslu podniků, kteří

---

¹⁸¹ BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 285

¹⁸² TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 416

¹⁸³ SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. 5. vydání, Praha: C.H. Beck, 2013, s. 324, TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 416, MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 130, BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 286

¹⁸⁴ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 37, HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 9, NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 237-238

se na protisoutěžním jednání podílejí, ale podle objektivního ekonomického a právního významu kartelu.¹⁸⁵

Hardcore kartely mají za cíl například přímé nebo nepřímé stanovení cen, omezování produkce, prodeje, investic nebo technického rozvoje a sdílení trhu či dodavatelů. Také jsou zakázány dohody o slevách a výměna informací ohledně cen a také dohody o tiché spolupráci. Mezi zakázané horizontální dohody patří také exportní kartely a dohody o účastech na veřejných zakázkách či výběrových řízeních (*bid rigging*).¹⁸⁶

V případě *bid riggingu* je důkazní situace zjednodušena, neboť účastníci řízení o veřejných zakázkách mají povinnost zadavateli předávat určité informace o nabídkách a zadavatel je také povinen mnohé informace zveřejnit. Při posuzování, zda dochází k *bid riggingu*, se zkoumá, jak by se choval racionálně uvažující soutěžitel. Vychází se z toho, že pokud k protisoutěžnímu jednání dochází, musí strana, která veřejnou zakázku nezíská, dostat od vítěze určité protiplnění.¹⁸⁷

Efektové dohody mohou mít pozitivní i negativní efekt na hospodářskou soutěž. Pozitivní efekt může spočívat ve zvýšení efektivity či inovací, negativní efekt může spočívat v omezení soutěže mezi účastníky dohody.¹⁸⁸

Dohody, které nemají protisoutěžní cíl, nelze automaticky považovat za zakázané a je nutné nejprve posoudit ekonomické a případně právní dopady těchto dohod na hospodářskou soutěž. Mezi tyto dohody patří i dohody o vytvoření společného podniku, který ovšem nedosáhne funkce samostatné hospodářské entity, neboť v tomto případě by podléhala kontrole koncentrace podle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. 1. 2004, o kontrole spojování podniků.¹⁸⁹ Dále to jsou například dohody o výměně informací, dohody o výzkumu a vývoji, dohody o kooperaci v oblasti výroby, dohody o společném nákupu, dohody o obchodním využití (spolupráce při prodeji, distribuci či propagaci

---

¹⁸⁵ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 232,

Bod 25 Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01)

¹⁸⁶ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 174-180,

PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 57-58

¹⁸⁷ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 244-45

¹⁸⁸ *Ibidem*, s. 231-232

¹⁸⁹ Bod 26 Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01)

MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 233-234

substitučních výrobků) a standardizační dohody (vymezení technických a jakostních požadavků).¹⁹⁰

Dovolená tedy může být i dohoda o zákazu konkurence, uzavřená mezi prodejcem a kupujícím podnikem, pokud je nutná pro provedení samotného prodeje podniku a pokud budou účastníci kupní smlouvy po provedení prodeje stále v pozici konkurentů, neboť s ohledem na podrobnou znalost prodávajícího o prodáváném podniku není vyloučena možnost, že tento získá své zákazníky zpět a samotný prodej podniku má za následek zvýšení počtu konkurentů na trhu.¹⁹¹ Stejně tak může být dovolena dohoda o distribučním franchisingu, kdy odběratel franchisingu může být omezen v distribuci, nicméně čerpá výhody z know-how a značky poskytovatele franchisingu.¹⁹²

Následkem protiprávních dohod je veřejnoprávní odpovědnost za správní delikt, případná soukromoprávní odpovědnost za škodu, možnost domáhat se soukromoprávně zdržení protiprávního jednání a jejich neplatnost. Dohoda je neplatná *ex tunc* a *erga omnes*. Není tudíž závazná, soudně vymahatelná a rozhodnutí o ní má pouze deklaratorní charakter.¹⁹³

Rozhodnutí sdružení podniků jakožto další forma protiprávního jednání ve smyslu čl. 101 SFEU vychází již z existujícího právního jednání (např. statut společnosti, společenská smlouva, jednací řád), na jehož základě došlo ke sdružení podniků. Rozhodnutí musí být přímo nebo nepřímo adresováno podniku a musí obsahovat jednání, které má podnik učinit. Na rozdíl od podniku není nutné, aby sdružení vykonávalo hospodářskou činnost, neboť pokud tomu tak je, může být přímo sdružení považováno za podnik.¹⁹⁴

V případě jednání ve shodě se jedná o zbytkovou kategorii jednání v rozporu s pravidly EU pro regulaci hospodářské soutěže, kam nepatří dohody mezi podniky ani rozhodnutí sdružení podniků. Proto také není jednání ve shodě sankcionováno

---

¹⁹⁰ Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01)

¹⁹¹ Rozsudek ze dne 11. července 1985, Remia BV and others v. Commission of the European Communities, 42/84, EU:C:1985:327, bod 17-36

¹⁹² Rozsudek ze dne 28. ledna 1986, Pronuptia de Paris GmbH v Pronuptia de Paris Irmgard Schillgallis, 161/84, EU:C:1986:41, bod 15

¹⁹³ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 424,

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 50-51

¹⁹⁴ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 416,

MUNDOVÁ, J., KINDL, J., SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 148

v ustanovení čl. 101 odst. 2 SFEU neplatností, jako je tomu v případě dohod mezi podniky a v případě rozhodnutí sdružení podniků.¹⁹⁵

Jednání ve shodě nemá povahu paralelního chování podniků bez dalšího. Musí se jednat o vědomou koordinaci eliminující rizika vyplývající z hospodářské soutěže, která v příčinné souvislosti vede k újmě spotřebitele.¹⁹⁶

Samotné paralelní chování soutěžitelů nemůže samo o sobě představovat protiprávní jednání, může být ovšem důkazem o takovém jednání, pokud vede k podmínkám hospodářské soutěže, které neodpovídají normálním podmínkám soutěže na trhu s podobným produktem, rozsahem, počtem a velikostí soutěžitelů.¹⁹⁷

Pro skutkovou podstatu jednání ve shodě je tedy nutná vzájemná komunikace mezi podniky týkající se protiprávního jednání před jeho realizací na trhu. Následuje shoda na této komunikaci založená, která se následně projeví v jednání na trhu. Mezi shodou na základě komunikace a jednáním musí být příčinná souvislost.¹⁹⁸

7.3.1.1. Výjimky

Mezi výjimky z aplikace čl. 101 SFEU patří bagatelní dohody, odpovídající pravidlu *de minimis*. Zákazu podle čl. 101 SFEU nepodléhají horizontální dohody, jejichž účastníci nemají na relevantním trhu tržní podíl vyšší než 10 %, a vertikální dohody s tržním podílem vyšším než 15 %. Tato hranice se při kumulativním uzavření trhu způsobeném souběžnými sítěmi dohod s podobnými účinky na trh snižuje na 5 %. Zároveň nejsou zakázány dohody, které nemohou výrazně ovlivnit obchod mezi členskými státy.¹⁹⁹ Dále se zákaz ve smyslu čl. 101 SFEU neuplatní na dohody mezi středními a malými podniky ve smyslu doporučení Komise ze dne 6. 5. 2003, o definici mikro, malých a středně velkých podniků.

Další výjimky jsou Komisí pro různá odvětví specifikovány v přímo aplikovatelných nařízeních jako blokové, což znamená, že podniky se jich mohou dovolat

---

¹⁹⁵ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 415

MUNDOVÁ, J., KINDL, J., SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 135

¹⁹⁶ Rozsudek ze dne 4. června 2009, T-Mobile Netherladns BV and Others v Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, C-8/08, EU:C:2009:343, bod 26-43

¹⁹⁷ Rozsudek ze dne 14. července 1972, Imperial Chemical Industrie Ltd. v Commission of the European Communities, C-48/69, EU:C:1972:70, bod 66-67

¹⁹⁸ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 44

¹⁹⁹ Sdělení Komise o dohodách menšího významu, které výrazně neomezují hospodářskou soutěž podle čl. 101 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (sdělení *de minimis*) (2014/C 291/01)

přímo.²⁰⁰ Tyto výjimky jsou založeny na principu, že soutěžitel s nízkou tržní silou nemůže narušit hospodářskou soutěž, což se projevuje v určení tržních podílů pro jednotlivá hospodářská odvětví, kdy se podnik s takovým tržním podílem vyjímá z působnosti čl. 101 odst. 1 SFEU. Blokované výjimky lze dělit na obecné a sektorové. Obecné výjimky se dělí na vertikální, horizontální a výjimky týkající se dohod o převodu technologií. Sektorové výjimky se dělí podle oblastí, které upravují (např. zemědělství, doprava, elektronické komunikace). Blokované výjimky zvyšují právní jistotu soutěžitelů a zároveň snižují množství práce pro soutěžní orgány.²⁰¹

Další výjimky, tzv. legální, vyplývají přímo z ustanovení čl. 101 odst. 3 SFEU. Ustanovení čl. 101 odst. 1 SFEU může být prohlášeno za neúčinné na dohody, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve shodě, které přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících a které neukládají podnikům omezení, která nejsou nutná k dosažení těchto cílů, a která neumožňují podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části dotčených výrobků.

7.3.1.2. Horizontální kartely

Horizontálním kartelem je jakákoliv forma jednání (dohoda, rozhodnutí sdružení podniků, jednání ve vzájemné shodě) mezi podniky na stejné úrovni výrobního nebo distribučního řetězce. Typicky se jedná o dohody mezi podniky vyrábějícími či prodávajícími zaměnitelné nebo zastupitelné zboží.²⁰²

Horizontální dohody jsou přitom považovány za více problematické než vertikální dohody. Je tomu tak proto, že horizontální dohody přímo ovlivňují proces rivality, který je jedním ze základních pilířů hospodářské soutěže.²⁰³

---

²⁰⁰ Např. nařízení Komise (EU) č. 267/2010 ze dne 24. 3. 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na určité kategorie dohod, rozhodnutí a jednání ve shodě v odvětví pojišťovnictví, nařízení Komise, nařízení Komise (EU) č. 330/2010 ze dne 20. 4. 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě
²⁰¹ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 233-236

²⁰² MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 166-167

²⁰³ bod 24 -26 Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01), MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 231-232

Horizontální dohoda může vést k omezení soutěže mezi účastníky dohody či vůči třetím soutěžitelům, k omezení vůle, a tudíž nezávislosti účastníků dohody, k výměně informací mezi účastníky, ke zvýšení koordinace mezi účastníky, sjednocení nákladů mezi účastníky či k vyvolání strachu z uzavření trhu.²⁰⁴

Předpoklady pro uzavření trhu jsou možnost zvýšení ceny, která závisí na bariérách vstupu a expanze, a schopnost dosáhnout dohody, která se odvíjí od schopnosti dělit si zisk. Kartel snadněji získá zisk na trzích s homogenním zbožím, se stabilní poptávkou, s menší konkurencí ostatních soutěžitelů a s omezeným vlivem inovací. Pro udržení kartelu jsou relevantní faktory jako výhodnost nedodržování podmínek kartelu, pravděpodobnost zjištění porušení podmínek kartelu, možnost sankce porušení podmínek kartelu a pravděpodobnost odhalení kartelu soutěžními orgány.²⁰⁵

Při posuzování horizontálních dohod je nejprve nutné zjistit, zda dohoda má za cíl narušení hospodářské soutěže nebo skutečné či potenciální účinky na hospodářskou soutěž. Pokud má dohoda skutečné či potenciální účinky na hospodářskou soutěž, následuje posouzení ve smyslu čl. 101 odst. 3 SFEU, tj. zda pozitivní účinky dohody na hospodářskou soutěž nepřevažují nad těmi negativními.²⁰⁶

Aby měla dohoda omezující účinky na soutěž, musí mít nepříznivý dopad na parametr hospodářské soutěže, jako je cena, objem produkce, kvalita, různorodost produkce a rozsah inovací. Proto je nutné provést srovnání s právním a ekonomickým stavem, jaký by tu byl v případě neexistence dohody.²⁰⁷

Mezi faktory pro posouzení horizontální dohody patří povaha a obsah dohody, oblast a cíl spolupráce, soutěžní vztah mezi stranami, rozsah spolupráce, stupeň tržní síly, podíl na trhu a vlastnosti trhu jako transparentnost, koncentrovanost, jednoduchost, stálost, symetrie.²⁰⁸

Dalším kritériem pro hodnocení dohody je tržní síla podniku²⁰⁹, což je schopnost podniku za účelem zisku udržovat vyšší ceny či nižší objem produkce, kvalitu, rozmanitost a inovace oproti konkurenci. Stupeň tržní síly pro zjištění jednání v rozporu s čl. 101 odst.

---

²⁰⁴ Bod 32-38 Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01)

²⁰⁵ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 240-241

²⁰⁶ Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01), Bod 20

²⁰⁷ *Ibidem*, bod 27-29

²⁰⁸ Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01), bod 32, 39, 44, 77

²⁰⁹ K tržní síle blíže kapitola 9.3. 1

1 SFEU je nižší než stupeň tržní síly pro zjištění dominantního postavení. Pro posouzení tržní síly je nutné zohlednit stabilitu a velikost tržních podílů, bariéry vstupu na trh a kupní sílu zákazníků a dodavatelů. Pokud jsou nízké bariéry vstupu, je nepravděpodobné, že by horizontální dohoda měla vliv na hospodářskou soutěž.²¹⁰

K posouzení možného porušení čl. 101 odst. 1 SFEU se používá především srovnávací analýza, kdy se porovnává stav v době existence kartelu se stavem, kdy kartel neexistoval. Tu mohou použít i strany před uzavřením dohody, aby si ověřily, zda pozitiva vyplývající z dohody lze dosáhnout pouze prostřednictvím dohody, či jinak.²¹¹

7.3.1.3. Vertikální kartely

Vertikální kartely jsou uzavírány mezi účastníky, kteří se pohybují na různých úrovních výrobního či distribučního řetězce. Jedná se o dohody mezi dodavateli a odběrateli a mezi výrobcí a distributory.²¹² V případě vertikálních dohod se strany často nacházejí ve vztahu závislosti. O vertikální dohodu se jednalo například v případě Courage.²¹³

Vertikální dohody se netýkají substitučního (konkurenčního), ale komplementárního zboží. Pokud klesá cena jednoho substitutu, klesá cena druhého konkurenčního substitutu. Pokud ovšem klesá cena komplementárního zboží k produktu, poptávka po tomto produktu roste. V případě horizontálních kartelů je proto cílem zvýšení ceny obou substitutů, zatímco v případě vertikální dohody je cílem jak výrobce produktu, tak výrobce komplementárního zboží snížení ceny obou produktů, což by mělo být v konečném důsledku ku prospěchu spotřebitelů.²¹⁴

Původní velmi přísný postoj k vertikálním kartelům se proto změnil, neboť vertikální kartely mohou zvýšit hospodářskou efektivitu uvnitř výrobního či distribučního řetězce, tím že zlepšují koordinaci, a tak i snižují transakční náklady.²¹⁵

---

²¹⁰ Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01), bod 39,42, 45, 47

²¹¹ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 252

²¹² *Ibidem*, s. 252-253

²¹³ Rozsudek ze dne 20. září 2001, Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others, C-453/99, EU:C:2001:465

²¹⁴ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 249-250

²¹⁵ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 418

Výrobce, který chce uvést svůj výrobek na trh, má totiž na výběr mezi třemi možnostmi. Buď uvede výrobek na trh sám nebo prostřednictvím zprostředkovatele nebo výrobek prodává nezávislému obchodníkovi, který jej přeprodává dále. Poslední dvě možnosti mohou zvýšit efektivitu distribuce. Proto je nutné vertikální dohody posuzovat individuálně s ohledem na skutkové, ekonomické a právní okolnosti případu a ověřit, zda mají negativní vliv na hospodářskou soutěž.²¹⁶

Mezi negativní vliv vertikálních dohod patří uzavření trhu nebo vytvoření bariér vstupu, zmírnění hospodářské soutěže mezi dodavatelem a konkurencí, zmírnění hospodářské soutěže mezi kupujícími a konkurencí a vytváření překážek bránících integraci trhu, zvláště možnosti spotřebitelů nakupovat zboží v členském státě, podle jejich volby.²¹⁷

Mezi faktory, které budou významné pro posouzení vertikálních dohod, proto lze zařadit povahu dohody, postavení stran trhu, postavení konkurenčních podniků, postavení odběratelů, překážky vstupu na trh, vyspělost trhu²¹⁸, obchodní úroveň (úroveň finálních produktů a služeb a úroveň meziproduktů a služeb) a povahu výrobku.²¹⁹

O typickou vertikální dohodu se jedná například v případě určování cen, které ovlivňují i další nižší stupně distribučního řetězce. Přípustné jsou dohody o určení maximální a doporučené ceny.²²⁰

Mezi vertikální dohody také patří dohody ukládající kupujícímu nakupovat výrobky pouze u jednoho dodavatele, dohody o výhradní distribuci, dohody o prodeji určitým skupinám zákazníků (dohody o výhradním přidělování zákazníků), dohody o selektivní distribuci, franšizové dohody, dohody o přístupu k distribuční síti, dohody, kterými distributor pověřuje dodavatele marketingem výrobku, vázané obchody a dohody o určování cen dalšího prodeje.²²¹

---

²¹⁶ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 247-248

²¹⁷ Sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením (2010/C 130/01), bod 100

²¹⁸ Vyspělý trh je trh s neměnnou technologií a stabilní poptávkou a nabídkou. Na takovém trhu se negativní účinky projeví spíše než na trhu dynamickém.

²¹⁹ Sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením (2010/C 130/01), bod 120-121

²²⁰ Usnesení ze dne 3. září 2009, *Lubricantes y Carburantes Galaicos SL v GAL Energía España SAU*, C506/07, EU:C:2009:504, TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 264

²²¹ Sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením (2010/C 130/01), bod 128 a násl.

Ustanovení čl. 101 SFEU se nevztahuje na dohody mezi malými a středními podniky,²²² dohody o obchodním zastoupení, subdodavatelské smlouvy²²³ a dohody, na které se vztahuje nařízení Komise č. 330/2010 o blokových výjimkách.²²⁴

Nařízení Komise č. 330/2010 o blokových výjimkách, se výslovně nepoužije na dohody o určení ceny, dohody o omezení území či okruhu zákazníků, kterým může kupující dále zboží prodávat, dohody o selektivní distribuci a dohody o zákazu prodeje komponentů jako náhradních dílů konečným spotřebitelům (tzv. tvrdá omezení).

Nicméně i vertikální dohody, spadající pod tvrdá omezení, mohou být v některých případech vyňaty z působnosti čl. 101 odst. 1 SFEU, nebo mohou být subsumovány pod ustanovení čl. 101 odst. 3 SFEU. Jedná se například o tvrdé omezení nutné k zajištění zákazu prodeje nebezpečných látek.²²⁵

Při posuzování účinku vertikálních kartelů je proto vhodné nejprve zjistit tržní podíl stran dohody, a zda tento neodpovídá blokovým výjimkám. Pokud nelze z tohoto důvodu vyjmout dohodu z působnosti čl. 101 SFEU, je na místě zkoumat podmínky na trhu, obsah a cíl dohody a tržní sílu stran a ostatních soutěžitelů.²²⁶

7.3.2. Zneužití dominantního postavení

Podle čl. 102 SFEU je zakázáno, aby podnik nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy. Demonstrativně může takové zneužití spočívat v přímém nebo nepřímém vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen či obchodních podmínek, v omezování výroby, odbytu, technického vývoje, v uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům a v podmiňování uzavírání smluv plněním, které s předmětem smluv nesouvisí.

Na rozdíl od úpravy kartelů ustanovení čl. 102 SFEU úpravu sankce neplatnosti jednání neobsahuje. Členský stát ovšem musí bránit zneužívání dominantního postavení a měl by posuzovat takové jednání jako neplatné.²²⁷

---

²²² Doporučení Komise č. 2003/361/ES ze dne 6. 5. 2003, o definici mikropodniků a malých a středních podniků (C(2003) 1422)

²²³ Subdodavatel používá technologie a zařízení dodavatele k výrobě výrobků pro dodavatele

²²⁴ čl. 4 nařízení Komise (EU) č. 330/2010 ze dne 20. 4. 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě

²²⁵ Sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením (2010/C 130/01), bod 60-64

²²⁶ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 263

²²⁷ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 436

Z ustanovení čl. 102 SEU vyplývá, že pro posouzení protiprávnosti jednání musí být naplněny tři základní podmínky, a to: 1) existence dominance, 2) zneužití alespoň na části relevantního trhu a 3) zneužití schopné ovlivnit obchod mezi členskými státy.

Dominance spočívá v možnosti podniku s ohledem na jeho ekonomickou sílu bránit efektivní hospodářské soutěži a v možnosti chovat se na relevantním trhu nezávisle na ostatních soutěžitelích a spotřebitelích.²²⁸

Pro posouzení existence dominantního postavení bude podstatné zjištění relevantního trhu, zjištění tržního podílu, zjištění tržních sil podniku a jeho konkurence a zjištění kvality hospodářské soutěže na relevantním trhu.²²⁹ Bude tedy nutné také zjistit tržní postavení podniku a jeho konkurentů, celkový počet konkurentů, možnosti rozšíření tržního podílu, možnost vstupu na trh a vyjednávací kupní sílu spotřebitelů.²³⁰ Mezi faktory posuzování dominance patří i elasticita poptávky.²³¹ Pokud je elasticita poptávky nižší (na trhu je nedostatek kvalitních substitutů), je větší tržní síla podniku.²³²

Čím silnější je postavení jednotlivých podniků ovládajících trh, tím slabší je soutěž a tím snadněji jsou podniky schopny ovládnout trh a zajistit alokaci zdrojů k jejich co největšímu prospěchu. Dominance má zároveň za následek snížení motivace ke zvyšování efektivity, snižování nákladů a k inovacím ve prospěch spotřebitele.²³³

Získání dominantního postavení není automaticky nelegální, protiprávním je pouze jeho zneužití, které je schopné ovlivnit obchod mezi členskými státy. Nicméně i z pravidla dovolenosti dominantního postavení existují výjimky. Jednou z těchto výjimek je například bránění přístupu k podstatnému zařízení (např. letiště, přístavy, energetické sítě) ze strany dominantního podniku, které má za následek bránění přístupu na trh. Takovéto jednání může být samo o sobě a bez naplnění dalších kritérií (např. diskriminace) považováno za jednání v rozporu s čl. 102 SFEU.²³⁴

---

²²⁸ Rozsudek ze dne 14. února 1978, *United Brands Company and United Brands Continental BV v Commission of the European Communities*, 27/76, EU:C:1978:22, bod 65, Rozsudek ze dne 13. února 1979, *Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities*, 85/76, EU:C:1979:36

²²⁹ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 276

²³⁰ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 12

²³¹ Elasticita poptávky (e) = $\frac{Q_2 - Q_1}{(Q_2 + Q_1) : 2} \cdot \frac{P_2 - P_1}{(P_2 + P_1) : 2}$, kdy P1 je původní cena, P2 zvýšená cena, Q1 množství poptávaného zboží před změnou ceny a Q2 po změně ceny.

²³² BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 295

²³³ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 428

²³⁴ *Ibidem*, s. 431,

Podnik je za zneužití dominantního postavení z hlediska veřejného práva objektivně odpovědný (tzn. bez ohledu na zavinění).²³⁵ Také není nutné prokázat, že zneužití dominantního postavení na trhu mělo reálný efekt na hospodářskou soutěž, postačí, pokud chování společnosti směřuje k omezení hospodářské soutěže, nebo je pravděpodobné, že bude takový efekt mít.²³⁶

Oproti kartelovým dohodám v případě zneužití dominantního postavení nejsou legální výjimky. Adresáty tohoto zákazu jsou podniky soukromé i veřejné bez ohledu na umístění svého sídla.²³⁷ Zákaz postihuje zneužívání individuální i kolektivní.²³⁸

Zneužití dominantního postavení může mít formu praktik vylučovacích a vykořisťovacích.

Cílem vylučovacích praktik je odstranění konkurence uzavřením trhu, nebo omezením soutěžitele v jeho expanzi. Dominantní společnost se tak těmito praktikami snaží o odrazení potenciálního soutěžitele od vstupu na trh, o omezení tohoto vstupu nebo se pokouší přenést své dominantní postavení i na jiné trhy.²³⁹

Obecné vytlačování konkurence přitom může být pouze důsledkem efektivity podniku, což je v souladu s hospodářskou soutěží, neboť soutěžní právo EU nemá sloužit k ochraně podniků, které jsou na trhu méně výkonné než jejich konkurenti.²⁴⁰ Zakázanou vylučovací praktikou je ovšem protisoutěžní jednání, které vytlačuje konkurenci bez ohledu na zvyšování efektivity podniku.²⁴¹

Mezi vylučovací praktiky patří odmítnutí dodávek zboží, služeb a přístupu k podstatným zařízením²⁴², exkluzivní dohody²⁴³, vázaný prodej²⁴⁴, predátorské ceny²⁴⁵ a exkluzivní rabaty.²⁴⁶

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením smluvního práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 56

²³⁵ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 287

²³⁶ WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>, s. 30

²³⁷ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 428

²³⁸ WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>, s. 31

²³⁹ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 21

²⁴⁰ Rozsudek ze dne 27. března 2012, Post Danmark A/S v Konkurrenceadvokaten, C-209/10, EU:C:2012:172, bod 21-22

²⁴¹ BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 297

²⁴² BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 297-298

²⁴³ Rozsudek ze dne 9. července 1969, Franz Völk v S.P.R.L. Ets J. Vervaecke, 5-69, EU:C:1969:35,

Vykořisťovací praktiky mají za cíl navýšení zisků podniků prostřednictvím zneužití dominantního postavení na úkor spotřebitelů. Mezi vykořisťovací praktiky patří nepřiměřené ceny, omezování výroby, technického rozvoje a inovací a cenová diskriminace.²⁴⁷

V současné době jsou postihovány především praktiky vylučovací, které jsou Komisí posuzovány jako více nebezpečné. Vykořisťovací praktiky jsou částečně odměnou za ekonomický úspěch a jako takové nejsou proto v rámci práva USA vůbec postihovány.²⁴⁸

Komise má širokou paletu prostředků, jakými může napravit zneužití dominantního postavení či odradit potenciální pachatele. Komise může například nařídít opatření týkající se nakládání s majetkem a dalšími vlastnickými právy. Tato opatření musí být ovšem proporcionální vzhledem k intenzitě zneužití. Komise také může nařídít předběžné opatření, což je obzvlášť důležité v případě zamezení přístupu k trhu. Nicméně jako základní nástroje boje proti zneužití dominantního postavení zůstávají uložení povinnosti jednat a finanční sankce.²⁴⁹

7.3.2.1. Vylučovací praktiky

V případě vylučujících praktik jsou poškozenými konkurenti společnosti s dominantním postavením, kteří ztrácí podíl na trhu, či jsou z trhu zcela eliminováni. Nepřímo mají vylučující praktiky vliv i na dodavatele konkurentů, kteří mohou postupně od svých dodavatelů odebírat stále menší množství. Další obětí vylučujících praktik mohou

---

Rozsudek ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities, 85/76, EU:C:1979:36

²⁴⁴ Rozsudek ze dne 17. září 2007, Microsoft Corp. v Commission of the European Communities, T-201/04, EU:T:2007:289, bod 15-18

²⁴⁵ Rozsudek ze dne 14. listopadu 1996, P Tetra Pak International SA v Commission of the European Communities, C-333/94, EU:C:1996:436, bod 39-44

²⁴⁶ Rozsudek ze dne 9. listopadu 1983, NV Nederladsche Banden-Industrie Michelin, France v. Commission of the European Communities, 322/81, EU:C:1983:313, bod 13

²⁴⁷ BEJČEK, J., HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 303-304,

NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 159-160,

Rozsudek ze dne 14. února 1978, United Brands Company and United Brands Continental BV v Commission of the European Communities, 27/76, EU:C:1978:22,

ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 424

²⁴⁸ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 160

²⁴⁹ WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>, s. 35

být potenciální konkurenti, kterým je vylučujícími praktikami zabráněno na trh vstoupit. Poté co vylučující strategie dosáhne svého cíle, pocítí poškození i odběratelé v podobě zvýšené ceny, omezené produkce, snížené kvality a omezení technologického rozvoje a inovace.²⁵⁰

Mezi vylučovací praktiky patří dohoda o výhradním odběru, která zavazuje zákazníka, aby nakupoval výhradně či ve velkém rozsahu u dominantního podniku. K uzavření takovéto dohody může podnik motivovat zákazníka určitým zvýhodněním. Pokud ovšem dohoda o výhradním odběru v konečném důsledku poškozuje spotřebitele a uzavírá trh, je v rozporu s čl. 102 SFEU. Pro toto posouzení je nutné také zohlednit délku působení dohody o výhradním odběru, a zda mohou konkurenti soutěžit za stejných podmínek o poptávku zákazníka. Tak tomu nebude například v případě, že postavení výrobku dominantního podniku na trhu je značně silné a zákazník jej považuje za nezbytný, anebo v případě omezení výrobních kapacit konkurentů. Pokud je soutěž konkurenčního podniku o poptávku zákazníka omezena a dohoda o výhradním odběru trvá déle, je pravděpodobnější, že dojde k uzavření trhu.²⁵¹

Další vylučovací praktikou může být dohoda o exkluzivních slevách. Slevy se dělí na retroaktivní a přírůstkové. Retroaktivní slevy spočívají v udělení slevy na zboží v případě, že odběr zboží překročí určité množství, a přírůstkové slevy se vztahují na zboží nad určité množství objemu prodeje.²⁵²

Exkluzivní slevy jsou tedy poskytovány zákazníkovi za odměnu v případě, že nakoupí určité množství produktu od dominantního podniku. Při posuzování, zda je poskytování slev zneužitím ve smyslu čl. 102 SFEU, je nutné opět zohlednit, zda stejně efektivní konkurence může soutěžit za stejných podmínek jako dominant o celou poptávku zákazníka, dále je nutné zohlednit výši slevy a množství produktu, které je nutno zakoupit pro docílení slevy. Pokud soutěžitel nemůže za stejných podmínek jako dominant soutěžit

---

²⁵⁰ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 22-23

²⁵¹ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 32-36, NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 204-205

²⁵² Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 37, NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 206-207

o celou poptávku zákazníka a slevy, stejně jako množství, za které jsou poskytovány, jsou vysoké, je pravděpodobné, že dojde k uzavření trhu.²⁵³

Pro posouzení protiprávnosti slev je třeba zjistit cenu, která by vedla k tomu, že by zákazník byl ochoten ztratit výhodu spočívající ve slevě. Pro toto posouzení bude nutné zjistit cenu produktu dominantního podniku po odečtení slevy, období, po které má být sleva poskytována, a rozsah objemu produkce, za kterou je sleva poskytována. Čím nižší je odhadovaná cena proti průměrné ceně dominantního podniku, tím vyšší je pravděpodobnost, že zákazník nepřejde ke konkurenci a zůstane věrný dominantovi. Pokud je ovšem odhadovaná cena vyšší než dlouhodobé průměrné mezní náklady dominanta, je pravděpodobné, že trh není uzavřen. Pokud je odhadovaná cena pod průměrnými eliminovatelnými náklady,²⁵⁴ může dojít k uzavření trhu. Pokud je odhadovaná cena mezi průměrnými eliminovatelnými náklady a dlouhodobými průměrnými mezními náklady, je nutné ověřit, zda má konkurence možnost se exkluzivním slevám podniku bránit např. snížením ceny s ohledem na rozsah své poptávky.²⁵⁵

Dalšími vylučovacími praktikami je vázaný a spojený prodej. Vázaným prodejem je podmíněný prodej jednoho výrobku za předpokladu zakoupení jiného výrobku. Spojený prodej spočívá ve slevě, kterou zákazník získá za předpokladu, že zakoupí jeden výrobek s druhým výrobkem. Podnik s dominantním postavením na vzájemném trhu může vázaným či spojeným prodejem uzavřít vázaný trh a nepřímou i vzájemný trh. Pokud vázaný prodej trvá delší dobu či prodej jednotlivých produktů je technicky omezen (technický vázaný prodej), je zvýšená pravděpodobnost, že dojde k uzavření trhu. Konkurence na vázaném trhu je konkurenčním prodejem omezena, což může mít za následek zvýšení ceny vázaného produktu. Čím vyšší je počet dominantních postavení u výrobků, které jsou součástí spojeného prodeje, tím vyšší je pravděpodobnost uzavření trhu. Pokud je cena každého

---

²⁵³ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 37-40,

NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 207-209

²⁵⁴ Průměrné eliminovatelné jsou dodatečné náklady na produkty, které podnik vyrábí navíc a na které se vztahuje zneužívající jednání. Většinou jsou rovny průměrným variabilním nákladům, neboť zamezi lze většinou pouze variabilním nákladům a ne fixním.

²⁵⁵ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 41-45

výrobku, který je předmětem spojeného prodeje, nižší než dlouhodobé průměrné mezní náklady, je pravděpodobné, že je trh uzavřen.²⁵⁶

Při predátorském jednání je nutné posoudit, zda dominantní podnik podstupuje krátkodobě obět' za účelem uzavření trhu pro ostatní konkurenci (resp. vyloučení současných konkurentů a zabránění vstupu novým konkurentům). Tomu tak zpravidla bude, pokud bude prodávat výrobky za ceny, které jsou nižší než průměrné eliminovatelné náklady či v případě, že jednání vedlo ke snížení zisku, kterému bylo možno zabránit. Dále je nutné zjistit, zda v důsledku jednání podniku došlo k uzavření trhu. To bude v případě, že cena výrobku je pod dlouhodobými průměrnými mezními náklady. Spotřebitelé budou predátorským jednáním zpravidla poškozeni, pokud je tržní síla podniku po takovém jednání vyšší.²⁵⁷

Ceny se presumují jako predátorské, tj. určené za cílem odstranění konkurence, v případě, že cena není schopna pokrýt průměrné variabilní náklady, nebo se sice pohybuje nad průměrnými variabilními náklady, ale nepokryje celkové průměrné náklady. Pokud jsou ceny vyšší, ale nedosahují úrovně celkových nákladů, je možné také usuzovat na predátorskou cenu. Ovšem v tomto případě je kladen větší důraz na prokázání úmyslu odstranění konkurence.²⁵⁸

Cenová diskriminace spočívá v účtování různých cen různým subjektům za stejné výrobky. Diskriminace může být založena explicitně (např. podle charakteristik zákazníka) i implicitně, kdy sice mají zákazníci možnost stejné nabídky, nicméně s ohledem na své charakteristiky zvolí určitou možnost, za kterou zaplatí různou cenu. Cenová diskriminace může být vylučovací (např. stlačování marží, predátorské ceny) i vykořisťovací praktikou (např. nepřiměřené ceny). Cenová diskriminace se dělí na tři stupně. První stupeň cenové diskriminace představuje určení konkrétní ceny podnikem pro konkrétního zákazníka. Druhý stupeň cenové diskriminace je určení ceny pro odebrání určitého množství.

---

²⁵⁶ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 47-61,

NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 178-179, 2015-219

²⁵⁷ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 63-73,

NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 178-179, 185-187

²⁵⁸ Rozsudek ze dne 3. července 1991, AKZO Chemie BV v Commission of the European Communities, C-62/86, EU:C:1991:286, bod 71-72,

WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>, s. 32

Konečně třetí a nejčastější forma cenové diskriminace je rozdělení zákazníků do skupin podle elasticity jejich poptávky.²⁵⁹

Pokud podnik použije strategii cenové diskriminace (uplatní vůči určitým skupinám zákazníků jinou cenu), automaticky to neznamená, že se dopustil i zneužití dominantního postavení. Ustanovení čl. 102 SFEU má být totiž dle rozhodnutí SDEU ve věci *Post Danmark*²⁶⁰ vykládáno tak, že politika nízkých cen podniku s dominantním postavením na trhu vůči zákazníkům konkurenta nemůže být považována automaticky za zneužití dominantního postavení spočívající ve vyloučení konkurenta pouze z důvodu, že cena je nižší než průměrné celkové náklady, avšak vyšší, než kolik činí průměrné mezní (přírůstkové) náklady a musí vždy dojít k objektivnímu posouzení, zda má skutečně cenová diskriminace za následek vyloučení konkurenta na úkor hospodářské soutěže a na úkor zájmů spotřebitelů.

Toto rozhodnutí vychází mimo jiné z rozhodnutí ve věci *United Brands*.²⁶¹ Komise udělila společnosti *United Brands* pokutu za dvakrát vyšší ceny, které si společnost účtovala v Dánsku, Nizozemsku, Belgii a Lucembursku oproti Irsku. Soudní dvůr EU zrušil závěr Komise o nepřiměřenosti cen, neboť vůbec nebyly zohledněny náklady společnosti (např. na transport). Z tohoto důvodu je nutné porovnat při zjišťování, zda se jedná o nepřiměřené ceny, i výši nákladů, které podnik má na daném místě v souvislosti s prodejem zboží.

Pro posouzení, zda se v případě ceny jedná o cenu nepřiměřenou, ovšem nestačí jen posouzení výše ceny a nákladů. Je nutné zohlednit veškeré individuální okolnosti případu a ostatní faktory, které nemají vztah k nákladům, jako například poptávku po zboží.²⁶²

Dalšími typy zneužití dominantního prodeje je odmítnutí dodávek zboží na navazující trh za účelem eliminace konkurence na navazujícím trhu, odmítnutí dodávek jako trest za určité chování zákazníka (např. obchod s konkurencí) či stlačování marží. Mezi odmítnutí dodávek lze zařadit omezení prodeje, odmítnutí udělit licenci či odmítnutí přístupu k nezbytnému zařízení. Pro posouzení, zda došlo k protiprávnímu jednání, je nutné zohlednit, zda je výrobek na navazujícím trhu nutný (nahraditelný) pro existenci

---

²⁵⁹ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 220-223

²⁶⁰ Rozsudek ze dne 27. března 2012, *Post Danmark A/S v Konkurrencerådet*, C-209/10, EU:C:2012:172, bod 37

²⁶¹ Rozsudek ze dne 14. února 1978, *United Brands Company and United Brands Continental BV v Commission of the European Communities*, 27/76, EU:C:1978:22

²⁶² Rozhodnutí Komise ze dne 23. 4. 2004 ve věci *Scandlines Sverige AB v Port of Helsingborg*, sp. zn. COMP/A.36.568/D3

efektivní soutěže na navazujícím trhu a zda odmítnutí dodávky vede k vyloučení soutěže a k poškození spotřebitelů. Pravděpodobnost vyloučení soutěže je tím vyšší, čím je větší tržní podíl dominantního podniku na navazujícím trhu.²⁶³

Stlačování marží (*margin squeeze*) spočívá v jednání dominantního podniku, který stanoví nepřiměřeně vysoké ceny, tak aby zákazník a zároveň konkurent dominanta na dominantním trhu nebyl schopen na navazujícím trhu dosáhnout zisku, což ve svém důsledku vede k jeho vytlačení z navazujícího trhu. K zneužívajícímu stlačení marží zpravidla dochází v případě, kdy je marže dominantního podniku (rozdíl mezi cenou na navazujícím trhu a výrobní cenou) nižší než náklady dominantního podniku na navazujícím trhu. Referenční hodnotou by v tomto případě měly být průměrné dlouhodobé mezní náklady.²⁶⁴

7.3.2.2. Vykořisťovací praktiky

Cílem vykořisťovacích praktik je navýšení zisku dominantního podniku přes rozumně neodůvodněné zvyšování cen, jehož důsledkem je poškození zákazníků.²⁶⁵ Vykořisťovacími praktikami mohou být poškozeni přímí a nepřímí odběratelé i dodavatelé, producenti komplementů i odběratelé substitutů.²⁶⁶

Nepřiměřená cena je taková, jakou by si podnik nemohl dovolit účtovat za předpokladu fungující efektivní soutěže na trhu. Zákaz vysokých cen ovšem může mít i negativní důsledek v podobě omezení inovací a investic. Vysoké ceny také podněcují konkurenty ke vstupu na trh, proto by na trzích bez významnějších bariér vstupu měla být cena následně sama snížena v důsledku vstupu konkurence. Na druhou stranu nelze

---

²⁶³ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 75-88,

NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 190-193

²⁶⁴ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), Bod 80,

NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 195-197

²⁶⁵ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 424

²⁶⁶ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 22,

KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 26

vyločit, že dominantní podnik se v případě takového vstupu pokusí nového konkurenta vytlačit prostřednictvím predátorského jednání.²⁶⁷

Zneužívající vykořisťovací praktiky jsou co do výsledku podobné kartelům. Nelze na ně ovšem automaticky aplikovat podobné metody určování výše škody jako na kartely, neboť je obtížné zjistit, jaká by byla cena na trhu s normální soutěží za situace, kdy se vychází z premisy, že trh je již monopolizován dominantem.²⁶⁸

Pro posouzení protiprávnosti jednání odpovídajícího vykořisťovacím praktikám se používá cenově-nákladový test. Cena, která s ohledem na svou nepřiměřenost nemá žádný rozumný vztah k ekonomické hodnotě produktu, může být posouzena jako zneužívající.²⁶⁹ Proto je nejprve nutné zjistit, zda je marže excesivní, a pokud ano, zda je excesivní buď sama o sobě, nebo ve srovnání s cenami ostatních konkurentů.²⁷⁰

7.4. Zavinění

Zavinění jakožto znak subjektivní odpovědnosti za škodu je vnitřní psychický stav jednajícího k jeho protiprávnímu jednání a vzniklé škodě a má složky rozumovou a volní.²⁷¹ Zavinění má formu úmyslu nebo nedbalosti. Úmysl se dělí na úmysl přímý (*dolus directus*) a úmysl nepřímý (*dolus indirectus*). Jednající jedná v přímém úmyslu, pokud ví, že svým jednáním může škodu způsobit a chce ji způsobit. Nepřímý úmysl se projeví vědomostí škůdce o tom, že škodu způsobit může, a pro případ jejího vzniku i srozuměním s tím, že tento následek nastane. Nedbalost se dělí na nedbalost nevědomou (*culpa lata*) a nedbalost nevědomou (*culpa levis*). Jednající ve vědomé nedbalosti, ví, že může škodu svým protiprávním jednáním způsobit, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že se tak nestane, zatímco jednající v nevědomé nedbalosti sice neví, že může škodu způsobit, ale podle okolností a vzhledem ke svým poměrům by to vědět měl a mohl.²⁷²

Veřejnoprávní odpovědnost podle čl. 101 a 102 SFEU je obecně odpovědností objektivní, tj. bez ohledu na zavinění i ve formě nedbalosti. Podstatný je objektivní dopad

---

²⁶⁷ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 223-225

²⁶⁸ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 196

²⁶⁹ Rozsudek ze dne 14. února 1978, United Brands Company and United Brands Continental BV v Commission of the European Communities, 27/76, EU:C:1978:22, bod 250

²⁷⁰ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 225-226

²⁷¹ ŠVESTKA, J. SPÁČIL, J. ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. §1-459. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1207

²⁷² GERLOCH, A. *Teorie Práva*. 6. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 180-181

jednání v rozporu s čl. 101 a 102 SFEU. Veřejnoprávní objektivní odpovědnost za protiprávní jednání je ovšem nutné odlišit od odpovědnosti za náhradu škody za porušení soutěžního práva EU.²⁷³

Co se právní úpravy soukromoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžního práva EU týče, Zelená²⁷⁴ i Bílá²⁷⁵ kniha vycházela při soukromoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžního práva EU z principu odpovědnosti objektivní, kdy byla možná liberace v případě, že je prokázáno, že k porušení čl. 101 či čl. 102 SFEU došlo z omluvitelného omylu.

Směrnice č. 2014/104/EU přenechává regulaci zavinění vnitřním právním řádům členských států. Tato právní regulace by ovšem měla tuto podmínku aplikovat v souladu s judikaturou SDEU a zásadami efektivity a rovnocennosti.²⁷⁶

Podle mého názoru by měla být odpovědnost za náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU stanovena jako objektivní, neboť subjektivní vnitřní psychický vztah k protisoutěžnímu jednání bude v praxi velmi obtížné prokázat, stejně jako bude obtížné prokazovat formu zavinění. To by v důsledku v rozporu se zásadou efektivity mohlo vést k omezení možnosti nárok na náhradu škody uplatňovat. Nicméně jak česká, tak portugalská právní úprava vychází z principu subjektivní odpovědnosti za zavinění.

7.5. Příčinná souvislost

V rámci právní teorie je pro vznik odpovědnostního nároku nutné prokázání příčinné souvislosti bez ohledu na časovou souvislost mezi protiprávním jednáním a vznikem škody, která pouze napomáhá při posouzení věcné souvislosti. Nejprve je nutné zjistit relevantní příčiny vzniku škody (zásada umělé izolace jevů). V případě více příčin je nutné určit, jaký vliv měly jednotlivé příčiny na vznik škody (zásada gradace příčinné souvislosti). Příčinná souvislost tedy bude dána obecně za situace, pokud je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věci a zkušeností adekvátním následkem protiprávního

---

²⁷³ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením soutěžního práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 59-60

²⁷⁴ *Green Paper – Damages actions for breach of the EC antitrust rules*, COM (2005), 672, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52005DC0672>, bod 2. 2

²⁷⁵ *White Paper on Damages actions for Breach of the EC antitrust Rules*, COM (2008), 165, Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/files_white_paper/whitepaper_en.pdf

²⁷⁶ odst. 11 preambule směrnice č. 2014/104/EU,

Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 62

jednání, a zároveň musí být prokázáno, že by škoda bez relevantní příčiny nenastala.²⁷⁷ Tyto relevantní a adekvátní příčiny by měly stanovit spravedlivou a rozumnou hranici odpovědnosti škůdce za své jednání, neboť ne všechny následky protiprávního jednání lze do odpovědnosti zahrnout.²⁷⁸

SDEU při výkladu příčinné souvislosti v rámci mimosmluvní odpovědnosti podle čl. 340 SFEU uvedl, že škoda musí být dostatečně přímým následkem (*sufficiently direct consequence*) protiprávního jednání.²⁷⁹ Ve věci Francovich²⁸⁰ a Brasserie du Pêcheur²⁸¹ SDEU vyžadoval pro vznik odpovědnosti za škodu doslova příčinnou souvislost (*direct causal link*) mezi porušením povinnosti ze strany členského státu a vznikem škody. Ve věci Manfredi²⁸² pro vznik nároku na náhradu škody vyžadoval SDEU příčinný vztah (*casual relationship*) a ve věci Otis,²⁸³ stejně jako ve věci Francovich, příčinnou souvislost.

Ve věci Kone²⁸⁴ ovšem SDEU dospěl k závěru, že i nepřímí poškození v důsledku *umbrella effectu* mají nárok na náhradu škody, přestože zde není příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a nepřímou škodou, neboť ta je přerušena jednáním konkurenta, který přizpůsobí svou cenu ceně deformované protiprávním jednáním.

V případě odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžního práva EU je nutné rozlišovat faktickou příčinnou souvislost a právní příčinnou souvislost.²⁸⁵

Ekonomickou souvislost lze chápat jako funkci, která reprezentuje vztah mezi proměnnými (např. cenou a faktory, které ji ovlivňují). Ke zjištění těchto vztahů se používají statistické a ekonometrické metody.²⁸⁶

---

²⁷⁷ ŠVESTKA, J. SPÁČIL, J. ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. §1-459. komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1206

²⁷⁸ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 62-63

²⁷⁹ Rozsudek ze dne 4 října 1979, P. Dumortier frères SA and others v Council of the European Communities, 64, 113/76, 167, 239/78, 27, 28, 45/79, EU:C1979:223, bod 21

²⁸⁰ Rozsudek ze dne 19. listopadu 1991, Andrea Francovich a další v Italská republika, C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428, bod 40

²⁸¹ Rozsudek ze dne 5. března 1996, Brasserie du Pêcheur v Němcko, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 51

²⁸² Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 63

²⁸³ Rozsudek ze dne 6. listopadu 2012, Europe Gemeenschap v. Otis NV a další, C-199/11, EU:C:2012:684, bod 65

²⁸⁴ Rozsudek ze dne 5. června 2014, KONE AG a další v ÖBB-Infrastruktur AG, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 28-34

²⁸⁵ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 76

²⁸⁶ ABELE, H. A., KODEK, G. E., SCHAEFER, G. K. *Proving causation in private antitrust cases*. Journal of Competition & Economics, 2011, č. 4 [Citováno 7. 8. 2018]. Dostupné z:

Co se příčinné souvislosti týče, ekonometrické modely ji zpravidla přímo neprokazují. Z ekonometrických modelů pouze vyplývá struktura vztahu mezi ekonomickými proměnnými. Nicméně i tato data mohou přispívat k prokázání příčinné souvislosti. Pokud bude sestaven ekonometrický model hypotetického trhu, který bude zahrnovat většinu proměnných, na základě jejichž změny by mohlo dojít ke změně veličiny jako je cena či objem produkce, a výsledky tohoto modelu se budou v určitém období, kdy bylo zjištěno protiprávní jednání soutěžitele, lišit, podporuje to verzi, že škoda vznikla v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním soutěžitele.²⁸⁷

Pro prokázání faktické příčinné souvislosti tedy nepostačí pouze právní analýza, ale bude nutné podrobit změny na trhu v důsledku protiprávního jednání i ekonomické a ekonometrické analýze. Pokud se dospěje k závěru, že ke změnám a následné škodě nemohlo dojít z jiného důvodu, než z protiprávního jednání podniku, lze považovat příčinnou souvislost za prokázanou.²⁸⁸ Je proto nutné znát ostatní faktory, které změny na trhu ovlivňují a eliminovat jejich důsledky tak, aby podnik neodpovídal nad rámec své odpovědnosti.

Škoda způsobená porušením soutěžního práva EU může být stanovena odhadem²⁸⁹ založeným na ekonometrických důkazech. To znamená, že ne vždy bude možné prokázat faktickou příčinnou souvislost mezi protiprávním jednáním a způsobenou odhadovanou škodou a bude nutné prokázat právní příčinnou souvislost, která by měla být upravena v souladu se zásadou rovnocennosti a efektivity.²⁹⁰

Dalším aspektem ovlivňujícím příčinnou souvislost je vzdálenost mezi porušením soutěžního práva a následkem například v hodnotovém řetězci. V případě větší vzdálenosti v hodnotovém řetězci mezi porušením soutěžního práva a vznikem poškození je totiž

---

https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2370353_code1960449.pdf?abstractid=2370353&mid=1, s. 13-14

²⁸⁷ *Ibidem*, s. 41-42

²⁸⁸ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 70, 74,

ABELE, H. A., KODEK, G. E., SCHAEFER, G. K. *Proving causation in private antitrust cases*. *Journal of Competition & Economics*, 2011, č. 4 [Citováno 7. 8. 2018]. Dostupné z:

https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2370353_code1960449.pdf?abstractid=2370353&mid=1, s. 5-6

²⁸⁹ čl. 17 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

²⁹⁰ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others*, C-453/99, EU:C:2001:465, bod 29, 31,

Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA*, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 64

prokázání příčinné souvislosti obtížnější.²⁹¹ Tak tomu může být například v případě přenesení škody, kdy je nutné prokázat příčinnou souvislost, která pokryje veškeré přenesení škody až k poškozenému, který je na konci hodnotového řetězce.

Možná právě s ohledem na výše uvedené problémy při dokazování příčinné souvislosti mezi jednáním v rozporu s právem EU na ochranu hospodářské soutěže a škodou mají členské soudy aplikovat vnitrostátní pravidla. Na druhou stranu důsledkem různých teoretických i praktických pojetí příčinné souvislosti v jednotlivých členských státech může podle mého názoru dojít k omezení právní jistoty.

7.6. Poškozený a aktivní legitimace

Pokud jde o osobní vymezení působnosti ochranné funkce úpravy náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva EU, je otázkou, co je myšleno tím, že „každý“ („*any individual*“) má nárok na náhradu škody vzniklé porušením soutěžního práva EU, jak je uvedeno v rozsudku ve věci Courage²⁹² a Manfredi.²⁹³ Je jasné, že se nebude jednat o kteroukoliv osobu, ale bude se jednat o poškozeného, který splňuje určitá kritéria (např. poškozený na určitém trhu).²⁹⁴

Nicméně z judikatury SDEU vyplývá, že SDEU chce tento termín vykládat široce. V případě rozsudku ve věci Courage²⁹⁵ přiznal SDEU nárok i členovi kartelu (tedy subjektu, který měl z protiprávního jednání prospěch), který byl ovšem v ekonomické závislosti na druhém členu kartelu a k účasti na kartelu byl donucen. Ve věci Muñoz²⁹⁶ přiznal SDEU nárok na náhradu škody konkurenci na stejné tržní úrovni a ve věci Manfredi²⁹⁷ přiznal

---

²⁹¹ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7. 9. 2014]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 37-38

²⁹² Rozsudek ze dne 20. září 2001, Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others, C-453/99, EU:C:2001:465, bod 24, 26

²⁹³ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 60-61, 90

²⁹⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 107

²⁹⁵ Rozsudek ze dne 20. září 2001, Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others, C-453/99, EU:C:2001:465, bod 36

²⁹⁶ Rozsudek ze dne 17. září 2002, Antonio Muñoz y Cia SA and Superior Fruiticola SA v Frumar Ltd and Redbridge Produce Marketing Ltd., C-253/00, EU:C:2002:497, bod 30-32

²⁹⁷ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 77, 81, 92, 95, 98

SDEU nárok spotřebitelům s tím, že je na národních právních řádech, aby upravovaly podrobná pravidla pro uplatnění tohoto nároku.

Je otázkou, zda účastníci kartelu mají být vůbec do ochranné působnosti čl. 101 a 102 SFEU zahrnuti. Smyslem těchto ustanovení je především chránit svobodnou hospodářskou soutěž. Pokud je uzavřena kartelová dohoda, je svobodná soutěž na trhu a mezi účastníky kartelové dohody narušena. Pokud se účastník kartelové dohody neúčastní svobodné soutěže, nemůže být předmětem ochrany čl. 101 a 102 SFEU, obzvláště za předpokladu, pokud je ve své podstatě nástrojem útoku na objekt chráněný těmito ustanoveními. Bez ohledu na dobrovolnost jednání (zavinění) ten, kdo uzavře protiprávní kartelovou dohodu, jedná protiprávně a neměl by mít nárok vyplývající z ustanovení, které svým protiprávním jednáním porušil. Přestože by takoví nedobrovolní účastníci kartelu neměli nárok na náhradu škody na základě čl. 101 a 102 SFEU, nelze vyloučit jejich nárok na náhradu škody z hlediska porušení dobrých mravů.²⁹⁸

Z rozhodnutí ve věci *Courage*²⁹⁹ přesto vyplývá, že SDEU nárok na náhradu škody účastníkovi kartelu přiznává pouze za splnění přísných podmínek, tj. že se účastí na kartelu nijak neobohatí a že jeho účast byla vynucena závislostí na druhém členu kartelu.

V případě porušení soutěžního práva ve své podstatě existují dvě skupiny poškozených, a to přímo poškození a nepřímo poškození. Mezi přímo poškozené lze zařadit konkurenty, přímé odběratele a přímé dodavatele. Mezi nepřímé poškozené lze zařadit nepřímé odběratelé a nepřímé dodavatele.³⁰⁰

Mezi přímé odběratele lze zahrnout i konečné spotřebitele. Podle čl. 101 odst. 3 SFEU je odstavec 1 (definující zakázané dohody) neúčinný, pokud dohody mimo jiné přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících. Z tohoto ustanovení proto nepřímo vyplývá i nárok konečného spotřebitele na náhradu škody způsobenou porušením antimonopolního práva EU, který výslovně SDEU spotřebitelům přiznal ve věci *Manfredi*.

---

²⁹⁸ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 119-120

²⁹⁹ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others*, C-453/99, EU:C:2001:465, bod 33

³⁰⁰ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 103,

PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 115,

PRATSCH, P. *Actions en dommages et intérêts et droit de la concurrence*, Agefi, 2012, č. 5, s. 20,

PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement of competition law in Portugal – before and after the Damages Directive*, Global Competition Litigation Review, 2016, s. 44

Co se přímých dodavatelů týče, kartely, případně monopol zneužívající dominantní postavení mohou uměle snižovat výrobu a svou poptávku po zboží od dodavatelů, což může mít logicky přímý vliv na cenu, za kterou dodavatelé kartelům své zboží nabízejí, i na náklady na produkci dodavatelů (například snížením produkce přichází dodavatel o ztrátu úspor z rozsahu).³⁰¹

Dalším poškozeným mohou být i dodavatelé podniků, kteří byli postiženi vylučovacími praktikami. Pokud totiž dojde v důsledku vylučovacích praktik ke snížení poptávky po zboží konkurenta, kterému dodavatel dodává výrobní faktor k výrobě jeho produkce, je logické, že se snížením prodeje konkurenta dojde ke snížení odbytu a prodeje výrobního faktoru dodavatele a také ke snížení jeho zisku. Prokázání příčinné souvislosti takového jednání se vznikem škody dodavatele poškozeného konkurenta může být ovšem obtížné.³⁰²

Další nepřímo poškozené lze dovodit z již zmíněného *umbrella effectu*.³⁰³ V případě, že dojde ke zvýšení ceny v rámci kartelu, je pravděpodobné, že konkurenti účastníků kartelu budou na tuto situaci určitým způsobem reagovat. Mohou svou cenu zvýšit těsně pod úroveň kartelu a navýšit si tak jednotkový i celkový zisk. Nebo mohou svou cenu snížit pod úroveň kartelu. Ztráta na jednotkovém zisku způsobená snížením ceny pak může být kompenzována zvýšením celkového objemu prodeje a celkového zisku v důsledku zvýšení poptávky po levnějším zboží.³⁰⁴

Výsledkem je deformovaná výše ceny, která může způsobit újmu zákazníkům konkurenta účastníků. Otázkou, zda i za tuto újmu odpovídají účastníci kartelu, se zabývala generální advokátka Kokotte, která ve svém stanovisku Kone³⁰⁵ uvedla, že předvídatelné (v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním) jsou všechny škody, s jejichž vznikem musí účastníci kartelu na základě životních zkušeností počítat, na rozdíl od škod způsobených

---

³⁰¹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 43-44

³⁰² KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 24

³⁰³ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 22

³⁰⁴ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 49, KUPČÍK, J. *Může být dominant odpovědný za ceny konkurentů?*, *Obchodněprávní revue*, 2016, č. 7-8, s. 211

³⁰⁵ Stanovisko Generální advokátky Kokotte č. C-557/12 ze dne 30. 1. 2014 ve věci ve věci KONE AG a další v ÖBB-Infrastruktur AG

zcela mimořádným řetězcem okolností. Pro účastníky kartelu je tak předvídatelné, že pokud stanoví své ceny v rámci kartelové dohody, budou ostatní konkurenti v rámci běžného chodu věci vyvíjet snahu svou cenu snížit pod cenu v rámci kartelové dohody.

Mezi další poškozené lze zařadit zaměstnance společnosti, která v důsledku protisoutěžního jednání zkrachuje, nebo vlastníka akcií poškozené společnosti, jejichž hodnota v důsledku protisoutěžního jednání poklesne.³⁰⁶ Je otázkou, zda by bylo možné podle transpozičních opatření na základě směrnice č. 2014/104/EU postupovat v případě, že by vlastníkově poklesla hodnota akcií protiprávně jednajícího podniku v důsledku odhalení jeho protisoutěžního jednání. Domnívám se ovšem, že v tomto případě by nebyla zachována příčinná souvislost, kdy příčinou poklesu hodnoty akcií by nebylo přímo porušení soutěžního práva EU, ale odhalení protisoutěžního jednání.

Aktivní legitimace k podání žaloby na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU má vycházet z judikatury SDEU.³⁰⁷ To znamená, že každý má aktivní legitimaci k podání žaloby na náhradu škody bez ohledu na to, zda protiprávní jednání předtím konstatoval orgán pro hospodářskou soutěž.

Tuto skutečnost lze dovodit i ze směrnice č. 2014/104/EU z použití slov „každý“³⁰⁸ a „kdokoliv“³⁰⁹, „všechny osoby“³¹⁰ a z definice poškozené strany³¹¹, která za poškozenou stranu považuje osobu, které byla způsobena škoda porušením předpisů o hospodářské soutěži. V ustanovení čl. 3 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU se také hovoří o všech fyzických nebo právnických osobách, kterým vznikla škoda porušením předpisů o hospodářské soutěži. Takto široce koncipovaná aktivní legitimace nepochybně vychází z pojetí poškozeného v judikatuře SDEU ve věcech *Courage* a *Manfredi*.

Kromě toho směrnice č. 2014/104/EU konkrétně uvádí, že mezi tyto subjekty patří spotřebitelé, podniky i orgány veřejné moci³¹², přímí a nepřímí odběratelé³¹³, kterým může vzniknout škoda přenesením zvýšení ceny nebo snížením poptávky z důvodu zvýšení ceny, a přímí a nepřímí dodavatelé,³¹⁴ kteří přicházejí v důsledku zvýšení ceny a snížení poptávky o zisk.

---

³⁰⁶ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 103

³⁰⁷ odst. 12 a 13 preambule směrnice č. 2014/104/EU

³⁰⁸ odst. 11 preambule směrnice č. 2014/104/EU

³⁰⁹ odst. 3 preambule směrnice č. 2014/104/EU

³¹⁰ čl. 1 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

³¹¹ čl. 2 odst. 6 směrnice č. 2014/104/EU

³¹² odst. 3 a odst. 13 preambule směrnice č. 2014/104/EU

³¹³ odst. 35 preambule, čl. 12 odst. 6, čl. 14 směrnice č. 2014/104/EU

³¹⁴ odst. 35 preambule, čl. 11 odst. 6, čl. 15 směrnice č. 2014/104/EU

Dále je kromě poškozeného k žalobě na náhradu škody způsobené porušením práva o hospodářské soutěži aktivně legitimována osoba, která jedná jménem jedné nebo více údajně poškozených stran, pokud právní předpisy Unie nebo členských států takovou možnost poskytují, nebo právní nástupce poškozené strany, včetně osoby, která tento nárok získala.³¹⁵

S ohledem na výše uvedené nelze vyloučit ani aktivní legitimaci postupníka, který pohledávku od poškozeného nabude na základě smlouvy o postoupení pohledávky,³¹⁶ popřípadě dědice poškozeného.

7.7. Škoda

Je nutné se zabývat otázkou, jaká újma vzniká z porušení soutěžního práva. Primárně se bude jednat o majetkovou škodu a především o ušlý zisk. Teoreticky lze také uvažovat i o nemajetkových újmách - např. o škodách na zdraví dotčených podnikatelů a manažerů,³¹⁷ nebo o nemajetkové újmě způsobené zneužitím dominantního postavení.³¹⁸

Směrnice č. 2014/104/EU se zabývá ovšem pouze škodou majetkovou.

7.7.1. Rozsah náhrady škody

Směrnice č. 2014/104/EU vychází ze zásady plné náhrady škody. Mělo by být možné uplatnit jak skutečnou škodu, tak ušlý zisk. Náhrada kompenzačních úroků má být zásadní součástí náhrady škody a má být regulována právními řády členských států.³¹⁹ Náhrada škody přitom nemá být nadměrná, vícenásobná ani jinak represivní.³²⁰

Ušlý zisk je zde chápán v širokém smyslu jako rozdíl mezi skutečným ziskem vytvořeným podnikem a ziskem, který by podnik vytvořil, kdyby nebylo protiprávního jednání v rozporu s právními předpisy o hospodářské soutěži. Proto lze podle platného

---

³¹⁵ čl. 2 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

³¹⁶ PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 11-12, s. 327

³¹⁷ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 83-84

³¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 11. 2008, sp. zn. 32 Cdo 1664/2008

³¹⁹ odst. 12 preambule a čl. 3 směrnice č. 2014/104/EU,

Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 95

³²⁰ odst. 13 preambule směrnice č. 2014/104/EU

vnitrostátního práva požadovat i náhradu škody, která spadá do jiných kategorií, jako například náhradu za ztrátu obchodní příležitosti nebo poškození dobré pověsti.³²¹

Samotné vyčíslení náhrady škody přenechává směrnice č. 2014/104/EU právním řádům členských států.³²² Přitom je nutné prostředky tohoto vyčíslení upravit tak, aby nadměrně neztěžovaly možnost uplatnění nároku na náhradu škody. Výše škody by se tudíž měla určit odhadem, pokud není možné či je nepřiměřeně obtížné škodu na základě dostupných důkazů prokázat.³²³ K určení škody odhadem by měly být nápomocny pokyny Komise a orgánů hospodářské soutěže.³²⁴ Členské státy mají povinnost zajistit, aby orgán pro hospodářskou soutěž s tímto odhadem soudu pomohl, pokud to soud považuje za vhodné.³²⁵

Zde je nasnadě otázka, jak vůbec budou soudy v budoucnu k této možnosti přistupovat. Soud může určit výši škody odhadem, nicméně k tomu, aby měl postaveno na jisto, že není z dostupných důkazů ve věci zabývající se nárokem na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU možné zjistit výši škody, může podle mého názoru v mnoha případech dospět pouze za předpokladu, že dostupné důkazy podrobí znaleckému zkoumání. Nelze od soudců vnitrostátních soudů očekávat, že budou disponovat rozsáhlými ekonometrickými, ekonomickými a dalšími znalostmi nutnými pro toto posouzení. Pokud ovšem znalec není schopen na základě dostupných důkazů výši škody zjistit, je otázkou, jakým přínosem bude vyžádání pomoci od orgánu pro hospodářskou soutěž, pokud nedisponuje více důkazními prostředky než sám soud. V tomto případě se mi proto jeví efektivnější určení výše škody odhadem požadovat po znalci, který by měl být při posuzování důkazů s problematikou podrobně seznámen.

7.7.2. Omezení solidární odpovědnosti

V případě společného protiprávního jednání více podniků vychází směrnice č. 2014/104/EU ze zásady solidární odpovědnosti.³²⁶

---

³²¹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 55-56

³²² odst. 46 preambule směrnice č. 2014/104/EU

³²³ čl. 17 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

³²⁴ odst. 46 preambule směrnice č. 2014/104/EU

³²⁵ čl. 17 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

³²⁶ odst. 37 preambule a čl. 11 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

Solidární odpovědnost je ovšem omezena ve prospěch podniku, kterému byla prominuta pokuta, na přímé a nepřímé odběratele a dodavatele, za předpokladu, že ostatní poškození se mohou uspokojit zcela na ostatních spoluvinících.³²⁷ Účastníci se mezi sebou vypořádají podle míry své účasti na způsobené škodě. Pokud byla ovšem účastníkovi prominuta pokuta, nemůže být jeho vypořádací podíl vyšší než škoda, kterou účastník programu shovívavostí způsobil svým přímým a nepřímým odběratelům nebo dodavatelům.³²⁸ Pokud ovšem ostatní poškození nebudou uspokojeni ostatními účastníky na vzniku škody, měl by být vypořádací příspěvek účastníka programu shovívavosti, kterému byla prominuta pokuta, stanoven na základě jeho účasti na vzniku škody.³²⁹

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že v případě, že nebudou ostatní spoluviníci schopni škodu ostatním subjektům než přímým odběratelům a dodavatelům účastníka programu shovívavosti, kterému byla prominuta pokuta, uhradit, nebude solidární odpovědnost škůdce, kterému byla pokuta prominuta, nijak omezena, stejně jako jeho vypořádací podíl.³³⁰ To je v souladu se zásadou plné náhrady škody³³¹, která zde převažuje nad zájmy účastníků programu shovívavosti.

Proto je otázkou, zda za těchto okolností je omezení solidární odpovědnosti pro podniky dostatečně motivující k tomu, aby se programu shovívavosti účastnily. Účastník programu shovívavosti by neměl, pokud se chce programu shovívavosti úspěšně účastnit, podávat v rámci řízení před Komisí opravné prostředky. O jeho vině může být proto rozhodnuto nejprve, a proto může být také jako první žalován na náhradu škody, což jej může demotivovat k účasti v takovém programu.³³²

Další omezení solidární odpovědnosti je ve prospěch malých a středních podniků ve smyslu doporučení Komise č. 2003/361/ES³³³ s tržním podílem menším než 5 % pouze na přímé nebo nepřímé odběratele, pokud by neomezené použití solidární odpovědnosti mělo za následek ohrožení jejich životaschopnosti a způsobilo by to ztrátu celé hodnoty jejich aktiv.³³⁴ Pokud ovšem takovýto podnik byl vedoucím činitelem porušování předpisů

---

³²⁷ čl. 11 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

³²⁸ čl. 11 odst. 5 směrnice č. 2014/104/EU

³²⁹ čl. 11 odst. 6 směrnice č. 2014/104/EU

³³⁰ čl. 11 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

³³¹ odst. 12 preambule a čl. 3 směrnice č. 2014/104/EU

³³² LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 49, PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody*. *Obchodněprávní revue*, 2017, č. 11-12, s. 331

³³³ Doporučení Komise č. 2003/361/ES ze dne 6. 5. 2003, o definici mikropodniků a malých a středních podniků

³³⁴ čl. 11 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

o hospodářské soutěži nebo nutil porušovat právo hospodářské soutěže jiné podniky nebo protiprávní jednání tohoto druhu opakuje, tak se tato výjimka ze solidární odpovědnosti neuplatní.³³⁵ Solidární odpovědnost malých a středních podniků ovšem není na rozdíl od solidární odpovědnosti účastníků programu shovívavosti omezena v rámci vzájemného vypořádání mezi subjekty účastnícími se na vzniku.

Právní úprava směrnice č. 2014/104/EU také preferuje smírné ukončení sporu o náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU,³³⁶ což se projevuje v dalším omezení solidární odpovědnosti. Porušitel, který se smírného ukončení sporu účastní, by proto neměl mít povinnost při solidární odpovědnosti uhradit příspěvek na vypořádání náhrady škody jinému porušiteli, který uhradil škodu poškozenému, se kterým byl smír uzavřen.³³⁷ Pokud se ovšem nemůže ve zbylém rozsahu poškozený zcela uspokojit na ostatních porušitelích, může se, pokud to smírné narovnání nevyklučuje, domáhat na porušiteli, který se účastní smírného narovnání, aby škodu uhradil.³³⁸

7.7.3. Přenesení škody

K přenesení škody dochází v případě, že přímý poškozený přenesení škodu na jiný subjekt například tím, že o část či celé předražení ceny výrobku v důsledku protiprávního jednání dodavatele zvýší svou cenu při dalším prodeji svému odběrateli, který se stává novým poškozeným.³³⁹ Žalovaný protiprávně jednající subjekt, který zvýšení ceny původně způsobil tak může namítat přenesení škody a částečný nebo úplný nedostatek aktivní legitimace žalobce.

To, že je možné námitku přesunutí škody aplikovat vyplývá nepřímo z rozhodnutí *Weber's Wine World*³⁴⁰, kdy SDEU uvedl, že členské státy mohou odmítnout vrátit protiprávně vybraný poplatek, pokud byla povinnost jej uhradit přenesena na jinou osobu

---

³³⁵ čl. 11 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

³³⁶ odst. 48 preambule směrnice č. 2014/104/EU

³³⁷ čl. 19 směrnice č. 2014/104/EU

³³⁸ čl. 19 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

³³⁹ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*.

1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 52,

WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 300

TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 65,

HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 230-231

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením soutěžního práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 148

³⁴⁰ Rozsudek ze dne 2. října 2003, *Weber's Wine World Handels-GmbH a další v Abgabenberufungskommission Wien*, C-147/01, EU:C:2003:533, bod 101-102

než žadatele a na straně žadatele by tak došlo k bezdůvodnému obohacení. V případě přenesené škody se proto tato do skutečné škody nezapočítává.³⁴¹ Pokud ovšem dojde ke snížení obrátu a vzniku ušlého zisku, nemá přenesení škody na výši tohoto ušlého zisku vliv.³⁴²

Rozdělení na přímé a nepřímé odběratele vychází z práva USA a v části směrnice č. 2014/104/EU týkající se přenesení škody je ve své podstatě nadbytečné, neboť je logické, že přímý odběratel se nemůže domáhat náhrady škody s argumentací, že na něj byla někým jiným přenesena.³⁴³

Přestože směrnice č. 2014/104/EU termín bezdůvodné obohacení vůbec nepoužívá, lze ze zásady plné náhrady škody³⁴⁴ a zákazu nadměrného odškodňování³⁴⁵ dovodit, že možnost namítat přenesení škody má právě bezdůvodnému obohacení zabránit.³⁴⁶

Co se týká vyčíslení přeneseného navýšení cen, měl by mít vnitrostátní soud možnost stanovit tuto cenu u jednotlivých odběratelů na různých úrovních dodavatelského řetězce odhadem, který by se měl řídit pokynem Komise.³⁴⁷

Pro zajištění toho, aby nedocházelo k přiznávání větší než skutečné škody či ke zjištění neexistence odpovědnosti porušitele, mají vnitrostátní soudy při posuzování splnění výše uvedených důkazních povinností vzít v úvahu řízení a rozhodnutí o náhradě škody z jiných úrovní dodavatelského řetězce a veřejně dostupné informace vyplývající z veřejnoprávního prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži.³⁴⁸

Související řízení by proto mělo být možno přerušit podle ustanovení čl. 30 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení č. 1215/2012“).

---

³⁴¹ odst. 39 preambule a čl. 12 odst. 1 a 2 směrnice č. 2014/104/EU

³⁴² odst. 40 preambule a čl. 12 směrnice č. 2014/104/EU

³⁴³ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 53

³⁴⁴ čl. 3 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

³⁴⁵ čl. 3 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

³⁴⁶ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 48-49

³⁴⁷ odst. 41 a 44 preambule, čl. 12 odst. 5, čl. 16 směrnice č. 2014/104/EU

³⁴⁸ čl. 15 směrnice č. 2014/104/EU

7.8. Promlčení

Ve věci Manfredi³⁴⁹ SDEU judikoval, že k promlčení nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU by mělo docházet po uplynutí lhůt stanovených národním právem členských států v souladu se zásadou rovnosti a efektivnosti, s tím že tato lhůta by neměla začít běžet od okamžiku protiprávního jednání, neboť by to mohlo nepřiměřeně ztížit nebo i zamezit výkon práva na náhradu škody.

Dle směrnice č. 2014/104/EU by promlčecí lhůta měla být subjektivní a měla by začít běžet až po ukončení protiprávního jednání.³⁵⁰ Lhůta by tak neměla běžet dříve, než se žalobce dozví, popřípadě lze u něj přiměřeně předpokládat, že má vědomost o protiprávním jednání, o škodě a o jednajícím, který předpisy o hospodářské soutěži v neprospěch žalobce porušil.³⁵¹

Délka promlčecí lhůty by měla činit minimálně pět let.³⁵² Tato lhůta by měla být stavěna, popřípadě přerušena po dobu, po kterou je vedeno řízení v souvislosti s porušením právních předpisů o hospodářské soutěži před orgánem pro hospodářskou soutěž. Stavění a přerušování promlčecí lhůty by přitom mělo skončit nejdříve jeden rok po pravomocném ukončení řízení před orgánem pro hospodářskou soutěž.³⁵³ K stavění promlčecí lhůty by mělo také dle ustanovení čl. 18 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU docházet v průběhu smírného řešení sporu.³⁵⁴

Délka subjektivní promlčecí lhůty je podle mého názoru stanovena adekvátně, neboť u případů protiprávního jednání v rozporu se soutěžním právem EU lze očekávat delší časový rozestup mezi protiprávním jednáním a vznikem škody. Stejně tak lze očekávat delší dobu odhalení protiprávního jednání.

Konkrétní stanovení objektivní promlčecí lhůty směrnice č. 2014/104/EU neuvádí, nicméně stanoví, že by neměla nadměrně ztěžovat uplatnění práva na náhradu škody.³⁵⁵ Z toho podle mého názoru vyplývá, že státy si mohou stanovit i objektivní promlčecí lhůtu, která musí být ovšem dostatečně dlouhá. S ohledem na zájem, který je předpisy o hospodářské soutěži chráněn, na obtížnost prokazování porušení soutěžního práva a

---

³⁴⁹ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 77-78, 82

³⁵⁰ odst. 36 preambule a čl. 10 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

³⁵¹ čl. 10 odst. 2 písm. a) – c) směrnice č. 2014/104/EU

³⁵² čl. 10 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

³⁵³ čl. 10 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

³⁵⁴ čl. 18 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

³⁵⁵ odst. 36 preambule směrnice č. 2014/104/EU

délku správního a soudního řízení se domnívám, že by měla činit v podmínkách České republiky minimálně 10 let.

7.9. Dílčí závěry

Mezi přínosy nové směrnice č. 2014/1004/EU jednoznačně patří zvýšení vymahatelnosti nároku na náhradu škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži a zvýšení právní jistoty napříč celou Evropskou unií. Mezi pozitivní vlivy nové úpravy lze zahrnout také odrazení subjektů od tohoto druhu protiprávního jednání a obecně prevenci takového jednání. Konečně tato úprava určitě přispěje k ochraně zdravé hospodářské soutěže před nedokonalou konkurencí a před ekonomickými a alokačními nedostatky trhu, což povede ke zvýšení ekonomického blahobytu.

Je otázkou, zda se evropský zákonodárce neměl vydat spíše cestou přímo aplikovatelné harmonizace ve formě nařízení (např. novelizace nařízení č. 1/2003), namísto harmonizace prostřednictvím závazných (směrnice) i nezávazných právních předpisů (oznámení Komise).³⁵⁶ Podle mého názoru by to sjednotilo pravidla napříč EU a zvýšilo právní jistotu. Na druhou stranu se domnívám, že harmonizační opatření lépe zohledňuje odlišnosti nároku na náhradu škody mezi právními úpravami členských států. Je tak možné zavést speciální právní úpravu k obecné úpravě náhrady škody se zohledněním těchto odlišností.

Pravděpodobně nejvhodnější řešení transpozice směrnice č. 2014/104/EU se jeví v rámci individuálního zákona, jak se k tomu přistoupilo v České republice a v Portugalsku. Je to především z toho důvodu, že doposud se jedná spíše o okrajový nárok na náhradu škody, který má specifické charakteristiky, které se také projevují v jeho právní úpravě (např. dokazování).

Domnívám se ovšem, že je škoda, že směrnice č. 2014/104/EU reguluje pouze porušení pravidel hospodářské soutěže v oblasti zakázaných kartelových dohod a zneužití dominantního postavení. Na druhou stranu tyto druhy protiprávního jednání v oblasti hospodářské soutěže budou pravděpodobně nejčastější a nejlépe prokazatelné.

Stejně tak je působnost směrnice omezena pouze na nárok na náhradu škody. EU tak propásla příležitost upravit soukromoprávní odpovědnost za protiprávní jednání v rozporu se soutěžním právem komplexně tak, aby byla regulována i náhrada bezdůvodného obohacení a nemajetkové újmy.

---

³⁵⁶ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 136

Podle mého názoru lze očekávat, že s ohledem na existenci právní úpravy nároku na náhradu škody se bude zvyšovat i povědomí o těchto dalších následcích protiprávního jednání a bude se tak zvyšovat i míra jejich uplatnění. Tyto nároky ovšem budou v rámci EU pravděpodobně uplatňovány na základě obecných právních předpisů, jejichž obsah se bude napříč zeměmi EU lišit.

System náhrady škody založený směrnicí č. 2014/104/EU vychází ze zásady plné náhrady škody a zákazu nadměrného odškodňování. Nedostatek omezení náhrady škody může mít i negativní vliv na hospodářskou soutěž na trhu, neboť vysoké náhrady škody mohou mít za následek likvidaci protiprávně jednajícího podniku, a tudíž i snížení počtu konkurentů na trhu.

De lege ferenda by proto měla být podle mého názoru náhrada ušlého zisku omezena v případě zabránění vstupu na trh. V těchto případech by bylo možno tvrdit, že ušlý zisk vzniká do neohrazené budoucnosti a bylo by jej možno opakovaně vymáhat. Proto by mohl být ušlý zisk v tomto případě omezen do určitého období od zabránění vstupu na trh. Je ale pravděpodobné, že s touto otázkou se judikatura vypořádá.

8. Procesní aspekty žalob na náhradu škody vzniklé porušením soutěžního práva EU

Co se procesních otázek uplatňování nároku na náhradu škody týče, SDEU již dříve judikoval, že v případě absence konkrétní unijní úpravy je při ochraně subjektivních práv nutné postupovat podle vnitrostátních procesních pravidel,³⁵⁷ tak aby bylo učiněno za dost dodržení zásad rovnocennosti a efektivity.³⁵⁸

SDEU také uvedl, že v případě, že členské státy aplikují soutěžní právo EU, musí stále dodržovat veškerá práva podniku vyplývající z práva na ochranu základních lidských práv (např. právo na obhajobu, právo být slyšen), které jsou součástí právního řádu EU), včetně Evropské úmluvy o základních lidských právech.³⁵⁹

S ohledem na přeshraniční charakter soukromoprávních žalob na náhradu škody způsobené porušením právních předpisů EU o hospodářské soutěži je možné, že následky protiprávního jednání se mohou projevit ve více členských státech. Je proto také možné,

---

³⁵⁷ Rozsudek ze dne 16. prosince 1976, Rewe-Zentralfinanz eG et Rewe-Zentral AG v Landwirtschaftskammer für das Saarland, C-33/76, EU:C:1976:188, bod 5

³⁵⁸ Rozsudek ze dne 20. září 2001, Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others, C-453/99, EU:C:2001:465

³⁵⁹ Rozsudek ze dne 13. dubna 2000, Karlsson and Others, C-292/97, EU:C:2000:202, bod 37-38

že bude příslušných více soudů ve více členských státech. Zároveň nelze vyloučit rozhodnutí v téže věci různými soudy v různých členských státech.³⁶⁰

S ohledem na rozdílnou právní úpravu nároku na náhradu škody z porušení práva hospodářské soutěže EU a obtížnost kvantifikace této škody nelze vyloučit dokonce různé závěry o základu nároku (zamítnutí, vyhovění) i o určení výše škody.

Rozdílné právní úpravy nároku na náhradu škody v jednotlivých členských státech tak mohou mít za následek tzv. *forum shopping*, neboli že žalobce bude volit soud členského státu, u kterého má možnost dosáhnout nejrychleji na vyhovující rozhodnutí s co nejvyšším odškodněním.³⁶¹ Přestože byla tato možnost sblížením pravidel nároku na náhradu škody způsobené porušením práva hospodářské soutěže prostřednictvím směrnice č. 2014/104/EU omezena, nelze ji vyloučit. Stejně tak nelze vyloučit snahu jednotlivých členských států upravit si neharmonizované aspekty nároku na náhradu škody způsobené porušením práva na ochranu hospodářské soutěže tak, aby se vyhnuly řešení takovýchto sporů na svém území.³⁶²

8.1. Pravomoc

Při určování pravomoci orgánu opravňujícího rozhodovat o nároku na náhradu škody si musíme nejprve položit otázku, zda se jedná o odpovědnost smluvní či mimosmluvní, neboť SDEU ve věci *Courage* judikoval, že nárok na náhradu škody způsobené dohodou v rozporu se soutěžním právem EU může uplatňovat i strana takové dohody. S ohledem na sankci v podobě neplatnosti takovýchto dohod nelze dovozovat odpovědnost smluvní, ale mimosmluvní,³⁶³ resp. odpovědnost z nároku na náhradu škody.

---

³⁶⁰ KYZLINKOVÁ, Š. *Konsekvence a rizika příslušnosti soudu ve sporech o náhradu škody ze zakázaných dohod*. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 10, s. 295

³⁶¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 355-356,
DI TORRITTO, B. C. *Overview on the Directive 2014/104/EU*. *Riviera Italiana di Antitrust*, 2015, č. 2, s. 47

³⁶² KYZLINKOVÁ, Š. *Konsekvence a rizika příslušnosti soudu ve sporech o náhradu škody ze zakázaných dohod*. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 10, s. 298

³⁶³ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 31-34,
LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, 315,
PAŘIL, J. *Unijní úprava vymáhání náhrady škody za porušení soutěžně právních předpisů: rozhodné právo a směrnice 2014/104/EU*, *Antitrust*, 2015, č. 3, s. 79

Pravomoc soudu rozhodnout civilněprávní věc s přeshraničním prvkem upravuje nařízení Brusel I bis³⁶⁴ (dále jen „nařízení Brusel“). Z tohoto právního předpisu vyplývá, že v případě nároku na náhradu škody je příslušnost (pravomoc) dána na výběr mezi *forum domicili* (podle bydliště, sídla žalovaného) ve smyslu ustanovení čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel a *forum delicti commissi* (podle místa, kde došlo ke škodné události) ve smyslu ustanovení čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel, což SDEU potvrdil ve svém rozhodnutí CDC.³⁶⁵ Příslušným tak může být ve smyslu ustanovení čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel i soud místa, kde byla uzavřena kartelová dohoda, která byla příčinou vzniku škody.

Další možností volby soudu je soud podle místa, kde má bydliště jeden ze žalovaných v případě, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních.³⁶⁶

Tato třetí možnost přichází v úvahu např. v případě kartelových dohod, kdy jsou účastníci takových dohod v souladu s ustanovením čl. 11 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU solidárně odpovědní za způsobenou škodu. V takovém případě, pokud je zahájeno řízení vůči jednomu z účastníků kartelové dohody v jednom z členských států, nemělo by být zahájeno řízení v jiném členském státu a potenciální další žalobci by se měli připojit k řízení zahájenému jako první v souladu se zásadou *perpetuatio fori*.³⁶⁷

Aby bylo zabráněno vícenásobnému odškodnění, je logické, že žalovaný bude motivován k tomu, aby namítl nedostatek pravomoci v členském státu, ve kterém bylo řízení o náhradě škody zahájeno později, a aby navrhl zastavení takového řízení. Pokud ovšem bude žalovaný z tohoto hlediska pasivní, nelze vyloučit více rozhodnutí v různých státech o téže věci. Lze si totiž těžko představit, že by soud před zahájením řízení prostřednictvím mezinárodní spolupráce v civilních věcech požadoval od všech soudů všech členských států ověření, zda již nebylo zahájeno řízení o téže věci u jiného soudu a zda tudíž jeho řízení není vyloučeno překážkou litispendence.³⁶⁸

---

³⁶⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

³⁶⁵ Rozsudek ze dne 21. května 2015, *Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA. v Akzo Nobel NV* a ostatní, C-352/13, EU:C:2015:335, bod 17-18, 34-40

³⁶⁶ čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012

³⁶⁷ Rozsudek ze dne 21. května 2015, *Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA. v Akzo Nobel NV* a ostatní, C-352/13, EU:C:2015:335, bod 57-72, LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, 321-322

³⁶⁸ Podle čl. 31 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 je-li pro určité řízení dána výlučná příslušnost více soudů, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepřislušný ve prospěch soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první.

SDEU také nevyloučil v rozhodnutí CDC možnost uzavření prorogační doložky ve smyslu čl. 25 nařízení Brusel, nicméně stanovil požadavky na její konkrétnost spočívající v uvedení, že dohoda o příslušnosti (pravomoci) se vztahuje na spory, které se týkají odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže. V případě existence takové prorogační doložky má tato přednost před uplatněním příslušnosti (pravomoci) podle ustanovení čl. 4 odst. 1 a čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel.

V případě, že by žalobce žalobu podal u soudu, kde došlo ke vzniku škody, bude mít soud pravomoc rozhodnout pouze o škodě, která vznikla v rámci státu, ve kterém se soud, u kterého byla žaloba podána, nachází.³⁶⁹

Nařízení Brusel se uplatní i v případě, že žalobce mimo EU podá žalobu u soudu členského státu EU. Neuplatní se však v případě, že žalobce z EU žaluje subjekt ze státu mimo EU, přestože následky protisoutěžního jednání nastaly v EU.³⁷⁰

Rozhodnutí vydané v některém z členských států je pak v souladu s ustanovením čl. 36 odst. 1 nařízení Brusel uznávané, aniž je vyžadováno zvláštní řízení, a vykonatelné podle ustanovení čl. 39 nařízení Brusel.

Výkon rozhodnutí se pak řídí podle ustanovení čl. 24 odst. 5 nařízení Brusel, kdy pravomoc k rozhodování ve věci výkonu rozhodnutí má soud členského státu, v němž byl nebo má být výkon rozhodnutí proveden.

Alternativní určení pravomoci rozhodnout o nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU lze provést i na základě rozhodčí smlouvy.³⁷¹

8.2. Rozhodné právo

Právo rozhodné pro mimosmluvní závazky, tj. i pro nároky na náhradu škody, je harmonizováno v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 864/2007³⁷² (dále jen

---

³⁶⁹ Rozsudek ze dne 25. října 2011, eDate Advertising GmbH a další v. X a Sociétés MGN LIMITED, C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, bod 52, ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 364

³⁷⁰ *Ibidem*, s. 356,

LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, 313-314

³⁷¹ Rozsudek ze dne 25. června 1991, Marc Rich & Co. AG. v Società Italiana Impianti PA, C-190/89, EU:C:1991:319, bod 28-29,

LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 339-340

³⁷² nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)

„nařízení Řím II“). Toto nařízení se dle ustanovení čl. 31 a 32 použije pro skutečnosti, které vedou ke vzniku obecné škody, ke kterým dojde po 11. 1. 2009.

Pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z omezení hospodářské soutěže, tj. i pro náhradu škody způsobené omezením hospodářské soutěže, je v souladu s čl. 6 odst. 3 písm. a) nařízení Řím II rozhodné právo země, jejíž trh je nebo může být narušen. Toto ustanovení proto stanoví rozhodné právo pro všechny mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z omezení hospodářské soutěže, nikoli pouze pro náhradu škody.

Čl. 6 odst. 3 písm. b) nařízení Řím II se ovšem týká pouze náhrady škody. Podle tohoto ustanovení pokud je, nebo může být narušen trh ve více zemích, a žalobce žaluje náhradu škody u soudu bydliště žalovaného, může se rozhodnout použít jako právo rozhodné právo soudu (*lex fori*), u kterého je žaloba podávána, pokud trh v členském státě, kde se soud nachází, je jedním z trhů, který byl přímo a významně narušen omezením hospodářské soutěže. Pokud žalobce dle tohoto ustanovení žaluje u soudu více žalovaných, může zvolit pouze právo tohoto soudu, pokud omezení hospodářské soutěže přímo a významně narušuje také trh členského státu soudu.

Ustanovení čl. 6 odst. 3 písm. b) nařízení Řím II doposud nebylo cílem interpretace SDEU.³⁷³ Zde je proto nasnadě otázka, co se myslí neurčitým termínem „přímo a významně narušení trhu členského státu“. Tento termín nepochybně dle svého významu také limituje *forum shopping*, přesto jeho obsah je prozatím ponechán diskreční pravomoci soudu.

Rozhodné právo podle čl. 6 nařízení Řím II není možno vyloučit dohodou o volbě práva ve smyslu ustanovení čl. 14 nařízení Řím II., což je dalším omezením *forum shopping*.³⁷⁴

8.3. Dokazování

8.3.1. Ekonometrické důkazy

V rámci řízení o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva EU bude často docházet k aplikaci ekonometrických důkazů. Ekonometrické důkazy vychází z ekonomie, matematiky a statistiky. Ekonometrické důkazy jsou nepřímé důkazy, které

---

³⁷³ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 391

³⁷⁴ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 363-364

jsou odvozeny z přímých důkazů, jako jsou listiny, záznamy o schůzkách, zprávy podniků a účetnictví.³⁷⁵

Při posuzování takových důkazů musí soud nejenom posoudit, zda je důkaz fakticky přesný, konsistentní a spolehlivý, ale také, zda je důkaz založen na veškerých relevantních datech, na základě nichž může s ohledem na okolnosti případu dospět k závěrům vyplývajícím z důkazu.³⁷⁶

Dalším problémem ekonometrických důkazů je skutečnost, že se ve většině případů jedná o modely založené na domněnkách a reflektující hypotetickou situaci. Je proto nutné nejdříve posoudit, zda je konkrétní metoda vhodná na posouzení daného skutkového stavu. Zde je nutno zvážit okolnosti případu, dostupnost dat a přesnost použité metody. Také je nutno posoudit, zda důkaz vychází z informací, které odpovídají skutečnosti. Následovat by mělo hodnocení důkazu, zda důkaz postačí k prokázání tvrzení žalobce.³⁷⁷

Věřohodnost a relevanci ekonometrického důkazu by měl ovšem vždy posoudit soud. Soudní znalec by sice měl být nezávislý, ale i do názoru soudního znalce na skutkový stav případu se může promítnout, zda se jedná o ekonomu pracujícího ve veřejném nebo soukromém sektoru, popřípadě jakou ekonomickou teorii vyznává. Může se tak stát, že stejná otázka bude dvěma soudními znalci zodpovězena odlišně.³⁷⁸ Soud proto bude muset jednotlivé názory posoudit a zvolit takový, který odpovídá co nejpřesněji skutkovému stavu posuzovaného případu.

8.3.2. Právní domněnky a důkazní břemeno

S ohledem na obtížnost prokazování vzniku škody v případě kartelů platí vyvratitelná právní domněnka, že ke škodě došlo, resp. že protiprávní dohoda měla vliv na cenu zboží nebo služeb.³⁷⁹ Důvodem je s ohledem na utajení kartelu asymetrický přístup

---

³⁷⁵ LIANOS, I., GENAKOS, CH. *Econometric Evidence in EU competition law: an empirical and theoretical analysis*, Centre for Law, Economics and Society, Faculty of Law, University College London, 2012. [Citováno 26. 7. 2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2243711_code565608.pdf?abstractid=2184563&mirid=1, s. 48

³⁷⁶ Rozsudek ze dne 17. září 2007, Microsoft Corp. v. Commission of the European Communities, T-201/04, EU:T:2007:289, bod 482

³⁷⁷ LIANOS, I., GENAKOS, CH. *Econometric Evidence in EU competition law: an empirical and theoretical analysis*, Centre for Law, Economics and Society, Faculty of Law, University College London, 2012. [Citováno 26. 7. 2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2243711_code565608.pdf?abstractid=2184563&mirid=1, s. 63-64, 101

³⁷⁸ *Ibidem*, s. 96-97

³⁷⁹ odst. 47 preambule a čl. 17 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

k informacím mezi poškozeným a účastníkem kartelu a skutečnost, že v 93 % případů kartelů dochází k předražení a vzniku škody.³⁸⁰

Žalovaný tak nemůže pouze jednoduše hledat chyby v žalobcově analýze škody, ale musí sám sebe takovéto analýze podrobit, aby právní domněnku vzniku škody vyvrátil. Z tohoto hlediska je ovšem problematické přenesení škody, neboť žalovaný sice může prokazovat přenesení škody, ale tím se zároveň usvědčuje ze způsobení škody nepřímému odběrateli.³⁸¹

Co se přenesení škody týče, bude složité prokazovat, v jakém rozsahu a na který podnik v rámci distribučního či výrobního řetězce byla škoda přenesena. Proto je vhodné stanovit určité právní domněnky, které by škodu rozdělily v rámci podniků, které jsou součástí distribučního či výrobního řetězce.³⁸²

V případě námitky přenesení škody vznesené žalovaným ovšem směrnice č. 2014/104/EU usnadňuje pozici žalobce tím, že přenáší důkazní břemeno ohledně přenesení ceny na žalovaného.³⁸³ Tak je tomu především z toho důvodu, že pokud by bylo břemeno důkazní o nepřesunutí škody na žalobci (např. konečném spotřebiteli), bylo by pro něj příliš obtížné, nebo téměř nemožné tuto skutečnost prokázat.³⁸⁴

Žalovaný má ovšem v tomto případě právo požadovat přiměřený přístup k informacím po žalobci nebo třetích stranách³⁸⁵, aby mohl námitku přesunu škody efektivně aplikovat.

S ohledem na to, že tyto důkazy mohou obsahovat citlivé obchodní informace, je nutné nastavit systém tak, aby nedocházelo k jejich zneužití. Riziko zneužití důkazů žalobce po uplatnění námitky přenesení škody žalovaným může žalobce odrazovat od podání žaloby na náhradu škody, na druhou stranu může také zamezit podávání neopodstatněných žalob, kdy žalobce je nucen se preventivně ujistit, že k přesunu škody nedošlo.³⁸⁶

---

³⁸⁰ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 37

³⁸¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 188

³⁸² LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 57,

VALOUŠKOVÁ, Z. *Nad návrhem směrnice na podporu soukromoprávního vymáhání antitrustových škod*. Antitrust, 2013, č. 3, s. 93

³⁸³ čl. 13 směrnice č. 2014/104/EU

³⁸⁴ Rozsudek ze dne 9. listopadu 1983, Amministrazione delle Finanze dello Stato v SpA San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318, bod 14

³⁸⁵ čl. 13 směrnice č. 2014/104/EU

³⁸⁶ TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 90,

Opačně je tomu v případě, že se domáhá náhrady škody nepřímý odběratel s odůvodněním, že škoda byla na něj navýšením ceny přenesena. V tomto případě leží břemeno důkazní na něm, s tím že také může přiměřeně požadovat přístup k informacím po žalovaném a třetích stranách.³⁸⁷ Jeho postavení je ovšem zvýhodněno tím, že platí vyvratitelná právní domněnka, že k přenesení ceny došlo, pokud je prokázáno, že žalovaný porušil předpisy o hospodářské soutěži, čímž došlo ke zvýšení ceny pro přímého odběratele žalovaného, a nepřímý odběratel od přímého odběratele pořídil zboží nebo služby, kterých se porušení předpisů o hospodářské soutěži týkalo.³⁸⁸

V souvislosti s přesunutím škody mohou vyvstat problémy i s dokazováním příčinné souvislosti. V případě, že přímý kupující prodá zboží se zvýšenou cenou nepřímému kupujícímu, který je následně transformuje do jiného produktu, resp. dojde u něj ke zvýšení fixních nákladů, může dojít k přetržení příčinné souvislosti a náhrada škody nemusí být přiznána.³⁸⁹

8.3.3. Přístup k důkazům

Poškození mají několik možností, jak získat přístup k informacím relevantním pro uplatnění jejich nároku na náhradu škody.

Jedním ze způsobů je přístup ke správnímu spisu Komise, který upravuje nařízení č. 1/2003 ve spojení s nařízením č. 773/2004.³⁹⁰ Tyto právní předpisy ovšem omezují přístup ke spisu pouze stranám, kterým Komise určila prohlášení o námitkách, což ve svém důsledku omezuje i přístup jiných poškozených k důkazům ve spisu.³⁹¹

Poškození dále mohou získat informace na základě nařízení č. 1049/2001³⁹² uplatněním práva na přístup veřejnosti k dokumentům orgánů EU, nicméně i zde je možné orgánem EU přístup odmítnout na základě ochrany veřejného zájmu, soukromí,

---

WIJCKMANS, F., VISSER, M., JAQUES, S., NOËL, E. *The EU Private Damages Directive – Practical Insights*. 1. vydání, Cambridge: Intersentia, 2016, s. 63-64

³⁸⁷ čl. 14 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

³⁸⁸ čl. 14 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

³⁸⁹ TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 70

³⁹⁰ Nařízení Komise (ES) č. 773/2004 ze dne 7. 4. 2004, o vedení řízení Komise podle článku 81 a 82 Smlouvy o ES

³⁹¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 101-102,

Rozsudek ze dne 6. června 2013, Bundeswettbewerbsbehörde v Donau Chemie AG a další, C-536/11, EU:C:2013:366, bod 44-49,

Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfeleiderer AG v Bundeskartellamt, C-360/09, EU:C:2011:389, bod 32

³⁹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. 5. 2001, o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise

obchodních zájmů osoby, duševního vlastnictví, soudního řízení a právního poradenství, cílů inspekce, vyšetřování a auditu.³⁹³ Orgán EU musí vždy při poskytování důkazů na základě nařízení č. 1049/2001 porovnávat zájem na efektivním veřejnoprávním vymáhání soutěžního práva se zájmem na usnadnění fungování jeho soukromoprávního vymáhání.³⁹⁴

Dalšími možnostmi jsou pak získávání důkazů prostřednictvím vedlejšího účastenství v rámci řízení před SDEU či na základě procesních návrhů v rámci řízení před soudem členského státu či soudem třetího státu.³⁹⁵

8.3.3.1. Přístup k důkazům podle směrnice č. 2014/104/EU

Směrnice č. 2014/104/EU upravuje další možnost přístupu k důkazům v rámci nalézacího řízení o náhradě škody před soudem členského státu. Stranám by měl být umožněn přístup k důkazům, které jsou relevantní pro jejich nárok či obranu s tím, že vnitrostátní soudy by měly mít možnost tento přístup nařídit i třetím stranám a orgánům veřejné moci.³⁹⁶ Z výše uvedeného tudíž vyplývá, že směrnice č. 2014/104/EU upravuje nový druh řízení o zpřístupnění důkazů, kdy je to soud členského státu, který nařídí zpřístupnění důkazů. Takováto žádost má být odůvodněna přiměřenými tvrzeními a důkazy, které dostatečně podporují nárok žadatele o náhradu škody.³⁹⁷ To je nutné odlišovat od přímého přístupu k informacím na základě nařízení č. 1049/2001, kdy není nutné žádost o informace odůvodňovat.³⁹⁸

Podle mého názoru by v tomto případě ovšem nemělo s ohledem na zásadu efektivity³⁹⁹ docházet k dokonalému tvrzení o celém skutkovém stavu a předložení veškerých důkazů o nároku na náhradu škody. Mohlo by postačit pouze osvědčení základních skutečností podstatných pro uplatnění nároku na náhradu škody. Je tomu tak proto, že důkazy k prokázání svých tvrzení má žalobce získat právě na základě této žádosti, a proto je nutné mu přístup k těmto důkazům usnadnit.

---

³⁹³ čl. 4 nařízení č. 1049/2001

³⁹⁴ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 102-103

³⁹⁵ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobenéj porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 139-140

³⁹⁶ odst. 15 preambule a čl. 5 směrnice č. 2014/104/EU

³⁹⁷ čl. 5 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

³⁹⁸ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 115-116,
LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, 263

³⁹⁹ čl. 4 směrnice č. 2014/104/EU

Dále je otázkou, zda je opravdu reálné zpřístupnit veškeré důkazy relevantní pro takové řízení. Podle mého názoru to povaha sporného řízení a rozdílná motivace účastníků zcela neumožňuje. Bude proto na soudu, aby v těchto sporech byl schopen co nejpřesněji identifikovat všechny relevantní důkazy a aby následně nařídil jejich zpřístupnění, pokud tedy vůbec existují.⁴⁰⁰

Zpřístupnění důkazů by ovšem mělo být omezené jen na to, co je přiměřené. Při určení přiměřeného rozsahu zpřístupnění má soud přihlídnout k oprávněným zájmům všech stran a dotčených třetích stran. Přitom je v rámci takového testu proporcionality⁴⁰¹ nutné zohlednit 1) rozsah tvrzení a předložených důkazů obou stran sporu, které žádost ospravedlňují, 2) rozsah a náklady zpřístupnění, zejména pro třetí strany, 3) zda zpřístupňované důkazy nejsou důvěrnými informacemi, a pokud ano, zda jsou dostatečně chráněny a 4) zda jsou respektovány příslušné profesní povinnosti mlčenlivosti.⁴⁰²

Z výše uvedeného vyplývá, že důkazní prostředky obsahující důvěrné informace lze zásadně zpřístupnit, mohou být ovšem zpřístupněny pouze v takovém rozsahu, aby nebyly zájmy stran, popřípadě dotčené třetí strany nepřiměřeným způsobem zasaženy a aby nebyla ohrožena ochrana těchto informací.⁴⁰³

Co je považováno za důvěrné informace, lze demonstrativně zjistit z odst. 18 preambule a násl. a z ustanovení čl. 6 odst. 5 a 6 směrnice č. 2014/104/EU. Jedná se např. o informace a důkazy způsobilé ohrozit obchodní tajemství, vyšetřování orgánu pro hospodářskou soutěž, účastníky řízení o narovnání a účastníky programu shovívavosti. Vnitrostátní soudy by měly být vybaveny účinnými pravomocemi k ochraně těchto důvěrných informací.⁴⁰⁴ Subjekty, po kterých je poskytnutí informací požadováno, by navíc měly mít možnost být před zpřístupněním důkazů vyslechnuty.⁴⁰⁵

Na zpřístupnění důkazů obsažených ve spisech vedených u orgánů pro hospodářskou soutěž jsou stanovena zvláštní kritéria. Je nutné zohlednit, zda je žádost dostatečně konkrétní, zda je podávána v souvislosti s žalobou o náhradu škody a zda není nutné zajistit účinné veřejnoprávní prosazování práva hospodářské soutěže.⁴⁰⁶ Před přijetím rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž by neměly být zpřístupněny informace

---

⁴⁰⁰ čl. 5 odst. 2 a 4 směrnice č. 2014/104/EU

⁴⁰¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 98

⁴⁰² čl. 5 odst. 3 a 6 směrnice č. 2014/104/eU

⁴⁰³ odst. 4 preambule a čl. 5 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

⁴⁰⁴ čl. 5 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

⁴⁰⁵ čl. 5 odst. 7 směrnice č. 2014/104/EU

⁴⁰⁶ čl. 6 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

vypracované výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž, informace vyhotovené a zaslané stranám orgánem pro hospodářskou soutěž v řízení před orgánem vedeným a návrhy na narovnání, které byly vzaty zpět.⁴⁰⁷

Nikdy by neměla být zpřístupněna prohlášení v rámci programu shovívavosti a návrhy na narovnání,⁴⁰⁸ což může evokovat, že se nemá provádět porovnání zájmu na veřejnoprávním a soukromoprávním vymáhání ve smyslu rozhodnutí Pfleiderer⁴⁰⁹ a Donau Chemie.⁴¹⁰ Nutnost porovnání zájmů je odvozena z primárního práva, proto by neměla být sekundární legislativa, která je s ním obecně v rozporu, aplikována.⁴¹¹ Rozhodnutí Pfleiderer⁴¹² ovšem výslovně uvádí, že by k němu mělo dojít pouze za situace, kdy zde není závazný právní předpis EU, který by otázku možnosti poskytnutí informací ohledně programu shovívavosti upravoval. Prohlášení v rámci programu shovívavosti a návrhy na narovnání jsou tudíž na „*black listu*“, pokud jde o možnost jejich poskytnutí.⁴¹³ Přesto není vyloučena možnost pokusit se o získání těchto informací na základě nařízení č. 1049/2001.⁴¹⁴

Tato úprava má za cíl ochranu účastníků programu shovívavosti a zamezení nepřiměřených zásahů do vyšetřování a řízení vedených orgánem pro hospodářskou soutěž. V případě, že by tato úprava nebyla zavedena, hrozilo by ze strany podniků zkreslení informací, popřípadě absence jejich poskytnutí s ohledem na jejich strach z důsledků, které pro ně poskytnutí informací může mít v nalézacím řízení o náhradě škody.⁴¹⁵

---

⁴⁰⁷ čl. 6 odst. 5 a čl. 7 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁴⁰⁸ čl. 5 odst. 6 a čl. 7 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁴⁰⁹ Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfleiderer AG v Bundeskartellamt, C-360/09, EU:C:2011:389

⁴¹⁰ Rozsudek ze dne 6. června 2013, Bundeswettbewerbsbehörde v Donau Chemie AG a další, C-536/11, EU:C:2013:366

⁴¹¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 120

⁴¹² Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfleiderer AG v Bundeskartellamt, C-360/09, EU:C:2011:389, bod 23

⁴¹³ PEYER, S. *Compensation and the Damages Directive*. European Competition Journal, 2016, č. 1, s. 93,

WIJCKMANS, F., VISSER, M., JAQUES, S., NOËL, E. *The EU Private Damages Directive – Practical Insights*. 1. vydání, Cambridge: Intersentia, 2016, s. 30-31

⁴¹⁴ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 120-121

⁴¹⁵ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobenéj porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 89

Zpřístupnění ostatních důkazů vedených ve spise orgánu pro hospodářskou soutěž, může být v rámci řízení o žalobě o náhradu škody nařízeno kdykoliv,⁴¹⁶ pokud některá ze stran tyto důkazy nemůže z rozumných důvodů předložit sama.⁴¹⁷

Sankce by měly hrozit za nezpřístupnění důkazů, zničení důkazů, porušení ochrany důvěrných informací či nedodržení výše uvedených omezení. Sankce by měly být účinné, přiměřené a odrazující a musí obsahovat možnost vyvodit nepříznivé závěry pro jednu stranu ohledně závěrů o skutkovém stavu, popřípadě možnost nařídit náhradu nákladů řízení.⁴¹⁸

Sankce by mělo být možné uložit stranám, třetím stranám a jejím právním zástupcům. Právními zástupci se v tomto případě myslí osoby oprávněné jednat za podnik (vedoucí pracovníci, statutární orgány), které porušují pravidla týkající se nakládání s důkazy ve smyslu čl. 8 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU. Právní zástupci na základě plné moci, jako například advokáti, pak patří do kategorie třetích stran. Těm ovšem nelze uložit sankci za odmítnutí zpřístupnění důkazů, které jsou dle čl. 5 odst. 6 směrnice č. 2014/104/EU chráněny povinností mlčenlivosti.⁴¹⁹

8.3.4. Závaznost rozhodnutí o protiprávním jednání

Follow-on žalobcům by mělo být ulehčeno postavení v tom, že by měla být závazná rozhodnutí orgánů pro hospodářskou soutěž co do zjištění protiprávnosti jednání podniku.⁴²⁰ A pokud by bylo rozhodnuto v jiném členském státě o porušení hospodářské soutěže, mělo by být takové rozhodnutí možno použít alespoň jako důkaz *prima facie*.⁴²¹

V původním návrhu směrnice č. 2014/104/EU mělo být rozhodnutí orgánu hospodářské soutěže závazné i pro soudy ostatních členských států. S ohledem na námitky především Francie a Itálie, které se opíraly o ohrožení nezávislosti soudu, bylo však rozhodnuto pouze o pojetí důkazu jako *prima facie*.⁴²²

---

⁴¹⁶ čl. 6 odst. 9 směrnice č. 2014/104/EU

⁴¹⁷ čl. 6 odst. 10 směrnice č. 2014/104/EU

⁴¹⁸ odst. 33 preambule a čl. 8 směrnice č. 2014/104/EU

⁴¹⁹ čl. 8 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU,

WIJCKMANS, F., VISSER, M., JAUQUES, S., NOËL, E. *The EU Private Damages Directive – Practical Insights*. 1. vydání, Cambridge: Intersentia, 2016, s. 44-45

⁴²⁰ odst. 34 preambule a čl. 9 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁴²¹ odst. 35 preambule a čl. 9 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁴²² WRIGHT, K. *The Ambit of Judicial Competence after the EU Antitrust Damages Directive*. Legal Issues of Economic Integration, 2016, č. 1, s. 19-20

Follow-on žalobce tudíž nebude muset v obou případech prokazovat příčinu vzniku škody a může se zaměřit na otázku rozsahu škody a příčinné souvislosti.⁴²³ V případě zahraničního rozhodnutí bude mít ovšem žalovaný možnost prokázat, že k protiprávnímu jednání nedošlo.⁴²⁴

Co se rozhodnutí Komise týče, poskytuje žalobám na náhradu škodu důkazy o vzniku porušení soutěžního práva, příčinné souvislosti a výši škody. SDEU ve svém rozhodnutí *Masterfoods*⁴²⁵, deklaroval, že Komise může kdykoliv přijmout rozhodnutí podle ustanovení čl. 85 a 86, přestože věc již byla předmětem rozhodnutí národního soudu, které je v konfliktu s rozhodnutím Komise. Zároveň z tohoto rozhodnutí vyplývá, že rozhodnutí Komise je závazné i pro vnitrostátní soudy členských států, dokud není zrušeno podle ustanovení čl. 263 nebo 267 SFEU.⁴²⁶ Tato skutečnost se projevila legislativně v ukotvení tohoto pravidla do ustanovení čl. 16 odst. 1 nařízení Rady č. 1/2003. Z toho vyplývá, že rozhodnutí Evropské komise je závazné i pro následující žaloby na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva.

8.4. Spojení a přerušování řízení

Řízení je možné pro účely smírného řešení sporu přerušit až na dva roky.⁴²⁷

V souladu se zásadou plného uspokojení nároku na náhradu škody a zásadou zákazu nepřiměřeného odškodňování je nutné, aby v řízení o nároku na náhradu škody soudy zohlednily jiné související a probíhající nebo již meritorně ukončené řízení o nároku na náhradu škody. Zejména by se tak mělo postupovat v případě prokázaného přenesení škody. Proto by mělo být možné tato řízení vnitrostátních i přeshraničních poškozených spojit tak, aby byla škoda adekvátně uhrazena.⁴²⁸

Tato řízení by měla být posouzena jako související ve smyslu čl. 30 nařízení č. 1215/2012. Je tudíž možné později zahájená řízení přerušit, případně vyslovit nedostatek

---

⁴²³ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 87,

WIJCKMANS, F., VISSER, M., JAQUES, S., NOËL, E. *The EU Private Damages Directive – Practical Insights*. 1. vydání, Cambridge: Intersentia, 2016, s. 49

⁴²⁴ ŠMEJKAL, V. *Soutěžní politika a právo Evropské unie 1950-2015, Vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty*. 1. vydání, Praha: Leges, 2015, s. 248

⁴²⁵ Rozsudek ze dne 14. prosince 2000, *Masterfoods Ltd v HB Ice Cream Ltd.*, C-344/98, EU:C:2000:689, bod 48-52

⁴²⁶ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 45

⁴²⁷ čl. 18 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁴²⁸ odst. 44 preambule směrnice č. 2014/104/EU

své pravomoci. Tak tomu bude ovšem pouze za situace, že dříve zahájené řízení není skončeno v prvním stupni a spojení těchto řízení je podle vnitrostátního práva přípustné.⁴²⁹

8.5. Kolektivní vymáhání škody

Úprava hromadných žalob je s ohledem na přijetí směrnice č. 2014/104/EU aktuálním a řekl bych i akutním tématem. Individuální žalobce bez úpravy hromadných žalob je totiž demotivován k soudnímu uplatnění svého nároku na náhradu škody mnoha faktory.⁴³⁰

Jedním z těchto faktorů je forma škody způsobená porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, která může mít vliv na nezájem poškozených na individuálním vymáhání náhrady škody. Protiprávní jednání může totiž postihnout mnoho poškozených, např. konečných spotřebitelů, a škoda může být v úhrnu velmi vysoká, avšak pro konkrétního poškozeného zanedbatelná.⁴³¹

Tím může dojít k racionální apatii spotřebitele neboli k racionálnímu zvážení spotřebitele, že pro něj s ohledem na riziko uložení povinnosti hradit náklady řízení není výhodné svůj nárok vymáhat. Systém soukromoprávního vymáhání musí být proto nastaven tak, aby riziko pro jednotlivce bylo sníženo, např. rozložením nákladů řízení na různé subjekty.⁴³² Tuto demotivaci lze také částečně snížit prostřednictvím zákonného osvobození od soudních poplatků.⁴³³

Na druhou stranu riziko pro žalobce nesmí být sníženo na takovou úroveň, že by došlo ke vzniku tzv. *free ridingu*. *Free riding* znamená, že v případě, že jeden z poškozených úspěšně vymáhá svůj nárok, mají z toho prospěch všichni ostatní poškození. To může ovšem vést i k situaci, že žalobu nakonec nepodá nikdo, neboť poškození budou čekat na toho jednoho z nich, který riziko soudního sporu podstoupí.⁴³⁴

---

⁴²⁹ čl. 30 odst. 2 nařízení č. 1215/2012

⁴³⁰ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 284

⁴³¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 289-290

⁴³² WEBER, F., *The Law and Economics of Enforcing European Consumer Law*. 1. vydání, Surrey: Ashgate Publishing Limited, 2014, s. 35-36

⁴³³ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 145

⁴³⁴ WEBER, F., *The Law and Economics of Enforcing European Consumer Law*. 1. vydání, Surrey: Ashgate Publishing Limited, 2014, s. 35,

ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 285

Dalším faktorem je informační asymetrie mezi spotřebitelem a velkými podniky. Pro potencionálního žalobce je nutné, aby si primárně uvědomil, že mu vůbec nějaká škoda vzniká. Průměrný spotřebitel ovšem nemá dostatečné znalosti práva a ekonomie na to, aby si vůbec uvědomil vznik a výši škody způsobené porušením soutěžního práva a už vůbec ne, aby byl schopen se v soudním řízení zastupovat sám.

Ne všichni poškození také sledují činnost Komise či národních soutěžních úřadů, a proto většina nemá povědomí o zjištění protiprávních jednání subjektů na trhu ze strany těchto institucí, což je také jedním z předpokladů *follow-on* žalob.

Podle mého názoru je použití institutu hromadných žalob na místě. Bude mít za následek zefektivnění soudního řízení v podobě zvýšení rychlosti, snížení nákladů a snížení administrativní zátěže.⁴³⁵ Zároveň bude bránit vydávání rozdílných rozhodnutí o věcech založených na stejném skutkovém a právním základě. To zvýší nepochybně právní jistotu účastníků.⁴³⁶

Zavedení hromadných žalob by bylo v souladu s právem EU. Především by hromadné žaloby přispívaly ke zlepšení společné obchodní politiky a zajištění volné soutěže. Pro regulaci v oblasti výlučných pravomocí by proto jako základ mohla sloužit ustanovení čl. 3 bod 1 písm. b) a e) SFEU. V oblasti sdílených pravomocí by právním základem mohla být ustanovení čl. 4 bod 2 písm. a) a f) SFEU, která přiznávají sdílené pravomoci v oblasti vnitřního trhu a ochrany spotřebitele. Také by úprava hromadných žalob mohla být založena na ustanovení čl. 114 SFEU, které upravuje harmonizaci za účelem dosažení společného trhu. Konečně by úprava mohla být založena na ustanovení čl. 103 SFEU, které umožňuje přijmout opatření za účelem dosažení zásad stanovených v čl. 101 a 102 SFEU.⁴³⁷

Forma opatření se mi jeví jako vhodná v podobě směrnice založené na principu minimální harmonizace, neboť tak lze dostatečně zohlednit rozdílné pojetí procesních předpisů v jednotlivých členských státech. Komise se vydala bohužel cestou nezávazného doporučení.⁴³⁸

---

⁴³⁵ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 284

⁴³⁶ § 202 odst. 2 o. s. ř.

⁴³⁷ NEUMAN, K.-A., MAGNUSSON, L. W. *Pour une action collective européenne dans le droit de la concurrence*. Revue québécoise de droit international, 2011, č. 24.2, [Citováno 6. 7. 2018]. Dostupné z: https://www.sqdi.org/wp-content/uploads/24-2_5_Neumaa_Magnusson.pdf?x85994, s. 164-165

⁴³⁸ Doporučení ze dne 11. 6. 2013, o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie

Negativním důsledkem hromadných žalob pak může být morální nezodpovědnost spotřebitelů, kteří si začnou uvědomovat, že jsou systémem hromadných žalob chráněni a rezignují na svou vlastní ostražitost.⁴³⁹

Dalším rizikem kolektivních žalob je, že mohou sloužit zájmům velkých podniků, které se po zakoupení pohledávky na náhradu škody mohou pokusit o zlikvidování konkurenta. Aby se tato možnost vyloučila, je možné, že by se licence na vymáhání skupinových žalob vydražila v dražbě pořádané národním soutěžním úřadem. Vítěz aukce by obdržel přírůstek a vydražená cena licence by sloužila k odškodnění spotřebitelů.⁴⁴⁰

8.5.1. Druhy kolektivních žalob

Kolektivní žaloby lze dělit na reprezentativní (*opt-out*) a skupinové (*opt-in*) žaloby. V případě reprezentativní žaloby se poškození přímo neúčastní řízení, nejsou rozsudkem zavázáni a jsou zastoupení osobou oprávněnou hájit zájmy poškozených, která může být pověřena státem trvale nebo ad hoc. Reprezentativní žaloby jsou tedy žaloby, ve kterých jsou zastoupení všichni, i když nevyjádřili svůj souhlas. To může vést k opomíjení zájmů poškozených a k preferenci zájmů zástupce poškozených. V případě skupinových žalob exekuční titul zavazuje všechny poškozené. V tomto případě je nutné nejprve zjistit počet nároků, jejich homogenitu a ověřit, zda je možné, aby jeden zástupce všechny zastupoval a zda jsou naplněny ostatní procesní podmínky. Poté musí být poškození určitým způsobem vyrozuměni (veřejně nebo individuálně) o možnosti se takového řízení zúčastnit. Soud pak může vydat mezitímní rozsudek o základu nároku a o individuální výši škody jednotlivých poškozených může být rozhodováno dodatečně v rámci navazujících řízení.⁴⁴¹

Opt-in žaloby mají nepochybně menší odrazovací efekt na soutěžitele, než *opt-out* žaloby, neboť zahrnují pouze ty, kteří se k žalobě přihlásí na rozdíl od *opt-out* žalob, které zahrnují všechny a v jejichž případě by měla být případná výše peněžitého plnění vyšší.

---

⁴³⁹ MACKOVÁ, A. Žaloba jako prostředek ochrany individuálního práva v kontinentálním právním systému. In: *Hromadné žaloby: Sborník z odborného právního symposia 16.6. 2017*. Praha : Stálá konference českého práva, 2017, s. 15

⁴⁴⁰ TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 56

⁴⁴¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 285-287,
NERUDA, R., PETR, M. *Diskuse o náhradách škody z porušení soutěžního práva vstupuje do další fáze*. Právní zpravodaj, 2007, č. 11, s. 10,
MACKOVÁ, A. Žaloba jako prostředek ochrany individuálního práva v kontinentálním právním systému. In: *Hromadné žaloby: Sborník z odborného právního symposia 16. 6. 2017*. Praha : Stálá konference českého práva, 2017, s. 16-17,
NERUDA, R. *Soukromé či veřejné prosazování soukromého práva*. Antitrust, 2011, č. 4, s. 154

Na druhou stranu žaloby *opt-in* jsou bližší individuálnímu pojetí nároku, na kterém je založen český civilní proces, umožňují lépe konkretizovat okruh poškozených a výši škody a omezují používání šikanózních žalob.⁴⁴²

Při vytváření nové právní úpravy je možné inspirovat se v USA, kde institut kolektivních žalob („*class action*“) existuje od r. 1833 a původně byl založen na principu *opt-in*, teprve od r. 1966 byl systém změněn na princip *opt-out*.⁴⁴³

Současná americká hromadná žaloba má obecnou povahu a je možné ji použít na vymáhání jakéhokoliv hmotněprávního nároku. Předpokladem americké hromadné žaloby je dostatečný počet účastníků, obdobné skutkové a právní otázky a předpoklad, že budou stejně hájeny zájmy všech účastníků. Princip *opt-out* se projevuje v tom, že dotčené osoby nejsou účastníky řízení a až po jeho zahájení se žalobce na ně obrací. Soud musí nejprve přiznat žalobě status kolektivní žaloby a následně ustanovit zastupujícího advokáta.⁴⁴⁴

Hromadné žaloby jsou v USA považovány za důležitý doplněk ochrany před protiprávním jednáním soutěžitelů. Částky, které jsou v těchto žalobách přiznávány, jsou tak vysoké, že značně převyšují užitek, který porušitel získá z protiprávního jednání, a mají tak značný odrazující efekt. I z důvodu rizika hrazení vysokých částek končí v USA mnoho hromadných sporů mimosoudní dohodou.⁴⁴⁵

Je otázkou, zda by pro vymáhání náhrady škody způsobené porušením hospodářské soutěže nebylo efektivní zavést tzv. *contingency fee*, tj. odměnu advokáta v závislosti na úspěchu ve sporu, která by jej motivovala zastupovat poškozené,⁴⁴⁶ jak je tomu například v USA. Pozitivem této úpravy je nepochybně skutečnost, že spor může být financován čistě právním zástupcem poškozených, kteří by si normálně nemohli

---

⁴⁴² KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 144,

WINTEROVÁ, A. *Hromadné žaloby (procesualistický pohled)*. Bulletin advokacie, 2008, č. 10, s. 22

⁴⁴³ BĚLOHLÁVEK, A. J. *Účast na řízeních o hromadných žalobách v zahraničí a uznání a výkon rozsudků v těchto věcech v jiných zemích*. Právní rozhledy, 2016, č. 13-14, s. 468

⁴⁴⁴ WINTEROVÁ, A. *Hromadné žaloby (procesualistický pohled)*. Bulletin advokacie, 2008, č. 10, s. 21

⁴⁴⁵ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 343,

NEUMAN, K.-A., MAGNUSSON, L. W. *Pour une action collective européenne dans le droit de la concurrence*. Revue québécoise de droit international, 2011, č. 24.2, [Citováno 6. 7. 2018]. Dostupné z: https://www.sqdi.org/wp-content/uploads/24-2_5_Neumaa_Magnusson.pdf?x85994, s. 155-158,

NERUDA, R. *Náhrada škody způsobené protisoutěžním jednáním jako způsob soukromého vymáhání antimonopolního práva*. Právní rozhledy, 2005, č. 12, s. 438

⁴⁴⁶ NERUDA, R., PETR, M. *Diskuse o náhradách škody z porušení soutěžního práva vstupuje do další fáze*. Právní zpravodaj, 2007, č. 11, s. 12

odborné právní zastoupení dovolit. Na druhou stranu může tato úprava vést k podávání neodůvodněných a šikanózních žalob za účelem zisku advokáta.⁴⁴⁷

8.5.2. Přeshraniční aspekty kolektivního vymáhání

Právní úpravy hromadných žalob v rámci EU se v jednotlivých členských státech liší. Občan jednoho členského státu by měl mít možnost se připojit k hromadné žalobě v jiném členském státě, za předpokladu, že ten má ve svém právním řádu úpravu hromadných žalob zakomponovanou. Nařízení Brusel úpravu hromadných žalob nereflektuje, proto musí soud členského státu při každém jednotlivém připojení k hromadné žalobě zkoumat, zda může v části týkající se konkrétního žalobce z jiného členského státu rozhodnout, resp. zda disponuje pravomocí (příslušností) tak učinit. Podle čl. 30 nařízení Brusel je navíc možné související a později zahájené řízení v jiném členském státě přerušit a následně na návrh strany spojit s dříve zahájeným řízením. Problém ovšem nastává v případě, že se jedná o řízení týkající se nároku ze spotřebitelské smlouvy, neboť právem rozhodným je podle čl. 6 Nařízení Evropského Parlamentu a Rady č. 593/2008/ES ze dne 17. června 2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, právo podle obvyklého bydliště spotřebitele, které se může mezi členskými státy lišit.⁴⁴⁸

Pokud jde o uznání a výkon exekučních titulů v oblasti hromadných žalob v rámci členských států, nelze vyloučit, že nebudou vykonatelné pro rozpor s veřejným pořádkem podle čl. 45 bod 1 písm. a) nařízení Brusel. Tak tomu může být například v případě výkonu rozhodnutí jiného členského státu založeném na principu *opt-out* ve členském státě, který v rámci právní úpravy hromadných žalob používá pouze systém *opt-in*.⁴⁴⁹

---

⁴⁴⁷ WEBER, F., *The Law and Economics of Enforcing European Consumer Law*. 1. vydání, Surrey: Ashgate Publishing Limited, 2014, s. 75

⁴⁴⁸ BĚLOHLÁVEK, A. J. Účast na řízeních o hromadných žalobách v zahraničí a uznání a výkon rozsudků v těchto věcech v jiných zemích. *Právní rozhledy*, 2016, č. 13-14, s. 471

⁴⁴⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J. Pohled mezinárodního práva soukromého z komparativního hlediska. In: *Hromadné žaloby: Sborník z odborného právního symposia 16.6. 2017*. Praha : Stálá konference českého práva, 2017, s. 16-17,

BĚLOHLÁVEK, A. J. Účast na řízeních o hromadných žalobách v zahraničí a uznání a výkon rozsudků v těchto věcech v jiných zemích. *Právní rozhledy*, 2016, č. 13-14, s. 472-473

8.5.3. Doporučení Komise pro kolektivní žaloby

Návrh kolektivního vymáhání soukromoprávních nároků vyplývajících z porušení soutěžního práva se objevil v roce 2005 i v Zelené knize⁴⁵⁰ a v roce 2008 v Bílé knize⁴⁵¹ o žalobách na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel Evropského společenství. S ohledem na obavy některých členských států⁴⁵² ze zneužití tohoto institutu se Komise vydala cestou doporučení ze dne 11. 6. 2013, o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie (dále jen „doporučení Komise o kolektivních žalobách“), které se ovšem netýká pouze soukromoprávních vymáhání soutěžního práva, ale ochrany poškozeného obecně. Zásady vyplývající z tohoto doporučení měly být provedeny nejpozději do 26. 7. 2015.

Toto doporučení rozlišuje žaloby na reprezentativní, které jsou podávány zastupujícím subjektem nebo orgánem veřejné moci jménem dvou nebo více osob, které nejsou účastníky řízení, skupinové žaloby a kolektivní navazující žaloby, kterými se myslí *follow-on* žaloby následující po rozhodnutí orgánu veřejné moci o tom, že došlo k porušení unijního práva. Tyto žaloby se mají vztahovat i na nároky na zdržení se protiprávního jednání a na nároky na náhradu škody.⁴⁵³

Subjekty zastupující účastníky reprezentativních žalob by měly mít neziskovou povahu, měly by mít za cíl prosazovat unijní právo a měly by mít dostatečné finanční a lidské zdroje a dostatečnou právní odbornost.⁴⁵⁴ Zároveň by měly být v případě jejich uznání v rámci členského států jako zastupujících subjektů oprávněny podat žalobu i u soudu jiného členského státu.⁴⁵⁵

Členské státy by měly zajistit, aby soudy *ex officio* nejprve ověřily, zda žaloba splňuje podmínky hromadné žaloby a že se nejedná o věc zjevně nepodloženou.⁴⁵⁶ V této fázi by bylo možné podle mého názoru posoudit, zda se nejedná o žalobu šikanózní, např. za účelem likvidace konkurence.

---

⁴⁵⁰ *Green Paper – Damages actions for breach of the EC antitrust rules*, COM (2005), 672, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52005DC0672>, s. 7-8

⁴⁵¹ *White Paper on Damages actions for Breach of the EC antitrust Rules*, COM (2008), 165, Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/files_white_paper/whitepaper_en.pdf, s. 4

⁴⁵² PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 7-8, s. 220

⁴⁵³ čl. II bod 3 písm. a), d) a e) doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁵⁴ čl. III bod 4 doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁵⁵ čl. III bod 18 doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁵⁶ čl. III bod 8 a 9 doporučení Komise o kolektivních žalobách

Dále by mělo být zajištěno, aby zastupující subjekt nebo skupina žalobců mohli šířit informace o porušení unijního práva a o záměru podat žalobu na zdržení se protiprávního jednání či žalobu na náhradu škody. Šíření informací by mělo zohledňovat svobodu projevu, právo na informace a právo na ochranu dobrého jména žalovaného.⁴⁵⁷

Co se financování sporů týče, náklady řízení by měl nést ten, kdo nebude mít ve sporu úspěch. Na počátku řízení by žalující strana měla povinnost sdělit zdroj svého financování. Pokud je financování poskytováno třetí osobou, neměla by tato být ve střetu zájmů s žalující stranou. Zároveň by měla mít dostatek zdrojů na splnění závazků vůči žalující straně a žalující strana by měla mít dostatek zdrojů na pokrytí nákladů řízení v případě neúspěchu ve věci. Také by nemělo docházet k ovlivňování procesních rozhodnutí žalující strany (včetně rozhodnutí o smíru), používání kolektivní žaloby vůči konkurenci v rámci konkurenčního boje a účtování nepřiměřeného úroku za poskytnuté prostředky.⁴⁵⁸

Pokud jde o žaloby na náhradu škody, preferuje doporučení Komise o kolektivních žalobách systém *opt-in*, kdy účastníci výslovně souhlasí s podáním žaloby. Zároveň by měla být umožněna možnost kdykoli k žalobě přistoupit a kdykoli vzít svou účast na žalobě zpět za stejných podmínek jako v případě individuální žaloby. Náhrada škody by neměla mít sankční funkci. Odměna právního zástupce by neměla být závislá na výsledku sporu a neměla by motivovat právní zástupce k vedení zbytečných sporů. Pokud by spor financovala třetí osoba, neměla by její odměna či úroky záviset na výši náhrady škody. Kolektivní navazující žaloby by měly buď navazovat na řízení před veřejnoprávním orgánem, v rámci kterého je konstatováno porušení unijního práva, nebo by měl soud po dobu trvání takového řízení přerušit řízení o náhradě škody. Členské státy by měly umožnit urovnání náhrady škody mimosoudně či prostřednictvím smíru.⁴⁵⁹

Komise konečně doporučuje zavedení elektronického registru kolektivních žalob s přístupem zdarma.⁴⁶⁰

Doporučení Komise se nezabývá otázkou redistribuce případného vysouzeného plnění na náhradu škody poškozeným. Komise mohla také např. doporučit, aby část

---

⁴⁵⁷ čl. III bod 10 a 11 doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁵⁸ čl. III bod 13-16 doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁵⁹ čl. V doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁶⁰ čl. VI doporučení Komise o kolektivních žalobách

peněžitého plnění byla přirknuta v rámci rozhodnutí právnické osobě zastupující zájmy spotřebitelů pro jejich další činnost, popřípadě aby směřovala na charitativní účely.⁴⁶¹

8.5.4. Návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů

V současné době prochází procesem schvalování návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů ze dne 11. 4. 2018 (dále jen „návrh směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách“),⁴⁶² který má nahradit směrnici Evropského parlamentu a č. Rady 2009/22/ES.

Tento návrh přiznává aktivní legitimaci k podání zástupných žalob tzv. kvalifikovaným subjektům, které jsou zřízeny podle práva členského státu, mají za cíl dodržovat unijní právo, na něž se vztahuje návrh směrnice, a které mají mít neziskovou povahu.⁴⁶³ Má se tak jednat zejména o spotřebitelské organizace a nezávislé veřejnoprávní subjekty,⁴⁶⁴ které mají transparentní strukturu a financování.⁴⁶⁵

Tyto subjekty by měly mít procesněprávní subjektivitu⁴⁶⁶ a měly by být oprávněné podávat zástupnou žalobu v jiných členských státech, než je jejich stát původu, popřípadě jednat s jiným zahraničním kvalifikovaným subjektem v rámci jednoho řízení o zástupné žalobě.⁴⁶⁷

Za zástupnou žalobu považuje návrh směrnice ve svém definičním ustanovení čl. 3 odst. 4 žalobu na ochranu společných zájmů spotřebitelů, jejíž stranou nejsou dotčení spotřebitelé.⁴⁶⁸ To znamená, že stranou žaloby je namísto spotřebitelů kvalifikovaný subjekt. Navrhovaná směrnice se má ovšem použít pouze na zástupné žaloby podané proti porušení předpisů EU uvedených v příloze I navrhované směrnice, která ovšem neobsahuje předpisy soutěžního práva EU.⁴⁶⁹

---

⁴⁶¹ WINTEROVÁ, A. Poznámky k vybraným aspektům hromadné žaloby. In: *Hromadné žaloby: Sborník z odborného právního symposia 16.6. 2017*. Praha : Stálá konference českého práva, 2017, s. 15, NERUDA, R., PETR, M. *Diskuse o náhradách škody z porušení soutěžního práva vstupuje do další fáze*. Právní zpravodaj, 2007, č. 11, s. 10

⁴⁶² Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů a spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES

⁴⁶³ čl. 4 odst. 1 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁶⁴ čl. 4 odst. 3 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁶⁵ odst. 10, 25 preambule návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁶⁶ odst. 15 preambule návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁶⁷ odst. 41 preambule, čl. 16 odst. 1 a 2 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁶⁸ čl. 3 odst. 4 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁶⁹ čl. 2 odst. 1 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

Členský stát by měl mít povinnost pravidelně kontrolovat, zda kvalifikovaný subjekt splňuje výše uvedené podmínky, a v případě, že tomu tak není, měl by kvalifikovanému subjektu jeho status odebrat.⁴⁷⁰ Ze znění návrhu směrnice vyplývá, že by se mělo jednat o kontinuální kontrolu, která ovšem bude, podle mého názoru, způsobovat nové náklady členských států. Je otázkou, zda by nebylo vhodnější podrobovat kvalifikované subjekty pouze kontrole soudem či správním orgánem *ad hoc* v rámci kontroly podmínek jednotlivých řízení o zástupných žalobách. Podle mého soudu by to ovšem nebylo efektivní, neboť náklady kontroly by se přenesly pouze do nalézacího řízení o zástupné žalobě a v konečném důsledku by to vedlo k prodlužování délky řízení o zástupné žalobě.

Přesto návrh směrnice kontrolu *ad hoc* umožňuje ve svém ustanovení čl. 4 odst. 5, kdy soud, popřípadě správní orgán, může zkoumat, zda účel kvalifikovaného subjektu odůvodňuje jeho aktivní legitimaci k podání zástupné žaloby.⁴⁷¹ V tomto případě se ovšem jedná pouze o možnost, a nikoli povinnost.

Kvalifikovaný subjekt by měl mít dostatečné finanční prostředky, aby byl schopen hájit zájmy poškozených spotřebitelů a aby byl schopen uhradit náklady řízení v případě neúspěchu ve věci.⁴⁷² Třetí strana může zástupnou žalobu také financovat, nesmí ovšem ovlivňovat rozhodování kvalifikovaného subjektu a financovat zástupnou žalobu, která směřuje vůči konkurentovi třetí strany.⁴⁷³ Členský stát by měl přitom procesní náklady na zástupnou žalobu omezit tak, aby nebránily jejímu účinnému uplatnění, např. redukcí soudních poplatků.⁴⁷⁴

V rámci zástupných žalob by se kvalifikované subjekty mohly domáhat zdržení se jednání, a to i formou předběžného opatření, dále konstatování porušení práva určitou praktikou obchodníka, popřípadě zákazu určité praktiky obchodníka. Pro dosažení takového opatření nemusí kvalifikované subjekty být pověřeny konkrétními spotřebiteli a ani nemusí předložit důkaz o škodě na jejich straně či o zavinění obchodníka.⁴⁷⁵ Zde se domnívám, že se jedná o velmi široké oprávnění kvalifikovaných subjektů, které by mohlo potenciálně vést i k šikanózním žalobám vůči obchodníkům. Vzhledem k tomu, že cílem směrnice je především zabránit poškození společných zájmů spotřebitelů,⁴⁷⁶ měl

---

⁴⁷⁰ čl. 4 odst. 1 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁷¹ čl. 4 odst. 5 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁷² čl. 7 odst. 1 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁷³ čl. 7 odst. 2 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁷⁴ čl. 15 odst. 1 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁷⁵ čl. 5 odst. 2 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁷⁶ čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 1 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

by kvalifikovaný subjekt alespoň osvědčit, že takovéto poškození hrozí, popřípadě že k němu došlo.

Dále by se kvalifikované subjekty mohly prostřednictvím zástupných žalob domáhat příkazu k odškodnění, který by obchodníkovi ukládal náhradu, opravu, výměnu, ukončení smlouvy, slevu či vrácení zaplacené částky.⁴⁷⁷ Pro dosažení tohoto příkazu k odškodnění by měl ovšem již kvalifikovaný subjekt poskytnout v souladu s vnitrostátním právem identifikaci spotřebitelů, kterých se žaloba týká, a skutkových a právních otázek, které se mají vyřešit.⁴⁷⁸

Zde je na místě uvést, že sémantický význam termínu „příkaz k odškodnění“, podle mého názoru, neodpovídá konkrétním opatřením, která tomuto termínu návrh směrnice přiznává, neboť kromě povinnosti k náhradě škody zahrnuje i další možné povinnosti obchodníka.

Pokud je ovšem kvantifikace individuálního odškodnění složitá, např. v případě nezjištění konkrétních poškozených spotřebitelů, mohou členské státy zmocnit soud nebo správní orgán k tomu, aby místo příkazu k odškodnění vydal deklaratorní rozhodnutí o povinnostech obchodníka vůči nekonkrétním poškozeným spotřebitelům.⁴⁷⁹ Na takové deklaratorní rozhodnutí by pak měly navazovat žaloby individuálních konkrétních spotřebitelů v rámci zjednodušeného a rychlého řízení.⁴⁸⁰

V případě nízké výše škody způsobené jednotlivých spotřebitelům by mělo odškodnění směřovat pouze na veřejný účel sloužící společným zájmům spotřebitelů, např. na fond na právní ochranu spotřebitelů či na osvětu.⁴⁸¹

Řízení o zástupné žalobě by mělo být možné ukončit smírně prostřednictvím vyrovnání, které by z hlediska legality a správnosti s přihlédnutím k zájmům všech stran kontroloval soud či správní orgán.⁴⁸²

Kvalifikované subjekty by měly z důvodu informační asymetrie mezi spotřebitelem a obchodníkem být oprávněny v případě, že dostatečně doloží skutečnosti a důkazy na podporu zástupné žaloby, požádat soud či správní orgán o uložení povinnosti obchodníkovi zveřejnit důkazy vztahující se k nároku spotřebitelů nebo potřebné k jejich informování.⁴⁸³

---

⁴⁷⁷ čl. 6 odst. 1 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁷⁸ čl. 6 odst. 1 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁷⁹ čl. 6 odst. 2, čl. 6 odst. 3 písm. a) návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁸⁰ odst. 34 preambule, čl. 6 odst. 3 písm. b) návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁸¹ odst. 21 preambule návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁸² čl. 8 návrhu směrnice o zástupných žalobách

⁴⁸³ odst. 37 preambule, čl. 13 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

Konečné rozhodnutí v části, ve kterém je konstatováno porušení zájmů spotřebitelů, by mělo být v rámci jednoho členského státu závazné pro jakékoli další orgány rozhodující o žalobě o odškodnění. V jiném členském státě by mělo představovat vyvratitelnou právní domněnku, že k porušení zájmů spotřebitelů došlo.⁴⁸⁴

V případě, že by obchodník konečné rozhodnutí nerespektoval, měl by být podroben účinným, přiměřeným a odrazujícím sankcím, např. v podobě pokut.⁴⁸⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že tento návrh směrnice sice umožňuje odškodňování poškozených v rámci kolektivního vymáhání, na druhou stranu je jeho působnost značně omezena, a to pouze na spotřebitele a na případy porušení konkrétních předpisů týkajících se jejich ochrany,⁴⁸⁶ mezi které ovšem nepatří směrnice č. 2014/104/EU. Navrhovaná směrnice by se měla aplikovat na případy porušení spotřebitelského práva především v oblasti ochrany údajů, finančních služeb, cestování, turismu, energetiky, telekomunikací a ochrany životního prostředí,⁴⁸⁷ ale na vymáhání náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva EU se neuplatní.

8.5.5. Česká právní úprava

Bagatelní výše vymáhané pohledávky způsobené porušením práva hospodářské soutěže může být jedním z důvodů demotivace poškozeného náhradu škody uplatňovat. V případě České republiky navíc není v souladu s ustanovením § 202 odst. 2 o. s. ř. odvolání přípustné co do částky ve výši 10.000,- Kč, k příslušenství pohledávky se nepřihlíží. V případě neúspěchu ve sporu o bagatelní pohledávku proto hrozí, že účastník nebude moci v případě zamítavého rozhodnutí využít řádný opravný prostředek. Toto lze ovšem obejít v případě, že spotřebitelé své pohledávky na náhradu škody postoupí na jiný subjekt,⁴⁸⁸ který je bude vymáhat v souhrnu přesahujícím částku ve výši 10.000,- Kč, nebo v případě, že se zúčastní kolektivní žaloby.

Co se úpravy v občanském zákoníku týče, podle ustanovení § 2990 obč. zák. má osoba, jejíž právo bylo ohroženo nebo porušeno nedovoleným omezením hospodářské soutěže, práva stanovená v ustanovení § 2988 obč. zák., tj. práva jako z porušení práva nekalou soutěží. Nicméně ustanovení § 2990 obč. zák. neodkazuje i na ustanovení § 2989 odst. 1 obč. zák., které umožňuje práva z ochrany proti nekalé soutěži uplatnit také

⁴⁸⁴ odst. 33 preambule, čl. 10 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁸⁵ odst. 38 preambule, čl. 14 návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁸⁶ čl. 2 odst. 1, příloha I návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁸⁷ odst. 5 preambule, čl. 2 odst. 1 příloha I návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách

⁴⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.5.2004, sp. zn. 25 Cdo 1074/2003

prostřednictvím právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků. Poškozený protiprávním jednáním v rozporu s právem hospodářské soutěže se tak nemůže nechat zastupovat právnickou osobou oprávněnou hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků při vymáhání nároku na náhradu škody způsobenou tímto jednáním.⁴⁸⁹

Z ustanovení § 25 zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, vyplývá, že právnická osoba založená k ochraně spotřebitele může podat návrh na zdržení se protiprávního jednání ve věci ochrany práv spotřebitelů. Tyto organizace jsou také oprávněny podávat podněty podle § 26 zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, orgánům veřejné správy, které jsou povinny je vyřídit do dvou měsíců od obdržení podnětu. Tato ustanovení jsou transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/27/ES, o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů, která byla nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2009/22/ES, o žalobách na zdržení se jednání v oblasti zájmů spotřebitelů, které ovšem bez dalšího neumožňují uplatnit nárok na náhradu škody.⁴⁹⁰

Určité hromadění nároků lze pozorovat ve společenství účastníků dle ustanovení § 91 o. s. ř. nebo v případě spojení věcí ve smyslu § 112 o. s. ř. Nicméně z obsahu těchto ustanovení vyplývá, že každý z účastníků jedná sám za sebe.

Z obsahu civilně procesní české právní úpravy vyplývá, že tato poskytuje individualizovanou ochranu, resp. že se v rámci soudního řízení rozhoduje o individuálních právech a povinnostech stran. Je tudíž možné domáhat se stejných nároků velkým množstvím individuálních žalob. Takováto právní úprava je ovšem nevhodná a může vést k nejednotnosti rozhodování v rámci jednotlivých sporů.⁴⁹¹

Částečnou úpravu skupinových žalob lze ovšem spatřovat v ustanovení § 83 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 159a o. s. ř. Tato ustanovení se aplikují v případě řízení týkajícího se ochrany před nekalosoutěžním jednáním či ochrany spotřebitele. Ustanovení § 83 o. s. ř. brání tomu, aby probíhalo jiné řízení vůči témuž žalovanému založené na témže jednání nebo stavu (překážka *litispendence*), a ustanovení § 159a o. s. ř. stanoví závaznost rozhodnutí v takovémto řízení i pro ostatní osoby, které nejsou účastníky řízení, pokud jsou jejich nároky založeny na základě stejného jednání nebo stavu (překážka věci rozsouzení (*rei iudicatae*)). Tato úprava se ovšem vztahuje na negatorní nároky, a nikoli na nárok na náhradu škody.

---

⁴⁸⁹ HULMÁK, M. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1855

⁴⁹⁰ odst. 11 preambule doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁹¹ WINTEROVÁ, A. *Hromadné žaloby (procesualistický pohled)*. Bulletin advokacie, 2008, č. 10, s. 21

Problémem této úpravy také je, že v případě zamítavého rozhodnutí může být třetí osoba, která se na takovém řízení přímo neúčastnila, připravena o možnost vyjádřit se ve věci a může tak být dotčeno její právo na spravedlivý proces. Dalším problémem je výkon takového rozhodnutí, neboť osoba, která nebyla přímo účastníkem řízení, se sice nemůže domáhat svého práva pro překážku *litispendence* a *rei iudicatae*, nicméně není v rámci exekučního titulu uvedena jako žalobce, resp. oprávněný.⁴⁹²

8.5.6. Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách

Právní úprava hromadných žalob je v rámci České republiky doposud ve fázi návrhu věcného záměru zákona, který byl schválen vládou dne 4. 4. 2018.⁴⁹³ Návrh věcného záměru počítá s přijetím samostatného zákona, speciálního k ostatním právním předpisům, což odůvodňuje i tím, že lze očekávat, že občanský soudní řád se v brzké době dočká novelizace. V rozsahu, v jakém by se nový zákon překrýval s občanským soudním řádem a zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, by se úprava přesunula do zákona o hromadných žalobách.⁴⁹⁴ Právní úprava by se měla vztahovat pouze na nově zahájená řízení, aby nedošlo k zásahu do principu legitimního očekávání.⁴⁹⁵

Hromadnou žalobu by mělo být možné podat ve všech oblastech, vyjma věcí, kde nelze uzavřít smír, věcí týkajících se práva obchodních korporací a věcí týkajících se nároků vůči státu. Hromadnou žalobou by mělo být umožněno uplatnit nároky na plnění, na zdržení se protiprávního jednání, na odstranění protiprávního stavu i nároky určovací.⁴⁹⁶

Návrh věcného záměru počítá především s režimem *opt-out*. Právo účastníka uplatnit nárok individuálně má být umožněno prostřednictvím možnosti z řízení vystoupit. V opačném případě má platit zásada, že kdo mlčí, konkludentně souhlasí se svou účastí v rámci *opt-out* žaloby. S námitkou, že se člen skupiny nemusí vůbec o řízení dozvědět, se věcný záměr vypořádává tím, že počítá s možností uveřejnění žaloby na webových stránkách, sociálních sítích, v hromadných sdělovacích prostředcích a zároveň v souladu s doporučením Komise o kolektivních žalobách zavádí možnost zřízení centrální databáze

---

⁴⁹² WINTEROVÁ, A. *Hromadné žaloby (procesualistický pohled)*. Bulletin advokacie, 2008, č. 10, s. 25, TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 120

⁴⁹³ Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách [Citováno 2. 7. 2018]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7NOI>

⁴⁹⁴ *Ibidem*, s. 33-35

⁴⁹⁵ *Ibidem*, s. 70

⁴⁹⁶ *Ibidem*, s. 36-37

ministerstva, která bude uveřejňovat informace o probíhajících řízeních o hromadných žalobách.⁴⁹⁷

Doporučení Komise o kolektivních žalobách ovšem zjevně pro nároky na náhradu škody preferuje systém *opt-in*⁴⁹⁸ a uvádí, že výjimky z této zásady by měly být založeny na důvodech řádného výkonu spravedlnosti. Možnost výjimky byla stanovena na základě skutečnosti, že některé státy již měly systém *opt-out* ve svých právních řádech zavedeny.⁴⁹⁹ Tak je tomu například v případě Portugalska.

Návrh věcného záměru vychází z převážně inverzního řešení, kdy preferuje systém *opt-out* a výjimečně umožňuje v případě nároků s vyšším předmětem plnění (20.000,- – 30.000,- Kč) či nároků uplatňovaných menším množstvím osob (20 - 30 osob) aplikovat režim *opt-in*.⁵⁰⁰ Volba mezi režimem *opt-in* a *opt-out* má záviset na žalobci, soud ovšem může podle okolností případu zvolit druhý režim.⁵⁰¹

Podle mého názoru se Ministerstvo spravedlnosti v návrhu věcného zákona dostatečně nevypořádává s otázkou, proč preferuje naopak systém *opt-out* a proč by neměla obecná aplikace systému *opt-in* preferovaného Komisí zajistit řádný výkon spravedlnosti.

Řízení by mělo být v souladu s ustanovením čl. III bod 8 a 9 doporučení Komise o kolektivních žalobách rozděleno do dvou fází, a to certifikační, v jejímž rámci budou posouzeny podmínky řízení o hromadné žalobě, a fázi nalézací s omezeným uplatněním projednací a dispoziční zásady a se zvýšenou aktivitou ze strany soudu. Certifikační fáze by měla trvat půl roku až jeden rok a po její dobu by žaloby byly vedeny jako individuální. Pro určení počtu účastníků by mělo být možné v rámci certifikační fáze uložit žalovanému vysvětlovací povinnost, tj. předložit důkazy nebo informace, ke kterým žalobci nemají přístup. V případě, že to bude v zájmu skupiny, mělo by být možné v rámci celého řízení dovodit, že určitou dispozici s řízením provádí i neaktivní členové skupiny a mělo by být možné provést i důkazy, které strany nenavrhlly.⁵⁰²

Co se podmínek řízení týče, nad rámec obecných civilně procesních podmínek by měla být nutná podmínka dostatečného počtu účastníků (bude záviset na uvážení

---

⁴⁹⁷ Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách [Citováno 2. 7. 2018]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7NOI>, s. 13-17,

čl. VI doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁹⁸ čl. III bod 21 doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁴⁹⁹ MUSIL, A. *Damage Claims Package of 11 June 2013 – a Major Step forward towards a Genuine European Antitrust Enforcement*. Antitrust, 2013, č. 2, s. 42

⁵⁰⁰ Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách [Citováno 2. 7. 2018]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7NOI>, s. 44-45

⁵⁰¹ *Ibidem*, s. 44, 68

⁵⁰² *Ibidem*, s. 46-48

soudu), podmínka shodných skutkových a právních otázek, podmínka shodného typu nároku, podmínka zastoupení advokátem (který není ve střetu zájmů s účastníky), podmínka vhodnosti uplatnění nároku prostřednictvím hromadné žaloby a konečně podmínka zákazu zneužití práva.⁵⁰³

V rámci řízení o hromadné žalobě by mělo být možné odmítnout žalobu pro zjevnou bezdůvodnost. Zároveň by mělo být možné domáhat se náhrady škody způsobené bezdůvodnou žalobou z jistoty, jejíž povinnost složení by měl mít soud možnost uložit.⁵⁰⁴ Soud by měl podle mého názoru k ukládání této povinnosti přistupovat značně citlivě tak, aby nedošlo k omezení přístupu žalobců hromadné žaloby k soudu.

Certifikační fáze by měla být ukončena vydáním usnesení o udělení certifikace, které by mělo identifikovat žalovaného, skupinu žalobců, předmět řízení, případně výši nároku, způsob uveřejňování informací (médiu, emaily, SMS, dopisy), režim hromadné žaloby (zda *opt-in* či *opt-out*) a lhůtu k vystoupení či přistoupení k hromadné žalobě. Režim by měl být primárně určen žalobcem, nicméně v případě nevhodnosti by mohl soud o změně režimu hromadné žaloby rozhodnout. Proti usnesení o certifikaci by měl být možný opravný prostředek a mělo by být uveřejněno na internetu.⁵⁰⁵

Návrh věcného záměru dále počítá s tím, že by o návrhu na hromadnou žalobu rozhodovaly krajské soudy, popřípadě speciálně určené soudy.⁵⁰⁶ Domnívám se, že, to není zcela vhodné řešení. Vhodnější by bylo rozdělit věcnou příslušnost podle obtížnosti předmětu řízení, neboť si lze představit i kauzu, ve které bude skutkový stav i právní hodnocení jednoduché, a vyjma většího rozsahu nebude pro okresní soud zpracování takové hromadné žaloby náročné.

Věcný záměr počítá se zastupováním společným zástupcem, spolkem na ochranu zájmů, správcem skupinových nároků a advokátem. Správce skupinových nároků by měl hromadnou žalobu financovat a nést i náklady v případě neúspěchu. Za to by měl získat odměnu zpravidla ve výši 20 % z vysouzené částky a soud by se mohl od této výše odchýlit pouze tak, aby výše dosahovala min. 5 % a max. 30 % z vysouzené částky. Správce by měl mít akreditaci ministerstva spravedlnosti a splňovat podmínku magisterského vzdělání.⁵⁰⁷

---

⁵⁰³ Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách [Citováno 2. 7. 2018]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7NOI>, s. 39-40

⁵⁰⁴ *Ibidem*, s. 75

⁵⁰⁵ *Ibidem*, s. 47-52

⁵⁰⁶ *Ibidem*, s. 50

⁵⁰⁷ *Ibidem*, s. 55-56

Institut správce skupinových nároků bude pravděpodobně zefektivňovat hromadné žaloby na plnění finančních částek, na druhou stranu zde chybí jakákoliv motivace pro investice do žalob na zdržení či určení.

Zde návrh věcného záměru uvádí, že správce skupiny není třetí osobou ve smyslu čl. V bodu 32 doporučení Komise o kolektivních žalobách. Má se jednat pouze „o *hmací motor, který má procesní legitimitaci*“.⁵⁰⁸ Podle mého názoru se v případě správce skupiny ovšem stále jedná o třetí soukromou osobu, která odvozuje svou odměnu z výsledku sporu, kteroužto úpravu Komise obecně nedoporučuje.

Nicméně Komise v čl. V bodu 32 svého doporučení o kolektivních žalobách uvádí, že tato úprava je možná, pokud je regulována orgánem veřejné moci za účelem zajištění zájmů stran. Správce skupiny podléhá určité veřejnoprávní regulaci stran kvalifikačních požadavků a stran omezení výše celkové odměny. Je proto otázkou, zda je tato veřejnoprávní regulace dostatečná k tomu, aby zajistila zájmy stran. Podle mého názoru je klíčová především výše odměny. Ta by neměla být stanovena zpravidla jako určitý konkrétní podíl z vysouzené částky, naopak se přikláním k řešení, aby bylo dáno větší rozpětí (např. 1 % - 40 %), v rámci kterého by podle mého názoru bylo umožněno soudu i s ohledem na vymáhanou částku lépe posoudit, zda výše odměny zajišťuje dostatečně zájem především žalobců, a nikoli správce skupiny.

Obligatorní by mělo být dle doporučení Komise zastoupení advokátem, kterému by se neměla odměna navyšovat o 20 % v případě zastoupení více účastníků, jak stanoví § 12 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb.⁵⁰⁹ Podle mého názoru by zastoupení advokátem nemělo být povinné, neboť požadavky na odměnu advokáta omezují přístup k soudu nemajetných skupin osob. Na druhou stranu odbornost advokáta by nepochybně přispěla ke zvýšení šance na úspěch žaloby v právně složitějších sporech.

Co se smíru týče, tak soudy by ho měly přezkoumat nejen z hlediska souladu s hmotným právem, ale i z hlediska souladu se zájmem skupiny. Členové skupiny by měli mít i v této fázi možnost z řízení vystoupit a pokračovat v individuálním řízení za cílem dosažení rozsudku. Poté co by bylo rozhodnuto o přiznání určité částky, měl by ji žalovaný složit do soudní úschovy. Členové skupiny by pak měli mít lhůtu k přihlášení svých nároků na základě podmínek specifikovaných soudem, které bude kontrolovat správce skupiny, který předloží vyúčtování ke schválení soudu. Proti rozhodnutí správce skupiny by mělo

---

⁵⁰⁸ Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách [Citováno 2. 7. 2018]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPE7NOI>, s. 97

⁵⁰⁹ *Ibidem*, s. 58

být možné podat opravný prostředek vůči soudu v I. stupni v rámci zjednodušeného řízení.⁵¹⁰

8.5.7. Kolektivní vymáhání náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva v Portugalské republice

Portugalsko vychází v rámci kolektivního vymáhání práv z režimu *opt-out*, který je často považován za jeden z nejvíce *consumer-friendly* v EU.⁵¹¹

Právo domáhat se náhrady škody prostřednictvím veřejné žaloby je ukotveno na ústavní úrovni v ustanovení čl. 52 odst. 3 portugalské ústavy, podle kterého má každý buď osobně, nebo prostřednictvím asociace na ochranu zájmů právo na veřejnou žalobu na obranu svých zájmů v případech stanovených zákonem, včetně nároku na náhradu škody. Zejména se má jednat o ochranu veřejného zdraví, životního prostředí, spotřebitelů, kulturního dědictví a veřejného vlastnictví.

Konkrétní podmínky uplatnění veřejné žaloby stanoví zák. č. 83/95, ze dne 31. srpna (*Lei n.º 83/95, de 31 de agosto, de Direito de Participação Procedimental e de Acção popular*) (dále jen „zák. č. 83/95“). Veřejná žaloba může mít formu správní i civilní⁵¹² a může mít formu negatorní⁵¹³ i na plnění⁵¹⁴. Řízení o veřejné žalobě je ovládáno zásadou vyšetřovací.⁵¹⁵

Aktivní legitimaci k podání veřejné žaloby mají v Portugalsku všichni občané, organizace a nadace, které mají za cíl bránit některé zájmy občanů (včetně ochrany spotřebitele, zdraví, kvality života, životního prostředí, kultury a veřejného vlastnictví), státní zastupitelství (*Ministério Público*) a obecní úřady.⁵¹⁶ Za tímto účelem mají asociace a nadace přiznánu právní subjektivitu.⁵¹⁷ Státní zastupitelství může vstoupit do řízení a zaujmout místo autora veřejné žaloby a zástupce ostatních poškozených.⁵¹⁸ Obecní úřady mohou zastupovat pouze zájmy osob, které mají bydliště v jejich obvodu.⁵¹⁹

---

⁵¹⁰ Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách [Citováno 2. 7. 2018]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPE7NOI>, s. 60

⁵¹¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 339

⁵¹² čl. 12 zák. č. 83/95

⁵¹³ čl. 1 odst. 2 zák. č. 83/95

⁵¹⁴ čl. 22 odst. 1 zák. č. 83/95

⁵¹⁵ čl. 17 zák. č. 83/95

⁵¹⁶ čl. 1 odst. 2, čl. 2, čl. 16 zák. č. 83/95

⁵¹⁷ čl. 3 zák. č. 83/95

⁵¹⁸ čl. 16 zák. č. 83/95

⁵¹⁹ čl. 2 odst. 2 zák. č. 83/95

K okruhu aktivně legitimovaných osob k podání veřejné žaloby se vyjadřuje i zák. č. 23/2018, o právu na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva (*Lei n.º 23/2018 de 5 de junho, do direito a indemnização por infração ao direito da concorrência*) (dále jen „zák. č. 23/2018“), který za aktivně legitimované k podání žaloby označuje i asociace a nadace bránící spotřebitele⁵²⁰ a asociace podniků⁵²¹, které byly poškozeny jednáním v rozporu se soutěžním právem.

Jako klíčový subjekt zastupující zájmy účastníků veřejné žaloby vystupuje autor žaloby, který zastupuje bez zvláštního zmocnění všechny ostatní osoby, které nevyužily svého práva vystoupit z veřejné žaloby.⁵²² Autor veřejné žaloby nesmí být ve střetu zájmů s poškozenými.⁵²³

Soud po obdržení veřejné žaloby uveřejní ve sdělovacích prostředcích výzvu, aby osoby, kterých se veřejná žaloba týká, se ve lhůtě soudem určené vyjádřily, zda souhlasí se zastupováním autorem žaloby, či ne. Výzva musí obsahovat uvedení zájmu, který má být veřejnou žalobou vymáhán, označení žaloby, jejího autora, žalovaného a žalobní petit. Pokud se dotčené osoby k výzvě nevyjádří, platí zásada, že kdo mlčí, souhlasí, resp. že souhlasí se zastupováním autorem veřejné žaloby. Dotčené osoby ovšem stále mohou odmítnout zastoupení do ukončení dokazování.⁵²⁴

Pokud má soud za to, že je žaloba zjevně nedůvodná, může ji po slyšení státního zástupce a předběžných vyšetřovacích úkonech, nebo na návrh žalobce či státního zastupitelství zamítnout.⁵²⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že portugalská úprava preferuje režim *opt-out*. S ohledem na skutečnost, že tento zák. č. 83/95 je účinný již déle než 20 let a portugalská praxe s veřejnými žalobami je ustálená, lze v tom podle mého názoru spatřovat důvod řádného výkonu spravedlnosti, který je dle doporučení Komise pro kolektivní žaloby nutný pro aplikaci systému *opt-out*.⁵²⁶

Náhrada škody se pak přiznává podle obecné úpravy náhrady škody.⁵²⁷ Rozsudek pak má kvantifikovat výši škody pro každého z poškozených.⁵²⁸ Náhrada škody individuálně

---

⁵²⁰ čl. 19 odst. 2 písm. a) zák. č. 23/2018

⁵²¹ čl. 19 odst. 2 písm. b) zák. č. 23/2018

⁵²² čl. 14 zák. č. 83/95

⁵²³ Acórdão do Supremo Tribunal de Justiça n.º 7617/15.7T8PRT.S1 de 8 de setembro 2016

⁵²⁴ čl. 15 zák. č. 83/95,

čl. III bod 10 a 11 doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁵²⁵ čl. 13 zák. č. 83/95

⁵²⁶ čl. III bod 21 doporučení Komise o kolektivních žalobách

⁵²⁷ čl. 22 odst. 3 zák. č. 83/95

⁵²⁸ čl. 19 odst. 3 zák. č. 23/2018

neurčených poškozených by pak měla být určena celkově konkrétní částkou.⁵²⁹ Rozsudek se potom vztahuje i na ty poškozené, kteří se k žalobě nepřihlásili.⁵³⁰ Přiznané nároky na náhradu škody z veřejné žaloby se pak promlčují ve lhůtě tří let od právní moci rozsudku.⁵³¹

Promlčené a nevyplacené částky pak musí být zaslány Ministerstvu spravedlnosti, které jimi hradí náklady právního zastoupení ve veřejné žalobě a náklady toho, kdo prokáže, že přístup k veřejné žalobě umožnil.⁵³²

Náklady zastoupení jsou soudem přiznány podle složitosti a hodnoty sporu.⁵³³ V případě částečného úspěchu je žalobce od placení nákladů řízení osvobozen.⁵³⁴ V případě neúspěchu je pak autor veřejné žaloby povinen hradit náklady řízení ve výši jedné desetiny až jedné poloviny normálně uhrazovaných nákladů.⁵³⁵

Odměna advokáta podle přiznané částky je v Portugalsku výslovně zakázána⁵³⁶ a odvíjí se od dohody mezi advokátem a klientem podle hodnoty či složitosti sporu.⁵³⁷

Soud má také povinnost rozsudek o veřejné žalobě uveřejnit ve dvou novinách, které jsou čteny veřejností, kterou může rozhodnutí zajímat.⁵³⁸

Co se týče kolektivního vymáhání škody, nebyl zák. č. 83/95 doposud na tuto problematiku úspěšně aplikován. Nejvyšší soud Portugalska jednou připustil aktivní legitimaci organizace na ochranu spotřebitele proti společnosti, která způsobila škodu, nicméně tento případ skončil smírem.⁵³⁹

8.6. Dílčí závěry

Směrnice č. 2014/104/EU zavedla v rámci nalézacích řízení členských států o náhradě škody nové řízení o zpřístupnění důkazů. Tato úprava je nepochybně přínosem pro žalobce uplatňující nárok na náhradu škody. Mezi negativa této úpravy patří náklady

---

⁵²⁹ čl. 22 odst. 2 zák. č. 83/95

⁵³⁰ čl. 19 odst. 1 zák. č. 83/95

⁵³¹ čl. 22 odst. 4 zák. č. 83/95

⁵³² čl. 22 odst. 5 zák. č. 83/95

⁵³³ čl. 21 zák. č. 83/95,

BÁNDI, G., DARÁK, P., LÁNCOS, P. TÓTH, T., *Private enforcements and Collective Redress in European Competition Law*. Budapest: Wolters Kluwer, 2016, s. 729

⁵³⁴ čl. 20 odst. 2 zák. č. 83/95

⁵³⁵ čl. 20 zák. č. 83/95

⁵³⁶ artigo 101 de Lei n.º 15/2005, de 26 de janeiro, Estatuto da Ordem dos Advogados

⁵³⁷ BÁNDI, G., DARÁK, P., LÁNCOS, P. TÓTH, T., *Private enforcements and Collective Redress in European Competition Law*. Budapest: Wolters Kluwer, 2016, s. 729

⁵³⁸ čl. 19 zák. č. 83/95

⁵³⁹ Acórdão do Supremo Tribunal de Justiça n.º 03A1243 de 7 de Outubro 2003

nového řízení o náhradě škody a řízení o zpřístupnění důkazů. Tyto náklady zahrnují vzdělání soudců, kteří budou muset mít specializované vzdělání pro posuzování žádostí o zpřístupnění důkazů, a náklady na zvýšenou administrativu nového řízení o zpřístupnění důkazů včetně výkonů rozhodnutí o zpřístupnění důkazů.

Směrnice č. 2014/104/EU ve svém čl. 5 odst. 5 stanoví, že zájem podniku vyhnout se žalobám na náhradu škody po způsobení jejich příčiny není hodný v řízení o zpřístupnění důkazů ochrany. Toto ustanovení se mi jeví jako nadbytečné. Pokud je cílem směrnice umožnit poškozeným přístup k důkazům pro jejich žalobu na náhradu škody, je podle mého názoru implicitní, že zájem vyhnout se žalobě na náhradu škody nemůže jako obrana proti žádosti o přístup k důkazům obstát, jinak by právní úprava v rozporu se zásadou efektivity neumožňovala dosáhnout tohoto dílčího cíle směrnice.

Co se právní úpravy České republiky a Portugalska týče, obě se značně drží znění směrnice č. 2014/104/EU a vyhýbají se přesahující transpozici. To má za následek, že řízení o zpřístupnění důkazů v těchto zemích není dostatečně komplexně upraveno a není vůbec postaveno na jisto, jakým způsobem se soudy s tímto typem řízení budou vypořádávat.⁵⁴⁰

Z hlediska specifičnosti dokazování v soutěžních věcech je pozitivní zavedení vyvratitelných právních domněnek, které zjednodušují prokázání škody a rozložení důkazního břemena. Bude tím alespoň částečně vyrovnána informační asymetrie mezi poškozeným a protiprávně jednajícím.

Směrnice č. 2014/104/EU uvádí, že absence úpravy kolektivního vymáhání by sama o sobě neměla omezovat aplikaci unijního práva na náhradu škody způsobenou porušením soutěžního práva EU.⁵⁴¹

Absenci systému kolektivního vymáhání na úrovni EU v podobě závazného právního předpisu ovšem považuji za jeden z hlavních nedostatků současného vymáhání náhrady škody způsobené porušením práva EU. Domnívám se, že výhody právní úpravy vyplývající ze směrnice č. 2014/104/EU nebudou totiž bez dostatečného dalšího vnitrostátního legislativního opatření dostatečně motivovat poškozené s nízkou difúzní škodou, aby svůj nárok uplatňovali. Nebude tak dostatečně dosaženo ani kompenzační ani odstrašující funkce soukromoprávního vymáhání soutěžního práva EU.

Důvodem je podle mého názoru skutečnost, že nedostatečná úprava otázek, jako je zastoupení poškozených a jejich nákladů spojených s řízením o náhradu škody

---

⁵⁴⁰ Blíže kapitoly 10. 3. 6. a 11. 6.

⁵⁴¹ odst. 13 preambule směrnice č. 2014/104/EU

způsobené porušením soutěžního práva EU, vede nadále poškozené k jejich racionální apatii k podávání žalob na náhradu škody.

Je pravdou, že je v současné době projednáván návrh směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách, který umožňuje kolektivní odškodňování spotřebitelů v rámci řízení, kde je zastupují kvalifikované subjekty, které by měly být nezávislé na třetích stranách a jejichž cílem by měla být především ochrana zájmů spotřebitelů. Podle mého názoru je škoda, že evropský zákonodárce nezahrnul předpisy na ochranu soutěžního práva EU do přílohy I. tohoto návrhu tak, aby bylo možno prostřednictvím zástupných žalob náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU vymáhat. Tomu podle mého názoru nebrání především omezený rozsah harmonizace, se kterou návrh směrnice o zástupných kolektivních žalobách počítá.

Pokud jde o věcný záměr zákona o hromadných žalobách, je nutné uvést, že tento se možná dočká v budoucnu změn právě s ohledem na výše zmiňovaný projednáváný návrh směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách, který vznikl až po schválení věcného záměru zákona o hromadných žalobách vládou.

Podle mého názoru by bylo vhodné, aby v České republice chránily zájmy spotřebitelů i organizace na ochranu spotřebitele, stejně jak je tomu v Portugalské republice. Toho by bylo možno docílit zavedením odkazu z ustanovení § 2990 obč. zák. i k ustanovení § 2989 odst. 1 obč. zák., které umožňuje vymáhat práva z nekalé soutěže právnickou osobou hájící zájmy soutěžitelů a zákazníků.

Věcný záměr navrhuje upravit systém kolektivních žalob především jako systém *opt-out*. Domnívám se, že by měl být naopak v souladu s doporučením Komise o kolektivních žalobách preferován spíše systém *opt-in*. Bude stanoveno jasně, že účastníkem je pouze osoba, která se aktivně k dané hromadné žalobě přihlásí. Zároveň nebude omezeno právo poškozeného účastnit se řízení a jeho právo vyjádřit se. Souhlasím s názorem, že pojetí *opt-in* je bližší individuálnímu pojetí žalob, na kterém je založen český civilní proces. Ve výjimečných případech by pak mohl být aplikován i systém *opt-out*, který je pro bagatelní difuzní škody efektivnější.

Pokud by bylo nakonec v České republice přistoupeno k systému *opt-out*, je nutné upozornit na skutečnost, že odměna správce skupiny navázaná na výsledek sporu (*contingency fee*), jak ji navrhuje věcný záměr zákona o hromadných žalobách je spíše v rozporu s doporučením Komise o kolektivních žalobách. V Portugalsku je tento typ odměny výslovně zakázán. Nicméně se podle mého názoru jedná o efektivní způsob financování hromadných žalob.

De lege ferenda by ovšem mělo být postaveno najisto, že bude dodržen především zájem žalobců, a nikoli zájem správce skupiny. Toho lze podle mého názoru dosáhnout rozšířením diskreční pravomoci soudu v otázce rozsahu přiznané odměny podle výsledku sporu. Na druhou stranu ovšem právní nejistota v této oblasti může v konečném důsledku správce skupiny od investice do hromadné žaloby i s ohledem na rizika sporu demotivovat.

Pro zvýšení motivace k vymáhání nároku na náhradu škody kolektivním způsobem by bylo podle mého názoru stejně jako v Portugalsku vhodné, aby soud měl možnost v případě neúspěchu kolektivních žalobců ve sporu náklady řízení v neprospěch žalobců přiměřeně snížit a v případě částečného úspěchu od náklady řízení nepřiznat.

Také se domnívám, že by v jednodušších případech nemělo být podmínkou řízení obligatorní zastoupení advokátem, aby nedocházelo k omezení přístupu účastníků k režimu hromadných žalob. Navíc je nutné přihlédnout k tomu, že poškozený může ve své podstatě nést náklady správce skupiny i právního zastoupení, což může také zvyšovat jeho demotivaci k podání žaloby.

Co se procesních nákladů kolektivních žalob týče, jsem toho názoru, že pro snížení administrativní náročnosti a nákladů zpracování hromadných žalob, by bylo vhodné doručovat rozhodnutí, výzvy a přípisy v rámci soudního řízení o hromadných žalobách pomocí elektronického rejstříku na internetu, jak je to v případě insolvenčního řízení.

9. Kvantifikace škody způsobené porušením soutěžního práva

Podnik před tím, než se uchýlí k protisoutěžnímu jednání, musí vždy zvážit následující proměnné: celkovou výši pokuty udělené soutěžním úřadem, celkovou výši náhrady škody, kterou bude muset uhradit, pravděpodobnost, že bude protiprávní jednání odhaleno, vyšetřováno a pokutováno, a pravděpodobnost, že bude na podniku vymáhána škoda. Tyto proměnné podnik srovnává s pravděpodobnými zisky, které bude mít z protiprávního jednání. Za předpokladu, že podnik jedná racionálně, se pak dá očekávat, že riziko sankcionování za protiprávní jednání podstoupí pouze za předpokladu, že příjmy v důsledku protiprávního jednání budou značně vysoké.⁵⁴²

---

⁵⁴² KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 89, LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 219

Přesná kvantifikace náhrady škody je proto důležitým aspektem k tomu, aby bylo dosaženo i preventivní funkce soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Cílem soukromoprávního vymáhání soutěžního práva je kromě prevence způsobení újmy i její následná kompenzace, pro které je kvantifikace škody klíčová.

Cílem soutěžního práva EU by mělo být, aby újma, před kterou soutěžní právo chrání, a následná kompenzace si byly rovny. Pokud tomu tak není, nedochází k plnému vymožení práva, neboť poškození zůstává skryto, poškozený nemá dostatečnou motivaci nárok na jeho náhradu uplatnit (např. kvůli nákladům na spor či pro nízkou míru způsobené újmy) nebo je zde chybný lidský faktor (soudce učiní chybu). Pokud je tedy pravděpodobnost vymožení škody menší než 1, pak musí být náhrada škody určena tak, že $D=U/p > U$, kde D je náhrada škody, U skutečná újma utrpěná poškozeným a pravděpodobnost, že nárok bude vymáhán. Z výše uvedeného tudíž plyne, že by náhrada škody měla být vyšší než skutečná újma konkrétního poškozeného tak, aby byla preventivní odstrašující funkce dostatečně naplněna.⁵⁴³

Tyto závěry by bylo na místě bez dalšího aplikovat v případě, že by prevence fungovala pouze v oblasti soukromoprávních žalob a nebyly by zde i odstrašující a sankční účinky prostředků veřejného práva. Samotné uložení pokut, které jsou příjmem EU, mají za následek snížení příspěvků členských států na fungování EU, a tak ve své podstatě představují i kompenzaci újmy jednotlivým právnickým či fyzickým osobám na území EU.⁵⁴⁴

Za této situace je podle mého názoru vhodné neuhrazovat větší (sankční) škodu, než je skutečná škoda, kterou poškozený utrpěl (*punitive damages*). Ostatně tento názor nachází ukotvení i v ustanovení čl. 3 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU, které výslovně stanoví, že soukromoprávní nárok na náhradu škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži nesmí mít represivní funkci.

S ohledem na problémy soudů členských států vznikající při určování výše škody způsobené porušením čl. 101 a 102 SFEU bylo dne 13. 6. 2013 v úředním věstníku EU uveřejněno sdělení Komise týkající se této problematiky.⁵⁴⁵ Podle Komise je v souladu se zásadou efektivity, pokud se při určování výše škody vychází z porovnání skutečného stavu s hypotetickým, ve kterém by se poškozený nacházel v případě, že by nedošlo k porušení předpisů na ochranu hospodářské soutěže. Přesto je takovéto určení výše škody

⁵⁴³ TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 32-33

⁵⁴⁴ *Ibidem*, s. 41-42

⁵⁴⁵ Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (2013/C 167/07)

z hlediska jistoty a přesnosti logicky omezené a někdy je nutné vycházet pouze z odhadů. Proto také Komise vydala průvodní dokument k tomuto sdělení, a to Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie⁵⁴⁶ (dále jen “praktické pokyny“), ve kterých nastínila základní metody určování výše škody způsobené porušením čl. 101 a 102 SFEU.

Má se jednat pouze o informativní a nezávazné pokyny.⁵⁴⁷ Pokyny nemají omezovat důkazní břemeno a vnitrostátní soudy mají využít pouze informace z těchto pokynů v rámci vnitrostátních postupů a pravidel.⁵⁴⁸ Nicméně z preambule směrnice č. 2014/104/EU vyplývá, že by měly být při určování výše škody nápomocny.⁵⁴⁹ Portugalský zákonodárce v zák. č. 23/2018 dokonce odkazuje na Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (2013/C 167/07), které na praktické pokyny odkazuje, když uvádí, že by jej měly vzít soudy při určování náhrady škody v potaz.⁵⁵⁰

Otázka, zda lze v rámci vnitrostátního sporu o náhradu škody tyto praktické pokyny použít, bude nepochybně zahrnovat posouzení, zda metody zde uvedené jsou v souladu s vnitrostátním právem, zda lze tyto metody aplikovat na zjištěné individuální skutkové okolnosti a zda není aplikace těchto metod příliš nákladná, popřípadě zda nepřiměřeně neztěžuje zjištění výše škody, kdy se má spíše přistoupit k zjednodušenému odhadu v souladu s vnitrostátním právem.⁵⁵¹

Jak už bylo uvedeno výše, Komise preferuje kvantifikaci škody pomocí komparace skutečné situace, kdy dochází ke konkrétnímu porušení soutěžního práva, s hypotetickým, tzv. srovnávacím scénářem, který zjišťuje, jak by se situace vyvíjela v případě, že by k porušení soutěžního práva nedošlo. Nejprve je třeba identifikovat, co porušení soutěžního práva způsobilo, zda kartelové dohody či zneužití dominantního postavení na trhu. Následně je nutné také zjistit, kdo jsou oběti tohoto protiprávního jednání a v jaké

---

⁵⁴⁶ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf

⁵⁴⁷ Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (2013/C 167/07), bod 12

⁵⁴⁸ Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (2013/C 167/07), bod 13

⁵⁴⁹ odst. 6 preambule směrnice č. 2014/104/EU

⁵⁵⁰ čl. 9 odst. 2 zák. č. 23/2018

⁵⁵¹ čl. 17 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

míře mohly být porušením soutěžního práva dotčeny. Poté se může přistoupit k dalším krokům analýzy náhrady škody.⁵⁵²

Identifikace protiprávního jednání a poškozených subjektů je klíčová, neboť porušení předpisů na ochranu hospodářské soutěže může mít v případě různých protiprávních jednání různé následky.⁵⁵³

Co se rozsahu kvantifikace škody týče, podle pokynů Komise se má v souladu s rozhodnutím SDEU ve věci Manfredi hradit skutečná škoda (*damnum emergens*) a ušlý zisk (*lucrum cessans*).⁵⁵⁴ Tato náhrada má zahrnovat i znehodnocení peněz⁵⁵⁵ a ušlou příležitost z důvodu nedispozice kapitálem.⁵⁵⁶

Je otázkou, zda za škodu způsobenou porušením soutěžního práva EU lze považovat čistý ušlý zisk. Existuje názor, že škoda nevzniká až vznikem ušlého zisku, nýbrž zaplacením protiprávně regulované výše ceny a ušlý zisk je ve své podstatě důsledkem omezení zdrojů podniku uhrazením takovéto ceny.⁵⁵⁷ Podle mého názoru by měl být uhrazen i ušlý zisk, jehož uhrazením dochází k přiblížení se situaci podniku bez omezení hospodářské soutěže, resp. dochází ke komplexnějšímu napravení celkové újmy, která byla podniku způsobena.

Také je nutné zodpovědět otázku, zda lze za škodu, před kterou má chránit čl. 101 a 102 SFEU, považovat i snížení hodnoty podniku. Soutěžní právo EU ovšem nechrání samotnou hodnotu podniku, ale chrání účast na trhu a ochraňuje před skutečnou škodou, kterou účastník utrpí v důsledku omezení hospodářské soutěže. Snížení hodnoty podniku proto nelze subsumovat pod termín škody způsobené porušením ustanovení čl. 101 a 102 SFEU.⁵⁵⁸

Z ekonomického hlediska lze rozdělit náklady poškození na primární, sekundární a terciární. Primární poškozením je přímá ztráta užitných hodnot na straně poškozeného,

---

⁵⁵² MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 5

⁵⁵³ Bliže kapitola 7.3

⁵⁵⁴ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 9

⁵⁵⁵ Rozsudek ze dne 3. února 1994, Alfredo Grifoni v European Atomic Energy Community, C-308/87, EU:C:1994:38, bod 39

⁵⁵⁶ Stanovisko generálního advokáta Saggio ze dne 10.12.1998 ve věci J.M. Mulder, W.H. Brinkhoff, J.M.M. Muskens, T. Twijnstra and Otto Heinemann v Council of the European Union and Commission of the European Communities, sp. zn. C-104/89 a C-37/90

⁵⁵⁷ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 133-135

⁵⁵⁸ *Ibidem*, s. 167

resp. zbytečně navíc utracené prostředky, sekundární náklady představuje pojištění, jehož cílem je rozptýlení rizika, které ovšem v případě jednání v rozporu se soutěžním právem možné není. Konečně terciární náklady tvoří náklady na vyřízení odstranění škody. Ty se dělí na náklady soukromé (např. náhrada nákladů řízení) a náklady veřejné (např. provoz soudů či orgánů na ochranu hospodářské soutěže).⁵⁵⁹

Ke kvantifikaci škody se používají různé metody, různě náročné na množství a přesnost informací, které vyžadují k tomu, aby dospěly k co nejpřesnějšímu výpočtu výše škody. Některé z těchto proměnných mohou být dostatečně určité (např. konkrétní zvýšení ceny) a prokázané. Podle mého názoru by proto měla být preferována metoda, která využívá především tento typ proměnných.

Na určení výše škody má vliv mnoho faktorů. K nejdůležitějším patří charakteristiky trhu. Pokud se jedná o navazující trh, který není trhem konečných spotřebitelů, je nutné zjistit, zda nedošlo k přenesení škody přímo na ně. V případě trhu, kde se technologie a soutěžitelé rychleji mění, je pravděpodobné, že protisoutěžní praktiky budou mít kratšího trvání. V případě homogenních trhů je sice více pravděpodobné uzavírání protisoutěžních dohod, na druhou stranu jsou tyto trhy jednodušší pro účely modelování hypotetických scénářů, odsunutí škody i konečné výše škody. Geografický rozsah trhu bude mít vliv na výši škody nejen z hlediska jeho rozlohy, ale také z hlediska, zda se jedná o trh mezinárodní, či národní. Na soutěž na mezinárodním trhu totiž budou mít vliv další faktory, jako různá legislativa, zdanění či měna.⁵⁶⁰

Mezi další charakteristiky trhu relevantní pro kvantifikaci náhrady škody patří jeho struktura (množství a velikost soutěžitelů, bariéry vstupu, rostoucí/klesající trh, elasticita poptávky, loajalita zákazníků, existence substitutů a komplementů), způsob stanovení ceny a slevy na trhu, náklady (fixní, variabilní), charakteristiky podniků na trhu a charakteristiky dodavatelského řetězce (vertikální integrace, obchodní smluvní vztahy mezi dodavateli, výrobci, distributory a zákazníky).⁵⁶¹

Důležitým faktorem bude i povaha protiprávního jednání. Pro určení výše škody způsobené dohodami o ceně jsou relevantní proměnné jako faktická cena na trhu

---

⁵⁵⁹ TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 51-52

⁵⁶⁰ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 27-28

⁵⁶¹ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 161-162, KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 29

s kartelem, hypotetická cena na trhu bez kartelu, objem prodeje, rozsah slevy, přesunutí škody a další faktory. V případě škody způsobené dohodami o snížení prodeje či produkce jsou to faktický objem prodeje, hypotetický objem prodeje, marže výrobku, výše slevy a další faktory. V případě vylučovacích praktik to jsou faktické ceny a objemy prodeje, hypotetické ceny a objemy prodeje, náklady, kterým se dominant vyhnul v důsledku snížení produkce, slevy a další faktory.⁵⁶²

Pro zjištění výše škody je proto nutné zodpovědět následující otázky: 1) zda došlo k porušení soutěžního práva EU, 2) o jaké protisoutěžní jednání se jedná (např. zda se jedná o dohodu (horizontální či vertikální), či zneužití dominantního postavení (vylučovací či vykořisťovací), 3) byla způsobena škoda, a pokud ano, v jaké formě (např. zvýšená cena, vyloučení z trhu, snížení prodeje postiženého soutěžitele), 4) komu byla škoda způsobena, zda soutěžitel, spotřebiteli, odběrateli, dodavateli či distributorovi (dále také např. zda se jedná o dodavatele a odběratele přímého, nebo nepřímého či postiženého v rámci *umbrella effect*), 5) kde došlo k protisoutěžnímu jednání (identifikace relevantního trhu a jeho charakteristik (např. bariéry vstupu, ovlivnění inovacemi)), 6) jak dlouho protisoutěžní jednání trvalo.

9.1. Vymezení relevantního trhu

Pro posouzení hypotetických scénářů pro určení rozsahu škody způsobené porušením soutěžního práva je nutné určit relevantní trh, na kterém se tyto scénáře uskutečňují. Po jeho vymezení je možné zjistit tržní podíl jednotlivých podniků a jejich tržní sílu.⁵⁶³ Cílem definice relevantního trhu je zjistit podniky, které mohou omezovat konkurenční podniky v jejich svobodném chování bez konkurenčního tlaku.⁵⁶⁴ Relevantním trhem se myslí především trh, který je skutečně ovlivněn protisoutěžním jednáním. Relevantní trh je proměnná, která závisí vždy na konkrétních okolnostech případu a má spíše skutkový a ekonomický význam.⁵⁶⁵

Relevantní trh se dělí na výrokový, zeměpisný a časový. Relevantním výrokovým trhem je trh, který zahrnuje všechny výrobky nebo služby, které jsou spotřebitelem s ohledem na jejich vlastnosti, ceny a zamýšlené použití považovány za zaměnitelné nebo

---

⁵⁶² *Ibidem*, s. 34-35

⁵⁶³ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 36

⁵⁶⁴ Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03), bod 2

⁵⁶⁵ MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 115

zastupitelné.⁵⁶⁶ Zeměpisný trh zahrnuje oblast, ve které se podniky účastní dodávky a poptávky výrobků nebo služeb, kde jsou podmínky hospodářské soutěže dostatečně homogenní a která může být odlišena od sousedních zeměpisných oblastí, kde jsou podmínky hospodářské soutěže odlišné.⁵⁶⁷ Co se kritéria času týče, v literatuře se považuje toto kritérium někdy považuje za nadbytečné, neboť trh lze zkoumat pouze za předpokladu zvážení časových kritérií (období, určitý moment v čase), která jsou tudíž imanentní pojmu relevantní trh.⁵⁶⁸

Na trhu na podnikatele působí omezení, která vyplývají z existence dostupných substitutů pro spotřebitele (nahraditelnost poptávky), z možnosti ostatních podniků zvýšit produkci (nahraditelnost nabídky) a z možnosti příchodu další potencionální konkurence. Nahraditelnost poptávky je podstatná pro vymezení relevantního trhu a zbylá dvě omezení pro posouzení tržní síly a existenci dominantního postavení.⁵⁶⁹

Metody pro vymezení relevantního trhu jsou kvalitativní a kvantitativní. Kvalitativní metody se zabývají odhadem, zda zboží má podobné vlastnosti, cenu a způsob použití. Kvantitativní metody na základě ekonometrických modelů ověřují, zda je možné zboží považovat za substituty a zda jsou geografické oblasti součástí zeměpisného relevantního trhu. V praxi se používá kombinace obou metod.⁵⁷⁰

Jednou z kvantitativních metod je SSNIP⁵⁷¹ test. Zabývá se otázkou, zda by strany přešly na substituty v reakci na malé (5 – 10 %) zvýšení ceny ze strany hypotetického monopolisty. Pokud by zvýšení ceny mělo za následek přechod na substituty, omezení prodeje hypotetického monopolisty a ztrátu jeho zisku v období delším než jeden rok, přidá se k hypotetickému monopolu další výrobce substitutů, popřípadě další oblast. Tak se postupuje až do doby, kdy si takto vytvořený a rozšířený hypotetický monopol může dovolit malé zvýšení ceny jednoho z výrobků zahrnutých v produkci hypotetického

---

⁵⁶⁶ Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03), bod 7,

Rozsudek ze dne 21. února 1973, Europemballage Corporation and Continental Can Company Inc. v Commission of the European Communities, 6/73, EU:C:1973:22, bod 32

⁵⁶⁷ Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03), bod 8,

Rozsudek ze dne 14. února 1978, United Brands Company and United Brands Continental BV v Commission of the European Communities, 27/76, EU:C:1978:22, bod 10, 39, 43

⁵⁶⁸ TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 432

⁵⁶⁹ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 37

⁵⁷⁰ *Ibidem*, s. 38-39, 68

⁵⁷¹ *Small but significant and non-transitory increase in price*

monopolu, aniž by došlo k takovému přechodu na ostatní nezahrnuté substituty, kdy snížením prodeje dojde ke snížení zisku hypotetického monopolu.⁵⁷²

K zjištění odpovědi na otázku SSNIP testu je možné využít několika kvantitativních metod. Jednou z nich je zjištění elasticity poptávky pomocí regresní analýzy.⁵⁷³ Pokud známe elasticitu poptávky, marži a konstantní mezní náklady hypotetického monopolisty, lze odpovědět na otázku SSNIP testu, tedy zda malé zvýšení ceny stále nevede ke ztrátě na zisku, resp. zda je stále vymezen relevantní trh.⁵⁷⁴

Další metodou realizace SSNIP testu je analýza kritické ztráty. Na zisk má v důsledku zvýšení ceny hypotetického monopolisty negativní efekt ztráta prodejů způsobená snížením objemu prodeje a přechodem zákazníků na substituty a pozitivní efekt zvýšení marže v důsledku zvýšení ceny. Kritickou ztrátou je maximální počet ztracených prodejů, při kterých je ještě zvýšení ceny ziskové. Skutečnou ztrátou je počet ztracených prodejů způsobný zvýšením ceny. Pokud je kritická ztráta menší než skutečná, je zisk menší a relevantní trh je vymezen příliš úzce. Na stejném principu lze provádět analýzu kritické elasticity poptávky, která zjišťuje, při jaké elasticitě poptávky by bylo ještě zvýšení ceny ziskové.⁵⁷⁵

Metoda cenových testů vychází z premisy, že na relevantním trhu s funkční soutěží je vývoj cen systematicky propojený. To znamená, že v případě určité události (např. přírodní katastrofy, vstupu nového podniku na trh, stávka) má tato vliv na cenu určitých produktů, případně na ceny v určité oblasti. V případě, že má tato událost vliv i na další okruh produktů či oblast, je tuto nutno také do relevantního trhu zahrnout. Výhodou cenových testů je, že k jejich analýze postačí mít k dispozici panelová data o vývoji cen. Nevýhodou je, že nejsou vždy schopny identifikovat omezení ze strany konkurence a neodpovídají na otázku SSNIP testu. Na druhou stranu mohou sloužit jako komplementární testy pro určení relevantního trhu.⁵⁷⁶

---

⁵⁷² NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 39-43

⁵⁷³ K regresní analýze blíže kapitola 9. 2. 2

⁵⁷⁴ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 47-48

⁵⁷⁵ *Ibidem*, s. 48-49,

LIANOS, I., GENAKOS, CH. *Econometric Evidence in EU competition law: an empirical and theoretical analysis*, Centre for Law, Economics and Society, Faculty of Law, University College London, 2012. [Citováno 26. 7. 2018]. Dostupné z:

https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2243711_code565608.pdf?abstractid=2184563&mirid=1, s. 12-13

⁵⁷⁶ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 52-54

K zodpovězení otázky, zda je produkt substitutem na stejném relevantním trhu, lze použít i korelační analýzu ceny. Korelační analýza ceny vychází z předpokladu, že pokud jsou produkty substituty, v případě že dojde ke zvýšení ceny jednoho z nich, mělo by dojít i ke zvýšení ceny druhého z nich. Korelační analýza je statistická technika, která měří závislost dvou proměnných na sobě, resp. zda změna jedné z proměnných je spojena se změnou druhé proměnné. Pokud je v rámci korelační analýzy zjištěno, že jsou ceny statisticky závislé, lze dospět k závěru, že jsou oba produkty na stejném trhu. Při implementaci testu korelace ceny je vhodné mít k dispozici časovou řadu alespoň v rozsahu 20 proměnných. Nicméně korelační analýza ceny nemůže být použita jako jediný test k ověření, zda jsou produkty substituty na jednom trhu. Vzrůst či pokles ceny může být totiž ovlivněn i skutečností, že produkt je vyráběn ze stejného výrobního faktoru.⁵⁷⁷

Dalšími metodami jsou stacionární a šoková analýza. Stacionární analýza zjišťuje vývoj poměru cen dvou produktů na dvou odlišných zeměpisných trzích v průběhu času. Pokud je poměr cen stejný, je pravděpodobné, že se oba produkty nacházejí na relevantním trhu. Stacionární trh vychází z myšlenky, že pokud jsou produkty substituty, může se poměr jejich cen lišit pouze dočasně. Šoková analýza je založena na přirozeném experimentu a zkoumá změnu ceny pro případ náhlého výkyvu poptávky nebo nabídky, způsobeného např. zavedením nové technologie nebo produktu.⁵⁷⁸

9.2. Kvantifikace škody způsobené kartely

Následkem kartelových dohod je konkurenční soupeření omezeno, nebo zcela eliminováno. Kartelové dohody se mohou týkat cen zboží, množství zboží, rozdělení trhu či veřejných zakázek. Ve všech těchto případech obecně kartelové dohody způsobují zvýšení cen či snížení množství prodáváného zboží.⁵⁷⁹

To má za následek transfer bohatství a neefektivnost. Kartelizace směřuje k tzv. nákladům mrtvé váhy (*dead weight loss*, objemovému účinku, umrtvené ztrátě), tj. ztrátě blahobytu kvůli nevyčerpatelným ziskům z prodeje zboží, u kterého se snižuje užitná

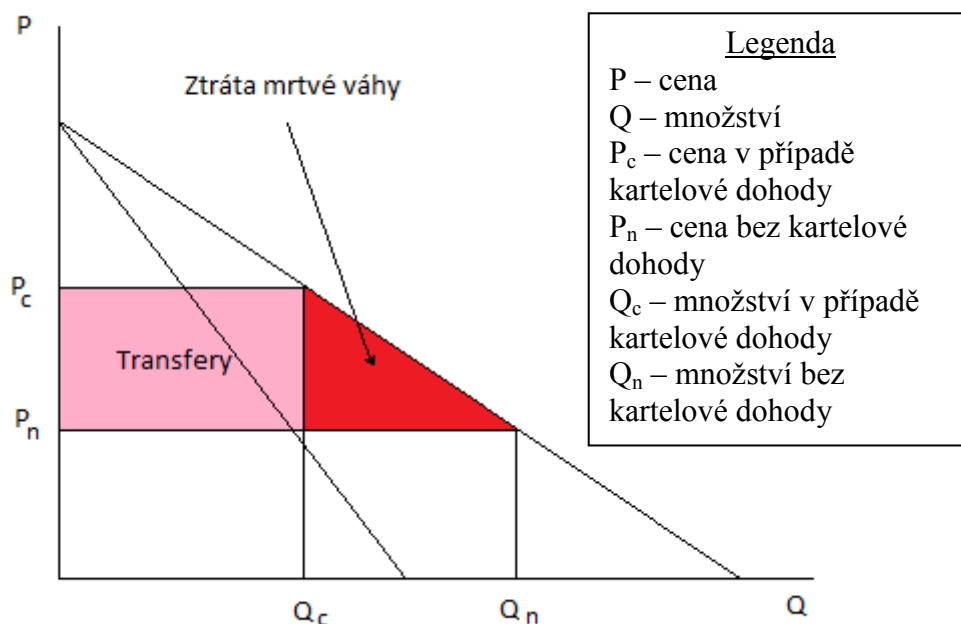
⁵⁷⁷ LIANOS, I., GENAKOS, CH. *Econometric Evidence in EU competition law: an empirical and theoretical analysis*, Centre for Law, Economics and Society, Faculty of Law, University College London, 2012. [Citováno 26. 7. 2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2243711_code565608.pdf?abstractid=2184563&mirid=1, s. 5-6

⁵⁷⁸ *Ibidem*, s. 28-29

⁵⁷⁹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 404

hodnota pro konečného spotřebitele, která je ekonomickým a alokačním nedostatkem trhu. Omezení produkce má za následek, že někteří zákazníci nemohou výrobek koupit, přestože jsou ochotni zakoupit výrobek za vyšší ceny. Vzhledem k vyšším cenám dochází také k transferu bohatství od spotřebitelů k subjektům kartelové dohody.⁵⁸⁰

Tyto následky jsou zobrazeny na následujícím grafu:

Obr. č. 1 – zdroj: ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 406, vlastní zpracování

V případě uzavření kartelové dohody dojde ke zvýšení ceny bez kartelu (P_n) na cenu s kartelem (P_c). Změnou ceny dojde i ke změně poptávaného množství, což vede ke ztrátě mrtvé váhy a k transferům bohatství.⁵⁸¹

Ztráta mrtvé váhy způsobená zvýšením ceny vyplývá z toho, že v rozsahu mezi cenami P_n a P_c nejsou ještě vyčerpány zisky z prodeje. V této oblasti stále existují zákazníci ochotní zaplatit za další jednotku množství cenu nižší než cenu ovlivněnou kartelem (P_c) a existují firmy, které mohou tuto jednotku vyrobit s tím, že pokryjí své náklady. Vzhledem

⁵⁸⁰ *Ibidem*, s. 405-406

⁵⁸¹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 43

ke kartelové dohodě ovšem k těmto transakcím nedochází a zákazník je poškozován, neboť za vyšší cenu může koupit stále nižší množství produktu.⁵⁸²

Zákazník tak ztrácí hodnotu kvůli tomu, že za vyšší cenu nakoupí menší množství zboží, než kolik by zakoupil za cenu neovlivněnou protiprávním jednáním. Pro zákazníky, kteří zboží dále přeproductávají nebo je používají jako svůj výrobní faktor, to má za následek ušlý zisk.⁵⁸³ Tento ušlý zisk lze následně určit na základě srovnávacích metod například porovnáním obrátu před a po protiprávním jednání, nebo srovnáním ziskových marží.

Kvantifikace újmy způsobené tím, že zákazník v důsledku zvýšení ceny nakoupí menší množství zboží, je bez přímého důkazu velice obtížná. Každý může tvrdit, že by nakoupil daleko větší množství zboží, pokud by cena byla nižší. Bude proto značně obtížné odhadnout hypotetickou škodu způsobenou v důsledku nezakoupení hypotetického množství zboží.⁵⁸⁴

Faktorem, který má přímý vliv na rozsah ztráty mrtvé váhy je také elasticita poptávky. Pokud je poptávka elastická, tzn. množství poptávaného zboží je citlivé na výši ceny, znamená to i větší ztrátu mrtvé váhy způsobené kartelem.⁵⁸⁵

Stejně tak má elasticita poptávky přímý vliv na zbývající část škody představující transfery. Transfer (přeplatek, cenový efekt kartelu) je škoda způsobená přímo zákazníkovi.

---

⁵⁸² ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 406-407,
HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 127,
MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 6,

KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 100-101,

LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 164

⁵⁸³ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 42

Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 43

⁵⁸⁴ HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 127,

LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 165,

ABELE, H. A., KODEK, G. E., SCHAEFER, G. K. *Proving causation in private antitrust cases*. *Journal of Competition & Economics*, 2011, č. 4 [Citováno 7. 8. 2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2370353_code1960449.pdf?abstractid=2370353&mirid=1, s. 7

⁵⁸⁵ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 408

Transfery představují hodnotu převedenou zákazníky na protiprávně jednajícího, neboť platí vyšší cenu (P_c) způsobenou kartelem.⁵⁸⁶

Pokud totiž hospodářská soutěž funguje správně, firmy produkuje zboží za průměrné náklady, které se rovnají mezním nákladům. Cena je tak nezávislá na poptávce, ale závislá na mezních nákladech. V případě kartelové dohody a cenově neelastické poptávky spotřebitelé nemohou najít tolik substitutů zboží, a budou proto zboží kupovat za vyšší cenu. Cena po kartelové dohodě poroste rychleji a zvyšuje se tím i způsobená škoda. V případě cenově elastické poptávky je tak zvýšení ceny nižší a stejně tak i způsobená škoda.⁵⁸⁷

Celková škoda způsobená konečnému spotřebiteli tak spočívá v součtu transferů se ztrátou mrtvé váhy. Rozsah škody také závisí na následujících faktorech – 1) doba trvání kartelové dohody, 2) tržní pokrytí kartelové dohody, 3) výše růstu ceny, 4) omezení poptávaného a vyráběného zboží, 4) intenzita soutěže na trhu a 5) míra koordinace mezi účastníky kartelu.⁵⁸⁸

Vyšší intenzita soutěže má za následek vyšší růst cen. S rostoucí koordinací se zase zvyšuje pravděpodobnost, že kartel určí optimální výši ceny či omezí množství, které povede k maximalizaci zisku z kartelové dohody, a roste tudíž i výše způsobené škody.⁵⁸⁹ Také je nutné přihlídnout ke skutečnosti, kdy kartelová dohoda nabyla účinnosti, resp. kdy

---

⁵⁸⁶ *Ibidem*, s. 407-408,

MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 6-7

⁵⁸⁷ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, 408,

MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 7-8

⁵⁸⁸ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 407-408

MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 6-7

⁵⁸⁹ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 7

došlo k její realizaci. Mezi uzavřením dohody a načasováním její realizace může být totiž určitý časový úsek.⁵⁹⁰

Zvýšení cen má za následek snížení konečné poptávky. Poškozeným jsou v tomto případě i dodavatelé kartelu, neboť v důsledku snížení poptávky po konečném produktu se snižuje i produkce účastníků kartelu, kteří mají následně nižší poptávku po dodávkách. Proto účastníci kartelu poškozují i své vlastní dodavatele. Dodavatel totiž utrpí ztráty na zisku v důsledku snížení produkce a snížení ceny zboží, která se také sníží s ohledem na pokles poptávky odběratele. Na druhou stranu se snížením produkce je přímo propojeno i celkové snížení mezních nákladů. Všechny tyto proměnné je nutné v tomto případě zahrnout do výpočtu škody způsobené dodavateli.⁵⁹¹

Skutečná újma kupujícího způsobená účastníky kartelu nezáleží ovšem jen na zvýšení ceny, nýbrž i na jeho reakci na cenové zvýšení, stejně jako na reakci konkurentů a nepřímých kupujících.⁵⁹² Může tak dojít k přenesení (odsunutí škody) na nepřímého kupujícího tak, že mu je produkt prodán za zvýšenou cenu. Přímý kupující může ovšem zareagovat tím, že cenu nenavýší vůbec a sníží si tak tržby. Přímý kupující se může také rozhodnout, že výrobek nebude odebírat, a obrátí se na výrobce substitutu. Výrobce s ohledem na vyšší poptávku může zvýšit cenu. To vše má nepochybně vliv na skutečnou výši škody a samozřejmě i na rozsah subjektů, které jsou škodou dotčeny.

Dalšími důsledky kartelových dohod jsou nedostatky v produkci. Vzhledem ke zmírnění hospodářské soutěže není účastník kartelové dohody nucen produkovat zboží s co nejnižšími náklady, což vede k tomu, že na trhu zůstávají subjekty, které by za normálních okolností byly nuceny trh opustit. Kartelové dohody mají také za následek nedostatek motivace k maximálně efektivní inovaci a technologickému rozvoji. Toto omezení technologického vývoje také vede k další ztrátě blahobytu. Také dochází v důsledku kartelových dohod k omezení diferenciaci zboží, neboť stabilizace kartelu je jednodušší na homogenních trzích. Rovněž veškeré náklady určené na organizaci kartelu a ochranu kartelu před objevením státními orgány jsou součástí ztráty blahobytu.⁵⁹³

---

⁵⁹⁰ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 48

⁵⁹¹ BUENER, E., SMUDA, F. *A Primer on Damages od Cartel Suppliers – Determinatns, Standing US vs. EU and Econometric Estimation*. 2013, [Citováno 1.6.2016]. Dostupné z: <http://ftp.zew.de/pub/zew-docs/dp/dp13063.pdf>, s. 4-5

⁵⁹² TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 31

⁵⁹³ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z:

Horizontální dohody jsou realizovány na jednom trhu, a proto se týkají všech producentů zboží, které je předmětem dohod. Je přitom nepodstatné, zda se na kartelové dohodě účastní, či nikoliv. Stejně tak jsou kartelovou dohodou ovlivněni i výrobci substitutů. Horizontální dohody také nepřímo ovlivňují výrobce komplementů. Vertikální dohody se týkají všech subjektů, které zajišťují přímo či nepřímo vstupy do subjektů, které jsou součástí kartelů, a také přímých či nepřímých odběratelů, včetně konečných spotřebitelů. Vertikální dohody nepřímo ovlivňují i odběratele komplementů. Oba dva druhy dohod mají negativní i pozitivní efekty na jednotlivé subjekty trhu, které jsou součástí hodnotového řetězce. Přičemž způsobená škoda podobná lavině se v rámci zásobovacího či prodejního řetězce rozvrstňuje mezi jednotlivé dotčené subjekty trhu buď směrem dolů od kartelu ke konečnému spotřebiteli, nebo směrem nahoru od nepřímého dodavatele až ke kartelu.⁵⁹⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že výše způsobené škody se může u jednotlivých účastníků hodnotového řetězce značně lišit a u některých dokonce ke škodě nemusí dojít vůbec, respektive někteří soutěžitelé mohou z kartelových dohod mít výhody, přestože nejsou účastníci těchto dohod.

Hypotetický srovnávací scénář vývoje bez kartelových dohod nutný pro kvantifikaci výše škody vychází z cen, množství produkce a kvality produkce, která by zde byla, kdyby nebylo kartelové dohody. Pro zjištění takového umělého trhu nám může posloužit trh, který vykazuje podobnosti v čase, geografickém omezení a produktu, který má být srovnáván. Dalším faktorem bude ziskovost společnosti.⁵⁹⁵

Nezákonný zisk účastníka kartelu může být použit při zjišťování celkové výše přírážky k ceně způsobené v důsledku protisoutěžního jednání. Pokud kartel nemá za následek nárůst nákladů, odpovídá nárůst zisku přírážce, kterou musí zákazníci zaplatit účastníkům kartelu navíc. Nezákonný zisk může být vypočítán z rozdílu mezi skutečnými zisky a hypotetickými zisky, které by účastník kartelu získal na trhu bez protiprávního jednání. Tento postup bude připadat v úvahu především v případě, že je u účastníků kartelu

---

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 9,

KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 15-16,

ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 412

⁵⁹⁴ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z:

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 10-16

⁵⁹⁵ *Ibidem*, s. 23-24

dostupné dostatečné množství kvalitních dat. Nezákonný zisk ovšem může být menší než celková škoda způsobená předražením. Jedním z důvodů může být skutečnost, že účastník kartelu nebude muset tolik kontrolovat své náklady, což může mít za následek neefektivnost a pokles zisku z předražení. Druhým důvodem je skutečnost, že část této škody tvoří nepřírozené předražení, které si s ohledem na cenu na trhu může dovolit i konkurent, který se kartelu neúčastní. Z těchto důvodů může nezákonný zisk představovat minimální výši škody, která vzniká z působení kartelu na trhu.⁵⁹⁶

Dále je otázkou, zda má hypotetický srovnávací scénář v případě více kartelů simulovat neexistenci všech kartelů, nebo neexistenci pouze konkrétního kartelu, na základě něhož je škoda vymáhána. Domnívám se, že v s ohledem na teorii adekvátní příčinné souvislosti by se měla simulovat situace pouze neexistence jednoho konkrétního kartelu, neboť zjišťování stavu trhu bez kteréhokoliv kartelu je z hlediska dokazování daleko obtížnější a mohlo by to uplatňování náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva EU v rozporu se zásadou efektivity omezit.

9.2.1. Srovnávací metody

Srovnávací metody vycházejí ze srovnávání ceny ve scénáři s protiprávním jednáním a ceny ve scénáři bez tohoto jednání. Srovnávaná cena se zjistí na stejném trhu ze stavu před a po protiprávním jednání, na jiném podobném zeměpisném trhu, na podobném trhu produktů či z kombinace těchto stavů. Stejně jako v případě ceny lze zkoumat i jiné údaje jako produkci, zisk, náklady atp., které mohou podle okolností případu zpřesnit určení výše škody. Je také možné tyto údaje zkoumat u všech subjektů na trhu nebo pouze u určitých soutěžitelů. V případě vylučovacích praktik je pak vhodné srovnat údaje poškozeného podniku s podobným podnikem (např. srovnání zisku).⁵⁹⁷

---

⁵⁹⁶ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 97-99

⁵⁹⁷ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 17 NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 243

K posouzení toho, zda je trh podobný, resp. vhodný pro srovnání, je nutné posoudit i další vlastnosti trhu, jako jsou intenzita hospodářské soutěže, vlastnosti nákladů, překážky vstupu,⁵⁹⁸ elasticita poptávky atp.

Po zvolení jedné ze srovnávacích metod se postupuje podle toho, zda jsou k dispozici individuální nebo průměrné údaje a jak moc se tyto údaje na srovnávacím trhu nebo období dále upravují. Jedním z jednoduchých způsobů je srovnání přímo pozorovaného údaje s údajem na srovnávacím trhu. Tento postup je sám o sobě vhodný za předpokladu, že je zde vysoká podobnost mezi trhem s protiprávním jednáním a srovnávacím trhem nebo období. To lze v případě více údajů v řadě zkombinovat s výpočtem průměrů hodnot na trzích neovlivněných protiprávním jednáním a srovnat je se skutečnými hodnotami na trhu postiženém protiprávním jednáním. Z toho vyplývá, že větší množství údajů zvýší přesnost odhadu výše škody. Průměr lze podle okolností případu zvolit jako střední aritmetický, nebo medián. Zároveň je nutné zjištěné údaje následně upravit i o faktory a vlivy, které ovlivňují hodnotu údaje na trhu postiženém protiprávním jednáním či pouze na trhu bez protiprávního jednání.⁵⁹⁹

Dalším z postupů, jak získat srovnávací hodnoty z řady údajů, je lineární interpolace. Pokud máme k dispozici řadu hodnot určité proměnné v čase, je možné vytvořit křivku vývoje této proměnné. Tak lze vytvořit křivku proměnné v období bez protiprávního jednání a křivku proměnné s protiprávním jednáním a zjistit tak orientační výši škody. Srovnávací hodnoty z této metody jsou přesnější než průměrné srovnávací hodnoty, neboť zohledňují ostatní vlivy nezávislé na protiprávním jednání.⁶⁰⁰

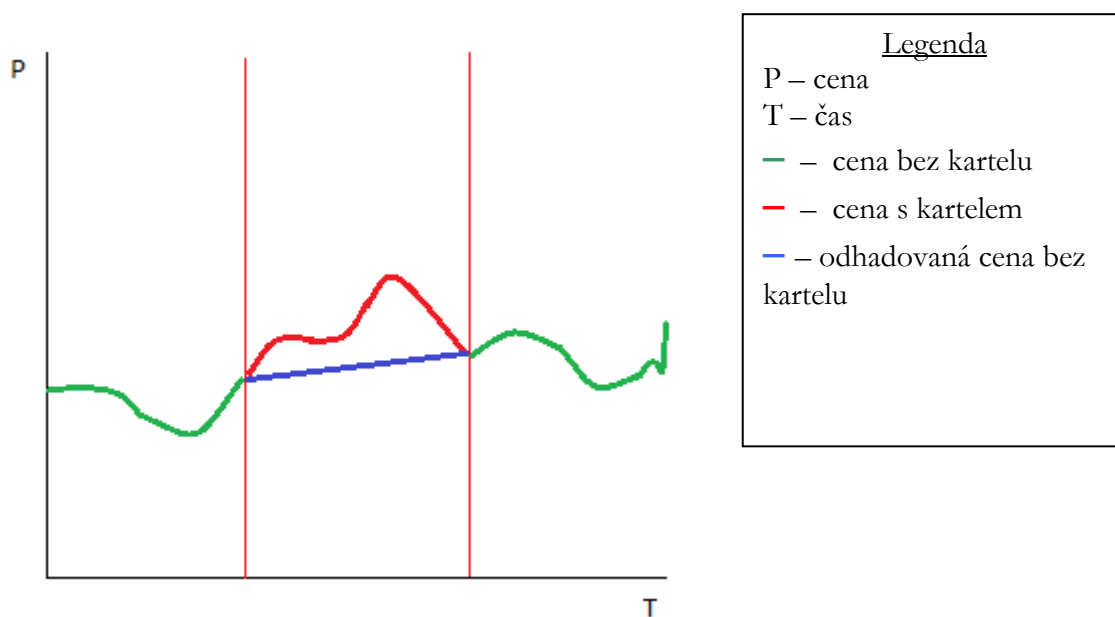
---

⁵⁹⁸ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 18

⁵⁹⁹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 24

⁶⁰⁰ HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 134, Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 25-26

Příklad jednoduché lineární interpolace je na obrázku níže.

Obr. č. 2 – zdroj: LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 171, vlastní zpracování

Volba postupu a srovnávací metody bude vždy záviset na právní úpravě dokazování, na skutkových okolnostech případu a na dostupnosti relevantních a kvalitních dat a informací. Pokud je totiž možné některou proměnnou nahradit například vyvratitelnou domněnkou⁶⁰¹ nebo fikcí, bude logicky efektivní zvolit metodu či postup, který s těmito proměnnými pracuje. Je také nutné zvážit, jak podrobné metody právní úprava vyžaduje k provedení odhadu výše škody. Ekonometrické modely (včetně regresního lineárního) totiž zpravidla vyžadují velké množství relevantních a přesných dat. To může být v některých případech obtížné a nákladné zajistit, čímž se může omezit aplikace zásady efektivity.⁶⁰²

Následuje výčet jednotlivých typů srovnávacích metod.

⁶⁰¹ dle čl. 17 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU se vychází z domněnky vzniku škody v případě porušení soutěžního práva EU ve formě kartelu

⁶⁰² HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 130, Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 34

9.2.1.1. Metoda srovnávacího období

Metoda srovnávacího období neboli metoda před, během a potom zkoumá a srovnává období před změnou, která proběhla v důsledku protiprávního jednání, po této změně či obě tato období. Volba časového období přitom spočívá na okolnostech případu, dostupnosti dat a právní úpravě dokazování. Je také nutné přihlídnout ke skutečnosti, že o počátku ovlivnění trhu protiprávním jednáním často panují pochybnosti a že i po ukončení protiprávního jednání může nadále docházet k deformaci trhu.⁶⁰³

Při aplikování této metody je nejhodnější použít data z období před i po protiprávním jednání. Ekonometrický model hypotetického vývoje proměnné (např. ceny či objemu produkce) poté vyplní mezeru mezi těmito obdobími. Výhodou srovnání s obdobími po protiprávním jednání je, že zahrnuje poslední období a data z tohoto období jsou aktuální. Je také možné lépe identifikovat datum ukončení protiprávního jednání (např. určité datum od rozhodnutí Komise). Nevýhodou ovšem je, že po určitou dobu trvá deformace trhu způsobená kartelem. Srovnání s obdobími před protiprávním jednáním je výhodné v tom, že trh v tomto období není ovlivněn kartelem. Problém je ovšem v určení data, kdy bylo protiprávní jednání zahájeno, a data z tohoto období mohou být obtížně dohledatelná a horší kvality.⁶⁰⁴

Ne všechny změny zkoumaných údajů jsou však důsledkem protiprávního jednání. Může například dojít ke změně tržních podmínek, změně cen výrobních faktorů, změně poptávky nezávislé na ceně atp., to vše musí být v rámci určení výše škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži zohledněno, jinak může dojít ke zkreslení výsledků.⁶⁰⁵ Tyto skutečnosti mohou být také využity jako případná obrana v soukromoprávním sporu o náhradu škody. S ohledem na tuto skutečnost je nutné v některých případech buď upravit údaje tak, aby byly zohledněny jiné příčiny změn mezi dvěma obdobími, nebo zvolit jiné časové období či jiný trh.

---

⁶⁰³ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 52,

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením súťažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 66, Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 19-20

⁶⁰⁴ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 54

⁶⁰⁵ HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 131

Stejně tak změny ceny při končícím kartelu by se měly brát s rezervou. Nelze vyloučit, že i po zániku kartelu bude docházet mezi bývalými účastníky kartelu ke koordinaci, či naopak dojde k cenové válce, která sníží cenu na úroveň, která by bez předchozí existence kartelu nebyla. Proto je použití údajů z tohoto období pro metodu srovnávacího období nevhodné.⁶⁰⁶

Účastníci kartelových dohod očekávající žaloby na náhradu škody také mohou udržovat zvýšení ceny i po ukončení kartelu z toho důvodu, že vědí, že v případě použití metody před, během a potom se bude mimo jiné vycházet i z ceny po ukončení kartelu. Z výše uvedených důvodů by se mělo především vycházet z období před a během existence kartelové dohody.⁶⁰⁷

K určení, zda byl trh protiprávním jednáním ovlivněn, nebo ne, lze dospět analýzou časových řad, tj. změny ekonomických ukazatelů v čase, za pomoci regresní analýzy. Tato metoda používá mnohonásobný regresní model, který odhaduje exogenní „dummy“ proměnnou, která určuje období, kdy se trh nacházel pod vlivem protiprávního jednání, a tudíž je podstatná i pro určení konečné výše škody. Tento model musí zahrnovat další proměnné, jakými jsou např. zvýšení vstupních cen, ceny komplementů, ceny substitutů. Pokud podstatné proměnné budou v modelu chybět, dojde nepochybně ke zkreslení prognózy ex post, tzn., že výpočet škody a její výše se bude oddalovat od teoretické výše skutečné škody.⁶⁰⁸

Dummy proměnnou lze přirovnat k datovému typu *boolean* používanému v programovacích jazycích. Může dosahovat pouze dvě binární hodnoty: 1 (*true*) a 0 (*false*). Hodnota 1 vyjadřuje přítomnost určitého jevu (v našem případě protiprávního jednání v rozporu s předpisy o hospodářské soutěži) a hodnota 0 naopak jeho absenci.

---

⁶⁰⁶ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 431, 435, Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 19

⁶⁰⁷ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 25-26

⁶⁰⁸ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 24-25

Přesto pokud zde jsou pochybnosti o tom, zda období před nebo po protiprávním jednání je protiprávním jednáním ovlivněné, či nikoliv, lze toto období využít vždy pro stanovení dolní minimální hranice škody.⁶⁰⁹

Důležitá je i volba srovnávaných údajů. V některých případech jsou souborné údaje (např. průměrná cena produktu na určitém trhu) reprezentativnější,⁶¹⁰ v jiném případě je vhodnější pouze vzít v potaz údaje týkající se konkrétního poškozeného, konkrétního účastníka kartelu nebo průměrné údaje subjektů, které mají podobné či shodné charakteristiky.

Výhodou metody srovnávacích období bezpochyby je, že se srovnává konkrétní trh postižený protiprávním jednáním s hypotetickým trhem bez tohoto protiprávního jednání. Nevýhodou je ovšem nejistota ohledně začátku a konce protiprávního jednání, začátku a konce ovlivnění trhu, a tudíž také nejistota ohledně toho, která období se mají srovnávat.⁶¹¹ Dalším problémem je, že nevysvětlitelné odchylky zjištěné v rámci této metody mohou být mylně považovány za důsledek protiprávního jednání, což může také zkreslit konečný výsledek určení výše škody.⁶¹²

Tato metoda se proto hodí pro homogenní trhy bez výrazných výkyvů tržních podmínek, na kterých fungoval pouze krátkodobý kartel.⁶¹³

9.2.1.2. Srovnávání geografických trhů

Další metoda využívá zjišťování údajů z jiného podobného zeměpisného trhu. Relevantní zeměpisný trh přitom zahrnuje oblast, ve které se dotyčné podniky účastní nabídky a poptávky výrobků nebo služeb, kde jsou podmínky hospodářské soutěže

---

⁶⁰⁹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 20

⁶¹⁰ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 171

⁶¹¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 431,

KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 48, 55

⁶¹² HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 133

⁶¹³ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůťažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 66

dostatečně stejnorodé a která může být odlišena od sousedních zeměpisných oblastí, v nichž jsou podmínky hospodářské soutěže odlišné.⁶¹⁴

Pozorují se buď údaje z celého zeměpisného trhu, nebo pouze údaje, které se týkají určitých účastníků. V některých případech je vhodné zvolit podobný podnik na jiném zeměpisném trhu, který má podobnou velikost, podobné výrobky, podobné zákazníky a podobné náklady.⁶¹⁵

Co se volby konkrétního trhu týče, je nejprve nutné ujasnit si, jaká oblast je protiprávním jednáním ovlivněna. Trhy, na kterých došlo k podobnému nebo stejnému protiprávnímu jednání, se pro tuto srovnávací metodu nehodí. Také sousední trhy mohou být ovlivněny protiprávním jednáním. Stále ovšem platí, že srovnáním s těmito trhy můžeme dospět k minimální hranici výše škody.⁶¹⁶

Ke srovnání zeměpisných trhů se používá průřezová analýza, která vychází, jak už bylo uvedeno výše, ze srovnání s podobným subjektem na podobném trhu, v jiné zeměpisné oblasti, který odpovídá podobné koncentraci, podobným technologiím, struktuře nákladů a podobné poptávce. Je trochu problematické najít takový srovnávaný trh, kde nedochází k uzavření kartelových dohod, neboť vzhledem k podobné struktuře tohoto trhu zde také existují tendence ke vzniku kartelů. Navíc vždy budou mezi srovnávanými trhy existovat drobné rozdíly např. ve mzdách, vstupních nákladech či poptávce, které se musí vzít v úvahu při konečném určení ceny, resp. výše škody. Modely průřezové analýzy obvykle nemají časovou dimenzi a vycházejí ze stejného období. Problémem této metody je najít srovnávací trh nevykazující kartelizaci. Výhodou této metody je, že určení období kartelu je pomocí endogenní proměnné.⁶¹⁷

Na druhovou stranu, pokud je geografický trh srovnatelný s trhem, na kterém došlo k jednání v rozporu se soutěžním právem EU, nelze vyloučit, že na srovnatelném trhu

---

⁶¹⁴ Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03), s. 2,

Rozsudek ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities, 85/76, EU:C:1979:36

⁶¹⁵ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobenéj porušením sůťažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 66,

Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 21

⁶¹⁶ *Ibidem*, s. 22

⁶¹⁷ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 437, MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 26-27

je podobná motivace k protiprávnímu jednání, resp. že ke stejnému protiprávnímu jednání došlo.⁶¹⁸

Z toho vyplývá, že rozdíl mezi metodou srovnávacího období a analýzou časových řad oproti srovnávání geografických trhů a průřezové analýze spočívá v tom, že časové hledisko ve srovnání geografických trhů a průřezové analýze je omezeno pouze na moment, ve kterém se analýza provádí. Jedná se ve své podstatě o takový „snímek“ údajů v určitém čase, který se porovná s podobným „snímkem“ vyhotoveným na jiném trhu.

9.2.1.3. Srovnávání výrobních trhů

Další metoda je značně podobná předchozí metodě srovnávání geografických trhů. Relevantní výrobní trhy zahrnují všechny výrobky a služby, které lze spotřebitelem s ohledem na své vlastnosti, cenu a účel použití vnímat jako substituty navzájem.⁶¹⁹

Postupy budou v případě této metody podobné jako v případě metody srovnávání geografických trhů. Kromě výše uvedeného je třeba zohlednit i způsob prodeje výrobků, počet soutěžitelů, náklady na výrobu výrobku a kupní sílu zákazníků na trhu. Je logické, že tržní charakteristiky dvou srovnatelných výrobků budou podobné na jednom zeměpisném trhu, nelze ovšem ani vyloučit použití ke srovnání i výrobek z jiného zeměpisného trhu.⁶²⁰

9.2.1.4. Rozdílová metoda (analýza panelových dat)

Tato metoda využívá kombinace metody před, během a potom a metody geografického a výrobního srovnání. Spočívá v porovnání vývoje jedné proměnné (např. ceny výrobku nebo služby) na trhu ovlivněném protiprávním jednáním během určitého období s vývojem stejné proměnné (cena podobného nebo stejného výrobku nebo služby) během stejného období na jiném zeměpisném nebo výrobním trhu, který není protiprávním jednáním ovlivněn. Tato metoda vylučuje faktory, které ovlivnily jak trh

---

⁶¹⁸ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 438

⁶¹⁹ Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03), s. 2

⁶²⁰ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením súťažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 66,

Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 23

s protiprávním jednáním, tak srovnávací trh. Je tak možné oddělit účinky protiprávního jednání od ostatních vlivů (např. shodné náklady výroby pro oba trhy (cena výrobní suroviny)) na změnu proměnné, které ovlivňují oba trhy.⁶²¹

Zároveň není vyloučena ani možnost srovnání s více srovnatelnými trhy, což nepochybně zvýší eliminaci nerelevantních vlivů na sledované proměnné. Na druhou stranu srovnání s více trhy bude nepochybně náročné na množství disponibilních relevantních údajů, které jsou k rozdílové metodě třeba.

Z výše uvedeného tudíž vyplývá, že se jedná o kombinaci analýzy časových řad a průřezové analýzy, kdy se srovnávají průměrné ceny více trhů a mohou být přidány další faktory za použití regresní analýzy. Používají se dvě *dummy* proměnné. Jedna pro trh ovlivněný protiprávním jednáním a druhá pro období trvání kartelu. Na základě těchto dvou *dummy* proměnných se určí interakční koeficient, z kterého se následně odhadne přírůstek ceny způsobený kartelem. Výhodou rozdílové analýzy je, že s ohledem na množství proměnných a kombinaci metod je přesnější než jednoduchá analýza časových řad. Problémem a nevýhodou rozdílové metody často bývá nedostatek dat pro časové srovnání mezi jednotlivými geografickými trhy, neboť najít vhodný podobný trh s podobným produktem a nezasazený kartelizací je obtížné.⁶²²

I zde platí, že pokud by soud, resp. v praxi pravděpodobně především znalec, neměl dostatek údajů pro provedení rozdílové analýzy, je možno vycházet z jednodušších srovnávacích metod, které mohou stanovit alespoň minimální spodní hranici výše škody.

9.2.2. Regresní analýza

Při popisu výše uvedených srovnávacích metod jsem zmínil regresní analýzu, která také napomáhá při odhadu výše škody způsobené porušením právních předpisů o ochraně hospodářské soutěže.

Regresní analýza je statistická metoda, která se zabývá mírou ovlivnění (korelace) vysvětlované (závislé, ovlivněné, endogenní) vysvětlujícími (nezávislémi, ovlivňujícími,

---

⁶²¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 438-439, Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 23

⁶²² ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 439, MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 27

exogenními) proměnnými. To znamená, že tato metoda může určit, jaký konkrétní vliv mají jednotlivé exogenní proměnné na hodnotu endogenní proměnné. Na základě regresní analýzy se vytvářejí regresní modely, které umožňují prognózu vývoje veličiny na základě vstupů (exogenních proměnných).

Tato metoda tedy může izolovat ze všech faktorů ovlivňujících např. výši ceny ty, které souvisí s protiprávním jednáním, a určit, jakým způsobem se podílí na rozdílu mezi cenou v období protiprávního jednání a cenou na srovnávacím trhu nebo v jiném srovnávacím období. K tomu, aby měla tato metoda určitou přesnost, je ovšem nutné mít dostatek srovnávacích údajů, a to buď z časových řad vývoje údajů na trhu, nebo údaje v jednom okamžiku týkající se více srovnávacích trhů (podniků, výrobků), popřípadě kombinace obojího, tj. pozorování údajů týkajících se více srovnávacích trhů (podniků, výrobků) v různých časových obdobích.⁶²³

Jsou dva hlavní způsoby, jak použít regresní analýzu k odhadu výše škody. Pro sestavení regresní rovnice lze použít pouze data z období (trhu) bez protiprávního jednání. Takovouto rovnici lze využít k prognóze vlivu na proměnnou během období s protiprávním jednáním na základě vzorce identifikovaného mimo toto období. Výhodou této metody je, že lze zvolit regresní model založený pouze na údajích z období (trhu) bez protiprávního jednání. Pokud se použijí i data z období (trhu) s protiprávním jednáním, účinek protiprávního jednání se do regresní rovnice zahrne prostřednictvím *dummy* proměnné vyjadřující přítomnost nebo nepřítomnost protiprávního jednání. Tato metoda může být přesnější za situace, kdy jsou omezená data z období (trhu) bez protiprávního jednání. V praxi je ovšem vhodné použít kombinaci obou metod.⁶²⁴

K provedení regresní analýzy a sestavení přesných regresních modelů je nutné mít k dispozici co největší množství relevantních dat, která mají vliv na hodnotu zkoumaných proměnných, neboť množství dat zvyšuje přesnost této metody. Dále je dobré orientovat se ve zkoumaném odvětví (na zkoumaném trhu), aby bylo možno na základě znalostí odvětví (trhu) správně formulovat faktory (proměnné), které ovlivňují zkoumaný údaj. Tyto

---

⁶²³ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 27

⁶²⁴ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 27-28,

LIANOS, I., GENAKOS, CH. *Econometric Evidence in EU competition law: an empirical and theoretical analysis*, Centre for Law, Economics and Society, Faculty of Law, University College London, 2012. [Citováno 26. 7. 2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2243711_code565608.pdf?abstractid=2184563&miri d=1, s. 7

znalosti jsou také nutné k vysvětlení a eliminování neobvyklých mimořádných hodnot vstupních dat.⁶²⁵

Také je nutné připustit si, že vždy se jedná o odhad a proto je vhodné nevyjadřovat výsledek odhadu pomocí jednoho čísla, ale pomocí intervalu spolehlivosti s vysokou mírou statistické pravděpodobnosti, že se odhad bude nacházet v tomto intervalu. Další ověření regresního modelu lze prostřednictvím kontroly statistické významnosti, tj. ověření, zda jsou výsledky založené na náhodě, nebo na korelačních vztazích mezi proměnnými. K tomu se používá tzv. nulová hypotéza, tj. hypotéza stavu, o kterém jsme přesvědčeni, že nemůže nastat (např. protiprávní jednání nemá vliv na cenu). Výsledek je statisticky významný, pokud je nulová hypotéza odmítnuta s co největší pravděpodobností. Statistická významnost také stoupá s rozsahem zkoumaných dat. V ekonomické vědě je ustálenou praxí, že za výsledky statisticky významné se považují výsledky s pravděpodobností 95 %. Je ovšem na soudu, jak vysokou pravděpodobnost bude považovat za dostatečnou pro své rozhodnutí.⁶²⁶

Konečně je také nutné regresní model ověřit i ekonomicky, tj. zda závěry z něj vyvozené nejsou zcela v rozporu s ekonomickou teorií.

9.2.3. Simulované srovnávací trhy

Simulace srovnávacích trhů se využívá v případě, že analýza časových řad není vhodná a nelze najít dostatečně vypovídací geografický srovnávací trh. Proto byly vyvinuty simulované trhy, které mohou produkovat výsledky nutné ke srovnání. Tyto modely mohou být monopolistické, oligopolistické i s ideální hospodářskou soutěží.⁶²⁷

Podle produktu, který je předmětem kartelové dohody, parametrů soutěže a alokačního mechanismu je možné použít standardizované oligopolní modely umělých trhů s homogenním, nebo diferenciováním zbožím a množstevní soutěží (Cournotovy modely), modely s diferenciováním zbožím a cenovou soutěží (Bertrandovy modely) nebo

---

⁶²⁵ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 31-32,

⁶²⁶ *Ibidem*, s. 31-33

⁶²⁷ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 35

model založený na chování lidí na aukcích, který bude obsahovat parametry srovnávaného trhu jako například: bariéry vstupu, omezení rozsahu a kolísání poptávky.⁶²⁸

Bertrandův oligopolní model trhu má malý počet firem a vysoké překážky vstupu. Podniky soutěží výši ceny na základě svých domněnek o výši ceny stanovené konkurencí. V tomto modelu ceny rostou s diferenciací výrobků. Cournotův oligopolní model trhu má také malý počet firem a vysoké překážky vstupu, ale konkurenti soutěží na rozdíl od Bertrandova modelu v množství produkce. Dále existují různé varianty těchto typů modelů. Na základě těchto modelů lze vytvořit simulovaný model, který obsahuje faktory ovlivňující nabídku na trhu bez protiprávního jednání (např. způsob soutěže, nákladová struktura) a faktory ovlivňující poptávku (např. elasticita). Některé z proměnných modelů mohou být dosazeny na základě pozorování, jiné na základě výpočtu.⁶²⁹

Model umělého trhu poté umožní simulovat žádané tržní výstupy jako cenu a množství produkce v případě neexistence kartelové dohody.

Předpokladem použití této metody bude dostatek dat s dobrou vypovídací schopností. Problém je při určování míry koordinace mezi účastníky kartelové dohody. V případě maximální koordinace bude cena určena tak, aby kartel dosahoval maximálního zisku. Ovšem některé externí důvody, jako např. pokus nového konkurenta o vstup na trh, mohou mít za následek snížení ceny, a je tedy nutné zohlednit, do jaké míry byla tato cena snížena pod cenu dosaženou za stavu maximální koordinace. Další problém této metody spočívá při určení ceny na trhu bez kartelové dohody, kdy je potřeba zohlednit možnost existence nízké konkurence mezi soutěžiteli.⁶³⁰

9.2.4. Nákladově orientované metody

Cenu na trhu bez protiprávního jednání pro srovnávací scénář lze zjistit i pomocí nákladově orientovaných metod. Princip těchto metod spočívá v tom, že k jednotkovým

---

⁶²⁸ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 440-441
MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 28-29

⁶²⁹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 35

⁶³⁰ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s.441-442,
MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 28-29

nákladům produkce se přidává tzv. přiměřená marže. Následně dochází ke srovnání skutečné ceny na trhu s protiprávním jednáním a ceny s přiměřenou marží na trhu bez protiprávního jednání.⁶³¹

V případě více produktů je třeba diverzifikovat variabilní náklady na jednotku jednotlivých druhů produkcí, k čemuž nemusí být vždy dostatek informací. Pokud jsou k dispozici náklady z účetního hlediska, které se mohou od skutečných nákladů lišit, je nutné z nich nákladovou metodou vyextrahovat náklady ekonomické.⁶³²

Přiměřená marže může být odvozena na základě výše uvedených metod. Lze ji získat z informací o maržích u podobných výrobků, podobných podniků a na podobných zeměpisných trzích bez protiprávního jednání, popřípadě z informací o maržích výrobku stejného podniku před obdobím, kdy k protiprávnímu jednání došlo. Stejně tak lze hodnotu přiměřené marže získat na základě srovnání se simulovanými trhy.⁶³³

Pokud má podnik během protiprávního jednání vyšší náklady než v období bez protiprávního jednání, je možné, že je to z důvodu nedostatečné konkurence, jejímž důsledkem může být snížená efektivita produkce. Dalším důvodem může být řízené omezení produkce, které může mít za následek omezení úspor z rozsahu, což také zvyšuje celkové výrobní náklady. V těchto případech je vhodné o tyto efekty náklady eliminovat, aby se dosáhlo přesnějšího srovnání. I bez této eliminace je možné získané údaje využít pro určení minimální hranice navýšení ceny způsobeného protiprávním jednáním.⁶³⁴

---

⁶³¹ KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 66,

Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 37-38, KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 72

⁶³² Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 38

⁶³³ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 27-28

⁶³⁴ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 38, KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 72

Pokud jsou příjmy soutěžitele z důvodu vylučovacích praktik dominanty (např. predátorských cen) nižší než jeho náklady, je možné dovodit, že část škody způsobené soutěžiteli představuje rozdíl mezi náklady a příjmy soutěžitele.⁶³⁵

Při analýze nákladů je nutné zohlednit úspory z rozsahu, změny v nákladech z důvodu technologického vývoje a jaká část nákladů je na produkt alokována v případě, že podnik vyrábí více výrobků.⁶³⁶

9.2.5. Ziskově orientované metody

Co se ziskovosti týče, vzhledem k tomu, že při kartelových dohodách dochází k přesunu bohatství od odběratelů k účastníkům kartelu, tj. ziskovost kartelu se zvyšuje na úkor odběratelů, lze ziskovost použít jako jedno z kritérií pro určení výše škody způsobené kartelovou dohodou.

Ziskovost lze měřit na základě finanční analýzy pomocí vnitřní výnosové míry (*internal rate of return* – IRR) a čisté současné hodnoty peněžních toků (*net present value*) NPV, kteréžto veličiny zkoumají výnosnost investice po určité období. Z těchto proměnných vychází model oceňování kapitálových aktiv (*capital asset pricing model* – CAPM), který vychází z myšlenky, že výnos aktiva je určen podle relativního příspěví rizika tohoto aktiva k riziku celého tržního portfolia. Pomocí tohoto modelu lze zjistit náklady na vlastní kapitál. Pokud by nemělo dojít k porušení soutěžního práva, měly by příjmy z aktiva tyto náklady pokrýt. Dále lze ke zjištění ziskovosti využít výnosnosti zapojeného kapitálu (*return on capital employed* – ROCE), která se vypočítá tak, že se podělí zisk před úroky a zdaněním (*earnings before interest and tax* – EBIT) rozdílem aktiv, krátkodobých závazků a dlouhodobých průměrných mezních (přírůstkových) nákladů.⁶³⁷

---

⁶³⁵ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 66

⁶³⁶ LIANOS, I., GENAKOS, CH. *Econometric Evidence in EU competition law: an empirical and theoretical analysis*, Centre for Law, Economics and Society, Faculty of Law, University College London, 2012. [Citováno 26. 7. 2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2243711_code565608.pdf?abstractid=2184563&mirid=1, s. 24-25

⁶³⁷ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, 442-443, MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7. 9. 2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 28-29,

KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 68-70

I v případě těchto metod se vytváří hypotetický srovnávací scénář, který posuzuje ziskovost poškozeného podniku v případě, že by k protiprávnímu jednání nedošlo. Proto i zde je možno využít výše uvedené srovnávací metody.⁶³⁸

K tomu si dovoluji podotknout, že ukazatele ziskovosti zjištěné na základě technické finanční analýzy účetních výkazů v České republice nemusí mít dostatečnou vypovídací hodnotu. Zisk neboli hospodářský výsledek je v českém účetnictví definován jako rozdíl mezi výnosy a náklady. Výnosy se v České republice ovšem nepovažují za čisté příjmy (ne všechny faktury jsou uhrazeny), dochází k časovému nesouladu mezi zaúčtováním výnosů a příjmů a odpisy, které jsou zahrnuty v tržní ceně, nejsou plným zdrojem reprodukce, neboť většinou nedochází k prodeji celé produkce podniku. Tyto skutečnosti je při zjišťování hypotetického scénáře nutné také zohlednit.

Na základě finanční analýzy a pomocí srovnávacích metod lze tak zjistit pokles finanční výkonnosti poškozených subjektů a zvýšení finanční výkonnosti protiprávně jednajícího podniku v důsledku protiprávního jednání. V případě vylučovacích praktik lze zjistit i dočasné snížení finanční výkonnosti dominanta předtím, než se zbaví konkurence. Lze proto také srovnávat skutečnou finanční výkonnost dominanta s výkonností, které by dosahoval za předpokladu, že by neprovedl vylučovací jednání.⁶³⁹

9.3. Kvantifikace škody způsobené zneužitím dominantního postavení na trhu

Monopol je situace, kdy je na trhu jeden podnik, který si může libovolně určovat cenu. Mezi základní příčiny vzniku monopolu patří úspory z rozsahu, bariéry vstupu na trh a státní regulace. Monopol vede k tomu, že podnik není dostatečně motivován ke snižování průměrných nákladů. Monopol nabízí menší objem produktů za vyšší cenu než v případě fungující soutěže. Znakem monopolu je tak alokační neefektivnost, kdy část přebytku spotřebitele je změněna na část zisku nad přiměřenou míru zisku monopolisty a část užítku se zcela ztrácí a zvyšuje se tak ztráta mrtvé váhy. Dalším znakem a faktorem zvyšujícím ztrátu mrtvé váhy je vnitřní X-inefektivnost monopolu, která se projevuje vysokými platy a zbytečně vysokým počtem zaměstnanců. Dalším negativem monopolu je také tzv.

---

⁶³⁸ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 40

⁶³⁹ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 63

dobývání renty, kdy monopolista alokuje zdroje na bránění monopolistické pozice, zatímco konkurence alokuje zdroje na její dobývání.⁶⁴⁰

Dominantní postavení není synonymum monopolu. Dominantní postavení je možnost podniku chovat se při určitém tržním podílu (nikoli 100 %) na trhu nezávisle na ostatních spotřebitelích a soutěžitelích.

Při určování výše škody způsobené zneužívajícími praktikami je nutné přihlídnout ke skutečnosti, že mohou mít i pozitivní efekt na konečného spotřebitele. Např. v případě predátorských cen se při zavádění strategie projevuje pozitivní dopad na spotřebitele poklesem ceny.⁶⁴¹

Také vázání produktů může vést k redukci transakčních nákladů pro spotřebitele. S ohledem na výše uvedené pozitivní vlivy je v těchto případech složitější určit výši škody než v případě kartelových dohod. Výše škody se také jako v případě kartelových dohod může lišit u jednotlivých subjektů hodnotového řetězce.⁶⁴²

9.3.1. Stanovení tržní síly

V posuzování dominantního postavení jsou ekonometrické důkazy používány především k definici relevantního trhu. Existence dominantního postavení vyplývá sice z více faktorů (např. vztahy mezi podíly na trhu podniků, technologický náskok před ostatními podniky, existence rozvinuté prodejní sítě), nicméně jedním z nejdůležitějších je právě podíl na relevantním trhu. Velmi vysoké podíly na trhu jsou obecně považovány za důkaz o existenci dominantního postavení.⁶⁴³

Má se za to, že dominance zde není v případě, že podíl podniku na relevantním trhu je nižší než 40 %.⁶⁴⁴ V případě, že je podíl podniku na relevantním trhu vyšší než 80 % platí silná domněnka dominance.⁶⁴⁵

---

⁶⁴⁰ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 155-157

⁶⁴¹ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 202

⁶⁴² ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 425, MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 21-22

⁶⁴³ Rozsudek ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities, 85/76, EU:C:1979:36

⁶⁴⁴ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 14

Míra tržní síly je pak další veličina, která má vliv na posouzení existence dominance podniku na relevantním trhu. Pokud je totiž podnik dostatečně silný, může se chovat nezávisle na svých spotřebitelích a soutěžitelích a může tak dosáhnout dominance a případně ji zneužít.⁶⁴⁶

Pro určení tržní síly se používá převážně nepřímý strukturální přístup, popřípadě přímé kvantitativní metody. Při použití strukturální analýzy je nejprve nutné zjistit relevantní trh, jeho strukturu a tržní podíl podniků a jeho vývoj v čase. Další faktory ovlivňující tržní sílu jsou např. charakteristiky konkurence, bariéry vstupu na trh, kupní síla odběratelů, inovace v rámci trhu a tržní regulace.⁶⁴⁷

V případě nízkých bariér vstupu je nepravděpodobné, že by jeden z podniků získal významnou tržní sílu odpovídající dominanci. Bariéry se dělí na strukturální (např. úspory z rozsahu, technologická výhoda) a strategické, které podnik vytváří proti konkurenci (např. exkluzivní dohody, predátorské ceny).⁶⁴⁸

Mezi přímé kvantitativní metody analýzy tržní síly patří např. Lernerův index. Metoda Lernerova indexu vychází ze základní premisy elasticity, že pouze v případě nízké elasticity poptávky má podnik dostatečnou tržní sílu na to, aby dlouhodoběji zvýšil své ceny a byl stále v zisku. Lernerův index se vypočítá tak, že od ceny (P) se odečtou mezní náklady (MC) a celkový výsledek se vydělí cenou $((P-MC)/P)$. Lernerův index se pohybuje v rozmezí 0-1, pokud se blíží k 1, je tržní síla podniku vyšší. Z výše uvedeného lze dovodit, že čím je rozdíl mezi mezními náklady a cenou vyšší, tím je vyšší tržní síla podniku. Dále pak platí, že Lernerův index $((P-MC)/P) = -1/e$, kdy e je elasticita poptávky. Lernerův index tak lze zjistit i z elasticity poptávky.⁶⁴⁹

9.3.2. Kvantifikace škody způsobené vylučovacími praktikami

Vylučovací praktiky mohou být způsobeny protiprávním jednáním jak podle ustanovení čl. 101 SFEU, tak protiprávním jednáním podle čl. 102 SFEU. Vylučovacími

---

Rozsudek ze dne 3. července 1991, AKZO Chemie BV v Commission of the European Communities, C-62/86, EU:C:1991:286, bod 59-60

⁶⁴⁵ Rozsudek ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities, 85/76, EU:C:1979:36

⁶⁴⁶ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 72-73

⁶⁴⁷ *Ibidem*, s. 72-80

⁶⁴⁸ *Ibidem*, s. 80-82

⁶⁴⁹ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 83-85

praktikami podniky protiprávním jednáním udržují, nebo zlepšují svou pozici na trhu a vytlačují z trhu ostatní konkurenty, nebo omezují vstup nových konkurentů na trh.⁶⁵⁰

Prvním krokem při aplikaci ustanovení čl. 102 je posouzení, zda má podnik dominantní postavení, a posouzení jeho tržní síly. Podnik, který je schopen dlouhodobě zvyšovat ceny nad konkurenční úroveň, nečelí dostatečně konkurenci a může být považován za podnik s dominantním postavením. Přitom je nutné přihlídnout ke struktuře soutěže na trhu, zejména k postavení podniku a aktuálních konkurentů na trhu, možnosti vstupu nových potenciálních konkurentů (zohlednění překážek vstupu na trh) a k vyjednávací síle zákazníků.⁶⁵¹

Dále je nutné se zabývat otázkou, zda nedochází k uzavření trhu, které má za následek narušení hospodářské soutěže v neprospěch spotřebitelů ve formě vyšší ceny, omezování kvality nebo výběru zboží. Při posouzení, zda k takovému zneužití došlo, je nutné přihlídnout k tržní síle podniku, k podmínkám na relevantním trhu (např. podmínky vstupu a expanze, úspory z rozsahu), k postavení konkurentů, postavení zákazníků či dodavatelů, k rozsahu jednání (délka, pravidelnost), ke změně tržního podílu podniku a jeho konkurentů v důsledku jednání a k případným důkazům o interní vylučovací strategii podniku.⁶⁵²

Pokud je dominance potvrzena, je na místě posoudit, zda došlo k jejímu zneužití, resp. zda došlo k poškození soutěže, a nikoli slabších soutěžitelů. Je tedy nutné rozlišovat mezi škodlivým vyloučením z trhu v důsledku zneužití dominantního postavení a vyloučením konkurenta z trhu v důsledku jeho vlastní neefektivity, resp. v důsledku toho, že je pro spotřebitele méně zajímavý z hlediska ceny, výběru, kvality nebo inovací.⁶⁵³

Komise tedy zasáhne pouze tehdy, pokud chování narušuje soutěž takovým způsobem, že uzavírá trh i pro stejně výkonné soutěžitele.⁶⁵⁴ Za tímto účelem Komise posoudí, zda dominantní podnik stanovuje nižší ceny, než má náklady. Pokud nejsou tyto údaje k dispozici, je možné použít údaje konkurentů. Referenčními hodnotami pro porovnání nákladů jsou průměrné eliminovatelné náklady a dlouhodobé průměrné mezní

---

⁶⁵⁰ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 404

⁶⁵¹ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 9-18

⁶⁵² *Ibidem*, bod 20

⁶⁵³ Rozsudek ze dne 27. března 2012, *Post Danmark A/S v Konkurrencerådet*, C-209/10, EU:C:2012:172, bod 21-22

⁶⁵⁴ Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02), bod 23

náklady. Dlouhodobé průměrné mezní náklady jsou zpravidla vyšší než průměrné eliminovatelné náklady, neboť zahrnují i fixní náklady. Nejsou-li pokryty dlouhodobé eliminovatelné náklady, naznačuje to, že dominantní podnik obětuje zisky. Nejsou-li pokryty dlouhodobé průměrné mezní náklady, naznačuje to, že se dominantnímu podniku nevracejí ani fixní náklady, což může vést k uzavření trhu pro konkurenci.⁶⁵⁵

Dominantní podnik může své jednání ospravedlnit tím, že prokáže, že jeho chování je objektivně nutné (např. z důvodu ochrany zdraví, bezpečnosti) nebo zvyšuje efektivnost, která převažuje nad protisoutěžními negativy pro spotřebitele a nevylučuje hospodářskou soutěž.⁶⁵⁶

Pro zjištění, zda došlo v důsledku vylučovacích praktik k narušení hospodářské soutěže, slouží následující testy: test spotřebitelského blahobytu (test vyvažování efektů, test disproportionality), test žádného ekonomického smyslu, test obětování zisku a test stejně efektivního soutěžitele (test cenově-nákladový). V rámci testu spotřebitelského blahobytu se zkoumá, zda došlo k narušení zájmů spotřebitelů (zvýšení cen, omezení výroby, snížení kvality). Test obětování zisku spočívá v kontrole, zda dominantní podnik neaplikuje predátorské ceny a nevzdává se tak zisku za účelem eliminace konkurence do budoucna. Test absence ekonomického smyslu zkoumá, zda jednání dominanta má ekonomický smysl, nebo má pouze účel narušit soutěž. Konečně test efektivního soutěžitele, který aplikuje i Komise, spočívá v porovnání ceny a nákladů na produkt. V případě, že náklady jsou vyšší, má se za to, že praktika je protisoutěžní, neboť stejně výkonný soutěžitel by nebyl schopen za těchto cen dominantovi konkurovat.⁶⁵⁷

Další otázkou v případě vylučovacích praktik je, zda je pro ověření zneužití dominantního postavení nutné prokázat náhradu ztrát, resp. zda je nutné prokázat, že investice podniku v podobě nepřiměřeně nízkých cen a ztráty na zisku byla po eliminaci konkurence a navýšení zisku nahrazena. Soudní dvůr dovodil, že toto prokázání nutné není,

---

⁶⁵⁵ *Ibidem*, bod 26

⁶⁵⁶ Bod 28-31 Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02),

NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 164-165,

LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 199-200

⁶⁵⁷ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 165-172

pokud z ostatních okolností případů vyplývá snížení ceny bez jiného racionálního odůvodnění, než že k němu došlo za účelem vyloučení konkurence.⁶⁵⁸

Po ověření, že došlo ke zneužití dominantního postavení v podobě vylučovacích praktik, lze přistoupit ke kvantifikaci škody. Snížená konkurence v důsledku vylučovacích praktik má za následek zvýšené ceny, snižování kvality zboží a nedostatek inovací. Poškození konkurenti mohou mít vyšší náklady, mohou si účtovat nižší cenu nebo vyrobit menší množství. Zároveň u nich dochází k ušlému zisku. Vylučovací praktiky mohou z počátku mít negativní vliv na samotného protiprávně jednajícího, jako například v případě, kdy podnik nastaví predátorské ceny, omezí dodávky zboží nebo poskytne slevy, a dočasně si tak sníží tržby a zisk.⁶⁵⁹

V případě vylučovacích praktik se strategie společnosti mění v souvislosti se změnou trhu. Například poté, co se pomocí predátorských cen podaří společnosti zlikvidovat konkurenty na trhu, dochází k značnému omezení nebo i vyloučení hospodářské soutěže a nový trh tak potřebuje novou strategii.⁶⁶⁰

Dočasné ztráty na úkor vylučovacích praktik jsou investicí do budoucna, neboť po vytlačení konkurenta nebo zabránění jeho vstupu na trh může protiprávně jednající podnik nasadit ceny vyšší, než jaké by mohl požadovat za dokonalé hospodářské soutěže. Zvýší si tak protiprávně zisk na úkor zákazníků a ostatních soutěžitelů.⁶⁶¹

Pro určení škody způsobené vylučovacími praktikami je možné použít srovnávací metody,⁶⁶² ziskově orientované metody⁶⁶³ či nákladově orientované metody.⁶⁶⁴

---

⁶⁵⁸ Rozsudek ze dne 6. října 1994, Tetra Pak International SA v Commission of the European Communities, T-83/91, EU:T:1994:246, bod 200

⁶⁵⁹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 55

⁶⁶⁰ MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7. 9. 2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 22

⁶⁶¹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 56, ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 425, MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7.9.2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 21-22

⁶⁶² Blíže kapitola 9. 2. 1

⁶⁶³ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 58, Blíže kapitola 9. 2. 5

Co se metody srovnávání geografických či produktových trhů týče, bude obvykle obtížné najít podobný trh s podobným dominantem a s podobným protiprávním jednáním, neboť je nutné, aby srovnávací trh měl podobnou koncentraci, podobnou nákladovou strukturu a podobné poptávkové podmínky, což je vzácné. Stejně tak bude obtížné vytvářet hypotetický scénář vývoje trhu bez vázaných prodejů. S ohledem na tuto skutečnost bude nutné v některých případech využívat metody simulovaných trhů.⁶⁶⁵

9.3.2.1. Kvantifikace ušlého zisku způsobeného vylučovacími praktikami ostatním soutěžitelům na trhu

Pro určení výše škody způsobené vylučovacími praktikami konkurentovi může být relevantní srovnání finančních výsledků podniku, který nepůsobí na trhu ovlivněném protiprávním jednáním. Nelze vyloučit ani srovnání s podnikem na stejném trhu, který není vylučovacími praktikami dotčen. Ten ale může nepřímo benefitovat z omezení přístupu na trh poškozeného konkurenta, proto je přesnější použít ke srovnání podnik na jiném trhu. Stejně tak pokud společnost vyrábí jeden výrobek a je jí bráněno vstoupit na trh, lze použít pro určení výše škody srovnání ziskové marže z výrobku na trhu ovlivněném protiprávním jednáním se ziskovou marží z jiného výrobku vyráběného podobným podnikem na podobném výrobním trhu.⁶⁶⁶

Je také možné srovnávat zisk stejného podniku v období, kdy nedocházelo k vylučovacím praktikám, se ziskem v období, kdy docházelo k vylučovacím praktikám, a případně i se ziskem v období, kdy došlo k vyloučení z trhu.⁶⁶⁷

Soutěžitel může utrpět vylučovacími praktikami škodu, která může spočívat ve zvýšených nákladech (např. zvýšení nákladů na výrobní faktory, nákladů na marketing) a ve sníženém příjmu, způsobeném snížením ceny výrobku či snížením objemu prodeje, ke kterým dojde v reakci na vylučovací praktiky. Tato škoda se projeví buď ve sníženém zisku, nebo ve zvýšení ztráty soutěžitele. Odhad ztráty na zisku musí zohlednit i skutečnost, že v důsledku sníženého prodeje nedochází ke vzniku tak vysokých nákladů na výrobu, jak

---

⁶⁶⁴ *Ibidem*, s. 38,

Blíže kapitola 9. 2. 4

⁶⁶⁵ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 445-446, 450

⁶⁶⁶ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 21-22

⁶⁶⁷ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 204

by tomu bylo, kdyby poptávka zákazníka nebyla jednáním dominantního podniku deformována. Na odhad ztraceného zisku budou proto mít vliv i proměnné jako ztráta objemu prodeje, ztráta zákazníků a ztráta podílu na trhu.⁶⁶⁸

Ušlý zisk konkurentů může vycházet z nižších příjmů z důvodu menšího množství, které je schopen konkurent (např. kvůli predátorským cenám) prodat nebo z vyšších nákladů, neboť protiprávním jednáním může dojít i ke zvýšení ceny výrobního faktoru. To má za následek zmenšování tržního podílu poškozených soutěžitelů, což může skončit jejich vyloučením z trhu nebo zabráněním vstupu nového soutěžitele. Ihned poté, nebo po určité době může dojít ke vzniku škod v podobě vyšší ceny (zisku protiprávně jednajícího), ztráty kvality a ztráty možnosti volby zákazníka. K tomu může dojít i v průběhu protiprávního jednání za předpokladu, že konkurence je již obecně na trhu dostatečně slabá.⁶⁶⁹

Pro určení výše ušlého zisku konkurenta je nutné opět zjistit hypotetický srovnávací scénář, jakého zisku by soutěžitel dosahoval za předpokladu, že by k protiprávnímu vylučovacímu jednání nedošlo. Zisk je tvořen rozdílem mezi příjmy a náklady. Srovnat lze tudíž i hypotetický příjem či hypotetické náklady. U hypotetických příjmů je nutné zohlednit skutečnost, že v případě, že by protiprávního jednání nebylo, došlo by ke zvýšení výroby, které by znamenalo vyšší náklady pro konkurenta. Dále je nutné zohlednit, že se nemusí tržní podíl poškozeného soutěžitele v důsledku vylučovacích praktik zmenšit, ani že mu přestane růst zisk. Podstatná je pořád skutečnost, že poškozený podnik by za předpokladu neexistence protiprávního jednání měl zisk vyšší.⁶⁷⁰

Následně je možné srovnat skutečné příjmy a hypotetické příjmy a zjistit tak ušlé příjmy. Od těch je pak možné odečíst náklady, které byly ušetřeny v důsledku nižšího objemu produkce poškozeného soutěžitele. Tento způsob určení ušlého zisku tudíž nevyžaduje zjišťování hypotetických celkových nákladů.⁶⁷¹

Další možnost určení ušlého zisku spočívá v určení průměrné ziskové marže na výrobek a vynásobení této marže počtem výrobků, které nebyly prodány v důsledku protiprávního jednání. Tento zjednodušený postup ovšem nemusí zohledňovat,

---

⁶⁶⁸ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 22-23

⁶⁶⁹ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 56

⁶⁷⁰ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 57

⁶⁷¹ *Ibidem*, s. 57

že ke snížení marže může dojít i z jiných důvodů (např. snížením poptávky, zvýšením ceny výrobního faktoru) než z vylučovací praktiky. Na druhou stranu tento postup zahrnuje odečtení nákladů, které společnosti kvůli protiprávnímu jednání nevznikly.⁶⁷²

Vzhledem k tomu, že vytvoření hypotetického scénáře může být s ohledem na nedostatek údajů někdy obtížné, nelze vyloučit ani částečnou kvantifikaci ušlého zisku z nákladů vynaložených v reakci na protiprávní jednání (např. nákladů na marketing, nákladů na vstup na trh, z kterého byl soutěžitel vyloučen) nebo z nepřiměřených částek v případě stlačování marží nebo cenové diskriminace. To může sloužit k určení dolní minimální hranice škody.⁶⁷³

Další ušlý zisk ovšem vzniká podniku i po vyloučení z trhu, kdy soutěžitel v důsledku protiprávního jednání nemůže na trh vstoupit. Je otázka, dokdy může konkurent takový ušlý zisk po protiprávně jednajícím konkurentovi požadovat. Obecně platí zásada, že se rozhoduje o nároku ke dni rozhodnutí, bude ovšem záležet na právních úpravách členských států, zda nebude možné nárokovat i ušlý zisk po dni rozhodnutí do budoucna. Podle mého názoru by měl být tento nárok omezen v souladu s ustanovením čl. 3 směrnice č. 2014/104/EU, tak aby nedocházelo k nadměrnému odškodňování. Při tomto omezení lze například vycházet z předpokladu, jak dlouho by trval návrat zpět na trh, nebo doba, během níž by podnik mohl reálně na trhu s konkrétním výrobkem působit.⁶⁷⁴ To lze dosáhnout také za pomoci srovnávacích metod, kdy se odhadne ekonomická životnost výrobku, tj. dokdy by bylo zboží prodáváno a dokdy by z něj byl generován zisk.

9.3.2.2. Kvantifikace škody způsobené soutěžitelům při bránění vstupu na trh

Zjištění výše škody způsobené soutěžitelům při bránění vstupu na trh je částečně obtížné, neboť neexistují údaje o působení na trhu podniku, který se pokusil na trh vstoupit. V případě poškozeného, kterému bylo zabráněno vstoupit na trh, vzniká nejen ušlý zisk, který by získal na trhu, pokud by na něj vstoupil, ale i škoda spočívající v nákladech na vstup na tento trh. I v tomto případě lze nárokovat pouze jednodušeji prokazatelné náklady na vstup na trh nebo tak stanovit dolní hranici vymáhané škody.

---

⁶⁷² *Ibidem*, s. 57-58

⁶⁷³ *Ibidem*, s. 58

⁶⁷⁴ *Ibidem*, s. 64-65

Právní úprava by ovšem měla zohlednit i obtížnost prokazování ušlého zisku, tak aby bylo vůbec možno reálně nárok na náhradu této škody uplatnit.⁶⁷⁵

Lze třeba zjednodušeně vyjít ze zisku podniku, který působí po protiprávním jednání na trhu, a určit pravděpodobný podíl na trhu, který by soutěžitel získal, kdyby mu nebylo protiprávně bráněno vstoupit na trh, a podle tohoto podílu určit i podíl na zisku, který generoval podnik, který na trhu zůstal. Obtížnější, nicméně za předpokladu dostupnosti údajů stále realizovatelná varianta je postupovat stejně jako v případě určení ušlého zisku při vylučování soutěžitelů z trhu, a to použít srovnávací metody (s trhem s podobnou situací), metodu simulovaných trhů či nákladově nebo ziskově orientované metody.⁶⁷⁶

9.3.3. Kvantifikace škody způsobená vykořisťovacími praktikami zákazníkům

Při určování výše škody zákazníkům lze analogicky postupovat podle metod, kterými se zjišťuje výše škody v případě zvýšení cen v důsledku kartelové dohody.⁶⁷⁷ Škoda je zákazníkům způsobena zvýšením ceny poté, co se podnik protiprávně jednající na trhu zbaví své konkurence. Navíc je omezen výběr zákazníků z produktů vyloučených soutěžitelů a nedostatek konkurence nemotivuje protiprávně jednající podnik k inovacím a ke zvyšování kvality zboží. Ztráta mrtvé váhy je pak způsobena snížením odběru zboží způsobeným zvýšením ceny.⁶⁷⁸

Dominant si zpravidla může dovolit vykořisťovací praktiky zrealizovat pouze za předpokladu, že na trhu existují podmínky, které omezují hospodářskou soutěž a které mu proto realizaci takového jednání umožňují. Mezi takové podmínky lze zařadit zvýšené úspory z rozsahu či velké bariéry vstupu. Zjišťování ceny na hypotetickém trhu bez

---

⁶⁷⁵ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 133-134, Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 62-63

⁶⁷⁶ *Ibidem*, s. 62-63

⁶⁷⁷ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 443-444, Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 66

⁶⁷⁸ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 16

vykořisťovací praktiky bude proto značně obtížné. Stejně tak bude obtížné zjistit a prokázat výši škody způsobené omezením inovace a kvality.⁶⁷⁹

Pokud je zákazníkem jiný soutěžitel, může mít kromě práva na náhradu škody vzniklé navýšením ceny i právo na ušlý zisk, ke kterému může například dojít z důvodu snížení produkce kvůli dražšímu výrobnímu faktoru.⁶⁸⁰

V případě cenové diskriminace je pak namístě zabývat se otázkou, zda je porušením soutěžního práva vyšší cena, nebo diskriminace na základě ceny, neboť je to podstatné pro kvantifikaci škody. V prvním případě je škodou rozdíl mezi vyšší a nižší nediskriminační cenou. Ve druhém případě je nutné určit cenu, jakou by společnost nebyť cenové diskriminace účtovala na všech trzích všem zákazníkům.⁶⁸¹

9.4. Přenesení (odsunutí) škody

Pokud dodavatel navýší protiprávně cenu, rozloží se újma zpravidla v rámci celého odběratelského řetězce. Pokud přímý poškozený přenese škodu na jiný subjekt, např. tak, že odběratel zboží s deformovanou cenou ji naučtuje svému odběrateli a ten ji uhradí, je namístě, aby se jednalo jako s poškozeným s druhým odběratelem (nepřímým poškozeným), a nikoli s prvním odběratelem v distribučním řetězci.⁶⁸² Z výše uvedeného vyplývá, že nelze vyloučit, že prvnímu odběrateli žádná škoda nevznikne. Přesto může mít i pro něj nárůst cen negativní důsledky v podobě snížení poptávky druhého odběratele, případně v podobě ztráty zákazníka.⁶⁸³ V této skutečnosti proto může být spatřován další druh obrany škůdce, která má především zamezit dvojímu přičítání škody.

Rozsah přenesení je mimo jiné ovlivněn i mírou hospodářské soutěže na navazujícím trhu. Jestliže je navazující trh dokonale konkurenční, bude přenos stoprocentní, neboť při dokonalé hospodářské soutěži se cena rovná mezním nákladům a zvýšení ceny vstupu má za následek stejný nárůst nákladů či ceny výstupu. Přenesení

---

⁶⁷⁹ *Ibidem*, s. 16-17

⁶⁸⁰ Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 67

⁶⁸¹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 444-445

⁶⁸² *Ibidem*, s. 41,

WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 300, TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, s. 65,

KRÁLIK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůtažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 148

⁶⁸³ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 158-159

je dále pravděpodobnější, pokud se snížením výstupů nedochází ke značnému snížení mezních nákladů, pokud se předražená cena týká spíše variabilních nákladů, a ne fixních, a pokud protiprávní jednání trvá déle, nebo dochází k většímu počtu transakcí mezi podniky.⁶⁸⁴

Dále rozsah přenesení logicky ovlivňuje elasticita poptávky. Pokud je poptávka neelastická, je přenesení pravděpodobnější. Stejně tak je přenos pravděpodobnější, pokud se mezní náklady po snížení výstupů výrazně nesnižují, popřípadě je trh více koncentrovaný.⁶⁸⁵

9.5. Další aspekty ovlivňující určování výše škody

Při určení výše škody je nutné také zohlednit skutečnost, že směrnice č. 2014/104/EU nevyklučuje možnost, že protiprávní jednání v rozporu se soutěžním právem EU může mít i částečně pozitivní efekt pro poškozeného. Například při zákazu vývozu bude mít distributor prospěch z toho, že i ostatní distributoři nemohou vyvážet do zakázané oblasti. Protiprávně jednající tak může argumentovat, že by měla být výše škody snížena o prospěch poškozeného získaný v důsledku protiprávního jednání.⁶⁸⁶

Také je nutné přihlídnout ke skutečnosti, že ke spáchání škody a jejímu nahrazení dochází v různém období, a proto je nutné vypočítat současnou hodnotu škody v době jejího nahrazení, tj. určit prostředky, které by měl poškozený k dispozici, kdyby k porušení hospodářské soutěže nedošlo. Za tímto účelem je nutné vypočítat určitou úrokovou míru, resp. výši, o kterou by se investice zhodnotila, kdyby k porušení soutěžního práva nedošlo.⁶⁸⁷

Určení této úrokové míry se liší podle toho, zda se využije přístupu *ex ante* či *ex post*. V případě přístupu *ex ante* je určení škody neurčité především kvůli tomu, že není postaven najisto okamžik, kdy dojde ke kompenzaci, a tudíž k ukončení poškození. V tomto případě

---

⁶⁸⁴ HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 241-242
Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf, s. 52

⁶⁸⁵ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 188,
KRÁLÍK, A. *Náhrada škody způsobené porušením sůťažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 148

⁶⁸⁶ WIJCKMANS, F., VISSER, M., JAQUES, S., NOËL, E. *The EU Private Damages Directive – Practical Insights*. 1. vydání, Cambridge: Intersentia, 2016, s. 24

⁶⁸⁷ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 30

by se mělo vycházet ze zjištění stavu, který tu byl v okamžiku porušení antimonopolního práva, a zisk by měl být určen na základě rizikově vážené úrokové míry, která by vycházela z ceny kapitálu poškozeného. Takto určená škoda by měla být vypočtena až do okamžiku, kdy bude poskytnuta kompenzace. V případě přístupu *ex post* je určení skutečné škody přesnější, neboť je známa situace na trhu, která již proběhla a která má na konečnou výši škody vliv. I v tomto případě se doporučuje užití rizikově vážené úrokové míry.⁶⁸⁸

Dalším problémem je skutečnost, že následky porušení antimonopolního práva mohou existovat i po provedené kompenzaci. Vzhledem k tomu, že tyto následky také vznikly v příčinné souvislosti s porušením antimonopolního práva, je nutné i je zahrnout do celkové kalkulace výše škody. Například v případě kartelových dohod může zvýšená cena existovat i po kompenzaci v důsledku uzavřených smluv na delší období. Cena může být také uměle udržována vysoko samotnou poškozující společností, aby se dosáhlo co nejnižšího odškodnění za porušení antimonopolního práva. Tyto následky se liší i v závislosti na způsobu porušení hospodářské soutěže a u některých z nich nemusí být relevantní pro určení výše škody.⁶⁸⁹

Problém při zahrnování těchto následků nastává, když je čas trvání porušení antimonopolního práva součástí, resp. jednou z proměnných při určování srovnávacího trhu. Hypotetická cena je tak příliš vysoká a dochází k podcenění výše škody. Tomu se dá ovšem předejít použitím *dummy* proměnné v rámci ekonometrického modelu, kdy tato je nastavena po dobu mimo existenci kartelu na hodnotu „0“, v průběhu kartelu na hodnotu „1“ a po ukončení kartelu je snižována opět na hodnotu „0“, ovšem postupně. Tímto způsobem je tak možné zohlednit následky po ukončení porušování antimonopolního práva. Pokud tyto následky vznikly v důsledku dlouhodobých smluv a zpožděných změn cen, lze vycházet z cen, které zde byly před ukončením kartelu.⁶⁹⁰

---

⁶⁸⁸ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 454-455, MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7. 9. 2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 35-36

⁶⁸⁹ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 455, MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7. 9. 2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 36

⁶⁹⁰ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 455-456, MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7. 9. 2014]. Dostupné z:

Při účasti více podniků na protiprávním jednání je nutné určit výši podílů jednotlivých porušitelů soutěžního práva EU na náhradě škody. Dle směrnice č. 2014/104/EU by měl být tento podíl určen na základě obratu, podílu na trhu nebo rozsahu jeho účasti na protiprávním jednání, přičemž posouzení těchto kritérií je na členských státech za současného dodržení zásady rovnocennosti a efektivity.⁶⁹¹ Tato kritéria ovšem nemusí odpovídat konkrétnímu podílu na škodě, který vznikl v příčinné souvislosti s konkrétním jednáním soutěžitele.⁶⁹²

Mohou také nastat případy, kdy nebudou k dispozici dostatečná data. Za této situace lze využít průměrné ceny podobného výrobku na podobném trhu. Ty lze získat buď přímo od podobných podniků, či z různých publikací, které tyto ceny zaznamenávají. Pokud jsou v řadě (např. časové) dat mezery, např. z důvodu odmítnutí poskytnout tato data, lze je zaplnit technikami, jako jsou např. imputace či interpolace. Tyto metody bude možné použít pouze za předpokladu, že mezery nebudou příliš široké, jinak by mohlo dojít ke zkreslení celkových výsledků získávaných na základě datové řady.⁶⁹³

Mezi techniky imputace lze například zařadit vyplnění mezery ze stejné či podobné datové řady, popřípadě vyplnění mezery hodnotou, která se získá z jiných dostupných dat na základě regresní analýzy.⁶⁹⁴ Interpolace je pak statistická metoda, kdy dochází na základě známých hodnot ke zjištění funkce těmito hodnotám odpovídající, na jejímž základě lze následně vypočítat i hodnotu chybějící.⁶⁹⁵

Data jako cenu, množství či odhady elasticity lze také dovodit z dotazníků na zákazníky. Rizikem dotazníků ovšem je, že odpovědi zákazníků se mohou lišit od jejich skutečného chování. Důvodem může být například skutečnost, že zákazník se snaží profilovat jako spíše dokonalá než nedokonalá osoba. Dále je možné dovodit data z experimentu. Například bude možné pozorovat reakce mezi dvěma skupinami osob

---

http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1, s. 36

⁶⁹¹ odst. 37 preambule směrnice č. 2014/104/EU

⁶⁹² ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 452-453

⁶⁹³ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 126-127

⁶⁹⁴ *Ibidem*, s. 127-128,

⁶⁹⁴ LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 172

⁶⁹⁵ Blíže k interpolaci kapitola 9. 2. 1

na zvýšení ceny u konkrétních výrobků. Touto metodou lze získat spolehlivě originální data, nicméně bude velmi finančně náročná na provedení.⁶⁹⁶

Jako zdroje ke zjištění těchto informací pak mohou sloužit i data soutěžních úřadů, veřejně přístupné studie o postižených trzích, vědecké publikace, statistické publikace, účetnictví soutěžitelů, čestná prohlášení, prodejní databáze, obchodní databáze, CRM⁶⁹⁷ systémy a data orgánů veřejné správy.⁶⁹⁸

9.6. Dílčí závěry

Ekonomický pohled má vliv i na praktickou aplikaci soutěžního práva EU, neboť absolutně pozitivistická aplikace právních předpisů není s ohledem na velké množství neurčitých pojmů v rámci soutěžního práva možná.⁶⁹⁹

Proto se používají kvantitativní metody v rámci veřejnoprávního vymáhání podpůrně při stanovení výše sankce, v rámci soukromoprávního vymáhání pro zjišťování rozsahu navýšení ceny a pro oba typy vymáhání k detekci protiprávního jednání.⁷⁰⁰

Postup při zjišťování výše škody by měl být podle mého názoru následující: První fází je zjišťování informací. Nejprve je nutné identifikovat konkrétního škůdce a zjistit jeho charakteristiky (jako jsou například zisk, tržní síla, obrat, náklady atp.). Poté je nutné identifikovat poškozeného a zabývat se i jeho vlastnostmi. Dále je třeba zabývat se protiprávním jednáním samotným. Je nutné zjistit formu, intenzitu, rozsah a dobu trvání takového protiprávního jednání. Také je nezbytné zabývat se ohraničením relevantního trhu a tržními faktory, které mohou mít vliv na náhradu škody, jako jsou například bariéry vstupu či elasticita poptávky. Pokud nejsou k dispozici dostatečné informace, lze některá data získat různými statistickými a matematickými metodami, jako jsou např. imputace, interpolace či regresní analýza. V některých případech je možné využít i metody dotazníku či experimentu.

---

⁶⁹⁶ LIANOS, I., GENAKOS, CH. *Econometric Evidence in EU competition law: an empirical and theoretical analysis*, Centre for Law, Economics and Society, Faculty of Law, University College London, 2012. [Citováno 26. 7. 2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2243711_code565608.pdf?abstractid=2184563&mirid=1, s. 10

⁶⁹⁷ *Customer relationship management*

⁶⁹⁸ KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 36

⁶⁹⁹ KINDL, J. *Pojem narušení hospodářské soutěže – obecná východiska a konkrétní aplikace*. Právní rozhledy, 2005, č. 10, s. 344

⁷⁰⁰ NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 242-244

Poté co má soud či znalec k dispozici určitá data, je nutné podle jejich typu, rozsahu a obsahu určit vhodnou metodu, která umožní vytvořit hypotetický model situace bez protiprávního jednání. Zpravidla jsou tyto situace založeny na ekonometrických modelech. V těchto případech se jedná vždy o odhad s určitou mírou přesnosti. Vždy je proto nutné ekonometrické metody ekonomicky a statisticky ověřit, aby bylo dosaženo co nejnižšího zkreslení konečného výsledku. Z těchto ekonometrickým modelů se pak získají data, která se porovnávají s daty, která odpovídají skutečnosti, tj. situaci s protiprávním jednáním. Konečně se na základě těchto srovnání zjišťuje odhad konečné výše škody.

Pokud jde o metody určování výše škody, je podle mého názoru vhodnější aplikovat komplexnější vědecké ekonometrické odhady místo jednoduchých srovnávacích metod. Samozřejmě závisí na situaci. Je jasné, že v případě, že z okolností případu vyplývá, že škoda by neměla být příliš vysoká, je neefektivní vypracovávat znalecký posudek, když náklady na jeho vypracování mohou samotnou výši škody přesahovat.

Co se volby konkrétní metody týče, měl by soud, popřípadě znalec vždy posoudit, které údaje má k dispozici, které údaje je možné do budoucna získat, které údaje musí jedna ze stran prokázat, aby unesla důkazní břemeno, a které údaje se prokazovat nemusí s ohledem na právní domněnky a fikce. Zároveň je nutné zvážit náročnost zvolené metody a náročnost zjišťování údajů z hlediska nákladů.

V případě, že by nebyly dostupné údaje k tomu, aby byla co nejpřesněji určena výše škody, je vhodné zvolit metodu na základě dostupných údajů, která je schopna určit alespoň minimální výši škody.

10. Náhrada škody způsobené porušením soutěžního práva EU v České republice

10.1. Vývoj náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva EU v České republice

Ochrana proti nedovolenému omezení soutěže byla ukotvena již v § 17 zák. č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, který v případě nedovoleného omezení hospodářské soutěže přiznával poškozeným možnost požadovat zdržení se protiprávního jednání, odstranění závadného stavu, poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, náhradu škody a vrácení neoprávněného majetkového prospěchu, resp. zákon přímo umožňoval uplatnění soukromoprávních nároků u soudu. Prejudiciální otázka, zda došlo k omezení

hospodářské soutěže, měla být posouzena ve správním řízení před Úřadem na ochranu hospodářské soutěže (dále jen „ÚOHS“).

Přestože toto ustanovení jasně stanovilo, že uplatnit nárok na náhradu škody způsobené omezením soutěžního práva je nutné v rovině občanskoprávní, objevil se i výklad, že s ohledem na skutečnost, že se jedná o nárok podle zák. č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, tj. nárok vyplývající ze správního práva, není zde dána pravomoc civilních soudů. Tento závěr byl v souladu se zněním výše uvedeného ustanovení Nejvyšším soudem odmítnut⁷⁰¹ a občanskoprávní nárok na náhradu škody byl, podle mého názoru správně, v novém zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (dále jen „ZOHS“), který má povahu správněprávní, vynechán.

Před účinností nového občanského zákoníku⁷⁰² existovala v českém právním řádu dichotomie úpravy náhrady škody. Jednu úpravu obsahoval zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a druhou zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dál jen „obch. zák.“). Kartelové právo se řídilo dle obecného konsensu úpravou obchodněprávní.⁷⁰³ Ustanovení § 42 odst. 2 obch. zák., sice odkazovalo v případě omezení hospodářské soutěže na zvláštní zákon, nicméně obchodní zákoník výslovně nestanovil, že by se případné nároky na náhradu škody způsobené omezením hospodářské soutěže měly řídit úpravou v § 373 a násl. obch. zák. Ustanovení § 757 obch. zák. pouze uvádělo, že „pro odpovědnost za škodu způsobenou porušením povinností stanovených tímto zákonem platí obdobně ustanovení § 373 a násl.“ Je otázkou, zda odkazovací ustavení § 42 odst. 2 zák. obch. zák. obsahovalo povinnost ve smyslu § 757 obch. zák. Domnívám se, že nikoliv, přesto závěr o aplikaci obchodního zákoníku právní nauka převážně převzala i z toho důvodu, že úprava obchodního zákoníku na rozdíl od úpravy občanskoprávní obsahuje ukotvení objektivní odpovědnosti.⁷⁰⁴

Ustanovení § 379 obch. zák. obsahovalo omezení odpovědnosti za škodu, kdy se nenahrazovala škoda, jež převyšuje škodu, kterou v době vzniku závazkového vztahu povinná strana jako možný důsledek porušení předvíдалa, nebo kterou bylo možné předvídat s přihlédnutím ke skutečnostem, jež v uvedené době povinná strana znala, nebo měla znát při obvyklé péči. Okamžikem, ke kterému se posuzovala možná předvídatelnost, byl okamžik vzniku povinnosti, která měla být porušena, a nikoli až vznik samotného

---

⁷⁰¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3217/2009

⁷⁰² zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nabyt účinnosti dne 1. 1. 2014

⁷⁰³ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1277

⁷⁰⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 51-52

deliktu. Při hodnocení předvídatelnosti škody bylo třeba nejprve zohlednit znalost škůdce vzhledem k jeho subjektivní situaci a okolnostem a poté, pokud nebylo možné dospět k závěru, že vznik škody předvídal, bylo třeba vzít v úvahu obecnou předvídatelnost obchodu dbalého a pečlivého podnikatele. Účelem tohoto ustanovení bylo tudíž působit jako výjimka ze zásady úplné náhrady škody vzniklé v příčinné souvislosti s porušením povinnosti, tak aby nedocházelo k nepřiměřené tvrdosti.⁷⁰⁵

Následovala úprava odpovědnosti za škodu vycházející ze zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, o které pojednává následující kapitola. Konečně v reakci na přijetí směrnice č. 2014/104/EU vydal zákonodárce zák. č. 267/2017 Sb., který má tuto směrnici transponovat a který podrobněji uplatňuje možnost náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva.

10.2. Náhrada škody způsobené porušením soutěžního práva podle občanského zákoníku

10.2.1. Obecná odpovědnost za škodu

Občanský zákoník stanoví obecnou prevenční povinnost počínat si v případě, že to vyžadují okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, tak aby nedocházelo k újmám na svobodě, životě, zdraví či majetku (*neminem laedere*).⁷⁰⁶ V případě porušení této prevenční povinnosti dochází k protiprávnímu jednání, které je předpokladem vzniku nároku na náhradu škody⁷⁰⁷ a předpokladem pro vznik závazku z deliktu mezi škůdcem (delikventem) a poškozeným.⁷⁰⁸

Způsobená újma se dělí na újmu majetkovou (škodu) a újmu nemajetkovou. Škoda se dělí na skutečnou škodu (*damnum emergens*), kterou je újma, která znamená zmenšení majetkového stavu a která odpovídá majetkovým hodnotám nutným k uvedení do původního stavu, a na ušlý zisk (*lucrum cessans*), kterým je ušlý majetkový prospěch, který spočívá v nenastalém zvětšení majetku poškozeného, které bylo možné, kdyby nebylo škodní události (zasahující do děje vedoucího k zisku),⁷⁰⁹ důvodně očekávat s ohledem

---

⁷⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 23 Cdo 3202/2013, Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2843/2008

⁷⁰⁶ § 2900 obč. zák.

⁷⁰⁷ ŠVESTKA, J. SPÁČIL, J. ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. §1-459. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-108-6, s. 1205

⁷⁰⁸ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-454-1, s. 165

⁷⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 6. 2008, sp. zn. 25 Cdo 936/2006

na pravidelný běh věcí.⁷¹⁰ Ušlým ziskem může být i ztráta vyvolaná tím, že poškozený byl nucen zaplatit určitou peněžní částku a přišel tak o výnos s ní spojený.⁷¹¹ Nemajetkovou újmou je pak újma, která neznamena pro poškozeného zmenšení jeho majetkového stavu, ale představuje následek zásahu do jeho osobnostních práv.

Zvláštní skutkové podstaty odpovědnosti za škodu jsou uvedeny v ustanoveních § 2909 a násl. obč. zák. Jedná se o újmu způsobenou úmyslným porušením dobrých mravů,⁷¹² zaviněným porušením zákonné povinnosti a zásahem do absolutních práv poškozeného⁷¹³ a porušením smluvní povinnosti.⁷¹⁴ Ustanovení § 2910 obč. zák., které upravuje zásah do absolutních práv, se použije i na nároky na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU.⁷¹⁵ Za zákonnou povinnost ve smyslu ustanovení § 2910 obč. zák. se považuje i ustanovení čl. 101 SFEU. Ustanovení § 2910 je třeba takto eurokonformně vykládat, neboť SDEU judikoval možnost nároku náhrady škody přímo a pouze na základě ustanovení čl. 101 SFEU.⁷¹⁶

Z výše uvedeného také plyne, že v případě porušení zákonné povinnosti, mezi které patří i respektování unijního práva, je nutné zavinění. Tato konstrukce subjektivní odpovědnosti umožňuje domnělému škůdci zprostit se odpovědnosti v případě, že prokáže, že porušení zákonné povinnosti nezavinil, nicméně zákon pro tento případ stanoví vyvratitelnou domněnku zavinění z nedbalosti.⁷¹⁷

Výjimky z odpovědnosti za náhradu škody jsou nutná obrana⁷¹⁸, krajní nouze⁷¹⁹, souhlas poškozeného se zásahem do jeho integrity⁷²⁰, svépomoc⁷²¹ a výkon subjektivního práva nebo plnění právní povinnosti.⁷²²

Škoda se dle obč. zák. nahrazuje primárně uvedením do předešlého stavu (*restitutio in integrum*). Pokud to není možné, hradí se v penězích (*restitutio in reluto*). I v případě

---

⁷¹⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 11. 1970, sp. zn. Cpj 87/70

⁷¹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4563/2009

⁷¹² § 2909 obč. zák.

⁷¹³ § 2910 obč. zák.

⁷¹⁴ § 2913 obč. zák.

⁷¹⁵ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 53-54

⁷¹⁶ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67

⁷¹⁷ § 2911 obč. zák.

⁷¹⁸ § 2905 obč. zák.

⁷¹⁹ § 2906 obč. zák.

⁷²⁰ § 93 obč. zák.

⁷²¹ § 14 obč. zák.

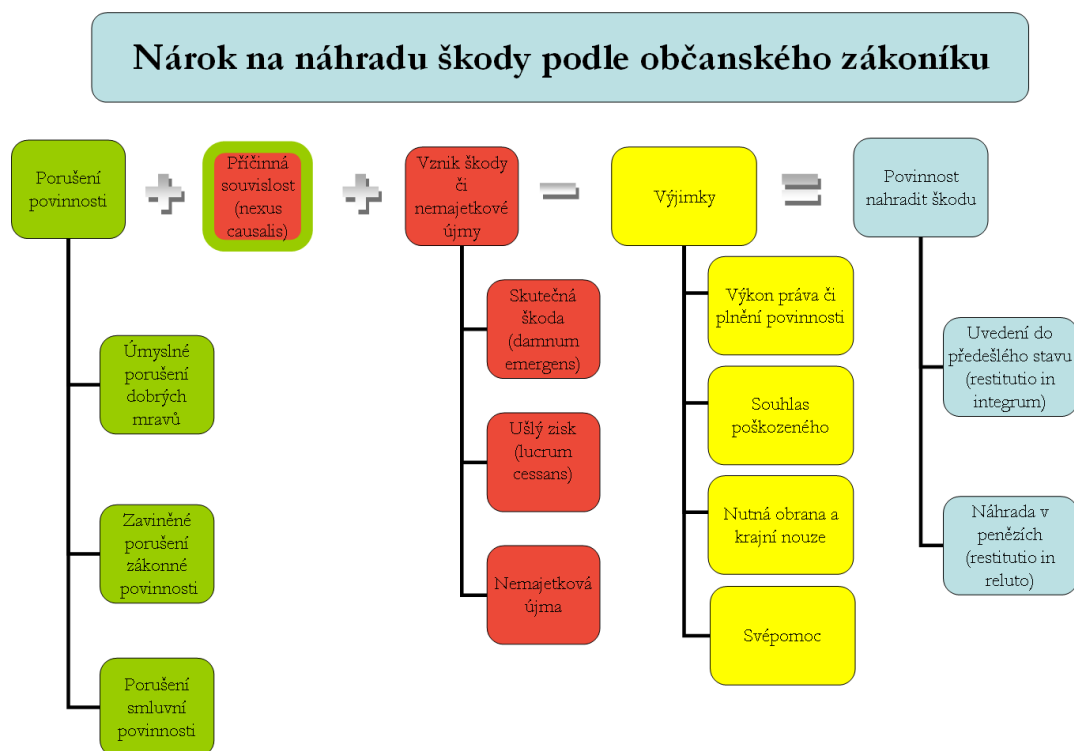
⁷²² ELIÁŠ, K. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář, I. svazek, § 1-487*. 1. vydání. Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-7201-687-7, s. 796-797

nemajetkové újmy nastupuje zadostiučinění až poté, co jiný způsob nemůže zajistit dostatečně účinné odčinění újmy.⁷²³

V případě, že je žalobce neúspěšný se svým nárokem na náhradu škody podle ustanovení § 2910 obč. zák., nelze vyloučit možnost domoci se náhrady škody podle § 2909 obč. zák. v rámci odpovědnosti za škodu způsobenou úmyslným porušením dobrých mravů. Jednání škudce může být totiž považováno za souladné s hospodářskou soutěží, ale v rozporu s dobrými mravy.⁷²⁴

Pokud má poškozený dostatek informací k tomu, aby mohl předvídat, že mu jednáním, které páchá jiný subjekt v rozporu s právem, může vzniknout škoda, a přesto se účinkům takového jednání svévolně vystaví, nelze mu nárok na náhradu škody přiznat, neboť sám svým jednáním nepředchází škodám a tím pádem také sám porušuje obecnou prevenční povinnost.⁷²⁵

Systém náhrady škody dle obč. zák. je níže zjednodušeně graficky zobrazen:

Obr. č. 2 - zdroj: zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, vlastní zpracování

⁷²³ § 2951 obč. zák.

⁷²⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, s. 57-58

⁷²⁵ § 2900 obč. zák.

10.2.2. Odpovědnost za jednání v rozporu s právními předpisy o hospodářské soutěži

Co se odpovědnosti za jednání v rozporu s právními předpisy o hospodářské soutěži týče, je skutková podstata omezování hospodářské soutěže obecně upravena v ustanovení § 2972 a násl. obč. zák. Skládá se přitom ze dvou skutkových podstat, a to z nekalé soutěže a omezování hospodářské soutěže. Tato druhá skutková podstata zahrnuje delikty ve smyslu § 1 ZOHS.⁷²⁶

Jedná se tudíž podle tohoto ustanovení o vyloučení, omezení či jiné narušení hospodářské soutěže způsobené dohodami soutěžitelů, zneužitím dominantního postavení soutěžitelů, spojením soutěžitelů nebo orgány státní správy při výkonu státní správy, orgány územní samosprávy při výkonu samosprávy a při přeneseném výkonu státní správy a orgány zájmové samosprávy při přenesením výkonu státní správy. Kromě toho nedovolené omezení hospodářské soutěže zahrnuje i porušení právních předpisů o veřejných zakázkách a poskytování právní podpory.⁷²⁷

Na druhou stranu se ustanovení § 2972 a násl. obč. zák. nevztahuje na jednání v rozsahu, v jakém má účinky v zahraničí, pokud z mezinárodních smluv nevyplývá něco jiného.

Pokud došlo k omezení hospodářské soutěže, má každá osoba, jejíž právo bylo omezením hospodářské soutěže porušeno nebo ohroženo, právo žádat, aby se jednající svého jednání zdržel, aby odstranil závadný stav, právo na přiměřené zadostiučinění, právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení.⁷²⁸

Je otázkou, zda právo na přiměřené zadostiučinění v tomto případě nemá funkci sankčního a nadměrného odškodnění v rozporu s cílem směrnice č. 2014/104/EU. S ohledem na skutečnost, že zák. č. 262/2017 Sb. nepočítá s právem žádat přiměřené zadostiučinění a že se jedná o speciální zákon k občanskému zákoníku, není jasné, zda lze vůbec přiměřené zadostiučinění po tom, kdo omezil hospodářskou soutěž, požadovat. Ustanovení § 2894 odst. 2 věta první obč. zák. sice stanoví, že nebyla-li povinnost nemajetkovou újmu nahradit výslovně ujednána, postihuje škůdce, pouze pokud to stanoví zvláštní zákon, s ohledem na znění ustanovení § 2988 obč. zák., které přímo žádat přiměřené zadostiučinění umožňuje, nelze takovýto nárok podle mého názoru vyloučit.

⁷²⁶ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva*. Informační list, 2017, č. 2, s. 9 [Citováno 26. 1. 2018]. Dostupné z:

http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2017/2017_2_Soukromopravni-vymahani_web.pdf

⁷²⁷ HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání.

Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1855

⁷²⁸ § 2990 a § 2998 obč. zák.

Tento závěr podporuje i skutečnost, že směrnice č. 2014/104/EU ani zák. č. 262/2017 Sb. se nemajetkové újmy netýkají, ale její náhradu nevylučují.

Přiměřené zadostiučinění má totiž na rozdíl od nároku na náhradu škody ve smyslu zák. č. 262/2017 Sb. hradit nemajetkovou újmu a v penězích musí být podle ustanovení § 2591 odst. 2 obč. zák. poskytnuto, pokud jiný způsob (např. omluva) dostatečně neodčiní způsobenou újmu.

Nelze ovšem připustit, aby např. z důvodu obtížného prokazování výše škody byl institut zadostiučinění využíván k nahrazení hmotné škody. Pokud lze tudíž újmu kvantifikovat jako materiální škodu, není možné za tuto újmu přiměřené zadostiučinění v penězích přiznat.⁷²⁹ Při posuzování toho, zda forma a rozsah satisfakce postačuje k náhradě nemajetkové újmy, lze přihlídnout k intenzitě a délce trvání protiprávního jednání, rozsahu nepříznivých následků a chování viníka po výzvě k ukončení protiprávního jednání.⁷³⁰

Povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění se posoudí podobně jako povinnost nahradit škodu.⁷³¹ Přiznání přiměřeného zadostiučinění je tak podmíněno zaviněním škůdce a při existenci domněnky nedbalosti bude složité ji dokazováním vyvrátit.⁷³²

V případě, že by nebylo prokázáno protisoutěžní jednání, a nebylo by tudíž možno aplikovat ustanovení o náhradě škody,⁷³³ je možné použít nárok na vydání bezdůvodného obohacení.⁷³⁴

Sankční odškodnění (*punitive damages*) nelze na základě českého právní řádu přiznat.⁷³⁵

Co se náhrady za újmu ve vztahu k uložené sankci ÚOHS týče, je nutné upozornit na skutečnost, že v případě pokuty od ÚOHS se jedná o veřejnoprávní trest za delikt, který zasahuje do materiální sféry protiprávně jednajícího. Soukromoprávní požadavek na náhradu škody či přiměřeného zadostiučinění je založen na zásahu ve sféře poškozeného, který není pokutou uloženou ÚOHS, která je příjmem státního rozpočtu

---

⁷²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 11. 2008, sp. zn. 32 Cdo 1664/2008

⁷³⁰ HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1839

⁷³¹ § 2894 odst. 2 věta druhá obč. zák.

⁷³² HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1839

⁷³³ § 2010 obč. zák.

⁷³⁴ § 2991 a násl. obč. zák.

⁷³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3936/2010

nijak napraven. Výše náhrady škody a přiměřeného zadostiučinění tak musí vycházet z následku, který byl poškozenému způsoben, a nikoli z výše sankce za správní delikt.⁷³⁶

Pasivně legitimovaným z nároku na náhradu škody dle ustanovení § 2972 obč. zák. je soutěžitel, resp. ten, kdo se účastní hospodářské soutěže a v rámci výkonu soutěžní činnosti či při sdružování k výkonu soutěžní činnosti hospodářskou soutěž omezí.⁷³⁷ Soutěžitelem je tak kdokoliv, kdo do hospodářské soutěže zasáhne za účelem naplnění nějakého svého zájmu.⁷³⁸ Soutěžitelem tak může být výrobce substitutu nebo komplementu, stát, územně samosprávný celek, spolky, nadace, různá zájmová sdružení, zaměstnanec soutěžitele či obchodní zástupci soutěžitele. Pojem soutěžitel je tak širší než pojem konkurent.⁷³⁹

Ustanovení § 2 odst. 1 ZOHS pak za soutěžitele považuje fyzickou nebo právnickou osobu, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, které se účastní hospodářské soutěže, nebo ji svou činností ovlivňují. Tato definice je proto širší než v případě občanského zákoníku, neboť za soutěžitele považuje i různé entity v souladu s unijním pojetím podniku, které nemají dle občanského zákoníku právní osobnost.

10.2.3. Intenzita uplatňování nároku na náhradu škody podle občanského zákoníku

Pokud jde o soukromoprávní vymáhání náhrady škody způsobené porušením práva o hospodářské soutěži v České republice, v roce 2009 a 2015 se ÚOHS pokusil získat informace o těchto případech přímo od jednotlivých soudů. S ohledem na nedostatečnou evidenci těchto sporů, které byly evidovány dohromady s nároky vyplývajícími z nekalé soutěže, nezískal ÚOHS žádné relevantní informace.⁷⁴⁰

Vnitrostátní soudy sice mají povinnost zasílat Komisi rozhodnutí týkající se aplikace ustanovení čl. 101 a 102 SFEU,⁷⁴¹ nicméně stránky, které mají tato rozhodnutí obsahovat,⁷⁴² neobsahovaly v době vypracování této práce ani jedno rozhodnutí z České republiky.

---

⁷³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 11. 2008, sp. zn. 32 Cdo 1664/2008

⁷³⁷ § 2972 obč. zák.

⁷³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2007, sp. zn. 32 Odo 1464/2006

⁷³⁹ HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1756

⁷⁴⁰ PETR, M., ZORKOVÁ, E. *Soukromé prosazování v České republice*. Antitrust, 2016, č. 2, s.1, BÁNDI, G., DARÁK, P., LÁNCOS, P., TÓTH, T., *Private enforcements and Collective Redress in European Competition Law*. Budapest: Wolters Kluwer, 2016, s. 354

⁷⁴¹ čl. 15 nařízení č. 1/2003

⁷⁴² <http://ec.europa.eu/competition/elojade/antitrust/nationalcourts/>

V rámci průzkumu, který byl proveden v roce 2016, se alespoň podařilo nashromáždit prostřednictvím žádosti o informace podle zák. č. 109/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, 70 rozhodnutí ve 20 věcech, týkajících se soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Z těchto rozhodnutí vyplynulo, že mezi léty 2001-2015 byly ročně podány maximálně 2 návrhy týkající se tohoto nároku. Mezi těmito návrhy převažovaly žaloby na náhradu škody a návrhy na vydání předběžného opatření, následovaly žaloby negatorní, žaloby na neplatnost smlouvy z důvodu rozporu se soutěžním právem a konečně žaloby na bezdůvodné obohacení. Z nich byla částečně úspěšná pouze jedna z žalob na zadostiučinění v penězích. Polovina pravomocných věcí byla zamítnuta a zbytek byl zastaven pro zpětvzetí žaloby. Porušení unijního práva (čl. 101 a 102 SFEU) přitom přímo namítáno nebylo.⁷⁴³

S ohledem na výše uvedené je zjevné, že žaloby na náhradu škody byly do této doby spíše okrajovou záležitostí. S ohledem na přijetí nové právní úpravy zák. č. 262/2017 Sb. v návaznosti na směrnici č. 2014/104/EU se ovšem domnívám, že by mohlo dojít k nárůstu počtu podaných žalob.

10.3. Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže

Dne 20. 7. 2017 vydal český zákonodárce na základě společného návrhu ÚOHS a Ministerstva spravedlnosti⁷⁴⁴ zák. č. 262/2017 Sb., kterým měl transponovat směrnici č. 2014/104/EU a který nabyl účinnosti dne 1. 8. 2017. To znamená, že České republice se nepodařilo dodržet lhůtu k transpozici směrnice č. 2014/104/EU do 27. 12. 2016.⁷⁴⁵

Původně se zvažovaly tři varianty transpozice směrnice č. 2014/104/EU.⁷⁴⁶ První varianta byla novela ZOHS. S ohledem na veřejnoprávní povahu tohoto předpisu se jevílo jako nevhodné začleňovat do něj soukromoprávní úpravu nároku na náhradu škody způsobenou omezením hospodářské soutěže. Druhá varianta spočívala v novele občanského zákoníku a občanského soudního řádu. S ohledem na úzkou oblast vztahů, které měla směrnice č. 2014/104/EU regulovat, nebylo k této novelizaci přistoupeno.

---

⁷⁴³ PETR, M., ZORKOVÁ, E. *Soukromé prosazování v České republice*. Antitrust, 2016, č. 2, s.1-3

⁷⁴⁴ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva*. Informační list, 2017, č. 2, s. 8 [Citováno 26. 1. 2018]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2017/2017_2_Soukromopravni-vymahani_web.pdf

⁷⁴⁵ čl. 21 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁷⁴⁶ Důvodová zpráva k zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, s. 35-36

Nakonec byla zvolena varianta ve zvláštním zákonu s drobnou novelizací ZOHS týkající se přístupu k důkazům.

Právní forma zákona byla podle mého názoru nutná, neboť nárok na náhradu škody způsobenou porušením soutěžního práva EU bylo možné uplatňovat již před přijetím směrnice č. 2014/104/EU a zák. č. 262/2017 Sb. podle obecných předpisů na náhradu škody, které mají v České republice právní sílu zákona, a transpoziční opatření by mělo mít proto stejnou právní sílu.⁷⁴⁷

Svou povahou se jedná o smíšený předpis, který upravuje jak hmotněprávní, tak procesněprávní aspekty náhrady škody způsobené omezením hospodářské soutěže. Co se procesní úpravy týče, zák. č. 262/2017 Sb. ve své podstatě upravuje tři typy řízení, tj. 1) řízení o náhradě škody způsobené omezením hospodářské soutěže, 2) řízení o zpřístupnění dokumentů a 3) řízení o náhradě škody způsobené zpřístupněním důkazů.

10.3.1. Předmět a působnost zák. č. 262/2017 Sb.

Ustanovení § 1 tohoto zákona obsahuje informativní odkaz na směrnici č. 2014/104/EU, kterou má transponovat v souladu s ustanovením čl. 21 odst. 1 směrnice. Dle důvodové zprávy zák. č. 262/2017 Sb. se má v případě tohoto předpisu jednat o minimální transpozici, a přesto nad rámec požadavků směrnice č. 2014/104/EU.⁷⁴⁸ Z obsahu tohoto ustanovení dále vyplývá, že účelem tohoto zákona je upravit některé otázky spojené s povinností nahradit škodu způsobenou omezováním hospodářské soutěže a uplatňováním práva na náhradu škody z omezování hospodářské soutěže.

Legislativní zkratka „omezování hospodářské soutěže“ je vysvětlena jako porušování pravidel o hospodářské soutěži stanovených zákonem upravujícím ochranu hospodářské soutěže, právními předpisy jiného státu EU na ochranu hospodářské soutěže nebo předpisy EU, která byla způsobena dohodou soutěžitelů nebo zneužitím dominantního postavení soutěžitelů. Předpisy EU se v tomto případě myslí ustanovení čl. 101 a 102 SFEU a nařízení Rady č. 1/2003.⁷⁴⁹

---

⁷⁴⁷ KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 165

⁷⁴⁸ Z definice uvedené zákonodárcem vyplývá, že se jedná o neminimalistickou transpozici neboli gold plating – bližší: KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 101-104

⁷⁴⁹ § 1 zák. č. 262/2017 Sb.

Z výše uvedeného vyplývá, že zákon je povolenou přesahující transpozicí⁷⁵⁰ směrnice č. 2014/104/EU, neboť se nevztahuje pouze na nároky na náhradu škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži ve smyslu ustanovení čl. 2 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU, tj. ustanovení čl. 101 a 102 SFEU a vnitrostátních předpisů sledujících převážně stejný cíl jako tato ustanovení a uplatněných souběžně s unijním právem ve stejné věci v souladu s ustanovením čl. 3 odst. 1 nařízení Rady č. 1/2003, ale i na porušení jakéhokoli ustanovení českého zákona o ochraně hospodářské soutěže a jakéhokoli právního předpisu jiného členského státu EU na ochranu hospodářské soutěže.

Tento přístup lze hodnotit veskrze pozitivně, neboť sjednocuje právní úpravu náhrady škody bez ohledu na to, zda byly porušeny vnitrostátní či unijní předpisy o hospodářské soutěži. Poškození ve věcech porušení vnitrostátních i unijních předpisů tak mají stejná práva a nemusí se za účelem lepšího postavení pokoušet podřídit svůj nárok jedné z těchto kategorií právních předpisů.⁷⁵¹

Na druhou stranu zákon č. 262/2017 stejně jako směrnice č. 2014/104/EU nereguluje další soukromoprávní nároky, jako jsou nároky negatorní, nároky na bezdůvodné obohacení či nároky na náhradu nemajetkové újmy. Zde bude proto nutné vycházet z obecné občanskoprávní úpravy.

Následuje definiční ustanovení § 2. Pro výši škody má význam především definice navýšení ceny jako rozdílu ceny mezi cenou skutečně zaplacenou a cenou, která by jinak byla obvyklá v případě, že by nedošlo k omezování hospodářské soutěže.⁷⁵² Z této definice plyne, že při určování navýšení ceny se má vycházet z hypotetického srovnávacího scénáře, který simuluje výši ceny na trhu bez ovlivnění protiprávním jednáním.

Ustanovení § 3 zák. č. 262/2017 Sb. stanoví vyvratitelnou domněnku, že omezením hospodářské soutěže ve formě kartelu vzniká škoda. Kartelem se myslí v souladu se směrnicí č. 2014/104/EU horizontální cílové dohody a cílové jednání ve shodě.⁷⁵³ Podle mého názoru ovšem formulace legislativní zkratky „omezování hospodářské“ soutěže nebyla zvolen zrovna šťastně a bez kontextu ostatních ustanovení zákona a unijního práva může způsobovat drobné nejasnosti.

---

⁷⁵⁰ K přesahující transpozici blíže: KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 118-121

⁷⁵¹ PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 7-8, s. 216

⁷⁵² § 2 písm. c) zák. č. 262/2017 Sb.

⁷⁵³ srov. § 2 odst. 1 písm. e) zák. č. 262/2017 Sb. a čl. 2 odst. 14 směrnice č. 2014/104/EU

Směrnice č. 2014/104/EU⁷⁵⁴ totiž stanoví, že pokud dojde k porušení jakýchkoli právních předpisů formou kartelu, vychází se z domněnky vzniku škody. Ne všechna omezení hospodářské soutěže mají za následek porušení právních předpisů a ne všechna porušení právních předpisů mají za následek omezení hospodářské soutěže. Znění ustanovení § 3 zák. č. 262/2017 Sb. také explicitně nestanovuje vycházení z vyvratitelné právní domněnky v případě absolutní eliminace či narušení hospodářské soutěže na konkrétním segmentu trhu. Tento nedostatek ovšem není závažný vzhledem k vysvětlení významu této legislativní zkratky v ustanovení § 1 zák. č. 262/2017 Sb. a v případě výkladu v souladu s tímto ustanovením a unijním právem by neměl způsobovat větší potíže.

Co se osobní působnosti zákona týče, zákon nespecifikuje ani subjekty, které mohou škodu způsobit, ani subjekty, které mohou náhradu škody nárokovat. Lze ovšem vycházet z ustanovení § 2990 obč. zák., podle kterého má každá osoba, jejíž právo bylo ohroženo nebo porušeno nedovoleným omezením soutěže, mimo jiné i právo na náhradu škody.⁷⁵⁵ Tato úprava je podle mého názoru v souladu se směrnicí č. 2014/104/EU a neomezení subjektů, které mohou požadovat náhradu škody, je také v souladu s judikaturou SDEU ve věci *Courage, Manfredi a Otis*.

Důvodová zpráva mezi tyto subjekty zahrnuje také spotřebitelské organizace zastupující zájmy spotřebitelů. Samotný zák. č. 262/2017 Sb. ovšem postavení a práva spotřebitelských organizací zastupujících zájmy spotřebitelů neupravuje. V případě zastupování právníckou osobou založenou k ochraně spotřebitele ve věci nároku na náhradu škody způsobené omezením hospodářské soutěže podle mého názoru nelze postupovat podle ustanovení § 25 zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, neboť toto ustanovení umožňuje právnícké osobě hájící práva spotřebitelů domáhat se pouze zdržení se protiprávního jednání ve věci ochrany práv spotřebitelů, a nikoli vymáhání náhrady škody pro poškozené. Bude proto na místě postupovat podle případné nové právní úpravy kolektivního vymáhání.

Co se pasivní legitimace týče, směrnice č. 2014/104/EU jako pasivně legitimované subjekty označuje podnik nebo sdružení podniků.⁷⁵⁶ Jak již bylo uvedeno výše, myslí se tím podnik ve smyslu unijního práva, který může zahrnovat více subjektů se samostatnou právní osobností. Zák. č. 262/2017 Sb. se podrobně pasivní legitimaci nezabývá, pouze

---

⁷⁵⁴ čl. 17 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁷⁵⁵ § 2988 obč. zák.

⁷⁵⁶ čl. 1 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

protiprávně jednajícího označuje jako „soutěžitele“,⁷⁵⁷ popřípadě „škůdce“⁷⁵⁸. Bude proto podle mého názoru nutné vycházet z definice soutěžitele ve smyslu § 2972 obč. zák. a eurokonformního výkladu.

Protiprávního jednání se ovšem může dopustit i nemajetná dceřiná společnost na popud majetné mateřské společnosti. Pojem podniku v rámci evropského práva přitom zahrnuje jak mateřskou společnost, tak dceřinou společnost. S ohledem na absenci české právní úpravy se nabízejí tři řešení, o která je možné pasivní legitimaci i mateřské společnosti opřít.

Jedním z těchto řešení je vykládání pojmu „soutěžitele“ a „škůdce“ v souladu s eurokonformním výkladem podniku. Poškozený by tak mohl zažalovat jak mateřskou, tak dceřinou společnost, které by byly solidárně odpovědné. Výčet případů solidární odpovědnosti se v zák. č. 262/2017 Sb. ovšem jeví jako taxativní. Solidární odpovědnost mateřské společnosti, dovozená extenzivním výkladem, by tak podle mého názoru byla v rozporu se zákazem eurokonformního výkladu *contra legem*.

Dále je možné vycházet z ustanovení § 2914 obč. zák., kdy by mateřská společnost odpovídala za pomocníka (dceřinou společnost), jako by škodu způsobila sama. V tomto případě bude ovšem nutné prokázat, že jednala přímo mateřská společnost prostřednictvím pomocníka (dceřiné společnosti).⁷⁵⁹

Konečně je možné pasivní legitimaci založit na ručení za ovlivněnou osobu ve smyslu § 71 odst. 3 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Zde je nutné upozornit, že se jedná o právní vztah z ručení, a nikoli ze solidární odpovědnosti, jak vyžaduje unijní soutěžní právo. Pro uplatnění nároku na náhradu škody by tak nejprve musela předcházet neúspěšná výzva na původního dlužníka ve smyslu ustanovení § 2012 obč. zák. Dále by musel poškozený prokázat, že se jedná o dluh, který není dceřiná společnost schopna splnit v důsledku ovlivnění vlivnou osobou.⁷⁶⁰

Pokud se ovšem jedná o nárok na náhradu škody uplatněný po rozhodnutí ÚOHS, Evropské komise či orgánu jiného členského státu zabývajícího se ochranou hospodářské soutěže, které bude obsahovat podnik ve smyslu veřejnoprávním, tj. v určitých případech bude zahrnovat mateřskou i dceřinou společnost, je možné pasivní legitimaci s ohledem na závaznost takového rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 27 zák. č. 262/2017 Sb. dovést

---

⁷⁵⁷ Např. § 1 a 2 zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže

⁷⁵⁸ Např. § 4-8 zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže

⁷⁵⁹ PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 11-12, s. 331

⁷⁶⁰ PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. Obchodněprávní revue, 2015, č. 7-8, s. 217

i u ovlivňující osoby, popřípadě u jiného subjektu, který je členem podniku jako jedné entity.⁷⁶¹

Co se přechodu deliktní odpovědnosti týče, bude v souladu s principem právní jistoty rozhodující skutečnost, kdo je právním nástupcem protiprávně jednajícího podniku. Není možné vázat deliktní odpovědnost na skutečnost, že majetek týkající se protiprávního jednání byl převeden na jinou společnost, resp. na „test ekonomické kontinuity“. Tak by tomu mohlo být pouze v případě, že by v souvislosti s převodem majetku zanikl i převádějí podnik.⁷⁶²

Výjimečně lze z objektivních důvodů deliktní odpovědnost přiznat i osobě, na kterou byl majetek převeden, přestože převádějí podnik nezanikl. Bude se jednat například o případ, kdy je protiprávně jednající podnik v době rozhodování o sankci za delikt těsně před likvidací, a podnik, na který byl majetek převeden, již v době protiprávního jednání existoval a do určité míry se na protiprávním jednání podílel. Stejná situace bude v případě, kdy se podnik bude pokoušet ekonomickým nástupnictvím vyhnout pokutě.⁷⁶³

Co se časové působnosti zák. č. 262/2017 Sb. týče, bude tento zákon použit na všechna řízení o náhradě škody způsobené omezením hospodářské soutěže zahájená po 25. prosinci 2014.⁷⁶⁴ Právní účinky úkonů učiněných před tímto datem zůstávají zachovány.

10.3.2. Rozsah náhrady škody

Ustanovení § 4 zák. č. 262/2017 Sb. transponuje zásadu plné náhrady škody a zásadu zákazu nadměrného odškodňování vyplývající z čl. 3 směrnice č. 2014/104/EU. Zásada vyjádřená v ustanovení § 4 zák. č. 216/2014 Sb. sice výslovně neuvádí, že náhrada zahrnuje i ušlý zisk, nicméně v tomto ohledu se podle mého názoru nejedná o nedostatečnou transpozici, neboť ušlý zisk se spolu se skutečnou škodou hradí podle ustanovení § 2952 obč. zák.

---

⁷⁶¹ PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 11-12, s. 330

⁷⁶² Rozsudek ze dne 8. července 1999, Commission of the European Communities v Anic Participazioni SpA, C-49/92, EU:C:1999:356, bod 145,
PETR, M. *Přičítání odpovědnosti za porušení soutěžního práva*. Antitrust, 2013, s. 82

⁷⁶³ *Ibidem*, s. 82-83

⁷⁶⁴ § 36 zák. č. 262/2017 Sb., čl. 22 směrnice č. 2014/104/EU

Snížení škody z důvodu zvláštního zřetele hodného⁷⁶⁵ s ohledem na specialitu zák. č. 262/2017 Sb. podle mého názoru možné není.

Je-li to potřeba k náhradě škody v plné výši, hradí se i úroky, které mají zohledňovat znehodnocení peněz (časovou hodnotu peněz), ke kterému došlo od vzniku škody do splatnosti její náhrady.⁷⁶⁶

Kompenzační úrok by tak měl být přiznán i v případě, že poškozený zaplatí cenu, která je navýšena v důsledku protiprávního jednání soutěžitele. Předražení představuje škodu a zároveň částku, s kterou poškozený nemohl disponovat a nemohl tyto prostředky dále zhodnocovat.⁷⁶⁷

Kompenzační úrok by z ekonomického hlediska měl zohledňovat časovou hodnotu peněz, inflaci a riziko. Inflace snižuje hodnotu peněz a lze ji zjistit. Budoucí zisky z peněz, které nemá poškozený k dispozici, jsou ovšem nejisté. Tato nejistota (riziko) by se proto měla také promítnout do výše úroků.⁷⁶⁸ Při určování kompenzačních úroků lze tudíž vycházet i z úroků odpovídajících nákladům kapitálu poškozeného, neboť tato úroková míra zohledňuje časovou hodnotu peněz i riziko (resp. nejisté ztráty na zisku).⁷⁶⁹

Hypotéza „je-li to třeba k náhradě škody v plné výši“ má dle důvodové zprávy zahrnovat vzácné případy, kdy je nárok na náhradu kompenzačního úroku vyloučen. Je tomu například v případě, že poškozený omezením hospodářské soutěže musí vybrat z účtu prostředky např. na terminovaném vkladu, kdy přichází o úrok banky a případně o náklady spojené s předčasným čerpáním vkladu, což tvoří ušlý zisk. Kompenzační úrok je tak ve své podstatě součástí ušlého zisku.⁷⁷⁰ Pokud je ovšem kompenzační úrok implicitně obsažen v ušlém zisku nebo ve škodě nebo v úroku z prodlení, není možné přiznat kompenzační úrok, neboť by došlo k nadměrnému odškodnění v rozporu se zásadou zákazu nadměrného odškodnění.

Kompenzační úrok by měl být pravděpodobně s ohledem na zásadu plné náhrady škody přiznán i v případě, že škoda vznikla před transpozicí směrnice, tj. od vzniku škody před transpozicí směrnice do zaplacení.⁷⁷¹

---

⁷⁶⁵ § 2953 obč. zák.

⁷⁶⁶ § 4 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb.

⁷⁶⁷ HUBKOVÁ, P. *Plná náhrada škody způsobené porušením evropského soutěžního práva a problém tzv. kompenzačních úroků před českými soudy*. Právní rozhledy, 2016, č. 9, s. 328

⁷⁶⁸ HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014, s. 137

⁷⁶⁹ *Ibidem*, s. 138-139

⁷⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 25 Cdo 296/2006

⁷⁷¹ HUBKOVÁ, P. *Plná náhrada škody způsobené porušením evropského soutěžního práva a problém tzv. kompenzačních úroků před českými soudy*. Právní rozhledy, 2016, č. 9, s. 327

Tento typ úroků se liší od úroků z prodlení⁷⁷² počátkem, odkdy je možné kompenzační úroky požadovat. Zatímco v případě kompenzačního úroku je to od vzniku škody, v případě úroků z prodlení je to ode dne následujícího po dni splatnosti nároku na náhradu škody. Den splatnosti nároku na náhradu škody je přitom den následující po dni, kdy byl škůdce vyzván k náhradě škody.⁷⁷³ V případě kompenzačního úroku je také nutné zohlednit okolnosti, které se přičítají poškozenému a které mají vliv na zvýšení škody (např. neodůvodněné prodlevy s uplatněním nároku na náhradu škody).⁷⁷⁴

Úroky z prodlení se od kompenzačního úroku mohou také lišit svou výší.⁷⁷⁵ Úrok z prodlení je proto možné hradit zároveň s kompenzačním úrokem. Pokud by ovšem výše úhrady úroků z prodlení nepostačovala k uhrazení plné škody (úrok z prodlení by byl příliš nízký) má poškozený nárok požadovat i úroky zohledňující znehodnocení peněz, tak aby byla dodržena zásada plné kompenzace škody. Pokud ovšem nelze požadovat úroky z prodlení (např. prodlení věřitele s převzetím plnění), nelze požadovat úroky zohledňující znehodnocení peněz.⁷⁷⁶

Dále zná občanský zákoník smluvní úrok ve smyslu ustanovení § 1802 a násl. obč. zák. Tyto úroky sice představují časovou hodnotu peněz, nicméně k jejich zaplacení se smluvní strana zavazuje dobrovolně, nelze je proto považovat za úroky kompenzační.⁷⁷⁷

Z výše uvedeného vyplývá, že náhrada škody je v tomto ohledu širší než náhrada škody podle obč. zák.,⁷⁷⁸ která s náhradou úroků tohoto kompenzačního typu nepočítá.

Ustanovení § 4 odst. 4 zák. č. 262/2017 Sb., které ve své podstatě kopíruje ustanovení § 2955 obč. zák.,⁷⁷⁹ transponuje podle mého názoru pouze částečně možnost určení škody soudním odhadem v případě, že nelze škodu přesně zjistit ve smyslu ustanovení čl. 17 odst. 1 věta druhá směrnice č. 2014/104/EU. Tato transpozice totiž zcela

---

⁷⁷² § 1970 obč. zák.

⁷⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 7. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1628/2013

⁷⁷⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 11-12, s. 332

⁷⁷⁵ Podle ustanovení § 1970 obč. zák. ve spojení s ustanovením § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích činí výše úroku z prodlení ročně výši reposazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů.

⁷⁷⁶ § 4 odst. 3 věta druhá zák. č. 262/2017 Sb.

⁷⁷⁷ HUBKOVÁ, P. *Plná náhrada škody způsobené porušením evropského soutěžního práva a problém tzv. kompenzačních úroků před českými soudy*. Právní rozhledy, 2016, č. 9, s. 328

⁷⁷⁸ § 2984 odst. 1 a § 2952 obč. zák.

⁷⁷⁹ Podle § 4 odst. 4 zák. č. 262/2017 Sb. nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud.

opomíjí možnost stanovení výše škody odhadem v případě mimořádně obtížného stanovení výše škody. Tento nedostatek pramení pravděpodobně ze snahy vyhnout se v zákoně neurčitému právnímu pojmu „mimořádně obtížné stanovení“ a nelze podle mého názoru ani odstranit eurokonformním výkladem tohoto ustanovení. Ostatně se domnívám, že soud nebude v některých případech sám schopen posoudit, zda se nejedná o tento typ stanovení výše škody. K tomu může sice dospět znalec a odkázat na znalecký ústav, ale samo o sobě to neznamená automaticky, že znalecký úkol zůstane nesplněn (například kvůli nedostatku vstupních informací), případně že znalec nedospěje k závěru, že výši škody nelze přesně určit.

Na druhou stranu, hledisko nepoměrných obtíží je zohledněno v ustanoveních § 136 o.s.ř., ve spojení s ustanovením § 2955 obč. zák., které umožňují soudu v obou případech, tj. i když nelze výši nároku (škody) zjistit nebo jen s nepoměrnými obtížemi, určit výši nároku podle své úvahy. Soud přitom nemůže výši nároku určit volnou úvahou, ale musí vycházet z okolností případu a vzít v úvahu skutečnosti, které mohou sloužit k učinění kvantitativních závěrů o výši škody.⁷⁸⁰ Zároveň musí rozhodnutí soudu obsahovat, v čem spatřuje nepoměrné obtíže a proč například soud nepřistoupil ke znaleckému dokazování.⁷⁸¹

To, že byla výše škody určena odhadem, případně na základě znaleckého posudku má pak vliv na náklady řízení, kdy soud může přiznat plnou náhradu nákladu řízení i účastníkovi řízení, který měl ve věci pouze částečný úspěch.⁷⁸²

Zák. č. 261/2017 Sb. netransponoval ustanovení čl. 17 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU, tj. aby vnitrostátní orgán hospodářské soutěže byl soudu nápomocen při určování výše škody v případě, že to soud považuje za vhodné. ÚOHS může předkládat sice vyjádření soudům k aplikaci čl. 101 a 102 SFEU⁷⁸³, nicméně obecně není povinen soudu pomoci při určování výše škody.

Na druhou stranu soud může po ÚOHS vyžadovat odborné vyjádření ve smyslu ustanovení § 127 o.s.ř. V tomto případě ovšem nebude pravděpodobně možné vyžadovat veškerá relevantní data k určení výše soukromé škody, neboť ÚOHS se primárně zabývá veřejnoprávním vymáháním a své sankce určuje na základě obratových kritérií.⁷⁸⁴

---

⁷⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 696/2012

⁷⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4068/2008

⁷⁸² § 142 odst. 3 o. s. ř.

⁷⁸³ odst. 21 preambule a čl. 15 odst. 4 nařízení č. 1/2003, § 20a odst. 3 písm. e) zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁷⁸⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimity a rozsah náhrady škody*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 11-12, s. 332

ÚOHS ukládá pokutu do 10.000.000,- Kč nebo do 10 % čistého obrátu za poslední ukončené účetní období, a to podle toho, která částka je vyšší. Při uložení pokuty přihlíží ÚOHS k typové závažnosti, opakování a délce trvání protiprávního jednání. Rozděluje přitom protiprávní delikty podle závažnosti na tři kategorie, a to delikty velmi závažné (např. horizontální dohody o cenách, zneužití dominantního postavení s výrazným dopadem na spotřebitele), závažné (např. vertikální dohody o cenách pro další prodej, méně závažné zneužití dominantního postavení) a méně závažné delikty (např. vertikální dohody menšího významu, méně závažná narušení soutěže). Podle trvání rozlišuje delikty na krátkodobé (0 - 1 rok), střednědobé (1 rok – 10 let) a dlouhodobé (více než 10 let). Při určení výše pokuty dále vychází ÚOHS z rozsahu obrátu z prodeje zboží nebo služeb souvisejících s protiprávním jednáním, z něho určí výchozí podíl (do 3 % u velmi závažných deliktů, do 1 % u závažných deliktů a do 0,5 % u méně závažných deliktů). Tento výchozí podíl následně vynásobí koeficientem času, který zohlední délku trvání protiprávního jednání. Dále zohlední subjektivní stránku jednání, tj. zda se soutěžitel protiprávního jednání dopustil úmyslně, či nedbalostně. Zároveň zohlední přitěžující okolnosti jako například, zda měl protiprávně jednající vedoucí roli či zda nutil ostatní účastníky soutěže k účasti na protiprávním jednání, a také polehčující okolnosti, jako například, zda přispěl k objasnění deliktu, nižší podíl na omezení hospodářské soutěže, dobrovolné ukončení protiprávního jednání. Zohlednění subjektivní stránky a přitěžujících a polehčujících okolností může mít za následek zvýšení základní částky o 50 %, či snížení základní částky o 50 %. Vše ÚOHS posoudí tak, aby byla zohledněna hospodářská výkonnost podniku a pokuta měla dostatečně odstrašující efekt. Proto, pokud je možné škodu kvalifikovaně odhadnout, zvýší ÚOHS pokutu tak, aby pokuta prospěch protiprávně jednajícího a výši škody převyšovala.⁷⁸⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že při určení výše škody lze některé informace z řízení před ÚOHS využít. Obecně lze pro určení rozsahu škody využít informace o typu a délce protiprávního jednání. Pro solidární odpovědnost bude pak mít význam, zda měl protiprávně jednající vedoucí roli, či zda se jedná o recidivu. Pro ziskově orientované metody bude nepochybně užitečná i informace o obrátu podniku a jeho změně v průběhu protiprávního jednání. Pokud ÚOHS bude za účelem uložení pokuty provádět

---

⁷⁸⁵ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Zásady postupu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při stanovování výše pokut podle § 22 odst. 2 zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění*, [Citováno 25. 1. 2018]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Legislativa/HS/SoftLaw/zasady_stanovovani_pokut.pdf

kvalifikovaný odhad výše škody, je možné z něj kriticky při určení výše škody vycházet, případně vycházet z dat, na základě nichž byl tento odhad učiněn.

10.3.3. Omezení solidární odpovědnosti

Více škůdců podílejících se na vzniku škody způsobené jednáním v rozporu s předpisy o hospodářské soutěži je poškozenému odpovědno společně a nerozdílně.⁷⁸⁶ Není proto možné v případě zvláštního zřetele hodného úhradu škody určit podle účasti na škodlivém následku ve smyslu ustanovení § 2915 odst. 2 obč. zák.

Z pravidla solidární odpovědnosti existují tři výjimky, kdy určitý typ subjektů může dosáhnout v určitém rozsahu omezení své odpovědnosti. Jedná se o spolupracující škůdce⁷⁸⁷, malé a střední podniky⁷⁸⁸ a účastníky smírného vyrovnání.⁷⁸⁹

Spolupracující škůdce v rámci solidární odpovědnosti odpovídá pouze přímým a nepřímým odběratelům nebo dodavatelům. Jiným poškozeným nahradí spolupracující škůdce škodu pouze za předpokladu, že jsou jejich pohledávky na náhradu škody vůči dalším škůdcům nedobytné. Pokud jsou ovšem jejich pohledávky promlčeny, nehradí jim spolupracující škůdce ničeho.⁷⁹⁰

Malí a střední podnikatelé ve smyslu doporučení Komise č. 2003/361/ES⁷⁹¹ a zák. č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání,⁷⁹² s tržním podílem menším než 5 % také odpovídají podle ustanovení § 7 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb. v rámci své solidární odpovědnosti pouze svým přímým nebo nepřímým odběratelům nebo dodavatelům, pokud by solidární náhrada škody způsobila ohrožení jejich hospodářské životaschopnosti a ztrátu celé hodnoty aktiv. Ohrožením těchto podniků se nemyslí úpadek ve smyslu insolvenčního zákona, ale nahlíží se na ně jako při ukládání pokuty.

Podle ustanovení § 2 zák. č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, se za malého a středního podnikatele považuje podnikatel, který splňuje kritéria stanovená přímo použitelným předpisem Evropských společenství. Zde zákon odkazuje na přílohu I k nařízení Komise č. 70/2001 ze dne 12. 1. 2011 o použití čl. 87 a 88 Smlouvy o ES u stání

---

⁷⁸⁶ § 5 zák. č. 262/2017 Sb., § 2915 odst. 2 obč. zák., čl. 11 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁷⁸⁷ § 6 zák. č. 262/2017 Sb.

⁷⁸⁸ § 7 zák. č. 262/2017 Sb.

⁷⁸⁹ čl. 8 zák. č. 262/2017 Sb.

⁷⁹⁰ § 6 odst. 1 ve spojení s § 2 odst. 1 písm. g) zák. č. 267/2017 Sb., čl. 11 odst. 4 – 6 směrnice č. 2014/104/EU

⁷⁹¹ Doporučení Komise č. 2003/361/ES ze dne 6. 5. 2003, o definici mikropodniků a malých a středních podniků

⁷⁹² zák. č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

podpory malého a středního podnikání v platném znění. Dle tohoto předpisu je malý a střední podnikatel vymezen obdobně jako v doporučení Komise č. 2003/361/ES podle počtu zaměstnanců, ročního obratu, hodnoty aktiva a pasiv.

V případě ustanovení § 7 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb. se jedná o přesahující transpozici, která rozšiřuje podíl malých a středních podniků na solidární odpovědnosti v případě naplnění shora uvedených podmínek o odpovědnost za škodu způsobenou dodavatelům.⁷⁹³

Důvodová zpráva zák. č. 262/2017 Sb. k tomu uvádí, že pro to, aby odpovědnost nebyla takto rozšířena i na dodavatele, není žádný racionální důvod, nekopírovalo by to úpravu spolupracujícího škůdce a bylo by to v rozporu se zásadou plné náhrady škody.

Malý nebo střední podnik splňující podmínky ustanovení § 7 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb. musí ovšem uhradit škodu také jiným poškozeným než přímým nebo nepřímým odběratelům a dodavatelům, pokud omezení hospodářské soutěže řídil, nutil jiného k takovému jednání, již dříve omezoval hospodářskou soutěž, nebo jsou pohledávky na náhradu škody od ostatních škůdců nedobytné.⁷⁹⁴

Pokud škůdce naplňuje podmínky ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb., není povinen k náhradě škody jiným poškozeným než svým přímým nebo nepřímým odběratelům nebo dodavatelům za předpokladu, že pohledávky jiných poškozených vůči ostatním škůdcům jsou promlčeny.⁷⁹⁵

Další omezení solidární odpovědnosti vyplývá z ustanovení § 8 odst. 1 věta první zák. č. 262/2017 Sb., které má být transpozicí ustanovení čl. 19 směrnice č. 2014/104/EU a které omezuje odpovědnost účastníka za škodu v případě, že se úspěšně účastní smírného vyrovnání. Tato úprava má účastníky jednání (popř. řízení) o náhradě škody motivovat k tomu, aby dosáhli smírného řešení sporu.

Podle mého názoru se v tomto případě nejedná o příliš povedenou transpozici. Věta první ustanovení § 8 odst. 1 stanoví, že v případě více škůdců se náhrada škůdce automaticky snižuje o podíl odpovídající podílu škůdce podle jeho účasti na vzniku škody, pokud se účastní smírného vyrovnání. Doslovné znění tohoto ustanovení ovšem navozuje dojem, že pokud je poškozených více a škůdce se zúčastní smírného vyrovnání, jeho podíl na vypořádání škody zaniká i vůči ostatním poškozeným. Tak tomu ovšem není, neboť z ustanovení čl. 19 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU vyplývá, že se má jednat pouze o podíl na škodě způsobené konkrétnímu poškozenému, který se dohody o vyrovnání

---

⁷⁹³ srov. čl. 11 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁷⁹⁴ § 7 odst. 2 zák. č. 262/2015 Sb., čl. 11 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

⁷⁹⁵ § 7 odst. 3 zák. č. 262/2015 Sb.

účastní. Přestože je formulace tohoto ustanovení zák. č. 262/2017 Sb. s ohledem na výše uvedené sama o sobě nepřesná, z ustanovení § 8 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb. a z důvodové zprávy vyplývá, že omezení solidární odpovědnosti škůdce účastníciho se smírného vyrovnání má být především ve vztahu ke konkrétnímu poškozenému, který se smírného vyrovnání také účastní.

Zbývající část náhrady škody uhradí škůdce účastníci se na vyrovnání poškozenému pouze za předpokladu, že jsou pohledávky od ostatních škůdců nedobytné. Toto lze ovšem v dohodě o vyrovnání vyloučit.⁷⁹⁶ Stejně tak nemusí škůdce účastníci se smírného vyrovnání svůj podíl na náhradě škody uhradit, pokud jsou pohledávky vůči ostatním škůdcům promlčeny.⁷⁹⁷

10.3.4. Přenesení škody

Stejně jako směrnice č. 2014/104/EU v odst. 39 své preambule a v ustanoveních čl. 12 odst. 1 a 2 a čl. 13 umožňuje zák. č. 262/2017 Sb. ve svém ustanovení § 29 obranu žalovaného v prokázání skutečnosti, že část navýšení ceny byla přenesena na odběratele nebo dodavatele žalobce.

Nepřímý odběratel má také částečnou výhodu spočívající ve vyvratitelné právní domněnce, že k přenesení navýšení ceny došlo v případě, že osvědčí, že žalovaný omezením hospodářské soutěže zvýšil cenu pro přímého odběratele a nepřímý odběratel od přímého odběratele následně pořídil zboží nebo služby dotčené omezením hospodářské soutěže.⁷⁹⁸

Podle ustanovení § 30 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb. se tato vyvratitelná domněnka neužije v případě, že žalovaný osvědčí, že k přenesení navýšení ceny nedošlo. Mohlo by se zdát, že se v tomto případě jedná o nepřesnou transpozici ustanovení čl. 14 odst. 2 věta poslední směrnice č. 2014/104/EU, neboť český překlad tohoto ustanovení vyžaduje prokázání přenesení navýšení ceny. Domnívám se ovšem, že anglické i francouzské znění směrnice osvědčení jako dostatečné akceptuje v případě, že je pro soud dostatečně důvěryhodné.⁷⁹⁹

---

⁷⁹⁶ § 8 odst. 1 věta druhá zák. č. 262/2017 Sb., čl. 19 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

⁷⁹⁷ § 8 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb.

⁷⁹⁸ § 30 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb., čl. 14 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁷⁹⁹ Ustanovení § 14 odst. 2 věta poslední směrnice č. 2014/104/EU v anglickém znění: „*This paragraph shall not apply where the defendant can demonstrate credibly to the satisfaction of the court that the overcharge was not, or was not entirely, passed on to the indirect purchaser.*” a ve francouzském znění: „*Le présent paragraphe ne s'applique pas lorsque le défendeur peut démontrer de façon crédible, à la*

Výhodou možnosti namítat přenesení škody je skutečnost, že zdroje, které byly neprávem alokovány na určité místo, se z tohoto konkrétního místa budou přesouvat k poškozenému. Nedojde tak k vícenásobnému hrazení náhrady škody či k bezdůvodnému obohacení.

10.3.5. Promlčení

Subjektivní promlčecí lhůta pro nárok na náhradu škody vzniklé omezením hospodářské soutěže činí minimální možnou výši umožněnou ustanovením čl. 10 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU, tj. 5 let. Zároveň je vyloučeno použití obecné promlčecí lhůty ve smyslu ustanovení § 636 obč. zák.⁸⁰⁰

V případě řízení před orgánem pro hospodářskou soutěž, týkajícího se i soukromoprávního nároku na náhradu škody, si zákonodárce v ustanovení § 9 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb. mezi přerušáním a stavěním lhůty vybral z transponovaného ustanovení čl. 10 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU mírnější variantu v podobě stavění promlčecí lhůty po dobu řízení do uplynutí lhůty 1 roku od pravomocného ukončení takového řízení.

Objektivní promlčecí lhůta uvedená v zák. č. 262/2017 Sb. není, neboť použití ustanovení o objektivní promlčecí lhůtě v případě obecné náhrady škody je vyloučeno.⁸⁰¹ Subjektivní promlčecí lhůta tak není nijak omezena, což nepochybně rozšiřuje přístup k uplatnění nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva a je to zcela v souladu s požadavky uvedenými v ustanovení odst. 36 preambule směrnice č. 2014/104/EU.

Promlčecí lhůta neběží také podle ustanovení § 9 odst. 4 zák. č. 262/2017 Sb. po dobu řízení o zpřístupnění dokumentů⁸⁰² a také po dobu řízení o zpřístupnění důkazního prostředku v jiném členském státě⁸⁰³, což je nepochybně také v souladu s cílem směrnice č. 2014/104/EU.

Rozdílně od směrnice č. 2014/104/EU promlčecí lhůta neskončí podle ustanovení § 9 odst. 5 zák. č. 262/2017 Sb. dříve než za jeden rok ode dne, kdy se poškozený dozví o tom, že pohledávka je nedobytná od těch, kteří nejsou spolupracujícím škůdcem nebo malým a středním podnikem nebo se neúčastnili smírného vyrovnání. Toto ustanovení

---

satisfaction de la juridiction, que le surcoût n'a pas été répercuté sur l'acheteur indirect, ou qu'il ne l'a pas été entièrement."

⁸⁰⁰ § 9 odst. 1 zák. č. 262

⁸⁰¹ § 9 odst. 1 věta druhá zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁰² § 9 odst. 4 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁰³ § 10 a násl. zák. č. 262/2017 Sb.

je pravděpodobně reakcí na ustanovení čl. 11 odst. 4 věta poslední směrnice č. 2014/104/EU, která požaduje dostatečně dlouhé promlčecí lhůty proti podnikům, kterým byla prominuta pokuta, v případě, že poškozený není odškodněn jiným solidárně odpovědným podnikem. S ohledem na skutečnost, že ustanovení § 9 odst. 5 zák. č. 262/2017 Sb. se týká i malých a středních podniků a podniků neúčastnících se smírného vyrovnání, domnívám se, že se v tomto případě jedná s ohledem na cíle směrnice, tj. ochranu poškozených, o přípustnou přesahující transpozici.

10.3.6. Řízení o zpřístupnění důkazního prostředku

Ustanovení § 10 a násl. zák. č. 2016/2017 Sb. reguluje zvláštní řízení o návrhu na zpřístupnění dokumentů nebo sdělení, kde se nacházejí. Dokumenty se v tomto případě myslí jakékoli důkazní prostředky.⁸⁰⁴ Co se sdělení, kde se důkazy nacházejí týče, v tomto ohledu se jedná o přípustnou přesahující transpozici oproti směrnici č. 2014/104/EU.⁸⁰⁵

K řízení o návrhu na zpřístupnění dokumentů je příslušný soud, který by byl příslušný ve věci samé.⁸⁰⁶ Tímto věcně příslušným soudem je krajský soud.⁸⁰⁷

V řízení o návrhu na zpřístupnění dokumentů se subsidiárně uplatní občanský soudní řád a v řízení o udělení pokuty k vymožení této povinnosti i zák. č. 293/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.⁸⁰⁸ Co se aplikace zákona o zvláštních řízeních soudních týče, důvodová zpráva k tomu uvádí, že se inspirovala ustanovením § 7 zák. č. 186/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, kdy by měl být zákon o zvláštních řízeních soudních používán ve fázi ukládání pokut z hlediska účastenství.

10.3.6.1. Návrh na zpřístupnění důkazu

Z ustanovení § 10 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb. vyplývá, že by se měl návrh na zpřístupnění dokumentů podávat před zahájením řízení na náhradu škody. Toto ustanovení proto oproti směrnici č. 2014/104/EU působí samo o sobě restriktivně, neboť ta ve svém ustanovení čl. 5 stanoví pouze, že důkazy musí být zpřístupněny v řízeních týkajících se náhrady škody. Ustanovení § 18 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb. ovšem stanoví,

---

⁸⁰⁴ § 10 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁰⁵ PETR, M. *Harmonisation of Private Antitrust Enforcement*. European Competition and Regulatory Law Review, 2017, č. 1, s. 339

⁸⁰⁶ § 11 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁰⁷ § 25 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁰⁸ § 34 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

že povinnost zpřístupnit dokumenty lze uložit také po zahájení řízení o náhradě škody, což v kombinaci s ustanovením § 10 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb. odpovídá znění směrnice.

Navrhovatelem přitom může být v řízení o návrhu na zpřístupnění dokumentů zahájeném před zahájením řízení o náhradě škody i budoucí žalovaný v řízení o náhradě škody. Po zahájení řízení o náhradě škody může žalovaný zpřístupnění důkazů požadovat pouze za předpokladu, že osvědčí, že by to mohlo vést k jeho úspěchu ve věci.⁸⁰⁹

Návrh na zpřístupnění dokumentů musí obsahovat, kterému soudu je určen, kdo jej činí, které věci se týká a co sleduje. Musí být podepsán a datován.⁸¹⁰ Dále musí návrh obsahovat označení účastníků následujícího řízení o náhradě škody a označení osoby, které se ukládá povinnost, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel domáhá, a musí z něj být patrné, čeho se navrhovatel domáhá.⁸¹¹

Součástí návrhu musí být také dostatečné osvědčení následujícího nároku na náhradu škody a co nejpřesnější konkretizace požadovaného důkazního prostředku.⁸¹² Požadované dokumenty není nutné vždy individualizovat, ale v souladu s ustanovením § 10 odst. 1 písm. a) zák. č. 262/2017 Sb. je možné je vymezit pouze druhově, což podle mého názoru odpovídá ustanovením čl. 5 odst. 2 a odst. 16 preambule směrnice č. 2014/104/EU, které pracují s termínem „kategorie důkazů“. Přesto musí být požadované dokumenty označeny co nejpřesněji, tak aby to odpovídalo dostupným skutečnostem.⁸¹³ Z užití termínu dostupné skutečnosti vyplývá, že se počítá s tím, že navrhovatel má znevýhodněné postavení z hlediska množství informací o svém nároku na náhradu škody. Má se tak zabránit nespécifickému nebo široce zaměřenému shromažďování informací, tzv. lovení údajů.⁸¹⁴

Soud po podání návrhu na zpřístupnění důkazů o něm následně vyrozumí orgán hospodářské soutěže, který by byl příslušný v šetření omezování hospodářské soutěže, a poskytne mu lhůtu k vyjádření.⁸¹⁵ Pokud se jedná o podklady a informace, které byly předloženy pro účely správního řízení nebo výkonu dozoru orgánu hospodářské soutěže, byly za takovým účelem vypracovány, nebo se jedná o prohlášení v programu shovívavosti, které bylo vzato zpět,⁸¹⁶ a orgán hospodářské soutěže sdělí soudu, že je má ve spise, musí

---

⁸⁰⁹ § 18 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸¹⁰ § 42 odst. 4 o. s. ř.

⁸¹¹ § 79 odst. 1 o. s. ř., § 11 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸¹² § 10 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸¹³ § 10 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸¹⁴ odst. 23 preambule směrnice č. 2014/104/EU

⁸¹⁵ § 10 odst. 4 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸¹⁶ § 2 odst. 2 písm. c) zák. č. 262/2017 Sb.

soud zvážit, zda jejich zpřístupnění neohroží šetření či řízení před orgánem hospodářské soutěže.⁸¹⁷

10.3.6.2. Jistota

Nejpozději ve stejný den, kdy navrhovatel podá návrh na zpřístupnění dokumentů, musí složit u soudu jistotu ve výši 100.000,- Kč.⁸¹⁸ Soud může vyzvat k zaplacení doplatku, pokud jistota zjevně nepostačuje k náhradě škody, která by mohla zpřístupněním dokumentů vzniknout.⁸¹⁹ Pokud nebude jistota složena, soud návrh na zpřístupnění důkazu odmítne.⁸²⁰ Nebude-li návrhu vyhověno, soud jistotu vrátí. Pokud bude návrhu na zpřístupnění dokumentů vyhověno, bude jistota vrácena, pokud marně uplyne lhůta k podání žaloby na náhradu škody, nebo bude ve věci náhrady škody pravomocně rozhodnuto a z rozhodnutí vyplývá, že jistota nebude použita k náhradě škody vzniklé zpřístupněním dokumentů.⁸²¹

O náhradě škody způsobené zpřístupněním dokumentů rozhoduje na návrh podaný do 6 měsíců ode dne splnění povinnosti zpřístupnit dokumenty soud, který rozhodoval o zpřístupnění dokumentů. Škoda se primárně uspokojí ze složené jistoty.⁸²²

Zde se musím pozastavit nad otázkou, zda výše jistoty neomezuje příliš poškozeného při získávání důkazů pro podání žaloby na náhradu škody. Je pravdou, že omezení na jednu stranu v podobě jistoty nutné je, aby byl ten, kdo důkaz zpřístupňuje, dostatečně chráněn. Ale s ohledem na skutečnost, že dle judikatury SDEU se může náhrady škody způsobené porušením předpisů na ochranu hospodářské soutěže domáhat každý, tj. i jednotlivý spotřebitel, lze si těžko představit, že každý spotřebitel bude schopen takovou jistotu složit a účinně si tak důkazy zpřístupnit. Podle mého názoru by bylo vhodnější řešení, kdy by byla jistota stanovena rozpětím a kdy by výši jistoty s ohledem na okolnosti případu určoval soud.

Důvodová zpráva zák. č. 262/2017 Sb. k tomu uvádí, že se jedná z formálního hlediska o obdobu institutu jistoty ve smyslu ustanovení § 75b o.s.ř., které má zabránit zneužívání návrhu na zpřístupnění dokumentů a má být pojistkou proti lovení údajů. Ustanovení § 75b o. s. ř. ovšem ukládá povinnost jistoty ve výši 10.000,- Kč a v podnikatelských věcech ve výši 50.000,- Kč.

---

⁸¹⁷ § 16 odst. 1 a 2 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸¹⁸ § 12 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸¹⁹ § 12 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸²⁰ § 12 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸²¹ § 12 odst. 4 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸²² § 13 zák. č. 262/2017 Sb.

10.3.6.3. Rozhodnutí o návrhu na zpřístupnění důkazu

Před rozhodnutím o návrhu soud vyzve toho, kdo má dokumenty zpřístupnit, k vyjádření k návrhu na zpřístupnění dokumentů. Subjekt, který má dokumenty poskytnout, má v této fázi možnost sdělit soudu, z jakých důvodů by tyto dokumenty neměly být zpřístupněny, resp. v čem by byl poškozen na svých právech v případě, že by mu soud nařídil povinnost dokumenty zpřístupnit.⁸²³

Přestože čl. 5 odst. 7 směrnice č. 2014/104/EU v českém překladu v tomto případě výslovně hovoří o výslechu, ostatní jazykové verze směrnice hovoří o právu být před soudem slyšen, což vychází mimo jiné i z judikatury SDEU⁸²⁴, která stanoví, že zásady spravedlivého procesu se mají aplikovat i v případě prosazování soutěžního práva. Tomuto požadavku je podle mého učiněno zadost i tím, že vyjádření k návrhu na zpřístupnění důkazu bude získáno v písemné formě.

Soud rozhodne o návrhu usnesením, kterým uloží povinnost tomu, kdo má pod svou kontrolou důkazní prostředky, aby je v soudem určené lhůtě v přiměřeném rozsahu zpřístupnil navrhovateli, nebo aby sdělil, kde se nacházejí.⁸²⁵

Jednání nařídí soud pouze v případě, že nelze rozhodnout na základě písemných důkazů.⁸²⁶ S ohledem na subsidiární použití občanského soudního řádu je proti rozhodnutí o návrhu na zpřístupnění dokumentů přípustné odvolání⁸²⁷ i dovolání.⁸²⁸

10.3.6.4. Rozsah zpřístupnění důkazů

Při určení rozsahu zpřístupnění přihlédnou soud podle § 14 odst. 2 a 4 zák. č. 262/2017 Sb. k tomu, aby byly zpřístupněny pouze relevantní důkazy pro řízení o náhradě škody, k nákladům zpřístupnění a k tomu, zda tyto dokumenty neobsahují obchodní, bankovní nebo podobné tajemství, a musí zajistit, aby nebyla porušena zákonem stanovená povinnost mlčenlivosti., to vše v souladu s čl. 5 odst. 3 a 6 směrnice č. 2016/104/EU.

Z eurokonformního výkladu těchto ustanovení v souladu s odst. 18 preambule, ustanovením čl. 5 odst. 3 a 4 směrnice č. 2014/104/EU a z důvodové zprávy zák. č. 262/2017 Sb. vyplývá, že soud může zpřístupnit i důkazní prostředky obsahující

---

⁸²³ § 14 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸²⁴ Rozsudek ze dne 13. dubna 2000, *Karlsson and Others*, C-292/97, EU:C:2000:202, bod 37-38

⁸²⁵ § 10 odst. 1 a § 14 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸²⁶ § 11 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸²⁷ § 201 o. s. ř.

⁸²⁸ § 236 odst. 1 o. s. ř.

obchodní, bankovní či podobné tajemství. Při určení rozsahu tohoto zpřístupnění je jen nutné zajistit, aby nebylo nepřiměřeně zasaženo do zájmů jednotlivých stran či dotčených třetích subjektů a aby byla zajištěna ochrana těchto tajemství.

Zpřístupnit nelze nikdy důvěrné informace, jako prohlášení v rámci programu shovívavosti či žádosti o narovnání z důvodu ochrany účastníků tohoto programu. Navrhovatel může požadovat po soudu, aby ověřil, zda dokumenty tyto informace obsahují. Pokud navrhovatel takovou žádost nepodá a soud má za to, že požadované dokumenty důvěrné informace obsahují, vyzve navrhovatele k podání takové žádosti a určí mu k tomu lhůtu. Pokud soud k ověření přistoupí, vyhotoví o tom protokol, do kterého se ovšem při nahlížení do spisu nemůže nahlížet.⁸²⁹

Důvodová zpráva zde uvádí, že soud by měl o žádosti rozhodnout usnesením, vůči kterému není odvolání přípustné. Tato skutečnost ovšem nevyplývá z ustanovení § 15 zák. 262/2017 Sb., které počítá pouze s vypořádáním se s důvody odeprání ověření v usnesení o návrhu na zpřístupnění dokumentů. Stejně tak v případě realizace ověření počítá ustanovení § 15 zák. č. 262/2017 Sb. pouze s ověřením mimo jednání a vyhotovení protokolu o ověření, a nikoli s rozhodnutím o této žádosti.

Zpřístupnění důvěrných informací předložených a vypracovaných pro účely řízení před orgánem ochrany hospodářské soutěže je také omezeno až na dobu po právní moci řízení před tímto orgánem. Tato úprava má bránit nepřiměřeným zásahům do vyšetřování a řízení před orgánem ochrany hospodářské soutěže.⁸³⁰

Co se důkazů, které jsou i ve spisu orgánu ochrany hospodářské soutěže, týče, musí soud zohlednit požadavek na veřejnoprávní prosazování předpisů o hospodářské soutěži, tak aby nedošlo k ohrožení šetření nebo řízení před orgánem hospodářské soutěže. Postupuje tak v případě zpřístupnění informací předložených a vypracovaných pro účely řízení před orgánem ochrany hospodářské soutěže, pokud o to žádá orgán ochrany hospodářské soutěže ve svém vyjádření k přiměřenosti návrhu na zpřístupnění nebo pokud by se povinnost zpřístupnit dokumenty měla uložit orgánu ochrany hospodářské soutěže.⁸³¹

Důkazy ve spise se v tomto případě dle důvodové zprávy chápou i důkazy, jejichž kopie nebo originály jsou založeny ve spise a jimiž disponují strany, popřípadě i třetí osoby.

Je otázkou, zda mezi dokumenty předloženými pro účely řízení před orgánem hospodářské soutěže jsou i dokumenty, které byly od soutěžitelů orgánem hospodářské soutěže odebrány bez jejich souhlasu. Domnívám se, že by tomu tak mělo být, neboť

---

⁸²⁹ § 15 a § 2 odst. 2 písm. a) a b) zák. č. 262/2017 Sb.

⁸³⁰ § 15 odst. 4 zák. č. 262/2017 Sb., čl. 6 odst. 5 směrnice č. 2014/104/EU

⁸³¹ § 16 odst. 1 a § 2 odst. 2 písm. c) zák. č. 261/2017 Sb., čl. 6 odst. 4 písm. c) směrnice č. 2014/104/EU

klíčové je, že slouží k účelu řízení před orgánem hospodářské soutěže a jako takové jsou v případě svého zpřístupnění způsobilé ohrozit šetření nebo řízení před tímto orgánem.

Orgánu hospodářské soutěže lze uložit povinnost zpřístupnit dokumenty, které jsou v jeho spise, pouze v případě, že nebude ohroženo šetření nebo řízení před orgánem hospodářské soutěže⁸³², dále pokud je návrh na zpřístupnění dokumentů určitý s ohledem na povahu, předmět a obsah požadovaných dokumentů⁸³³ a konečně v případě, že jiný způsob jejich opatření by vyžadoval úsilí, které nelze spravedlivě vyžadovat.⁸³⁴

Zásada ochrany důvěrných informací se projevuje i v ustanovení § 17 zák. č. 262/2017 Sb., které transponuje ustanovení čl. 5 odst. 3 písm. c) a odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU, kdy soud může z důvodu ochrany obchodního, bankovního nebo obdobného tajemství v usnesení o návrhu na zpřístupnění důkazů omezit přístup na omezený okruh osob. Dále může soud určit nestrannou osobu pro vyhotovení výpisu z důkazního prostředku, která může mít určité odborné znalosti a která zajistí, že výpis důvěrné informace neobsahuje. Se svým určením musí tyto osoby souhlasit. Konečně může soud nařídít jiná vhodná opatření. Jinými opatřeními se dle důvodové zprávy myslí například začernění určitých částí nebo jiný způsob nezpřístupnění částí dokumentu.

Náklady takovýchto opatření a odměnu nestranné osoby hradí navrhovatel.⁸³⁵ Dle důvodové zprávy mají být výše odměny a náklady opatření stanoveny dohodou mezi navrhovatelem a osobou, která opatření provádí. Soud má výši této odměny schválit rozhodnutím. To je ovšem v přímém rozporu se zněním ustanovení § 17 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb., které nestanoví, že by měl soud schvalovat dohodu o těchto nákladech, nýbrž je na soudu, aby určil výši, splatnost, popřípadě další podmínky uhrazení nákladů těchto opatření. Lze si totiž těžko představit situaci, že soud autoritativně rozhodne o nestranné osobě či opatření, které se má provést, a poté se tato osoba, která opatření provádí, začne dohadovat s navrhovatelem o výši svých nákladů. Zákon neřeší ani situaci, kdy by k takové dohodě nakonec nedošlo. Proto se domnívám, že ze znění ustanovení § 17 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb. vyplývá, že je na soudu, aby o výši, splatnosti a dalších podmínkách těchto nákladů sám autoritativně rozhodl.

---

⁸³² § 16 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸³³ § 16 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸³⁴ § 16 odst. 4 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸³⁵ § 17 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb.

10.3.6.5. Výkon rozhodnutí a sankce

Soud, který rozhodoval o návrhu na zpřístupnění dokumentů, by měl zajistit i výkon splnění této povinnosti.⁸³⁶ K tomu má soud možnost udělit do tří let od zahájení úkonů k rozhodnutí o pokutě a nejpozději do 5 let od protiprávního činu pokutu ve výši až 10.000.000,- Kč. Za účelem efektivního sankcionování movitějších subjektů je možné také uložit pokutu ve výši 1 % z obrátu za poslední účetní období.⁸³⁷

Podle mého názoru je na jednu stranu dobré, že výkon povinnosti zpřístupnit dokumenty je ponechán stejnému soudu, který o uložení této povinnosti rozhodl. Přenechávání výkonu těchto rozhodnutí exekučním soudu by pouze prodloužilo řízení včetně následujícího či probíhajícího řízení o náhradě škody. Je nutné totiž přihlídnout ke skutečnosti, že i povinný z rozhodnutí o návrhu na zpřístupnění důkazů nemusí přes uložení pokuty nadále svou povinnost splnit. Až samotné vymáhání pokut v rámci řízení o výkon rozhodnutí působí přímo na povinného, aby povinnost splnil. Na druhou stranu jsou krajské soudy rozhodující o návrhu na zpřístupnění důkazů zahlceny ve své podstatě další administrativou spočívající, v případě trvajících apatického přístupu povinného ke splnění povinnosti dokumenty zpřístupnit, v opakovaném ukládání pokut a následném vyhotovování exekučních návrhů na jejich vymáhání.

Pokud je ten, komu má být uložena pokuta, součástí soutěžitele, uloží se zaplacení pokuty společně a nerozdílně každému, kdo je součástí soutěžitele, ledaže to nelze spravedlivě žádat.⁸³⁸ Dle důvodové zprávy je účelem této právní úpravy zabránit ukládání sankce subjektům, které ji nejsou schopny uhradit, a přitom jsou součástí dostatečně silného soutěžitele, a zvýšit tak efektivnost sankcí.

Daleko efektivnější se jeví sankce podle ustanovení § 28 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb., a v souladu s odst. 33 preambule a ustanovením čl. 8 odst. 2 směrnice č. 2016/104/EU, v podobě vyvození závěru, že skutečnosti, které mají zpřístupňované dokumenty prokazovat, má soud za prokázané v řízení o nároku na náhradu škody v případě, že povinný svou povinnost zpřístupnit dokumenty nesplní.

Při určení výše pokuty soud přihlédne zejména k výši škody, která měla omezením hospodářské soutěže vzniknout, ke snaze předejít následkům protiprávního činu, k odstranění těchto následků a k dodatečnému splnění povinnosti dokumenty zpřístupnit.

---

⁸³⁶ § 19 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸³⁷ § 20 a § 22 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb., čl. 8 směrnice č. 2014/104/EU

⁸³⁸ čl. 22 odst. 3 zák. č. 262/2017 Sb.

Pokud někdo poruší povinnost chránit obchodní, bankovní nebo obdobné tajemství, vystavuje se riziku pokuty ve výši 1.000.000,- Kč.⁸³⁹ Pokuty lze ukládat opakovaně.⁸⁴⁰

K tomuto důvodová zpráva uvádí, že by mělo rozhodnutí obsahovat období nesplnění povinnosti, za které se pokuta uděluje, tak aby byl dostatečně odlišen skutek. Je otázkou, jak se soudy k tomuto názoru vyplývajícímu z důvodové zprávy postaví. V případě opakovaného ukládání pokut podle ustanovení § 351 o. s. ř. při výkonu rozhodnutí provedením nepeněžitě povinnosti totiž soudy v usnesení pouze uvedou skutečnosti o předchozích neefektivních pokutách a kdy byly uloženy. Konkrétní období, za které se pokuta ukládá, se v těchto typech usnesení neuvádí, přesto je to možné dovodit z data právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a z dat vydání jednotlivých usnesení o uložení pokuty podle § 351 o. s. ř.

Konečně je možné podle ustanovení § 32 zák. č. 262/2017 Sb. uložit tomu, kdo výše uvedenou povinnost zpřístupnit dokumenty poruší, povinnost hradit náklady řízení. Přestože to z tohoto ustanovení výslovně nevyplývá, s ohledem na systematické umístění tohoto ustanovení se domnívám, že zákonodárce měl v tomto případě na mysli náhradu nákladů řízení o nároku na náhradu škody.

Ochrana obchodního, bankovního a obdobného tajemství je zajištěna i v ustanovení § 28 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb., které stanoví, že v případě porušení těchto tajemství může soud rozhodující o nároku na náhradu škody rozhodnout o nepřipuštění důkazů, kterých se porušení těchto tajemství týká. Navíc může soud uložit účastníkovi, který takovouto povinnost porušil, povinnost uhradit náklady řízení.⁸⁴¹

10.3.6.6. Náklady řízení

Další otázka, která není tímto zákonem upravena, je otázka nákladů řízení o návrhu na zpřístupnění důkazního prostředku, nákladů řízení na jeho výkon a otázka soudního poplatku za zahájení takového řízení a za zahájení řízení o výkon rozhodnutí. V případě nákladů takového řízení se bude pravděpodobně postupovat analogicky podle § 142 o. s. ř. Co se soudního poplatku týče, zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ustanovení stanoví povinnost uhradit soudní poplatek za tato řízení neobsahuje, tudíž se nebude vybírat, což je podle mého názoru dobře, neboť soudní poplatek by odrazoval žalobce od podání návrhu na zpřístupnění důkazu a zároveň tak i od podání následující žaloby

---

⁸³⁹ § 22 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁴⁰ § 23 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁴¹ § 32 zák. č. 262/2017 Sb.

na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. Je ale otázkou, zda by z hlediska právní jistoty nemělo být v zák. č. 549/1991 Sb. uvedeno, že se navrhovatel v takových řízeních od soudního poplatku osvobozuje.

10.3.7. Řízení o náhradě škody způsobené omezením hospodářské soutěže

Věcně příslušnými soudy k rozhodování o nároku na náhradu škody způsobené omezením hospodářské soutěže jsou soudy krajské.⁸⁴² Již v minulosti Nejvyšší soud ČR judikoval, že k projednání nároku na náhradu škody způsobené nedovoleným omezováním hospodářské soutěže je dána pravomoc civilního soudu.⁸⁴³

Místní příslušnost bude pravděpodobně s ohledem na subsidiaritu o. s. ř.⁸⁴⁴ dána na výběr mezi soudem, v jehož obvodu je sídlo žalovaného,⁸⁴⁵ a soudem, v jehož obvodu vznikla škoda,⁸⁴⁶ ve smyslu ustanovení § 87 písm. b) o.s.ř.

Stejná věcná a místní příslušnost soudu bude podle ustanovení § 33 zák. č. 261/2017 Sb. v případě regresního nároku na náhradu škody mezi jednotlivými solidárně odpovědnými škudci.

Ustanovení § 27 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb. usnadňuje v souladu s odst. 34 preambule a čl. 9 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU postavení *follow-on* žalobcům, neboť v souladu s ustanovením § 135 odst. 1 o.s.ř. stanoví závaznost rozhodnutí soudu, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a v souladu s ustanovením čl. 16 nařízení č. 1/2003 rozhodnutí Komise o tom, že došlo k omezení hospodářské soutěže a kdo jej způsobil.

S ohledem na skutečnost, že závaznost těchto rozhodnutí již zahrnovala ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř. a čl. 16 nařízení č. 1/2003, jeví se úprava uvedená v čl. 27 odst. 1 zák. č. 262/2017 jako nadbytečná. Na druhou stranu svým systematickým umístěním v zákoně č. 262/2017 Sb. zvyšuje podle mého názoru právní jistotu.

Pokud jde o rozhodnutí orgánu ochrany hospodářské soutěže vydané v jiném členském státě Evropské unie, ustanovení § 27 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb. stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že v souladu s rozhodnutím k omezení hospodářské soutěže došlo a kdo je za něj odpovědný. Toto ustanovení je přesahující transpozicí

---

⁸⁴² § 25 zák. č. 262/2017 Sb., § 9 odst. 2 písm. h) o. s. ř.

⁸⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3217/2009

⁸⁴⁴ § 34 odst. 2 zák. č. 262/2017 Sb.,

Důvodová zpráva k zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, s. 43, 48

⁸⁴⁵ § 85 o.s.ř.

⁸⁴⁶ § 87 písm. b) o.s. ř.

ustanovení odst. 35 preambule a čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice č. 2014/104/EU, která požadují, aby takovéto rozhodnutí bylo možno použít pouze jako důkaz *prima facie*, na druhou stranu se nejedná o metodu transpozice, která by byla v rozporu s cíly směrnice č. 2014/104/EU.

Zde je na místě se zabývat i otázkou, zda je soud oprávněn řízení o nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva přerušit podle § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř., tj. z důvodu, že probíhá řízení, v němž se řeší otázka, která může mít význam pro rozhodnutí soudu, nebo jestliže soud dal k takovému řízení podnět, resp. zda je soud oprávněn řízení přerušit z důvodu probíhajícího řízení před ÚOHS, případně před Komisí. Obecně tuto možnost nelze vyloučit, soud je ovšem povinen se zabývat při zohlednění okolností daného případu, zda je účelné vyčkat výsledku řízení před ÚOHS či Komisí vzhledem k celkové délce civilního řízení a zároveň, zda s ohledem na možné průtahy v hlavním řízení není vhodnější posoudit i otázku, o níž přísluší rozhodnout ÚOHS či Komisi sám, k čemuž má soud pravomoc v souladu s ustanovením § 135 odst. 2 věta první o. s. ř.⁸⁴⁷

Řízení o náhradě škody je možné také přerušit v případě mimosoudního jednání mezi stranami až na dva roky. Po uplynutí této lhůty, popřípadě po sdělení jedné ze stran, že mimosoudní jednání ztroskotala, pokračuje soud v řízení i bez návrhu.⁸⁴⁸

Dále je možné řízení přerušit z důvodu umožnění zpřístupnění dokumentů, které obsahují důvěrné informace podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. c) zák. č. 262/2017 Sb. a které byly získány v rámci nahlížení do spisu, do doby ukončení šetření či řízení orgánu hospodářské soutěže.⁸⁴⁹

Zcela nepřijatelné jsou v rámci řízení o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva důkazy získané nahlížením do spisu v podobě prohlášení o skutečnostech týkajících se kartelu v rámci programu shovívavosti, prohlášení o účasti na kartelu v rámci programu shovívavosti, podklady týkající se přímo řízení před orgánem ochrany hospodářské soutěže před pravomocným ukončením řízení před orgánem ochrany hospodářské soutěže a další důkazy získané nahlížením do spisu, ledaže se jich dovolává ten, kdo je získal, nebo jeho právní zástupce.⁸⁵⁰

---

⁸⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.2014, sp. zn. 23 Cdo 3413/2013, Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4.6.2013, č.j. 3 Cmo 126/2013-437

⁸⁴⁸ § 26 zák. č. 262/2017 Sb., čl. 18 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁴⁹ § 31 odst. 2 a 4 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁵⁰ § 31 zák. č. 262/2017 Sb., čl. 7 směrnice č. 2014/104/EU

10.4. Dílčí závěry

Směrnice č. 2014/104/EU byla v České republice transponována prostřednictvím zák. č. 292/2017 Sb. Celkově lze hodnotit transpozici jako povedenou, přesto se v některých ohledech od směrnice liší. Většinou se jedná o rozšíření působnosti práva při posuzování nároku na náhradu škody, které je v souladu s cíli směrnice č. 2014/104/EU a tudíž o přípustné dílčí přesahující transpozice.

Co se transpozice směrnice č. 2014/104/EU týče, měla by být zák. č. 262/2017 Sb. omezena solidární odpovědnost malých a středních podniků s tržním podílem menším než 5 %, pokud by jejich plná účast na solidární odpovědnosti způsobila ohrožení jejich životaschopnosti a ztrátu hodnoty aktiv v zák. č. 262/2017 Sb. pouze na přímé a nepřímé odběratele v souladu se zněním směrnice č. 2014/104/EU,⁸⁵¹ a nikoli také na dodavatele, jak uvádí zák. č. 262/2017 Sb.⁸⁵² Důvodová zpráva k zák. č. 262/2017 Sb. nespatřuje pro takovou úpravu racionální důvod. Tato úprava je sice v rozporu se zněním směrnice, nicméně zvyšuje preventivní účinek žalob na náhradu škody, a proto se podle mého názoru jedná o přípustnou přesahující transpozici.

Je otázkou, zda by neměl být nešťastný definiční termín „omezování hospodářské soutěže“,⁸⁵³ který ve své podstatě vyjadřuje generální skutkovou podstatu sankcionovaného protiprávního jednání v zák. č. 262/2017 Sb., nahrazen termínem vyplývajícím ze směrnice č. 2014/104/EU, tj. „porušováním předpisů o ochraně hospodářské soutěže“, tak aby tento termín lépe odpovídal intenzitě jednání, které směrnice č. 2014/104/EU sankcionuje možností soukromoprávní náhrady škody. V tomto případě bylo podle mého názoru vhodnější namísto metody reformulační transpozice⁸⁵⁴ použít metodu doslovné transpozice.⁸⁵⁵

Pokud zákon č. 262/2017 Sb. ve svém ustanovení § 34 výslovně stanoví, že se pro řízení o náhradě škody subsidiárně uplatní občanský zákoník, měl by také stanovit, že se v oblasti hmotněprávní subsidiárně aplikuje občanský zákoník. Přestože to vyplývá z účelu zákona i z důvodové zprávy, měla by být otázka speciality zák. č. 262/2017 Sb. podle mého názoru upravena z důvodu právní jistoty přímo v textu zákona.

---

⁸⁵¹ čl. 11 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁵² čl. 7 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁵³ § 2 písm. c) zák. č. 262/2017 Sb.

⁸⁵⁴ KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 93-97

⁸⁵⁵ *Ibidem*, 77-81

Pokud chtěl zákonodárce, jak vyplývá z důvodové zprávy k zák. č. 262/2017 Sb., aby se o žádosti o ověření, zda zpřístupněné dokumenty neobsahují důvěrné informace, ve smyslu ustanovení § 15 zák. č. 262/2017 Sb. rozhodovalo usnesením, proti kterému není odvolání přípustné, bylo by vhodné tuto skutečnost do právního předpisu, popřípadě do ustanovení § 202 o. s. ř. uvést, neboť tato z ustanovení § 15 zák. č. 262/2017 Sb. explicitně nevyplývá.

Domnívám se, že by měla existovat s ohledem na právní jistotu určitá úprava nákladů řízení o zpřístupnění důkazů. Také by se měl zákonodárce určitým způsobem vypořádat s otázkou soudních poplatků za zahájení takového řízení.

De lege ferenda měla být podle mého soudu ustanovena věcná a místní příslušnost specializovaného soudu pro nároky na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. Nejvhodnější se mi jeví stanovit věcnou a místní příslušnost Krajského soudu v Brně. Jedním z důvodů takové úpravy je skutečnost, že případů soukromého vymáhání náhrady škody je doposud stále malé množství. Druhým důvodem je odborná náročnost těchto případů, která vyžaduje nejenom právní, ale i ekonomické a ekonometrické znalosti. Dostatečně kvalitní, odborné a jednotné rozhodování lze tudíž lépe zajistit prostřednictvím specializovaného soudu než prostřednictvím 8 krajských a 2 vrchních soudů, u nichž všech nelze očekávat s ohledem na nízké množství případů získání dostatečných znalostí soutěžního práva.⁸⁵⁶ Krajský soud v Brně má navíc ideální polohu z hlediska čerpání informací o soutěžním právu, neboť v jeho obvodu sídlí ÚOHS a správní úsek tohoto soudu je specializován v případech veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva. Zák. č. 262/2017 Sb. čelil pozměňovacímu návrhu, který předpokládal vznik specializované věcné příslušnosti Krajského soudu v Brně. Tento návrh ovšem přijat nebyl.

Domnívám se také, že by měla být určena diskreční pravomoc soudu moderovat v některých případech výši jistoty skládané v souvislosti s návrhem na zpřístupnění důkazů. Vysoká jistota může totiž v některých případech omezovat přístup poškozených k důkazům a tím i k uplatnění nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. Na druhou stranu příliš nízká jistota naopak nemusí pokrýt škody, ke kterým může dojít v případě porušení pravidel o zpřístupňování důkazů.

---

⁸⁵⁶ NERUDA, R. *Soukromé či veřejné prosazování soukromého práva*. Antitrust, 2011, č. 4, s. 158

11. Náhrada škody způsobené porušením soutěžního práva EU v Portugalské republice

Ochrana hospodářské soutěže v Portugalsku vyplývá i z ochrany spotřebitele ukotvené v ustanovení čl. 60 odst. 1 ústavy⁸⁵⁷ z roku 1976, která spotřebitelům zajišťuje právo na kvalitní zboží a služby, právo na informace, na ochranu zdraví, na ochranu jejich ekonomických zájmů a právo na náhradu škody. Dále má stát v souladu s čl. 81 portugalské ústavy zajistit fungování efektivního trhu s vyrovnanou konkurencí, omezením monopolů a omezením zneužití dominantního postavení.

Veřejnoprávní vymáhání soutěžního práva zajišťuje v rámci Portugalské republiky Úřad na ochranu hospodářské soutěže (*Autoridade de Concorência*), který byl založen na zákl. čl. 1 zák. č. 10/2003 ze dne 18. ledna (*Decreto-Lei n.º 10/2003, de 18 de janeiro*) a jehož pravomoci vyplývají ze zák. č. 125/2014 ze dne 18. srpna (*Decreto-Lei n.º 125/2014, de 18 de agosto*). Zakázaná protisoutěžní jednání v rámci národního práva jsou pak uvedena v zák. č. 19/2012 ze dne 8. května (*Lei n.º 19/2012, de 8 de maio*) (dále jen „zák. č. 19/2012“).

Na tomto místě se pokusím vysvětlit rozdíl mezi termíny „Lei“ a „Decreto-Lei“. V obou případech se jedná o zákony se stejnou právní silou. Stejně tak „Lei“ může být změněn „Decreto-Lei“ a naopak. Nicméně oba druhy zákonů se liší v subjektu, který je schvaluje. V případě „Lei“ je to poslanecká sněmovna a v případě „Decreto-Lei“ je to vláda. „Decreto-Lei“ navíc nemůže upravovat otázky týkající se základních práv a svobod, pokud k tomu není zmocněn „Lei“.⁸⁵⁸

11.1. Obecná odpovědnost za škodu

Co se soukromoprávního vymáhání náhrady škody týče, náhrada škody vychází obecně z ustanovení čl. 483 a násl. zák. č. 47 344/1966 ze dne 25. listopadu, občanský zákoník (*Decreto-lei n.º 47344/1966, de 25 de novembro, Código Civil*)(dále jen „CC“). Ten, kdo úmyslně nebo z nedbalosti protiprávně poruší právo jiného, či jakoukoliv právní normu určenou k ochraně cizích zájmů, je povinen nahradit poškozenému škodu z tohoto porušení.⁸⁵⁹ Obecná odpovědnost za škodu je stanovena jako subjektivní za zavinění ve formě úmyslu či nedbalosti, speciální zákony mohou stanovit případy odpovědnosti

---

⁸⁵⁷ A Constituição da República Portuguesa de abril de 1976

⁸⁵⁸ CAPELO DE SOUSA, R. *Teoria Geral do Direito Civil, Volume I*. 1. vydání, Coimbra : Coimbra Editora, 2003, s. 37-38

⁸⁵⁹ čl. 483 odst. 1 CC

objektivní.⁸⁶⁰ Portugalský občanský zákoník také počítá i s náhradou nemajetkové újmy, pokud je to s ohledem na její závažnost nutné.⁸⁶¹

Důkazní břemeno o zavinění porušitele práva je na straně poškozeného, pokud zákon nestanoví právní domněnku zavinění.⁸⁶² Pokud chybí jakékoliv zákonné kritérium, má být vina posouzena podle okolností případu a podle toho, zda by ke vzniku škody nedošlo, pokud by jednající jednal s pečlivostí dobrého otce rodiny (*um bom pai de família*).⁸⁶³ Tento podle mého názoru trochu sexistický a obsolentní termín ovšem neznamená nic jiného, než že se pouze posuzuje, jak by se za takové situace zachoval normální a pečlivý člověk.⁸⁶⁴

Pokud jde o příčinnou souvislost, vychází portugalský občanský zákoník z teorie podmínky, tzn. že náhrada škody existuje pouze ve vztahu ke škodám, ke kterým by nedošlo, nebýt porušení individuálního práva.⁸⁶⁵ Posouzení příčinné souvislosti vychází z teorie adekvátní příčinné souvislosti, stejně jako v České republice.⁸⁶⁶

Výši náhrady škody je možné limitovat pod její plnou úhradu v případě, že k ní došlo z nedbalosti. V takovém případě je nutné zvážit míru zavinění škůdce, ekonomickou situaci škůdce i poškozeného a další okolnosti případu.⁸⁶⁷ V případě neúmyslné účasti na kartelu to proto může vést k snížení či dokonce vyloučení viny.⁸⁶⁸ To může mít za následek i omezení náhrady škody.

Portugalský občanský zákoník vychází v případě více odpovědných osob z principu solidární odpovědnosti, kdy stanoví vyvratitelnou právní domněnku stejného zavinění solidárně odpovídajících osob. Pouze v případě, že by to bylo vyvráceno, mají se mezi sebou protiprávně jednající subjekty vypořádat podle svého zavinění a následků, které z něho vznikly.⁸⁶⁹

---

⁸⁶⁰ čl. 483 odst. 2 CC

⁸⁶¹ čl. 496 CC

⁸⁶² čl. 487 odst. 1 CC

⁸⁶³ čl. 487 odst. 2 CC

⁸⁶⁴ Acórdão do Supremo Tribunal de Justiça n° 01A527 de 3 de abril de 2001

⁸⁶⁵ čl. 563 CC

⁸⁶⁶ BÁNDI, G., DARÁK, P., LÁNCOS, P. TÓTH, T., *Private enforcements and Collective Redress in European Competition Law*. Budapešť: Wolters Kluwer, 2016, s. 724

⁸⁶⁷ čl. 494 CC

⁸⁶⁸ PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement do direito antitrust: nova perspectivas sobre a aplicação privada do Direito da Concorência com a Diretiva 2014/104/EU*, Revista de Direito Comercial, 2017, [Citováno 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://static1.squarespace.com/static/58596f8a29687fe710cf45cd/t/5a24423ef9619ac01b050241/1512325695936/2017-20.pdf>, s. 662

⁸⁶⁹ čl. 497 odst. 1 a 2 CC

Závazek k náhradě škody je pak regulován jako restituční, tzn. že škůdce by měl náhradou obnovit situaci, která by zde byla, kdyby nedošlo k události zakládající nárok na náhradu škody.⁸⁷⁰ Pokud není náprava možná jinak, hradí se náhrada škody v penězích.⁸⁷¹ Pokud nelze výši škody přesně určit, může ji soud spravedlivě určit v rámci limitů, které byly prokázány.⁸⁷²

Hradí se skutečná škoda.⁸⁷³ Skutečná škoda představuje rozdíl mezi hodnotou majetku před protiprávním jednáním a hodnotou majetku, která by byla uhrazena, kdyby k protiprávnímu jednání nedošlo.⁸⁷⁴ Náhrada škody také zahrnuje ušlý zisk a kompenzační úroky.⁸⁷⁵ Pokud dojde k spoluzavinění, může soud podle míry zavinění poškozeného rozhodnout o snížení, zvýšení či nepřiznání náhrady škody.⁸⁷⁶

Co se promlčení týče, náhrada škody se v Portugalsku promlčuje ve lhůtě 3 let od doby, kdy se poškozený dozvěděl o svém právu na náhradu škody, i když neznal odpovědnou osobu a rozsah náhrady škody.⁸⁷⁷ Tato subjektivní promlčecí lhůta může být ovšem prodloužena za předpokladu, že byl zároveň protiprávním jednáním spáchán trestný čin, se kterým zákon takovéto prodloužení spojuje.⁸⁷⁸

V čem se obecná úprava náhrady škody v Portugalsku odlišuje od české právní úpravy, je informační povinnost ve smyslu čl. 573 CC. Dle tohoto ustanovení je ten, kdo má k dispozici nutné informace k posouzení, zda má někdo právo a jaký je jeho obsah, povinen je oprávněnému poskytnout. Na tuto hmotněprávní úpravu pak navazuje procesněprávní úprava ustanovení čl. 1045 zák. č. 41/2013 ze dne 26. června, zákoník o civilním procesu (*Lei n.º 41/2013, de 26 de junho, Código de Processo Civil*) (dále jen „CPC“), dle kterého může soud tomu, kdo má takové informace, uložit, aby je předal oprávněnému v určitém místě, dni a čase.

---

⁸⁷⁰ čl. 562 CC

⁸⁷¹ čl. 566 odst. 1 CC

⁸⁷² čl. 566 odst. 3 CC,

MÖLLERS, T., HEINEMANN, A. *The Enforcement of Competition Law in Europe*. 1. vydání, Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 179

⁸⁷³ čl. 564 CC

⁸⁷⁴ PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement do direito antitrust: nova perspectivas sobre a aplicação privada do Direito da Concorência com a Diretiva 2014/104/EU*, Revista de Direito Comercial, 2017, [Citováno 11. 8. 2018]. Dostupné z:

<https://static1.squarespace.com/static/58596f8a29687fe710cf45cd/t/5a24423ef9619ac01b050241/1512325695936/2017-20.pdf>, s. 666

⁸⁷⁵ Acórdão do Supremo Tribunal de Justiça n.º SJ, P. N.º 07A3836, de 10 de novembro 2016

⁸⁷⁶ čl. 570 odst. 1 CC

⁸⁷⁷ čl. 498 odst. 1 CC

⁸⁷⁸ čl. 489 odst. 3 CC

Vyjma civilních sporů je možné nárok na náhradu škody řešit i v rámci rozhodčího řízení podle zák. č. 63/2011, ze dne 14. prosince (*Lei n.º 63/2011, de 14 de decembro, da Arbitragem Voluntária*).

V Portugalsku bylo od roku 1988 do roku 2016 vedeno celkem 203 řízení týkajících se soukromého vymáhání soutěžního práva. Nicméně 107 z těchto řízení se týkalo stejného skutkového stavu, který byl v řízeních opakován. Skutečný počet různých případů soukromoprávního vymáhání tak činil 97, z nichž 88 se týkalo vylučovacích praktik a 9 státních podpor. Drtivá většina těchto řízení byla založena na stand-alone žalobách. Většina soudů se proto s případem soukromého vymáhání soutěžního práva nesetkala, a pokud ano, tak ve 2/3 případů pouze s jediným případem.⁸⁷⁹

11.2. Předmět a působnost zák. č. 23/2018

Co se transpozice směrnice č. 2014/104/EU v Portugalsku týče, nepodařilo se stejně jako v případě České republiky dodržet transpoziční lhůtu.⁸⁸⁰ Až 5. 6. 2018 přijala portugalská poslanecká sněmovna zák. č. 23/2018, který má dle preambule tohoto zákona tuto směrnici transponovat, což je zároveň splněním povinnosti informačního odkazu na směrnici ve smyslu ustanovení čl. 21 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU. Zák. č. 23/2018 pak nabyl účinnosti po uplynutí 60 dnů od svého vyhlášení.⁸⁸¹ Hmotněprávní ustanovení zák. č. 23/2018 včetně pravidel pro důkazní břemeno nelze aplikovat retroaktivně a procesněprávní ustanovení lze aplikovat pouze na řízení zahájená po účinnosti zákona.⁸⁸²

Forma zákona byla podle mého názoru vhodně zvolena, neboť problematiku náhrady škody obecně upravuje také zákonný předpis.

Z ustanovení čl. 1 odst. 1 zák. č. 23/2018, které opětovně obsahuje odkaz na směrnici č. 2014/104/EU, vyplývá, že cílem tohoto zákona je upravit nejenom nároky na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU (čl. 101 a 102 SFEU), ale i ostatní nároky vznikající z porušení vnitrostátního soutěžního práva. Zároveň je zák. 23/2018 aplikovatelný i na nároky, které jsou založeny na rozhodnutí soutěžního úřadu či soudu kteréhokoliv členského státu. Stejně se postupuje v případě rozhodnutí

---

⁸⁷⁹ FERRO, M. S., *Jurisprudência de private enforcement*, [Citováno 12. 8. 2018]. Dostupné z: https://www.cideeff.pt/xms/files/Projeto_4_grupo_III/Jurisprudencia_de_Private_Enforcement.pdf, s. 6-9

⁸⁸⁰ čl. 21 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁸¹ čl. 25 zák. č. 23/2018

⁸⁸² čl. 24 zák. č. 23/2018

portugalského Úřadu pro ochranu hospodářského soutěže, portugalského soudu, Evropské komise a SDEU.⁸⁸³

To znamená, že portugalský zákonodárce se stejně jako český zákonodárce vydal cestou transpozice, která zajišťuje stejné podmínky pro nároky na základě unijních i vnitrostátních předpisů. Poškození proto z tohoto důvodu nemusí být motivování podřídit svůj nárok buď unijním, nebo vnitrostátním předpisům.⁸⁸⁴

Generální odpovědnostní klauzule týkající se náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva je ukotvena odkazem v ustanovení čl. 3 odst. 1 zák. č. 23/2018, dle kterého podnik odpovídá za škodu podle čl. 483 CC. To znamená, že zák. č. 23/2018 je ve vztahu k portugalskému občanskému zákoníku speciální.

Aktivní legitimaci k podání žaloby na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva lze dovozovat z čl. 3 odst. 1 zák. č. 23/2018 ve spojení s čl. 483 odst. 1 CC. Toto ustanovení obecně stanoví, že ten, kdo škodu spáchá porušením práva jiného či právní normy, která má chránit škodu, musí škodu nahradit. Z toho vyplývá, že aktivní legitimace by neměla být nijak omezena, což je v souladu s judikaturou SDEU⁸⁸⁵ i s ustanoveními odst. 12 a 13 preambule a čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU.

Pokud jde o pasivní legitimaci, za náhradu škody porušením soutěžního práva odpovídá podnik a osoba, která vykonává nad protiprávně jednajícím podstatný vliv. Má se za to, že podstatný vliv je zde v případě, že ovlivňující subjekt drží min. 90 % základního kapitálu.⁸⁸⁶

Podnik je pak v definičním ustanovení čl. 2 písm. k) zák. č. 23/2018 definován odkazem na čl. 3 zák. č. 19/2012. Dle odst. 1 tohoto ustanovení se za podnik považuje jakákoliv entita, která vykonává ekonomickou aktivitu, která spočívá v nabídce zboží či služeb na určitém trhu bez ohledu na svoji právní povahu a způsob fungování. Za podnik se dle odst. 2 tohoto ustanovení považuje i spojení právně samostatných podniků, které tvoří ekonomickou jednotu, nebo mezi sebou udržují vztahy závislosti.

---

⁸⁸³ čl. 1 odst. 2 zák. č. 23/2018, odst. 35 preambule a čl. 9 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁸⁴ PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 7-8, s. 216

⁸⁸⁵ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others*, C-453/99, EU:C:2001:465, bod 24, 26

Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA*, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67, bod 60-61, 90

⁸⁸⁶ čl. 3 zák. č. 23/2018

Vztahy závislosti se pak odvozují ze skutečnosti, že podnik vlastní nadpoloviční podíl na kapitálu závislého podniku, má více než polovinu hlasů vyplývajících z podílu na kapitálu závislého podniku, má moc jmenovat více než polovinu členů představenstva nebo dozorčí rady závislého podniku nebo má moc obchodně řídit celou skupinu i závislý podnik.⁸⁸⁷

Podle mého názoru definice podniku uvedená v čl. 3 zák. č. 19/2012 ve spojení s čl. 3 zák. č. 23/2018 odpovídá lépe definici podniku ve smyslu unijního soutěžního práva⁸⁸⁸ než definice podniku ve smyslu českého soutěžního práva.

11.3. Rozsah náhrady škody

K rozsahu náhrady škody je podle mého názoru zák. č. 23/2018 příliš stručný. Pouze v souladu se zásadou náhrady škody v plné výši⁸⁸⁹ uvádí, že má být nahrazena skutečná škoda, ušlý zisk a kompenzační úroky.⁸⁹⁰

V případě, že by kalkulace škody byla nemožná, nebo mimořádně složitá, je možné, aby soud výši škody určil odhadem. Oproti české právní úpravě zde ovšem zák. č. 23/2018 výslovně odkazuje na nezávazný unijní právní předpis - Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (2013/C 167/07) s tím, že jej mají soudy při určování výše škody vzít v potaz.⁸⁹¹

Je ovšem otázkou, zda mají soudy vzít v potaz i praktické pokyny k určování náhrady škody, na které odkazuje toto sdělení Komise. V tom případě by možná bylo vhodné odkázat přímo na praktické pokyny Komise, s tím že odkaz by měl mít povahu dynamickou⁸⁹², tj. měl by odkazovat na praktické pokyny Komise i ve znění jejich případných změn. Lze totiž očekávat, že s rozšířením uplatňování soukromoprávního nároku na náhradu škody dojde i ke změnám v metodice určování výše škody.

---

⁸⁸⁷ BÁNDI, G., DARÁK, P., LÁNCOS, P. TÓTH, T., *Private enforcements and Collective Redress in European Competition Law*. Budapešť: Wolters Kluwer, 2016, s. 721

⁸⁸⁸ Rozsudek ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel and Others v Commission, C-97/08, EU:C:2009:536, bod 56, 61, 77

Rozsudek ze dne 14. července 1972, Imperial Chemical Industries Ltd. v Commission of the European Communities, C-48/69, EU:C:1972:70

⁸⁸⁹ odst. 12 preambule a čl. 3 odst. 1 a 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁹⁰ čl. 4 zák. č. 23/2018

⁸⁹¹ čl. 9 odst. 2 zák. č. 23/2018, čl. 17 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁹² KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 85

Soud může při určování výše škody požádat o asistenci Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Musí mu ovšem uhradit náklady související s touto asistencí.⁸⁹³

Vyvratitelnou domněnku vzniku škody v případě kartelu se portugalský zákonodárce pokusil transponovat v ustanovení čl. 9 odst. 1 zák. č. 23/2018. Nicméně zde pouze uvádí, že účastníci kartelů jsou zodpovědní za škody způsobené protiprávním jednáním, pokud není prokázán opak. To je podle mého názoru pouze nadbytečné opakování odpovědnosti za protiprávní jednání vyplývající z čl. 483 CC a jedná se tudíž i o nedostatečnou transpozici čl. 17 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU.

11.4. Omezení solidární odpovědnosti

Solidární odpovědnost více podniků za protiprávní jednání⁸⁹⁴ je omezena v souladu se směrnicí č. 2014/104/EU u malých a středních podniků ve smyslu doporučení Komise č. 2003/361/ES s tržním podílem menším než 5 % na přímé nebo nepřímé odběratele, pokud by použití solidární odpovědnosti vedlo k ohrožení ekonomické životnosti podniku či způsobilo totální znehodnocení jeho aktiv.⁸⁹⁵

Na rozdíl od směrnice ovšem zák. č. 23/2018 ve svém ustanovení čl. 5 odst. 2 písm. b) omezuje odpovědnost malých a středních podniků i vůči ostatním poškozeným, pokud nemůžou být uspokojeni ze strany ostatních solidárních dlužníků. Ustanovení čl. 11 odst. 4 písm. b) směrnice č. 2014/104/EU toto omezení solidární odpovědnosti obecně pro všechny podniky připouští, ale pouze v případě, že se jedná o podnik, kterému byla prominuta pokuta. Proto se domnívám, že v případě tohoto omezení solidární odpovědnosti se jedná o nepřipustnou restriktivní odchylovací transpozici, která snižuje odstrašující účinek soukromoprávního vymáhání.

Omezení solidární odpovědnosti vyplývající z ustanovení čl. 5 odst. 2 zák. č. 23/2018 se neuplatní v případě, že malý nebo střední podnik byl vedoucím činitelem protiprávního jednání, ostatní podniky k takovému jednání sváděl nebo se v jeho případě jedná o opakované protiprávní jednání.⁸⁹⁶

---

⁸⁹³ čl. 9 odst. 3 zák. č. 23/2018, čl. 17 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁹⁴ čl. 5 odst. 1 zák. č. 23/2018, odst. 38 preambule a čl. 11 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁹⁵ čl. 5 odst. 1 písm. a) zák. č. 23/2018, čl. 11 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁹⁶ čl. 5 odst. 3 zák. č. 23/2018, čl. 11 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

Podniky, kterým byla prominuta pokuta, jsou odpovědný v rámci solidární odpovědnosti pouze svým přímým a nepřímým odběratelům a ostatním poškozeným za předpokladu, že tito nebyli v rámci solidární odpovědnosti uspokojeni jinými podniky.⁸⁹⁷

Ustanovení čl. 3 odst. 5 zák. č. 23/2018 stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že výše regresního nároku vůči ostatním solidárně odpovědným podnikům za škodu, způsobenou jiným než přímým či nepřímým dodavatelům či odběratelům kteréhokoliv ze solidárně odpovědných podniků, odpovídá jejich podílu na trhu a době jejich účasti na protiprávním jednání. Tato úprava nepochybně snižuje nároky na dokazování pro žalobce požadujícího regresní nárok na ostatních solidárně odpovědných podnicích. Ustanovení čl. 3 odst. 5 - 7 zák. č. 23/2018 má být pravděpodobně transpozicí čl. 11 odst. 5 a 6 směrnice č. 2014/104/EU.

Výše regresní úhrady podniků, kterým byla prominuta pokuta, je za předpokladu, že nebyla způsobena škoda jiným poškozeným než přímým odběratelům a dodavatelům porušitelů, limitována do výše škody způsobené přímým nebo nepřímým odběratelům nebo dodavatelům.⁸⁹⁸

V souladu se zásadou zákazu nepřiměřeného odškodnění vyjádřenou ve směrnici č. 2014/104/EU může poškozený, který se účastnil dohody o smíru s jedním ze solidárně odpovědných podniků, požadovat na ostatních solidárně odpovědných pouze zbytek náhrady škody bez té části, ke které by byl odpovědný účastník dohody o smíru.⁸⁹⁹ To však neplatí v případě, že není možné se uspokojit na ostatních solidárně odpovědných podnicích, které se dohody o smíru neúčastnily.⁹⁰⁰ Tato výjimka může být ovšem výslovně v dohodě o smíru vyloučena.⁹⁰¹

11.5. Přenesení škody

I portugalský zák. č. 23/2018 umožňuje možnost v řízení o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva namítat přenesení škody z žalobce na jiného poškozeného.⁹⁰²

Důkazní břemeno o přenesení škody je také na žalovaném.⁹⁰³ Platí i vyvratitelná právní domněnka o přenesení škody na nepřímého odběratele v případě, že byl poškozený

---

⁸⁹⁷ čl. 5 odst. 4 zák. č. 23/2018, čl. 11 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

⁸⁹⁸ čl. 5 odst. 6 a 7 zák. č. 23/2018

⁸⁹⁹ čl. 11 odst. 2 zák. č. 23/2018, čl. 19 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁰⁰ čl. 11 odst. 3 zák. č. 23/2018, čl. 19 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁰¹ čl. 11 odst. 4 zák. č. 23/2018, čl. 19 odst. 3 věta poslední směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁰² čl. 8 zák. č. 23/2018, odst. 39 preambule a čl. 12 odst. 1 a 2, čl. 13 směrnice č. 2014/104/EU

odběratel žalovaného a důsledkem protiprávního jednání žalovaného bylo zvýšení ceny zboží nebo služby odebírané jeho přímým odběratelem.⁹⁰⁴

Lze shrnout, že úprava námitky přenesení škody a rozložení důkazního břemene ohledně této skutkové otázky je v souladu se směrnicí č. 2014/104/EU.⁹⁰⁵

11.6. Promlčení

Subjektivní promlčecí lhůta pro nároky na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva činí 5 let od doby, kdy se dá rozumně předpokládat, že poškozený měl vědomost o protiprávním jednání, o identitě porušitele a že mu byla způsobena škoda.⁹⁰⁶

Promlčecí lhůta začíná běžet až od ukončení protiprávního jednání a staví se po dobu řízení před orgánem pro hospodářskou soutěž a neskončí nejdříve jeden rok po právní moci rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž o protiprávním jednání.⁹⁰⁷ Promlčecí lhůta se také staví v případě mimosoudního řízení o náhradě škody⁹⁰⁸ a je možné ji přerušit soudním rozhodnutím v případě, že podnik poruší svou povinnost umožnit přístup k důkazům.⁹⁰⁹

Co se mimosoudního řízení týče, tento termín zák. č. 23/2018 používá v případě, kdy směrnice č. 2014/104/EU pracuje s termínem smírného řešení. Mimosoudní řešení sporu ovšem v Portugalsku nezahrnuje pouze smírné řešení, ale také mediaci, rozhodčí řízení a soukromoprávní dohodu o narovnání.⁹¹⁰ Jedná se tak o přesahující transpozici. Domnívám se, že ovšem cílům směrnice neodporuje přerušovat řízení i v případě mediace, rozhodčího řízení či uzavírání dohody o narovnání.

Ustanovení čl. 6 odst. 3 zák. č. 23/2018 pak pravděpodobně reaguje na větu poslední čl. 11 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU, kdy má být určena efektivně promlčecí lhůta pro poškozené, kteří nejsou přímými či nepřímými odběrateli podniku, kterému byla prominuta pokuta, ale kteří nemohli být odškodněni ostatními spoluodpovědnými podniky.

---

⁹⁰³ čl. 8 odst. 2 zák. č. 23/2018, čl. 13 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁰⁴ čl. 8 odst. 3 a 4 zák. č. 23/2018, čl. 14 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁰⁵ ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 78-79

⁹⁰⁶ čl. 6 odst. 1 zák. č. 23/2018, čl. 10 odst. 2 a 3 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁰⁷ čl. 6 odst. 2 zák. č. 23/2018, čl. 10 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁰⁸ čl. 6 odst. 6 zák. č. 23/2018

⁹⁰⁹ čl. 13 a 17 zák. č. 32/2018

⁹¹⁰ COSTEIRA, M. J., *A transposição da Diretiva Private Enforcement: perspetiva crítica*. UNIO-EU Law Journal, 2014, svazek 3, č. 2, [Citováno 11. 8. 2018]. Dostupné z: <http://www.unio.cedu.direito.uminho.pt/Uploads/UNIO%203%20-%20Vol%201%20PT/PT%20Maria%20Jose%20Costeira.pdf>, s. 177

Dle tohoto ustanovení totiž začíná běžet promlčecí lhůta k uplatnění takového nároku od konečného soudního rozhodnutí o tom, že spoluodpovědné podniky jsou pro svoji insolventnost neschopny škodu uhradit.

Nejprve je nutné uvést, že ustanovení čl. 11 odst. 4 věta poslední směrnice č. 2014/104/EU se vztahuje pouze na případy týkající se podniku, kterému byla prominuta pokuta. Pokud portugalský zákonodárce prodloužení promlčecí lhůty vztahuje i na případy malých a středních podniků, jedná se podle mého názoru o přesahující transpozici směrnice č. 2014/104/EU. S ohledem na cíl směrnice, tj. umožnění plné náhrady poškozeným, se ovšem podle mého názoru jedná o transpozici přípustnou.

Tato úprava nepochybně posiluje postavení poškozeného v případě, že bude shledána insolventnost všech spoluodpovědných podniků, vůči podniku, kterému byla prominuta pokuta či vůči malému a střednímu podniku. Na druhou stranu se domnívám, že je ve své podstatě v rozporu se zájmem na ochranu podniku, kterému byla prominuta pokuta, a malých a středních podniků. Insolvenční řízení může trvat značně dlouhou dobu, dokud nebude zjištěno, že ostatní solidárně odpovědné podniky nemohou poškozeného odškodnit. To může mít za následek, že podnik, kterému bude prominuta pokuta, a malý a střední podnik, budou po celou dobu insolvenčního řízení a do 5 let od jeho ukončení v právní nejistotě, zda na nich nebude náhrada škody vymáhána. Tato skutečnost může mít také nepochybně negativní dopad na motivaci podniku účastnit se programu shovívavosti.

Český zákonodárce omezil tuto promlčecí lhůtu na dobu 1 roku od doby, kdy se poškozený dozví, že je pohledávka nedobytná. Domnívám se, že taková lhůta je dostačující a není nutné aplikovat z výše uvedených důvodů dlouhou obecnou promlčecí lhůtu v délce 5 let, jak je tomu v Portugalsku.

11.7. Přístup k důkazům

V Portugalsku je obecně břemeno důkazní na žalobci a musí zahrnovat protiprávní jednání, rozsah škody a příčinnou souvislost mezi jednáním a vznikem škody.⁹¹¹

---

⁹¹¹ čl. 342 odst. 1 CC, čl. 414 CPC,

BÁNDI, G., DARÁK, P., LÁNCOS, P., TÓTH, T., *Private enforcements and Collective Redress in European Competition Law*. Budapešť: Wolters Kluwer, 2016, s. 715,

MÖLLERS, T., HEINEMANN, A. *The Enforcement of Competition Law in Europe*. 1. vydání, Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 179, 526,

PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement of competition law in Portugal – before and after the Damages Directive*, Global Competition Litigation Review, 2016, s. 44,

PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement do direito antitrust: nova perspectivas sobre a aplicação privada do Direito da Concorência com a Diretiva 2014/104/EU*, Revista de Direito Comercial, 2017, s. 661

V pochybnostech rozhodne soud proti straně, která má důkazní břemeno.⁹¹² V případě kolektivních žalob je ovšem na soudci, aby obstaral důkazy pro prokázání základních tvrzení stran.⁹¹³

I portugalský právní řád využívá znalecké posudky.⁹¹⁴ Znalec je jmenován soudem po souhlasu všech stran, a pokud to není možné, je vybrán samotným soudem.⁹¹⁵ Také je možné na návrh jedné ze stran nebo z rozhodnutí soudu jmenovat po souhlasu všech stran panel až tří znalců, popřípadě pokud strany nesouhlasí, může každá z nich zvolit jednoho ze znalců a třetího vybere soud.⁹¹⁶ Důkazní sílu znaleckého posudku hodnotí soud.⁹¹⁷

Portugalská úprava zlepšuje také v souladu se směrnicí č. 2014/104/EU postavení žalobců v řízení o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva tím, že jim usnadňuje přístup k důkazům pro takovéto nároky. Soud může uložit komukoliv, aby předložil důkazy, které má ve své dispozici.⁹¹⁸ Žadostí lze ovšem pouze požadovat co nejpřesněji specifikované, relevantní a rozumně dostupné důkazy, které slouží k prokázání nároku na náhradu škody či obrany proti němu a musí obsahovat skutkový stav, který má být jimi prokázán.⁹¹⁹

Při posuzování žádosti musí soud zohlednit zájmy stran a třetích osob, zda jsou žádostí požadovány dostupné důkazy, které žádost odůvodňují, rozsah a náklady zpřístupnění důkazů a skutečnost, zda poskytnuté důkazy obsahují důvěrné informace, speciálně ve vztahu k třetím osobám, a zda jsou přijata opatření k jejich ochraně.⁹²⁰

Před zahájením řízení na náhradu škody lze využít informační povinnost ve smyslu čl. 573 CC ve spojení s čl. 1045 CPC, s tím, že na obecnou úpravu se aplikuje výše uvedený zvláštní režim posuzování takových návrhů.⁹²¹

Před přijetím zák. č. 23/2018 Krajský soud v Lisabonu ve věci Sport TV⁹²² posuzoval, zda je možné odmítnout přístup k důvěrným informacím (včetně obchodního tajemství), které jsou součástí spisu vedeného Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže,

---

⁹¹² čl. 342 odst. 3 CC, čl. 141 CPC

⁹¹³ čl. 17 zák. č. 83/95

⁹¹⁴ čl. 467 CPC

⁹¹⁵ čl. 467 odst. 2 CPC

⁹¹⁶ čl. 468 CPC

⁹¹⁷ čl. 389 CC

⁹¹⁸ čl. 12 odst. 1 zák. č. 23/2018, čl. 5 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁹¹⁹ čl. 12 odst. 2 – 4 zák. č. 23/2018, čl. 5 odst. 3 směrnice č. 2013/104/EU

⁹²⁰ čl. 12 odst. 5 zák. č. 23/2018, čl. 5 odst. 3 písm. a) – b) směrnice č. 2014/104/EU

⁹²¹ čl. 13 zák. č. 23/2018

⁹²² Acórdão do Tribunal da Relação de Lisboa n° 204/13.6YUSTR.L1 de 11 de Março 2015, Acórdão do Tribunal da Relação de Lisboa n° 204/13.6YUSTR.L1 de 13 de Maio 2015

a dospěl k závěru, že je při posuzování takové žádosti namíste porovnávat zájem žadatele o tyto informace se zájmem na ochranu důvěrných informací. Toto rozhodnutí tedy bylo podle mého názoru v souladu s rozhodnutím SDEU ve věci Pfeleiderer a Donau Chemie.

Pokud má poškozený vážné indicie o protiprávním jednání a způsobení škody, může také požadovat zajištění důkazu ve smyslu ustanovení čl. 419 a 420 CPC.⁹²³

Ustanovení čl. 12 odst. 6 zák. č. 23/2018 shodně se směrnicí⁹²⁴ stanoví, že zájem podniku vyhnout se žalobám na náhradu škody po způsobení její příčiny není hodný v řízení o zpřístupnění důkazu ochrany. Toto ustanovení se mi stejně jako ve směrnici jeví jako nadbytečné.

Co se ochrany důvěrných informací týče, může soud k jejich ochraně skrýt určité části dokumentů, vést neveřejné jednání, omezit počet osob oprávněných k přístupu k důkazům, popřípadě umožnit vypracování výtahu z důkazu.⁹²⁵ Prolomení advokátní mlčenlivosti je zakázáno.⁹²⁶

Povinnému k poskytnutí důkazů musí být také před rozhodnutím o zpřístupnění důkazů umožněno právo být vyslechnut.⁹²⁷

V případě žádosti požadující důkazy ze spisu orgánu hospodářské soutěže musí soud navíc posoudit, zda žádost byla formulována dostatečně konkrétně, zda žadatel tak činí v souvislosti s řízením o žalobě na náhradu škody a zda poskytnutí žádosti neohrozí veřejnoprávní vyšetřování.⁹²⁸ K takovéto žádosti se mohou před tím, než je jí vyhověno, vyjádřit původce důkazu i orgán hospodářské soutěže.⁹²⁹

Pouze po ukončení vyšetřování mohou být poskytnuty dokumenty, které vypracovala osoba výslovně pro řízení orgánu na ochranu hospodářské soutěže, dokumenty vypracované orgány pro ochranu hospodářské soutěže a zaslané stranám veřejnoprávního řízení a návrhy na narovnání, které byly vzaty zpět.⁹³⁰

Nikdy pak nelze dle ustanovení čl. 14 odst. 5 zák. č. 23/2018 a v souladu s čl. 6 odst. 6 směrnice č. 2014/104/EU požadovat zpřístupnění prohlášení týkajícího se snížení pokuty a návrhy na narovnání.⁹³¹

---

⁹²³ čl. 17 zák. č. 23/2018

⁹²⁴ čl. 5 odst. 5 směrnice č. 2014/104/EU

⁹²⁵ čl. 12 odst. 7 zák. č. 23/2018, čl. 5 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

⁹²⁶ čl. 12 odst. 7 zák. č. 23/2018, čl. 12 odst. 6 směrnice č. 2014/104/EU

⁹²⁷ čl. 12 odst. 9 zák. č. 23/2018, čl. 5 odst. 7 směrnice č. 2014/104/EU

⁹²⁸ čl. 14 zák. č. 23/2018, čl. 6 odst. 4 směrnice č. 2014/104/EU

⁹²⁹ čl. 14 odst. 8 a čl. 15 zák. č. 23/2018

⁹³⁰ čl. 14 odst. 4 zák. č. 23/2018, čl. 6 odst. 5 směrnice č. 2014/104/EU

⁹³¹ čl. 14 odst. 5 zák. č. 23/2018, čl. 6 odst. 6 směrnice č. 2014/104/EU

Strana, která požaduje zpřístupnění důkazu, může také požadovat, aby soud za případné asistence Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže či autora dokumentu a bez přístupu stran a třetích osob ověřil, že požadované důkazy obsahují informace, které není možné poskytnout.⁹³²

Důkazy získané v rozporu s výše uvedenými pravidly není možné v řízení o náhradě škody použít.⁹³³

Za neposkytnutí či zničení důkazů, ohrožení důvěrných informací či nedodržení podmínek poskytnutí důkazů ze spisu orgánu pro hospodářskou soutěž je možné udělit pokutu.⁹³⁴ Pokuty se pohybují v rozmezí 5 až 500 účetních procesních jednotek (*Unidade de conta processual*).⁹³⁵

11.8. Řízení o náhradě škody způsobené omezením hospodářské soutěže

Žaloba na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva se v Portugalsku podává u Krajského soudu (Tribunal de Relação). Pokud nemá soud specializaci na hospodářskou soutěž, případnou případy týkající se tohoto nároku k řešení civilní sekci.⁹³⁶ Místní příslušnost je pak určena podle místa, kde došlo k protiprávnímu jednání.⁹³⁷

Důvodem pro vytvoření specializované věcné příslušnosti byla skutečnost, že portugalské soudy zabývající se soutěžní problematikou obecně již získaly určitou míru zkušeností s uplatňováním soutěžního práva, a také skutečnost, že obecně oproti ostatním soudům rozhodují rychleji.⁹³⁸

Co se závaznosti soudního rozhodnutí o protiprávním jednání týče, zák. č. 23/2018 ukotvuje nevyvratitelnou domněnku (*presunção ilidável*) správnosti rozhodnutí soudu portugalského i jiného členského státu, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

---

⁹³² čl. 14 odst. 7 a 8 zák. č. 23/2018, čl. 6 odst. 6 směrnice č. 2014/104/EU

⁹³³ čl. 16 zák. č. 23/2018, čl. 7 směrnice č. 2014/104/EU

⁹³⁴ čl. 18 zák. č. 32/2018, čl. 8 směrnice č. 2014/104/EU

⁹³⁵ V Portugalsku pokuty vypočítávají podle čl. 5 zák. č. 34/2008, ze dne 26. února, nařízení o nákladech řízení (*Decreto Lei n.º 34/2008, de 26 de fevereiro, Regulamento das Custas Processuais*). Výše procesní jednotky je navázaná na hodnotu indexu státní podpory a pro rok 2018 činila 102 EUR

⁹³⁶ čl. 60 CPC, čl. 67 odst. 5 a čl. 112 odst. 3 a 4 zák. č. 62/2013, ze dne 26 srpna (*Lei n.º 62/2013, de 26 de agosto, da Organização do Sistema Judiciário*)

⁹³⁷ čl. 71 odst. 2 CPC

⁹³⁸ DUARTE, J. C., FARIA, T. L. *The transposition into Portuguese law of the EU Directive on damages claims arising from antitrust infringements: the force awakens?* Global Competition Litigation Review, 2018, č. 3, s. 103

portugalského i jiného členského státu EU.⁹³⁹ Z výše uvedeného vyplývá, že Portugalsko se vydalo cestou povolené přesahující transpozice, neboť nevyvratitelná domněnka je nepochybně silnější než důkaz *prima facie*,⁹⁴⁰ jak vyžaduje směrnice.⁹⁴¹ Stejně tak je postavení *follow-on* žalobce zvýhodněno oproti české právní úpravě, která při posuzování rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž jiného členského státu vychází z domněnky vyvratitelné.

Původně nebyla rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže či soudu v Portugalsku pro soudy závazná a měla pouze sílu obecného důkazu.⁹⁴² Nicméně soudy měly tendenci rozhodovat v souladu s těmito rozhodnutími.⁹⁴³ Závaznost rozhodnutí Komise vyplývá i pro Portugalsko z čl. 16 odst. 1 nařízení 1/2003.

Závaznost rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž by bez existence směrnice č. 2014/104/EU a před přijetím zák. č. 23/2018, mohla být prohlášena za neústavní v rozporu s čl. 203 portugalské ústavy, dle kterého jsou soudy nezávislé a pouze se podřizují zákonu.⁹⁴⁴

Soud může v případě, že ve věci nebylo vydáno konečné soudní rozhodnutí, řízení o náhradě škody přerušit až do jeho ukončení.⁹⁴⁵ Řízení je také možné přerušit po dobu řízení o mimosoudním řešení sporu na dobu kratší než jeden rok.⁹⁴⁶

Aby bylo zabráněno nepřiměřenému odškodnění, může soud zvážit důsledky řízení či rozhodnutí o náhradě škody týkající se jiných úrovní výrobního či distribučního řetězce a ostatní informace získané v rámci veřejnoprávního vymáhání.⁹⁴⁷ Po posouzení těchto informací pak může soud rozhodnout o přerušení řízení, či o spojení řízení.⁹⁴⁸

---

⁹³⁹ čl. 7 odst. 1 – 3 zák. č. 23/2018, odst. 34 preambule a čl. 9 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁴⁰ čl. 9 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁴¹ DUARTE, J. C., FARIA, T. L. *The transposition into Portuguese law of the EU Directive on damages claims arising from antitrust infringements: the force awakens?* Global Competition Litigation Review, 2018, č. 3, s. 102

⁹⁴² ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018, s. 160,
PEREIRA, A. L. D. *Private enforcement of competition law in Portugal – before and after the Damages Directive*, Global Competition Litigation Review, 2016, s. 45
čl. 607 odst. 5 CPC

⁹⁴³ Acórdão do Tribunal da Relação de Lisboa n° 4202 de 18 de Abril 1991

⁹⁴⁴ PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement do direito antitrust: nova perspectivas sobre a aplicação privada do Direito da Concorência com a Diretiva 2014/104/EU*, Revista de Direito Comercial, 2017, s. 661, [Citováno 11. 8. 2018]. Dostupné z:

<https://static1.squarespace.com/static/58596f8a29687fe710cf45cd/t/5a24423ef9619ac01b050241/1512325695936/2017-20.pdf>, s. 671

⁹⁴⁵ čl. 7 odst. 4 zák. č. 32/2018

⁹⁴⁶ čl. 11 odst. 1 zák. č. 23/2018, čl. 18 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁴⁷ čl. 10 odst. 1 zák. č. 23/2018

⁹⁴⁸ čl. 10 odst. 2 zák. č. 23/2018

V případě, že soud vydá rozhodnutí týkající se porušení soutěžního práva, má navíc povinnost doručit je orgánu pro hospodářskou soutěž.⁹⁴⁹

11.9. Dílčí závěry

Portugalsko stejně jako Česká republika zvolilo formu transpozice směrnice č. 2014/104/EU ve formě individuálního zákona. Portugalská právní úprava se shoduje s českou také v rozsahu působnosti zák. č. 23/2018, kdy se Portugalsko stejně jako Česká republika vydalo cestou sjednocení nároků na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva EU i práva vnitrostátního, což je nepochybně ku prospěchu právní jistoty.

V čem se právní úprava Portugalska od české liší, je, že více odkazuje na obecnou právní úpravu v občanském zákoníku. Portugalský zákonodárce si situaci také příliš nekomplikoval a převážně doslova převzal úpravu směrnice č. 2014/104/EU do zák. č. 23/2018, čímž se více vyhnul možnosti být postižen za špatnou transpozici.

Nic to nemění na tom, že Portugalsko nedodrželo stejně jako Česká republika transpoziční lhůtu tohoto harmonizačního opatření. Portugalsko navíc transponovalo směrnici č. 2014/104/EU se značným zpožděním. Zák. č. 23/2018 byl schválen teprve v červnu roku 2018.

Co se portugalské úpravy týče, podle mého názoru v rozporu se směrnicí č. 2014/104/EU omezuje solidární odpovědnost malých a středních podniků v případě, že přestože jim není pokuta prominuta, nemusí jiným poškozeným než svým přímým či nepřímým odběratelům či dodavatelům náhradu škody hradit, pokud tato byla uhrazena jiným solidárně odpovědným podnikem.

Portugalská úprava nerozšiřuje rozsah náhrady škody jako úprava česká ukotvená v zák. č. 262/2017 Sb. Je tomu tak proto, že portugalská právní úprava odkazuje na obecnou úpravu občanského zákoníku, dle které se má hradit škoda, do které jsou zahrnuty i kompenzační úroky, o které možnost uplatnění nároku na náhradu škody zák. č. 262/2017 Sb. rozšiřuje.

Zajímavé na výši škody v právní úpravě Portugalska také je, že je možné ji limitovat pod její plnou úhradu v případě, že k ní došlo z nedbalosti,⁹⁵⁰ což může mít za následek

---

⁹⁴⁹ čl. 94 zák. č. 19/2012

⁹⁵⁰ čl. 494 CC

snížení a vyloučení viny⁹⁵¹ a v konečném důsledku i omezení výše náhrady škody. Tato skutečnost je v rozporu se zásadou plné náhrady škody, na druhou stranu směrnice č. 2014/104/EU výslovně svěřuje otázku zavinění členským státům. Přesto se domnívám, že s ohledem na složitost prokazování zavinění v případě jednání v rozporu se soutěžním právem by z hlediska právní jistoty bylo vhodnější tuto limitaci nároku na náhradu škody vyloučit.

Co se určení výše škody týče, je také zajímavé, že zák. č. 23/2018 v této otázce odkazuje přímo na nezávazný právní předpis - Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (2013/C 167/07). Pokud se toto odkazovací ustanovení bude vykládat ve smyslu, že se mají použít i praktické pokyny v pracovním dokumentu, na který toto sdělení Komise odkazuje, bude to nepochybně pozitivní z hlediska právní jistoty.

Úprava promlčení v portugalském zák. č. 23/2018 je podle mého názoru zbytečně vstřícná k poškozeným. Domnívám se, že promlčecí lhůta jednoho roku od zjištění nedobytnosti pohledávky od ostatních solidárně odpovědných podniků ukotvená v českém zák. č. 262/2017 Sb. je dostačující a posiluje motivaci k účasti v programu shovívavosti a právní jistotu malých a středních podniků.⁹⁵²

Podle mého názoru omezuje motivaci k účasti na programu shovívavosti právní úprava, která určuje, aby se nároky na náhradu škody vůči podniku, kterému byla prominuta pokuta, v případě, že ostatní solidárně odpovědné podniky nebudou moci náhradu škody uhradit, promlčovaly v obecné pětileté promlčecí lhůtě, která začne běžet až po skončení insolvenčního řízení týkající se solidárně odpovědných podniků.⁹⁵³

Portugalsko při posouzení rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž jiného členského státu vychází z nevyvratitelné domněnky správnosti. Tato důvěra v jiné právní řády členských států nepochybně zvyšuje přístup k nárokům na náhradu škody.

Konečně jako pozitivní hodnotím skutečnost, že portugalský zákon o organizaci justičního systému počítá se zavedením specializace senátů u krajských soudů na problematiku hospodářské soutěže, které mají rozhodovat i o nároku na náhradu škody

---

⁹⁵¹ PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement do direito antitrust: nova perspectivas sobre a aplicação privada do Direito da Concorência com a Diretiva 2014/104/EU*, Revista de Direito Comercial, 2017, [Citováno 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://static1.squarespace.com/static/58596f8a29687fe710cf45cd/t/5a24423ef9619ac01b050241/1512325695936/2017-20.pdf>, s. 662

⁹⁵² § 9 odst. 5 zák. č. 262/2017 Sb.

⁹⁵³ čl. 6 odst. 1 a 3 zák. č. 23/2018

způsobenou protiprávním jednáním v rozporu s předpisy o hospodářské soutěži.⁹⁵⁴ To nepochybně povede k větší odbornosti a jednotnosti v rozhodování o těchto nárocích.

12. Závěr

SDEU již od roku 2001⁹⁵⁵ interpretoval unijní právo tak, že každý má možnost se u soudu svého členského státu EU domáhat náhrady škody, která mu byla způsobena protiprávním jednáním v rozporu s čl. 101 a 102 SFEU. Nicméně do přijetí právní úpravy v podobě směrnice č. 2014/104/EU nebyla tato problematika dostatečně upravena tak, aby zajistila efektivní soukromoprávní vymáhání soutěžního práva⁹⁵⁶

Forma předpisu v podobě směrnice byla podle mého názoru zvolena vhodně, neboť zohledňuje odlišnosti jednotlivých úprav členských států týkající se obecného nároku na náhradu škody. Je totiž nutné si uvědomit, že směrnice č. 2014/104/EU upravuje pouze určitý typ nároku na náhradu škody. Podle mého názoru není vhodné, aby se jednotlivé nároky na náhradu škody v právních řádech členských států od sebe lišily a nevycházely ze stejného základu.

Po analýze směrnice č. č. 2014/104/EU jsem dospěl k závěru, že její přijetí má za následek především pozitiva. Mezi tato pozitiva patří zvýšení právní jistoty, zlepšení důkazního postavení aktivně legitimovaných subjektů, zvýšení vymahatelnosti nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva, zvýšení odstrašujícího a prevenčního účinku soutěžních norem, zefektivnění konkurence a zvýšení ekonomického blahobytu.

Souhlasím také s názorem, že směrnice č. 2014/104/EU posiluje ochranu veřejnoprávního vymáhání prostřednictvím ochrany účastníků programu shovívavosti (nepřístupnost prohlášení, omezení solidární odpovědnosti) a jeho koordinaci se soukromoprávním vymáháním.⁹⁵⁷ Zároveň tak dochází k dílčímu vyjasnění vztahu mezi soukromoprávním a veřejnoprávním vymáháním.

---

⁹⁵⁴ čl. 60 CPC, čl. 67 odst. 5 a čl. 112 odst. 3 a 4 zák. č. 62/2013, ze dne 26 srpna (*Lei n.º 62/2013, de 26 de agosto, da Organização do Sistema Judiciário*)

⁹⁵⁵ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others*, C-453/99, EU:C:2001:465

⁹⁵⁶ WAELBROECK, D., SLATER, D., EVEN-SHOSHAN, G., *Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules*. Ashurst: Brussels, 2004, [Citováno 7.1..2018] Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/comparative_report_clean_en.pdf, WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 296

⁹⁵⁷ TRULI, E. *Will Its Provisions Serve Its Goals? Directive 2014/104/EU on Certain Rules Governing Actions for Damages for Competition Law Infringements*. *Journal of European Competition Law & Practice*, 2016, č. 5, s. 301

Mezi negativa tohoto předpisu lze zařadit například omezení jeho působnosti. Směrnice č. 2014/104/EU se mohla totiž vztahovat podle mého názoru i na ostatní důsledky protisoutěžního jednání, než je nárok na náhradu škody způsobené kartely a zneužitím dominance. Za další negativum považuji absolutní neomezení výše škody, kterou lze přiznat. Směrnice by také měla *de lege ferenda* alespoň obsahovat omezení výše ušlého zisku v případě zabránění vstupu konkurenta na trh. Zavedení nového typu řízení o zpřístupnění důkazů bude také podle mého názoru spojeno se zvýšenými náklady, které by měly ovšem být minimálně v úpravě členských států určitým způsobem regulovány.

Směrnice nepochybně podpoří motivaci žalobců žalobu na náhradu škody způsobenou porušením soutěžního práva podat. Na druhou stranu směrnice neobsahuje dostatečně efektivní systém vymáhání, resp. neobsahuje konkrétní stanovení kolektivního vymáhání a regulaci nákladů řízení o kolektivních žalobách.⁹⁵⁸ Domnívám se, že se v těchto otázkách měla EU vydat alespoň cestou minimální harmonizace v podobě směrnice namísto doporučení. Bohužel v rámci návrhu směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách Komise nepočítá s aplikací tohoto předpisu na vymáhání náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva. Bez kvalitního a efektivního kolektivního vymáhání bude ovšem význam směrnice č. 2014/104/EU a soukromoprávního vymáhání soutěžního práva omezen.

To může konečného spotřebitele od podání žaloby odradit. Otázka, zda bude institut využíván, závisí i na soudech členských států a aplikaci transpozičních opatření přijatých na základě směrnice,⁹⁵⁹ které mají v mnoha oblastech široké diskreční pravomoci (zavinění, příčinná souvislost, kvantifikace škody, přístup k důkazům).

Směrnice č. 2014/104/EU se výslovně kvantifikací výše škody nezabývá. Domnívám se, že to s ohledem na obsáhlost problematiky a s ohledem na variabilitu skutkových podstat jednání v rozporu se soutěžním právem ani možné není.

Přesto se lze zabývat otázkou, proč nebyly legislativně alespoň metodou minimální harmonizace upraveny částečně praktické pokyny Komise pro určování výše škody, obzvláště za situace, kdy se soudy členských států s určováním výše škody způsobené

---

⁹⁵⁸ STEPHAN, A. *Does the EU's Drive for Private Enforcement of Competition Law Have a Coherent Purpose*, University of Queensland Law Journal, 2018, č. 37, s. 166-167,
SUÁREZ, C. H. *La transposición de la Directiva de Daños Antitrust. Reflexiones a Raíz de la Publicación de la Propuesta de Ley de Transposición de la Directiva*. Cuadernos de Derecho Transnacional, 2016, č. 1, s. 182-183,
FLAHERTY, R. *International Competition Law: The Antitrust Damages Directive Feb 2016*. Legal Issues Journal, 2017, č. 5, s. 36-37

⁹⁵⁹ TRULI, E. *Will Its Provisions Serve Its Goals? Directive 2014/104/EU on Certain Rules Governing Actions for Damages for Competition Law Infringements*. Journal of European Competition Law & Practice, 2016, č. 5, s. 311

porušením soutěžního práva doposud téměř nesetkaly. Domnívám se, že portugalské řešení odkazem na tento nezávazný předpis zvyšuje právní jistotu. Český zákonodárce mohl takového odkazu využít alespoň v rámci poznámky pod čarou. Na druhou stranu regulace prostřednictvím legislativního opatření podle mého názoru vhodná není, neboť se domnívám, že i v oblasti zjišťování škod způsobených porušením soutěžního práva EU lze očekávat vědecký vývoj.

Po analýze a komparaci jednotlivých metod kvantifikace náhrady škody jsem dospěl k závěru, že kvantifikace náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva má tři základní fáze.

Klíčovou je první fáze, v jejímž rámci dochází ke sběru relevantních a validních informací. Je nutné se zabývat otázkou, kdo protiprávně jednal a koho poškodil. Je nutné zjistit charakteristiky těchto subjektů. Dále je nezbytné posoudit samotné protiprávní jednání z hlediska jeho formy, intenzity a trvání. Také je nutné zabývat se rozsahem relevantního trhu a dalšími tržními faktory. V případě omezeného přístupu k datům je vhodné využít statistické a matematické metody.

Další fází je volba vhodné metody pro vytvoření hypotetického srovnávacího scénáře s ohledem na dostupnost dat, prokázané skutečnosti, právní domněnky a fikce a na náklady metody. Po aplikaci vhodné metody je na místě ekonomické a statistické ověření výsledku.

Poslední fází je fáze komparační, během níž dochází k porovnávání hypotetického scénáře se skutečným a k určování co nejpřesnějšího odhadu výše škody.

Co se formy transpozice směrnice č. 2014/104/EU týče, je podle mého názoru s ohledem na omezenou četnost uplatňování a specifické charakteristiky tohoto typu nároku na náhradu škody nejvhodnějším řešením přijetí samostatného zákona, jak je tomu v případě České republiky i Portugalska.

Po komparaci zák. č. 262/2017 Sb. se zněním směrnice č. 2014/104/EU jsem dospěl k závěru, že zák. č. 262/2017 Sb. v drtivé většině převzal správně úpravu uvedenou ve směrnici. Na některých místech lze spatřovat přípustné dílčí přesahující transpozice.⁹⁶⁰ V rozporu se směrnicí č. 2014/104/EU⁹⁶¹ rozšiřuje zák. č. 262/2017 Sb.⁹⁶² solidární odpovědnost malých a středních podniků s menším tržním podílem než 5 % v případě ohrožení jejich životaschopnosti a hodnoty aktiv. Zák. č. 262/2017 Sb. také netransponoval ustanovení čl. 17 odst. 3 směrnice č. 2014/104/EU, což podle mého

⁹⁶⁰ srov. například § 1 zák. č. 262/2017 Sb. a čl. 2 odst. 1 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁶¹ čl. 11 odst. 2 směrnice č. 2014/104/EU

⁹⁶² čl. 7 odst. 1 zák. č. 262/2017 Sb.

názoru omezuje možnosti soudů získávat informace podstatné pro určení výše náhrady škody způsobené porušením soutěžního práva.

Co se vztahu k ostatním českým vnitrostátním předpisům týče, bylo by vhodné z důvodu právní jistoty explicitně v zákoně vyjádřit specialitu k občanskému zákoníku. Dále se domnívám, že chybou zákona je, že věcnou a místní příslušnost přenechává obecně krajským soudům. S ohledem na specializaci soukromého nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva a prozatímní četnost uplatňování tohoto nároku považují za rozumné ukotvit speciální věcnou a místní příslušnost pouze jednoho z krajských soudů. Omezením soukromoprávního vymáhání soutěžního práva v České republice je pak absence efektivního kolektivního vymáhání náhrady škody.

Co se portugalské právní úpravy týče, tak po komparaci s unijní a českou právní úpravou lze dospět k závěru, že směrnice č. 2014/104/EU byla transponována správně. Zák. č. 23/2018 oproti české právní úpravě více odkazuje na úpravu obecného nároku na náhradu škody v občanském zákoníku a důsledněji dodržuje terminologii směrnice. Nicméně Portugalsko v rozporu se směrnicí omezuje solidární odpovědnost malých a středních podniků v případě, že jim není pokuta prominuta. Stejně tak zák. č. 23/2018 v rozporu se zásadou plné náhrady škody vyplývající ze směrnice limituje výši náhrady podle formy a rozsahu zavinění. Zák. č. 23/2018 výslovně odkazuje v otázce určování výše škody na nezávazné sdělení Komise,⁹⁶³ což nepochybně zvyšuje oproti české právní úpravě právní jistotu. Důvěra v právní systémy ostatních členských států se pak projevuje ve vyvratitelné domněnce správnosti rozhodnutí jejich orgánů pro hospodářskou soutěž a soudů pro portugalské soudy. Konečně je pozitivní, že portugalský zákon o organizaci justičního systému počítá se speciálními senáty u krajských soudů pro problematiku hospodářské soutěže.⁹⁶⁴

Z této práce tedy vyplývá, že by se měla zvýšit právní jistota v oblasti nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva a četnost jeho uplatnění, což by mělo mít za následek efektivnější hospodářskou soutěž a ekonomický prospěch pro celou EU. V jaké míře tomu bude, ukáže až soudní praxe a další legislativní vývoj v této oblasti, jak na úrovni členských států, tak na úrovni Evropské unie.

---

⁹⁶³ Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení čl. 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie

⁹⁶⁴ čl. 60 CPC, čl. 67 odst. 5 a čl. 112 odst. 3 a 4 zák. č. 62/2013, ze dne 26 srpna (*Lei n.º 62/2013, de 26 de agosto, da Organização do Sistema Judiciário*)

13. Použité zdroje

13.1. Monografie

- 1) ASHTON, D. *Competition Damages Actions in the EU*. 1. vydání, Cheltenham: Edward Edgar Publishing Limited, 2018
- 2) BÁNDI, G., DARÁK, P., LÁNCOS, P. TÓTH, T., *Private enforcements and Collective Redress in European Competition Law*. Budapešť: Wolters Kluwer, 2016
- 3) BEJČEK, J. , HAJN, P., POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní právo I. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014
- 4) BREJCHA, A. *Odpovědnost v soukromém a veřejném právu*. 1. vydání. Praha: Codex Bohemia, 2000, ISBN 978-80-7400-427-8
- 5) CAPELO DE SOUSA, R. *Teoria Geral do Direito Civil, Volume I*. 1. vydání, Coimbra : Coimbra Editora, 2003
- 6) ELIÁŠ, K. *Občanský zákoník, Velký akademický komentář. 1. svazek, § 1-487*. 1. vydání. Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-7201-687-7
- 7) GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-454-1
- 8) *Hromadné žaloby : Sborník z odborného právníckého symposia 16. 6. 2017*. Praha : Stálá konference českého práva, 2017
- 9) HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014
- 10) HULMÁK, M. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1855
- 11) HÜSCHEL RATH, K., SCHWEITZER, H. *Public and Private Enforcement of competition Law in Europe – Legal and Economic Perspectives*. 1. vydání, Berlin: Springer, 2014
- 12) KRÁL, R. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014
- 13) KRÁL, R. *Transpozice a implementace směrnic ES-úvod do problematiky*, Sborník z diskuzního a vzdělávacího fóra uskutečněného 1. 11. 2005 v Brně, Public interest Lawyers Association, duben 2006
- 14) KRÁLIK, A. *Nábrada škody spôsobenej porušením súťažného práva*. Bratislava: C. H. Beck, 2014

- 15) LIANOS, I., DAVIS, P., NEBBIA, P. *Damages claims for the Infringement of EU Competition Law*. 1. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2015
- 16) MÖLLERS, T., HEINEMANN, A. *The Enforcement of Competition Law in Europe*. 1. vydání, Cambridge: Cambridge University Press, 2007
- 17) MUNKOVÁ, J., KINDL, J. SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání Praha: C. H. Beck, 2012
- 18) NEJEZCHLEB, K., HAJNÁ, Z., BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014
- 19) PIPKOVÁ, P. J. *Rozsah odpovědnosti za škodu způsobenou porušením soutěžních pravidel EU*. 1. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2014, ISBN 978-80-87975-06-0
- 20) SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. 5. vydání, Praha: C.H. Beck, 2013,
- 21) ŠMEJKAL, V. *Soutěžní politika a právo Evropské unie 1950-2015, Vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty*. 1. vydání, Praha: Leges, 2015
- 22) ŠMEJKAL, V., DUFKOVÁ, B. *Průvodce aktuální judikaturou soudního dvora eu k ochraně hospodářské soutěže*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2015
- 23) ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13.vydání, Praha: C. H. Beck, 2010
- 24) ŠVESTKA, J. SPÁČIL, J. ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. §1-459. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-108-6,
- 25) TICHÝ, L. a kol. *Soukromé vymáhání kartelového práva*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009
- 26) WIJCKMANS, F., VISSER, M., JAQUES, S., NOËL, E. *The EU Private Damages Directive – Practical Insights*. 1. vydání, Cambridge: Intersentia, 2016
- 27) TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014
- 28) WEBER, F., *The Law and Economics of Enforcing European Consumer Law*. 1. vydání, Surrey: Ashgate Publishing Limited, 2014
- 29) WHISH, R., BAILEY, D. *Competition Law*. 7. vydání, Oxford: Oxford University Press, 2012

13.2. Články

- 1) ABELE, H. A., KODEK, G. E., SCHAEFER, G. K. *Proving causation in private antitrust cases*. Journal of Competition & Economics, 2011, č. 4 [Citováno 7. 8.

2018].

Dostupné

z:

https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2370353_code1960449.pdf?abstractid=2370353&mirid=1

- 2) ALBORS-LLORENS, A. *Antitrust Damages in EU Law: The Interface of Multifarious Harmonisation and National Procedural Autonomy*. University of Queensland Law Journal, 2018, č. 37
- 3) BÁNYAIOVÁ, L. *K některým otázkám soukromoprávních nároků z porušení soutěžních předpisů*. Antitrust, 2010
- 4) BĚLOHLÁVEK, A. J. *Účast na řízeních o bromadných žalobách v zahraničí a uznání a výkon rozsudků v těchto věcech v jiných zemích*. Právní rozhledy, 2016, č. 13-14
- 5) BUITEN, M. C., WIJCK, P., WINTER, J. K., *Does the European Damages Directive make consumers Better off?* Journal of Competition Law & Economics, 2018, č. 14
- 6) COSTEIRA, M. J., *A transposição da Diretiva Private Enforcement: perspetiva crítica*. UNIO-EU Law Journal, 2014, svazek 3, č. 2, [Citováno 11. 8. 2018]. Dostupné z: <http://www.unio.cedu.direito.uminho.pt/Uploads/UNIO%203%20-%20Vol%202/PT/PT%20Maria%20José%20Costeira.pdf>
- 7) DI TORRITTO, B. C. *Overview on the Directive 2014/104/EU*. Rivista Italiana di Antitrust, 2015, č. 2
- 8) DUARTE, J. C., FARIA, T. L. *The transposition into Portuguese law of the EU Directive on damages claims arising from antitrust Infringements: the force awakens?* Global Competition Litigation Review, 2018, č. 3
- 9) FLAHERTY, R. *International Competition Law: The Antitrust Damages Directive Feb 2016*. Legal Issues Journal, 2017, č. 5
- 10) HUBKOVÁ, P. *Plná nábrada škody způsobené porušením evropského soutěžního práva a problém tzv. kompenzačních úroků před českými soudy*. Právní rozhledy, 2016, č. 9
- 11) KINDL, J. *Pojem narušení hospodářské soutěže – obecná východiska a konkrétní aplikace*. Právní rozhledy, 2005, č. 10
- 12) KUPČÍK, J. *Může být dominant odpovědný za ceny konkurentů?*, Obchodněprávní revue, 2016, č. 7-8
- 13) KYZLINKOVÁ, Š. *Konsekvence a rizika příslušnosti soudu ve sporech o nábradu škody ze zakázaných dohod*. Obchodněprávní revue, 2015, č. 10
- 14) LESKINEN, CH. *The implementation of the Antitrust Damages Directive- expected impact in light of common trends and main divergence*. Global Competiiton Litigation Review, 2018, č. 2

- 15) MIGANI, C. *Directive 2014/104/EU: In Search of a Balance between the Protection of Leniency Corporate Statements and an Effective Private Competition Law Enforcement*, Global Antitrust Review, 2014
- 16) MUNKOVÁ, J. *Soukromoprávní vymáhání antitrustového práva z jiného úhlu pohledu*. Obchodněprávní revue, 2009, č. 9
- 17) MUSIL, A. *Damage Claims Package of 11 June 2013 – a Major Step forward towards a Genuine European Antitrust Enforcement*. Antitrust, 2013, č. 2
- 18) NAUŠOVÁ, K., *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže*. Daňová a hospodářská kartotéka, 2017 č. 19
- 19) NERUDA, R. *Nábrada škody způsobené protisoutěžním jednáním jako způsob soukromého vymáhání antimonopolního práva*. Právní rozhledy, 2005, č. 12
- 20) NERUDA, R. *Soukromé či veřejné prosazování soukromého práva*. Antitrust, 2011, č. 4
- 21) NERUDA, R., PETR, M. *Diskuse o náhradách škody z porušení soutěžního práva vstupuje do další fáze*. Právní zpravodaj, 2007, č. 11
- 22) NEUMAN, K.-A., MAGNUSSON, L. W. *Pour une action collective européenne dans le droit de la concurrence*. Revue québécoise de droit international, 2011, č. 24.2, [Citováno 6. 7. 2018]. Dostupné z: https://www.sqdi.org/wp-content/uploads/24-2_5_Neumaa_Magnusson.pdf?x85994
- 23) O'LOUGHLIN, P. *Public-Private Antitrust Enforcement*. Columbia Journal of European Law, 2017, č. 23
- 24) PAŘIL, J. *Unijní úprava vymáhání nábrady škody za porušení soutěžně právních předpisů: rozhodné právo a směrnice 2014/104/EU*, Antitrust, 2015, č. 3
- 25) PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement do direito antitrust: nova perspectivas sobre a aplicação privada do Direito da Concorência com a Diretiva 2014/104/EU*, Revista de Direito Comercial, 2017 [Citováno 11. 8. 2018]. Dostupné z: <https://static1.squarespace.com/static/58596f8a29687fe710cf45cd/t/5a24423ef9619ac01b050241/1512325695936/2017-20.pdf>
- 26) PEREIRA, A. L. D., *Private enforcement of competition law in Portugal – before and after the Damages Directive*, Global Competition Litigation Review, 2016
- 27) PETR, M. *Bílá kniha o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva*. Právní zpravodaj, 2008, č. 10
- 28) PETR, M. *Harmonisation of Private Antitrust Enforcement*. European Competition and Regulatory Law Review, 2017, č. 1
- 29) PETR, M. *Odpovědnost v soutěžním právu*, Jurisprudence, 2009, č. 4

- 30) PETR, M. *Přičítání odpovědnosti za porušení soutěžního práva*. Antitrust, 2013, č. 3
- 31) PETR, M., ZORKOVÁ, E. *Soukromé prosazování v České republice*. Antitrust, 2016, č. 2
- 32) PETRUCCI, C. *Subsidiarity in Directive 2014/104 EU on Damages Actions for Breach of EU Competition Law*, 2017, č. 2
- 33) PEYER, S. *Compensation and the Damages Directive*. European Competition Journal, 2016, č. 1
- 34) PIPKOVÁ, P. J. *Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 11-12
- 35) PIPKOVÁ, P. J. *Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu – vybrané otázky*. Obchodněprávní revue, 2015, č. 7-8
- 36) PRATSCH, P. *Actions en dommages et intérêts et droit de la concurrence*, Agefi, 2012, č. 5
- 37) STEPHAN, A. *Does the EU's Drive for Private Enforcement of Competition Law Have a Coherent Purpose*, University of Queensland Law Journal, 2018, č. 37
- 38) SUÁREZ, C. H. *La transposición de la Directiva de Daños Antitrust. Reflexiones a Raíz de la Publicación de la Propuesta de Ley de Transposición de la Directiva*. Cuadernos de Derecho Transnacional, 2016, č. 1
- 39) ŠÁMAL, P. *Trestněprávní postih tzv. horizontálních kartelů podle nového trestního zákoníku*. Bulletin advokacie, 2010, č. 7-8
- 40) ŠMEJKAL, V. *Competition law and the social marketeconomy goal of the EU*, International Komparative Jurisprudence, 2015, č. 1
- 41) ŠMEJKAL, V. *Doktrinální souboj o evropský antitrust – Odkud kam směřuje soutěžní politika a právo EU?*. Právník, 2014, č. 2
- 42) TRULI, E. *Will Its Provisions Serve Its Goals? Directive 2014/104/EU on Certain Rules Governing Actions for Damages for Competition Law Infringements*. Journal of European Competition Law & Practice, 2016, č. 5
- 43) VALOUŠKOVÁ, Z. *Nad návrhem směrnice na podporu soukromoprávního vymáhání antitrustových škod*. Antitrust, 2013, č. 3
- 44) VERONESE, B. *Evropan Public and Private Antitrust Enforcement: It Takes Two to Tango*. Journal of European Competition Law & Practice, 2014, č. 8
- 45) WINTEROVÁ, A. *Hromadné žaloby (procesualistický pohled)*. Bulletin advokacie, 2008, č. 10

- 46) WOUTER, P.J. Wils, The Relationship between Public Antitrust Enforcement and Private actions for Damages. *World Competition*, 2009, č. 1 [Citováno 31. 8. 2014].
Dostupné z: http://papers.ssn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=45087
- 47) WRIGHT, K. *The Ambit of Judicial Competence after the EU Antitrust Damages Directive*. *Legal Issues of Economic Integration*, 2016, č. 1, s. 19-20

13.3. České právní předpisy

- 1) Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb
- 2) Zák. č. 120/2001 Sb., exekuční řád
- 3) Zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže)
- 4) Zák. č. 186/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).
- 5) Zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)
- 6) Zák. č. 293/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- 7) Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- 8) Zák. č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky
- 9) Zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
- 10) Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- 11) Zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- 12) Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

13.4. Právní předpisy EU

- 1) Listina základních práv Evropské unie
- 2) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. 5. 2001, o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise
- 3) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)

- 4) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
- 5) Nařízení Evropského Parlamentu a Rady č. 593/2008/ES ze dne 17. června 2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
- 6) Nařízení Komise (ES) č. 773/2004 ze dne 7. 4. 2004, o vedení řízení Komise podle článku 81 a 82 Smlouvy o ES
- 7) Nařízení Komise (EU) č. 267/2010 ze dne 24. 3. 2010, o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na určité kategorie dohod, rozhodnutí a jednání ve shodě v odvětví pojišťovnictví
- 8) Nařízení Komise (EU) č. 330/2010 ze dne 20. 4. 2010, o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohoda jednání ve vzájemné shodě
- 9) Nařízení Komise č. 70/2001 ze dne 12. 1. 2011, o použití čl. 87 a 88 Smlouvy o ES u stání podpory malého a středního podnikání
- 10) Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. 12. 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy
- 11) Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. 1. 2004, o kontrole spojování podniků
- 12) Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/22/ES ze dne 23. 4. 2009, o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů
- 13) Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/104/EU ze dne 26. 11. 2014, o určitých pravidlech upravujících žaloby na náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži
- 14) Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/27/ES ze dne 19. 5., 1998, o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů
- 15) Smlouva o fungování Evropské unie
- 16) Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
- 17) Smlouva o založení Evropského společenství
- 18) Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli

13.5. Zahraniční právní předpisy a judikatura

- 1) A Constituição da República Portuguesa de Abril de 1976
- 2) Acórdão do Supremo Tribunal de Justiça n° 01A527 de 3 de abril de 2001

- 3) Acórdão do Supremo Tribunal de Justiça n.º 7617/15.7T8PRT.S1 de 8 de setembro 2016
- 4) Acórdão do Tribunal da Relação de Lisboa n.º 204/13.6YUSTR.L1 de 11 de Março 2015,
- 5) Acórdão do Tribunal da Relação de Lisboa n.º 204/13.6YUSTR.L1 de 13 de Maio 2015
- 6) Decreto Lei n.º 34/2008, de 26 de fevereiro, Regulamento das Custas Processuais
- 7) Decreto Regulamentar n.º 57/2007, de 27 de abril
- 8) Decreto-Lei n.º 10/2003, de 18 de janeiro
- 9) Decreto-Lei n.º 125/2014, de 18 de agosto
- 10) Decreto-lei n.º 47344/1966, de 25 de Novembro, Código Civil
- 11) Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (GWB)
- 12) Lei n.º 15/2005, de 26 de janeiro, Estatuto da Ordem dos Advogados
- 13) Lei n.º 19/2012, de 8 de maio
- 14) Lei n.º 23/2018, de 5 de junho, do direito a indemnização por infração ao direito da concorrência
- 15) Lei n.º 24/96, de 31 de julho, de Defesa do Consumidor
- 16) Lei n.º 41/2013, de 26 de junho, Código de Processo Civil
- 17) Lei n.º 62/2013, de 26 de agosto, da Organização do Sistema Judiciário
- 18) Lei n.º 63/2011, de 14 de dezembro, da Arbitragem Voluntária
- 19) Lei n.º 83/95, de 31 de agosto, De Direito de Participação Procedimental e de Acção popular

13.6. Rozhodnutí soudů České republiky

- 1) Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 11. 1970, sp. zn. Cpj 87/70
- 2) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1074/2003
- 3) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2007, sp. zn. 32 Odo 1464/2006
- 4) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 25 Cdo 296/2006
- 5) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 6. 2008, sp. zn. 25 Cdo 936/2006
- 6) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2843/2008
- 7) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 11. 2008, sp. zn. 32 Cdo 1664/2008
- 8) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3217/2009
- 9) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4068/2008
- 10) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3936/2010

- 11) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4563/2009
- 12) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 696/2012
- 13) Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 6. 2013, č.j. 3 Cmo 126/2013-437
- 14) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. 23 Cdo 3413/2013
- 15) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 7. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1628/2013
- 16) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 23 Cdo 3202/2013

13.7. Rozsudky Soudního dvora EU

- 1) Rozsudek ze dne 5. února 1963, N.V.Algemene Transporten Expeditie Onderneming van Gen den Loos v. Nizozemská finanční správa, 26/62, EU:C:1963:1
- 2) Rozsudek ze dne 13. června 1966, Établissements Consten S.á.R.L. and Grundig-Verkaufs-GmbH v Commission of the European Economic Community, 56 a 58/64, EU:C:1966:41
- 3) Rozsudek ze dne 9. července 1969, Franz Völk v S.P.R.L. Ets J. Vervaecke, 5-69, EU:C:1969:35
- 4) Rozsudek ze dne 25. listopadu 1971, Béguelin Import Co. v S.A.G.L. Import Export, 22/71, EU:C:1971:113
- 5) Rozsudek ze dne 14. července 1972, Imperial Chemical Industrie Ltd. v Commission of the European Communities, C-48/69, EU:C:1972:70
- 6) Rozsudek ze dne 21. února 1973, Europemballage Corporation and Continental Can Company Inc. v Commission of the European Communities, 6/73, EU:C:1973:22
- 7) Rozsudek ze dne 30. ledna 1974, Belgische Radio en Televisie v SV SABAM a NV Fonior, 127/73, EU:C:1974:6
- 8) Rozsudek ze dne 16. prosince 1976, Rewe-Zentralfinanz eG et Rewe-Zentral AG v Landwirtschaftskammer für das Saarland, C-33/76, EU:C:1976:188
- 9) Rozsudek ze dne 14. února 1978, United Brands Company and United Brands Continental BV v Commission of the European Communities, 27/76, EU:C:1978:22
- 10) Rozsudek ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche & Co. AG v Commission of the European Communities, 85/76, EU:C:1979:36
- 11) Rozsudek ze dne 4. října 1979, P. Dumortier frères SA and others v Council of the European Communities, 64, 113/76, 167, 239/78, 27, 28, 45/79, EU:C:1979:223

- 12) Rozsudek ze dne 25. května 1982, Commission of the European Communities v Kingdom of the Netherlands, 96/81, EU:C:1982:192
- 13) Rozsudek ze dne 6. října. 1982, Srl CILFIT v Ministry of Health and Lanificio di Gavardo SpA, 283/81, EU:C:1982:335
- 14) Rozsudek ze dne 9. listopadu 1983, NV Nederladsche Banden-Industrie Michelin, France v. Commission of the European Communities, 322/81, EU:C:1983:313
- 15) Rozsudek ze dne 9. listopadu 1983, Amministrazione delle Finanze dello Stato v SpA San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318
- 16) Rozsudek ze dne 11. července 1985, Remia BV and others v. Commission of the European Communities, 42/84, EU:C:1985:327
- 17) Rozsudek ze dne 28. ledna 1986, Pronuptia de Paris GmbH v Pronuptia de Paris Irmgard Schillgallis, 161/84, EU:C:1986:41
- 18) Rozsudek ze dne 26. března 1987, Commission of the European Communities v Council of the European Communities, C-45/86, EU:C:1987:163
- 19) Rozsudek ze dne 16. června 1987, Commission v Italy, 118/85, EU:C:1987:283
- 20) Rozsudek ze dne 27. září 1988, A. Ahlström Osakeyhtiö and others v Commission of the European Communities, C-89 ,104, 114, 116, 117, 125-129/85, EU:C:1988:447
- 21) Rozsudek ze dne 23. dubna 1991, Klaus Höfner and Fritéz Elser v Macrotron GmbH, C-41/90, EU:C:1991:161
- 22) Rozsudek ze dne 25. června 1991, Marc Rich & Co. AG. v Società Italiana Impianti PA, C-190/89, EU:C:1991:319
- 23) Rozsudek ze dne 3. července 1991, AKZO Chemie BV v Commission of the European Communities, C-62/86, EU:C:1991:286
- 24) Rozsudek ze dne 19. listopadu 1991, Andrea Francovich a další v Italská republika, C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428
- 25) Rozsudek ze dne 10. března 1992, Shell International Chemical company Ltd proti Komisi Evropských společenství, T-11/89, EU:T:1992:33
- 26) Rozsudek ze dne 19. května. 1992, J.M. Mulder, W.H. Brinkhoff, J.M.M. Muskens, T. Twijnstra and Otto Heinemann v Council of the European Union and Commission of the European Communities, C-104/89 a C-37/90, EU:C:1992:217
- 27) Rozsudek ze dne 2. srpna 1993, M. Helen Marshall v Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority, C-271/91, EU:C:1993:335

- 28) Rozsudek ze dne 3. února 1994, Alfredo Grifoni v European Atomic Energy Community, C-308/87, EU:C:1994:38
- 29) Rozsudek ze dne 6. října 1994, Tetra Pak International SA v Commission of the European Communities, T-83/91, EU:T:1994:246
- 30) Rozsudek ze dne 16. listopadu 1995, Fédération Française des Sociétés d'Assurance a další v Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, C-244/94, EU:C:1995:392
- 31) Rozsudek ze dne 5. března 1996, Brasserie du Pêcheur v Němcko, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79
- 32) Rozsudek ze dne ze dne 8. října 1996, Erich Dillenkofer, Christian Erdmann, Hans-Jürgen Schulte, Anke Heuer, Werner, Ursula and Trosten Knor v Bundesrepublik Deutschland, C178, 179, 188, 189, 190/94, EU:C:1996:375
- 33) Rozsudek ze dne 14. listopadu 1996, P Tetra Pak International SA v Commission of the European Communities, C-333/94, EU:C:1996:436
- 34) Rozsudek ze dne 18. března 1997, Diego Cali & Figli Srl v Servizi Ecologici Porto di Genova SpA, C-343/95, EU:C:1997:160
- 35) Rozsudek ze dne 8. července 1999, Commission of the European Communities v Anic Partecipazioni SpA, C-49/92, EU:C:1999:356
- 36) Rozsudek ze dne 13. dubna 2000, Karlsson and Others, C-292/97, EU:C:2000:202
- 37) Rozsudek ze dne 14. prosince 2000, Masterfoods Ltd v HB Ice Cream Ltd., C-344/98, EU:C:2000:689
- 38) Rozsudek ze dne 20. září 2001, Courage Ltd v Bernard Crehan and Bernard Crehan v Courage Ltd and others, C-453/99, EU:C:2001:465
- 39) Rozsudek ze dne 17. září 2002, Antonio Muñoz y Cia SA and Superior Fruiticola SA v Frumar Ltd and Redbridge Produce Marketing Ltd., C-253/00, EU:C:2002:497
- 40) Rozsudek ze dne 2. října 2003, Weber's Wine World Handels-GmbH a další v Abgabenberufungskommission Wien, C-147/01, EU:C:2003:533
- 41) Rozsudek ze dne 13. července 2006, Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA and Nicolò Tricarico and Pasqualina Murgolo v Assitalia SpA, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:67
- 42) Rozsudek ze dne 27. září 2006, Archer Daniels Midland v Commission, T-59/02, EU:T:2006:272

- 43) Rozsudek ze dne 17. září 2007, Microsoft Corp. v Commission of the European Communities, T-201/04, EU:T:2007:289
- 44) Rozsudek ze dne 11. prosince 2007, Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato v Ente tabacchi italiani - ETI SpA and Others and Philip Morris Products SA and Others v Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato and Others, C-280/06, EU:C:2007:775
- 45) Rozsudek ze dne 4. června 2009, T-Mobile Netherladns BV and Others v Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, C-8/08, EU:C:2009:343
- 46) Usnesení ze dne 3. září 2009, Lubricantes y Carburantes Galaicos SL v GAL Energía España SAU, C506/07, EU:C:2009:504
- 47) Rozsudek ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel and Others v Commission, C-97/08, EU:C:2009:536
- 48) Rozsudek ze dne 27. října 2010, Alliance One International, Inc., formerly Standard Commercial Corp. and Others v European Commission, T-24/05, EU:T:2010:453
- 49) Rozsudek ze dne 17. 2. 2011, Konkurrensverket v TeliaSonera Sverige AB, C-52/09, EU:C:2011:83
- 50) Rozsudek ze dne 3. března 2011, Komise v Irsko, C-50/09, EU:C:2011:109
- 51) Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfleiderer AG v Bundeskartellamt, C-360/09, EU:C:2011:389
- 52) Rozsudek ze dne 29. září 2011, Elf Aquitaine SA v. Evropská komise, C-521/09, EU:C:2011:620
- 53) Rozsudek ze dne 25. října 2011, eDate Advertising GmbH a další v. X a Sociétés MGN LIMITED, C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685
- 54) Rozsudek ze dne 17. 11. 2011, Komise v Italská republika, C-496/09, EU:C:2011:740
- 55) Rozsudek ze dne 27. března 2012, Post Danmark A/S v Konkurrencerådet, C-209/10, EU:C:2012:172
- 56) Rozsudek ze dne 6. listopadu 2012, Europe Gemeenschap v. Otis NV a další, C-199/11, EU:C:2012:684
- 57) Rozsudek ze dne 6. června 2013, Bundeswettbewerbsbehörde v Donau Chemie AG a další, C-536/11, EU:C:2013:366
- 58) Rozsudek ze dne 5. června 2014, KONE AG a další v ÖBB-Infrastruktur AG, C-557/12, EU:C:2014:1317

- 59) Rozsudek ze dne 21. května 2015, *Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA. v Akzo Nobel NV a ostatní*, C-352/13, EU:C:2015:335

13.8. Stanoviska generálního advokáta

- 1) Stanovisko Generálního advokáta Jacobse č. C-7/97 ve věci *Ocar Bronner GmbH&Co. KG v Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH&Co. KG*
- 2) Stanovisko generálního advokáta Saggio ze dne 10. 12. 1998 ve věci *J.M. Mulder, W.H. Brinkhoff, J.M.M. Muskens, T. Twijnstra and Otto Heinemann v Council of the European Union and Commission of the European Communities*, sp. zn. C-104/89 a C-37/90
- 3) Stanovisko Generální advokátky Kokotte č. C-557/12 ze dne 30. 1. 2014 ve věci ve věci *KONE AG a další v ÖBB-Infrastruktur AG*

13.9. Prameny z dílny Evropské komise

- 1) *Commission Notice — Guidelines on the effect on trade concept contained in Articles 81 and 82 of the Treaty*, 2004 [Citováno 25. 9. 2017]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2004.101.01.0081.01.ENG &toc=OJ:C:2004:101:TOC
- 2) Commission Staff Working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules, COM (2013), 404 final. [Citováno 6. 8. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/impact_assessment_en.pdf
- 3) Doporučení Komise č. 2003/361/ES ze dne 6. 5. 2003, o definici mikropodniků a malých a středních podniků (C(2003) 1422)
- 4) Doporučení Komise ze dne 11. 6. 2013, o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie
- 5) Evropská komise. Oznámení komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů, 2006, Úř. věst. C298/7
- 6) *Green Paper – Damages actions for breach of the EC antitrust rules*, COM (2005), 672, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52005DC0672>

- 7) Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů a postřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES
- 8) Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů ze dne 8. 12. 2006 (2006 C 298/11)
- 9) Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [Citováno 31.12.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_cs.pdf
- 10) Rozhodnutí Evropské komise ze dne 21. 10. 1998, sp.zn. IV/35.691/E-4 Pre-Insulated Pipe Cartel,
- 11) Rozhodnutí Evropské komise ze dne 30. 10. 2002, č. 2003/875EC COMP/35.587 PO Video Games, COMP/35.706 PO Nintendo Distribution and COMP/36.321 Omega — Nintendo
- 12) Rozhodnutí Komise ze dne 23. 4. 2004 ve věci Scandlines Sverige AB v Port of Helsingborg, sp. zn. COMP/A.36.568/D3
- 13) Sdělení Komise – Pokyny k prioritám Komise v oblasti prosazování práva při používání článku 82 Smlouvy o ES na zneužívající chování dominantních podniků vylučující ostatní soutěžitele (2009/C 45/02)
- 14) Sdělení Komise - Pokyny k použitelnosti čl. 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (2011/C 11/01)
- 15) Sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením (2010/C 130/01)
- 16) Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)
- 17) Sdělení Komise o dohodách menšího významu, které výrazně neomezují hospodářskou soutěž podle čl. 101 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (sdělení de minimis) (2014/C 291/01)
- 18) Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (2013/C 167/07)
- 19) *White Paper on Damages actions for Breach of the EC antitrust Rules*, COM (2008), 165, Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/files_white_paper/whitepaper_en.pdf

- 20) Změny v oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů ze dne 5. 8. 2015 (2015/C 256/02)

13.10. Internetové zdroje

- 1) ECA Working Group on Sanctions, Pecuniary sanctions imposed on undertakings for infringements of antitrust law - Principles for convergence, 2008, [Citováno 31.8.2014]. Dostupné z:
http://www.autoritedelaconurrence.fr/doc/eca_principles_uk.pdf
- 2) FERRO, M. S., Jurisprudência de private enforcement, [Citováno 12. 8. 2018]. Dostupné z:
https://www.cideeff.pt/xms/files/Projeto_4_grupo_III/Jurisprudencia_de_Private_Enforcement.pdf
- 3) KOMNINOS, A. a kol. *Quantifying antitrust damages – Towards non binding guidance for courts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009, [Citováno 24. 7. 2018]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf
- 4) LIANOS, I., GENAKOS, CH. *Econometric Evidence in EU competition law: an empirical and theoretical analysis*, Centre for Law, Economics and Society, Faculty of Law, University College London, 2012. [Citováno 26. 7. 2018]. Dostupné z:
https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2243711_code565608.pdf?abstractid=2184563&mirid=1
- 5) MAIER-RIGAUD, F., SCHWALBE, U. *Quantification of antitrust damages*. 2013, [Citováno 7. 9. 2014]. Dostupné z:
http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2285023_code93169.pdf?abstractid=2227627&mirid=1
- 6) Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách [Citováno 2. 7. 2018]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7NOI>
- 7) ÚOHS: Soukromoprávní vymáhání škod v Česku nefunguje. [Citováno 19. 8. 2018]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2017/11/uohs-soukromopravni-vymahani-skod-cesku-nefunguje/>
- 8) ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva*. Informační list, 2017, č. 2, s. 8 [Citováno 26. 1. 2018]. Dostupné z:

http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2017/2017_2_Soukromopravnivymahani_web.pdf

- 9) ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. Zásady postupu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při stanovování výše pokut podle § 22 odst. 2 zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění, [Citováno 25. 1. 2018]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Legislativa/HS/SoftLaw/zasady_stanovovani_pokut.pdf
- 10) WAELBROECK, D., SLATER, D., EVEN-SHOSHAN, G., *Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules*. Ashurst: Brussels, 2004, [Citováno 7. 1. 2018] Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/comparative_report_clean_en.pdf
- 11) WISE, M. *Droit et politique de la concurrence dans l'Union européenne (Rapport du Secrétariat de l'OCDE)*. 2005, [Citováno 20. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/fr/ue/35908651.pdf>

14. Seznam zkratek

- 1) Bílá kniha - Bílá kniha o žalobách na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel Evropského společenství
- 2) CC - Decreto-lei n.º 47344/1966, de 25 de novembro, Código Civil
- 3) CPC - Lei n.º 41/2013, de 26 de junho, Código de Processo Civil
- 4) doporučení Komise č. 2003/361/ES - doporučení Komise č. 2003/361/ES ze dne 6. 5. 2003, o definici mikropodniků a malých a středních podniků
- 5) doporučení komise o kolektivních žalobách - Doporučení Komise ze dne 11.6.2013, o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie
- 6) e.ř. – zák. č. 120/2001 Sb., exekuční řád
- 7) ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli
- 8)
- 9) EU – Evropská unie
- 10) Komise – Evropská komise

- 11) nařízení 17/62 - nařízení č. 17/62 ze dne 21. 2. 1962, kterým se provádějí články 85 a 86 Smlouvy
- 12) nařízení Brusel - nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
- 13) nařízení č. 1215/2012 - nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
- 14) nařízení Rady č. 1/2013 - nařízení Rady č. 1/2013 ze dne 16. 12. 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy
- 15) nařízení Řím II - nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)
- 16) návrh na zpřístupnění dokumentů – návrh na zpřístupnění dokumentů nebo sdělení, kde se nachází
- 17) návrh směrnice o zástupných spotřebitelských žalobách – návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES
- 18) o.s.ř. – zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- 19) obč. zák. – zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- 20) obch. zák. – zák. č. 513/1991 Sb, obchodní zákoník
- 21) oznámení o narovnání - Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů ze dne 8. 12. 2006
- 22) praktické pokyny - Pracovní dokument útvarů Komise, Praktický průvodce, Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie
- 23) SDEU – Soudní dvůr Evropské unie
- 24) SEHS – Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
- 25) SES – Smlouva o založení Evropského společenství
- 26) SEU – Smlouva o Evropské unii
- 27) směrnice č. 2014/104/EU - Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/10/EU o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži ze dne 26. 11. 2014
- 28) tr. zák. – zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

- 29) ÚOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- 30) USA – Spojené státy americké
- 31) zák. č. 19/2012 - Lei n.º 19/2012, de 8 de maio
- 17) zák. č. 23/2018 - Lei n.º 23/2018, de 5 de junho, do direito a indemnização por infração ao direito da concorrência
- 32) zák. č. 262/2017 Sb. - zák. č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)
- 33) zák. č. 83/95 - Lei n.º 83/95, de 31 de agosto, De Direito de Participação Procedimental e de Acção popular
- 34) Zelená kniha - Zelená kniha - Žaloby na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel Evropského společenství
- 35) ZOHS - č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů

Určování výše náhrady škody způsobené porušením antimonopolního práva Evropské unie a soukromoprávní vymáhání její náhrady

Abstrakt

Efektivní hospodářská soutěž je klíčová pro dosažení ekonomické prosperity vnitřního trhu, zlepšování kvality produkce a co nejvyšší zaměstnanosti. Omezení hospodářské soutěže může naopak vést k neefektivní alokaci zdrojů, ztrátě ekonomického blahobytu a ke vzniku škody na straně soutěžitelů i konečných spotřebitelů.

Dosažení a dodržování efektivní hospodářské soutěže je proto jedním z hlavních cílů Evropské unie. Toho lze docílit prostředky veřejnoprávního a soukromoprávního vymáhání. Zatímco veřejnoprávní vymáhání má především sankční a odrazovací funkci, soukromoprávní plní především funkci kompenzační. Přes tuto rozdílnost se oba dva typy vzájemně doplňují. Proto se tato práce zabývá vztahem mezi soukromoprávním a veřejnoprávním vymáháním.

Evropská unie přijala dne 26. 11. 2014 směrnici č. 2014/104/EU, která má částečně soukromoprávní vymáhání harmonizovat co do uplatňování nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva.

Cílem této práce je zanalyzovat klady a zápory této úpravy. Zároveň se práce zabývá srovnáním dvou referenčních transpozičních vnitrostátních úprav, a to zákona č. 262/2017 o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, v České republice a zákona č. 23/2018, o právu na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva, v Portugalské republice.

Co se týče kvantifikace škody, jsou v rámci soutěžního práva často používány ekonomické a ekonometrické důkazy. Vzhledem k tomu, že směrnice č. 2014/104/EU uděluje členským státům povinnost zajistit, aby bylo možno v případě nepřiměřeně obtížného zjišťování výše škody tuto určit odhadem, zabývá se práce analýzou a komparací základních metod pro určování výše škody způsobené porušením soutěžního práva.

Pro efektivitu soukromoprávního vymáhání je dále také důležitá úprava kolektivních žalob. Proto autor práce analyzuje i právní úpravu této problematiky jak na úrovni Evropské unie, tak na úrovni některých členských států, v tomto případě České republiky a Portugalské republiky.

Klíčová slova

soutěž, škoda, náhrada

The Quantification of Damages caused by breach of the European Union Competition Law and Private Enforcement of its Compensation

Abstract

Effective competition is key issue for achieving the economic prosperity of the internal market, improving the quality of production and maximizing employment. On the contrary restriction of the competition can lead to inefficient allocation of resources, loss of economic welfare and damages to both competitors and consumers.

Achieving and maintaining of the effective competition is therefore one of the main objectives of the European Union. This can be achieved through means of public and private enforcement. While public enforcement has, in particular, punitive and deterring function, private enforcement has, in particular, compensatory function. Despite these differences both categories complement each other. That is why this thesis deals with the relationship between private and public enforcement.

On 26 November 2014, the European Union adopted Directive 2014/104/EU, which partially harmonises private enforcement in relation to the right to compensation for damages caused by a breach of competition law.

The aim of this work is to analyze the positives and negatives of this harmonization. The dissertation also deals with the comparison of two reference transpositional national measurements, namely Act No. 262/2017 on compensation in the field of competition in the Czech Republic and Act No. 23/2018 on the right to compensation for damages caused by breach of competition law in the Portuguese Republic.

As to the quantification of damages, economic and econometric proves are often used in the field of competition law. Given that the Directive 2014/104/EU enacts the duty of the member states to ensure the quantification of damages by estimation in the case of unreasonably difficult determination, the dissertation deals with the analysis and comparison of the basic methods of quantification of damages caused by the breach of the competition law.

For the efficiency of the private enforcement is also important the regulation of the collective actions. That is, why the author of this dissertation analyzes also the legal regulation of this issue both on the level of the European Union and on the level of some member states, in this case of the Czech Republic and Portuguese Republic.

Key words

competition, damages, compensation